

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІННІ ім. Ю.М. Потебні
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА
ФІНАНСІВ

**ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ
СТРУКТУР
КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ**

підготовки бакалавра
очної (денної) форми здобуття освіти
спеціальності **072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок**
освітньо-професійна програма Фінанси держави та підприємницьких структур

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ	5
1.1. Види, класифікація та склад звітності підприємств	5
1.2. Склад фінансової звітності підприємств	6
1.3. Порядок подання та оприлюднення фінансової звітності підприємств	8
ТЕМА 2. БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВА	13
2.1. Структура балансу (звіту про фінансовий стан) та вимоги до нього	13
2.2. Зміст статей балансу та методика його складання	15
ТЕМА 3. ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)	26
3.1. Структура звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)	26
3.2. Зміст статей та методика заповнення звіту про фінансові результати	30
ТЕМА 4. ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ	39
4.1. Структура звіту про рух грошових коштів	39
4.2. Зміст статей звіту про рух грошових коштів та методика його складання за прямим методом	41
4.3. Зміст статей звіту про рух грошових коштів та методика його складання за непрямим методом	53
ТЕМА 5. ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	59
5.1. Власний капітал та його функції. Статті власного капіталу та їх зміни	59
5.2. Зміст статей звіту про власний капітал та методика його складання	65
ТЕМА 6. ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	71
6.1. Склад та вимоги до приміток до річної фінансової звітності	71
6.2. Структура, інформаційне забезпечення та методика складання приміток до річної фінансової звітності	73
ТЕМА 7. ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК І ЗМІНИ У ФІНАНСОВИХ ЗВІТАХ	95
7.1. Правила виправлення помилок у фінансовій звітності підприємств	95
7.2. Порівнянність показників форм річної фінансової звітності	99
ТЕМА 8. КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ	101
8.1. Сутність консолідованої фінансової звітності	101
8.2. Вимоги і методика складання консолідованої фінансової звітності	104
ТЕМА 9. ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ МАЛОГО ТА МІКРОПІДПРИЄМСТВА	109
9.1. Поняття малого підприємства	109
9.2. Порядок складання фінансової звітності малого підприємства	112
9.3. Порядок складання фінансової звітності мікропідприємства	123
ТЕМА 10. ПОДАТКОВА ЗВІТНІСТЬ	131
10.1. Загальні вимоги до складання і подання податкової звітності	131
10.2. Податкова декларація з податку на додану вартість	135
10.3. Податкова декларація з податку на прибуток підприємств	149

10.4. Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, надбавки, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.....	159
--	-----

ТЕМА 11. СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ	168
11.1. Склад і строки подання статистичної звітності.....	168
11.2. Методика складання статистичної звітності з оплати праці та соціально-трудова відносин.....	170
11.3. Методика складання статистичної звітності з основних засобів....	180

ТЕСТИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Вступ

Важливою передумовою якісної підготовки бакалаврів обліку і оподаткування є набуття практичних навичок складання та подання основних форм звітності підприємств. Це передбачає ознайомлення з основними нормативними документами, що визначають вимоги до складання, подання і оприлюднення звітності, розгляд методики складання звітності підприємств та джерел інформації, які при цьому використовуються.

Якісно складені форми звітності дозволяють сформувати належне інформаційно-аналітичне забезпечення процесу управління підприємством, ознайомити потенційних інвесторів із основними результатами діяльності господарюючого суб'єкта, задовільнити широке коло інформаційних потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів.

Мета навчальної дисципліни «Звітність підприємств» – надання знань про зміст, структуру, порядок складання і використання звітності підприємств.

Завданням навчальної дисципліни є вивчення методики складання фінансової, податкової та статистичної звітності, передбаченої стандартами бухгалтерського обліку і законодавством України.

У процесі вивчення дисципліни слухачі набувають і розвивають такі загальні та фахові компетентності, як:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення;
- ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів;
- здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків;
- демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

За результатами навчання слухачі зможуть:

- знати види, зміст та структуру звітності підприємств;
- застосовувати методику складання форм фінансової звітності;
- узгоджувати показники форм фінансової звітності;
- вносити зміни у форми фінансової звітності;

- використовувати методику складання податкової звітності;
- знати сутність та порядок складання статистичної звітності.

Посібник розрахований на студентів спеціальності «Облік і оподаткування» закладів вищої освіти та фахівців-практиків у сфері бухгалтерського обліку.

ТЕМА 1.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ

1.1. Види, класифікація та склад звітності підприємств

Ефективність управління розвитком підприємства значною мірою залежить від достовірного, повного, своєчасного та доречного інформаційного забезпечення, важливим джерелом якого є звітність.

Звітність підприємства - це система взаємопов'язаних показників, сформована згідно з діючим законодавством, що відображає фінансовий стан, результати діяльності, формування та використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів підприємства.

Нормативно-правове регулювання звітності підприємств в Україні здійснюється постановами Кабінету Міністрів України, указами Президента, Законами України, наказами Міністерства фінансів України та іншими нормативно-правовими актами.

До основних законодавчих документів, які регулюють складання звітності в Україні, слід віднести:

- 1) Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI;
- 2) Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV;
- 3) наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності» від 11 квітня 2013 р. №476;
- 4) наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності» від 28 березня 2013 р. №433;
- 5) наказ Державної служби статистики України «Про затвердження загального табеля (переліку) форм державних статистичних спостережень на 2020 рік» від 02.11.2020 № 310.
- 6) національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку;
- 7) міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;
- 8) міжнародні стандарти фінансової звітності.

Відповідно до п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» звітність підприємств поділяється на бухгалтерську, фінансову та консолідовану.

Бухгалтерська звітність – це звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Консолідована фінансова звітність – фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці.

Згідно п. 2 ст. 3 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» виділяють такі види звітності, як фінансова, податкова, статистична та інші, що використовують грошовий вимірник та ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Податкова звітність - це податкові декларації та розрахунки, що надають інформацію про нарахування та/або сплату податкових зобов'язань з податків і зборів, які складаються і подаються суб'єктами господарювання, що є платниками податків, у встановлені строки контролюючим органам і характеризують стан розрахунків підприємства з бюджетом за податками і зборами [13, с. 29].

Статистична звітність - це звітність, яка складається на підставі даних бухгалтерського обліку для розрахунку статистичних показників щодо економічних, соціальних, демографіч-

них, екологічних явищ та процесів, які відбуваються в країні, її регіонах та галузях економіки для забезпечення цією інформацією держави та суспільства [13, с. 29].

За місцем використання розрізняють звітність зовнішню і внутрішню [13, с. 29].

Зовнішня звітність використовується як за межами підприємства, так і на підприємстві – це фінансова, податкова, статистична і спеціальна звітність (звітність до органів соціального страхування, відомча та інша), що використовується як за межами підприємства, так і на підприємстві й обов'язково підписується керівником і головним бухгалтером.

Внутрішня (управлінська) звітність використовується тільки на підприємстві менеджерами різних рівнів.

За змістом звітних даних виділяють типову і спеціалізовану звітність [13, с. 30].

У типовій звітності відображаються однакового змісту показники, що характерні для усіх підприємств незалежно від виду діяльності та форми власності.

До спеціалізованої звітності відносять звітність, що характеризує діяльність підприємств і організації окремої галузі економіки або її підгалузей.

За обсягом показників звітність поділяється на коротку і повну [13, с. 30].

Коротка звітність подається із скороченим числом показників за звітний місяць або квартал.

Повна звітність подається за всіма показниками, затвердженими в установленому порядку, включаючи й ті, за якими спочатку були відправлені короткі звіти.

За періодом складання звітність поділяється на річну і проміжну (періодичну) [13, с. 31].

Періодична звітність – це місячна і квартальна звітність. Вона відображає фінансовий стан і результати діяльності підприємства наростаючим підсумком з початку року за відповідний місяць, квартал.

Річна звітність містить показники діяльності підприємств за звітний (календарний) рік.

За терміном подання розрізняють звітність термінову і звичайну [13, с. 31]. **Термінова звітність** подається протягом чотирьох днів після закінчення звітного періоду. **Звичайна звітність** подається в термін встановлений органом управління, до сфери управління, якого належить підприємство.

1.2. Склад фінансової звітності підприємств

Фінансова звітність є одним із найважливіших документів, які складає підприємство. Вона дає змогу зацікавленим сторонам (потенційним інвесторам, кредиторам, покупцям, постачальникам, державним органам, консалтинговим компаніям тощо) оцінити основні аспекти фінансово-майнового стану суб'єкта господарювання та фінансових результатів його діяльності.

Фінансова звітність може бути повною і скороченою [5].

Повну фінансову звітність подають усі підприємства, що застосовують національні стандарти, крім бюджетних установ і підприємств, які подають відповідно до законодавства скорочену фінансову звітність. Її склад визначений п. 1 розд. II НП(С)БО 1.

Скорочену за показниками фінансову звітність подають:

- 1) мікропідприємства;
- 2) малі підприємства;
- 3) непідприємницькі товариства;
- 4) представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності;
- 5) підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат відповідно до податкового законодавства, зокрема юридичні особи, які є платниками єдиного податку групи 3.

При цьому скорочена фінансова звітність буває двох видів:

- 1) фінансова звітність малого підприємства (форми № 1-м і № 2-м);
- 2) фінансова звітність мікропідприємства (форми № 1-мс і № 2-мс). Відповідні форми і порядок їх складання наведено в НП(С)БО 25.

Склад фінансової звітності для різних суб'єктів господарювання наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Склад річної фінансової звітності

Суб'єкти господарювання	Склад річної фінансової звітності
Малі підприємства (крім платників єдиного податку групи 3)	Фінансова звітність малого підприємства: 1) форма № 1-м «Баланс»; 2) форма № 2-м «Звіт про фінансові результати»
Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності	
Мікропідприємства	Фінансова звітність мікропідприємства: 1) форма № 1-мс «Баланс»; 2) форма № 2-мс «Звіт про фінансові результати»
Платники єдиного податку групи 3 (незалежно від того, до якої категорії підприємств вони потрапляють)	
Непідприємницькі товариства	Повний склад фінансової звітності: 1) форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; 2) форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; 3) форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або форма № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямым методом)»; 4) форма № 4 «Звіт про власний капітал»; 5) форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»; 6) форма № 6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»
Інші підприємства, що застосовують П(С)БО	

Джерело: [5].

Баланс (звіт про фінансовий стан) - це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) - це звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід.

Звіт про рух грошових коштів - це звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт про власний капітал - це звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Примітки до фінансової звітності - це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Інформація за сегментами - це додаток до приміток до річної фінансової звітності, де розкривають інформацію про доходи, витрати, фінансові результати, активи та зобов'язання звітних сегментів.

Основні вимоги до підготовки фінансової звітності:

1) фінансову звітність складають у грошовій одиниці України - *гривні*. Проте на вимогу користувачів вона може бути додатково перерахована в іноземну валюту;

2) форми повної фінансової звітності заповнюють у тисячах гривень без десяткових знаків. Виняток - розділ IV форми № 2. Його складають у гривнях з копійками. А ось форми скороченої фінансової звітності складають у тисячах гривень з одним десятковим знаком;

3) показники про податок на прибуток, витрати і збитки, вирахування з доходу, вибуття коштів, зменшення складових власного капіталу наводять у *дужках*;

4) при складанні фінансової звітності неприпустимо згортати статті активів і зобов'язань, доходів і витрат, крім випадків, передбачених відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності;

5) підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття (виняток - випадки, коли така інформація була в попередньому звітному періоді). Також при складанні повної фінансової звітності можна додавати статті зі збереженням їх назви і коду рядка з *переліку додаткових статей*. Але для цього необхідно, щоб інформація була суттєвою, а оцінка статті могла бути достовірно визначена;

6) показники річної фінансової звітності підтверджують результатами попередньо проведеної інвентаризації активів і зобов'язань;

7) до фінансової звітності включають показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів підприємства;

8) фінансова звітність підписується керівником (власником) підприємства або уповноваженою особою у визначеному законодавством порядку і бухгалтером або особою, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства [5].

Якщо бухгалтерський облік на підприємстві веде юридична особа, яка провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиту, фінансову звітність підписують керівник підприємства (або уповноважена ним особа), а також керівник аудиторської/бухгалтерської фірми (чи уповноважена ним особа).

Фінансову звітність підприємства, *яке становить суспільний інтерес*, підписують керівник (або уповноважена ним особа) і головний бухгалтер.

Форми фінансової звітності та порядок їх заповнення для різних суб'єктів господарювання встановлюються такими державними органами:

1) для підприємств (крім банків) - центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики;

2) для банків - Національним банком України;

3) для бюджетних установ - центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики [13, с. 31].

1.3. Порядок подання та оприлюднення фінансової звітності підприємств

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і п. 1 Порядку подання фінансової звітності **фінансову звітність зобов'язані подавати**:

1) всі юридичні особи, створені відповідно до законодавства України (незалежно від організаційно-правової форми господарювання та форми власності);

2) представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Фінансову звітність і консолідовану фінансову звітність підприємства (крім суб'єктів державного сектора) *складають відповідно до*:

- національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО);

- міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Складати фінансову звітність відповідно до МСФЗ зобов'язані:

1) підприємства, *які становлять суспільний інтерес*, а саме:

- емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію;

- банки;

- страховики;

- недержавні пенсійні фонди (крім мікро- і малих підприємств);

- інші фінансові установи (крім мікро- і малих підприємств);

- великі підприємства;

- 2) публічні акціонерні товариства;
- 3) підприємства, що провадять діяльність у *видобувних галузях*. До таких підприємств належать суб'єкти господарювання, які здійснюють види діяльності, зазначені в розділах 05-08 секції В «Добувна промисловість і розроблення кар'єрів» КВЕД-2010;
- 4) підприємства, що здійснюють господарську діяльність за *такими видами*:
- надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення (розділ 64 КВЕД-2010);
 - недержавне пенсійне забезпечення (група 65.3 КВЕД-2010);
 - допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування (розділ 66 КВЕД-2010), крім допоміжної діяльності у сфері страхування та пенсійного забезпечення (група 66.2 КВЕД-2010).

Підприємства, що не зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ, можуть самостійно визначити доцільність застосування МСФЗ для складання фінансової звітності.

Усі інші юридичні особи складають фінансову звітність відповідно до національних П(С)БО.

Для цілей складання фінансової звітності важливо, до якої категорії (великих, середніх, малих чи мікро-) належить підприємство. При цьому необхідно керуватися вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (табл. 1.2).

При цьому варто зазначити, що новостворені підприємства для визначення своєї групи застосовують показники на дату складання першої річної фінансової звітності. Балансова вартість активів та чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) розраховуються за середньорічним курсом НБУ, а для розрахунку середньої кількості працівників слід використовувати Інструкцію зі статистики кількості працівників, затверджену Наказом Державного комітету статистики України 28.09.2005 р. № 286.

Таблиця 1.2

**Класифікація підприємств відповідно до Закону України
«Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»**

Категорія підприємства	Критерії оцінки за рік, що передус звітному		
	Балансова вартість активів, євро	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), євро	Середня кількість працівників, осіб
Мікропідприємства	До 350 тис.	До 700 тис.	До 10
Малі	До 4 млн	До 8 млн	До 50
Середні	До 20 млн	До 40 млн	До 250
Великі	Понад 20 млн	Понад 40 млн	Понад 250

Джерело: [30].

Для віднесення підприємства до певної категорії достатньо, щоб показники фінансової звітності за попередній рік відповідали одночасно **як мінімум двом критеріям**.

Якщо підприємство за трьома критеріями відповідає одразу трьом різним категоріям (наприклад, за однією ознакою підприємство має потрапити до «малої» групи, за другою - до «великої», за третьою - до «мікро-»), то, згідно з рекомендаціями Міністерства фінансів України, таке підприємство вважається малим.

Суб'єкти господарювання, які контролюють інші підприємства (материнські підприємства), крім фінансових звітів про власні господарські операції, повинні складати і подавати **консолідовану фінансову звітність**. Водночас такі підприємства (крім тих, які становлять суспільний інтерес) можуть не подавати консолідовану фінансову звітність, якщо разом з контрольованими підприємствами їх показники на дату складання річної фінансової звітності **не перевищують двох із трьох таких критеріїв**:

- балансова вартість активів - **до 4 млн євро**;
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - **до 8 млн євро**;
- середня кількість працівників - **до 50 осіб**.

Також, крім власної звітності, **консолідовану фінансову звітність** повинні складати і подавати **об'єднання підприємств**. До такої звітності включають інформацію за всіма підприємствами, які входять до складу об'єднань, якщо це передбачено установчими документами таких об'єднань відповідно до законодавства.

Річну фінансову звітність **підприємства зобов'язані подати**:

- органам, до сфери управління яких вони належать;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам) відповідно до установчих документів;
- органам державної влади та іншим користувачам відповідно до законодавства.

До останніх належать, зокрема, органи державної статистики й органи Державної податкової служби України (ДПСУ).

Також законодавство зобов'язує деякі підприємства оприлюднювати свою фінансову звітність (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Строки і порядок оприлюднення фінансової звітності

Вид підприємства	Строки оприлюднення	Порядок оприлюднення
Підприємства, які становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, що не є емітентами цінних паперів)	Не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом	Разом з аудиторським висновком на власній веб-сторінці (у повному обсязі) або іншим способом у випадках, визначених законодавством
Публічні акціонерні товариства		
Суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку		
Підприємства, які здійснюють діяльність у видобувних галузях		
Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів	Не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом	Разом з аудиторським висновком на власній веб-сторінці (у повному обсязі)
Середні підприємства		
Інші фінансові установи, які належать до мікро- і малих підприємств		

Джерело: [5].

Усі інші підприємства, не наведені в табл. 1.3, оприлюднювати свою фінансову звітність не зобов'язані.

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. При цьому усі підприємства, за винятком мікропідприємств, непідприємницьких товариств (крім МСФЗ-зобов'язаних) і підприємств - платників єдиного податку групи 3, подають також проміжну фінансову звітність за перший квартал, перше півріччя і 9 місяців. Крім того, відповідно до облікової політики підприємства фінансова звітність може складатися за інші періоди.

У **новостворених підприємств** перший звітний період може бути менше 12 місяців, але не може бути більше 15 місяців. Таким чином, підприємства, які були зареєстровані в період з 1 жовтня по 31 грудня, річної фінансової звітності за цей період можуть не подавати.

Однак платники податку на прибуток повинні подати фінансову звітність до органів ДПСУ за період починаючи з дати, на яку припадає початок обліку новоствореного суб'єкта господарювання як платника податку, і закінчуючи останнім календарним днем податкового (звітного) періоду, в якому відбулася постановка на облік.

Річна фінансова звітність подається **не пізніше 28 лютого року**, наступного за звітним.

Проміжну фінансову звітність (I квартал, перше півріччя, дев'ять місяців), крім консолідованої, підприємства подають **не пізніше 25 числа місяця**, що настає за звітним кварталом.

Річну консолідовану фінансову звітність **юридичні особи, які мають дочірні підприємства**, подають не пізніше строків, передбачених законодавством для її оприлюднення (**до 30 квітня або до 1 червня** року, наступного за звітним) та **не пізніше 45 днів** після закінчення звітного кварталу.

Об'єднання підприємств подають консолідовану фінансову звітність (якщо це передбачено установчими документами) щокварталу **не пізніше 45 днів** після закінчення звітного кварталу та щороку **не пізніше 15 квітня** наступного за звітним роком.

Платники податку на прибуток подають річну фінансову звітність до органів ДПС у строки, передбачені для подання декларації із цього податку.

За порушення порядку подання та оприлюднення фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності разом з аудиторським звітом передбачено адміністративну відповідальність згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Адміністративна відповідальність за порушення порядку подання та оприлюднення фінансової звітності

№ з/п	Вид правопорушення	Штрафні санкції	Застосування
1.	Відсутність бухгалтерського обліку або ведення його з порушенням встановленого порядку, внесення неправдивих даних до фінансової звітності, неподання фінансової звітності, несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризації грошових коштів та матеріальних цінностей	Штраф у розмірі від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (нмдг) (від 136 до 255 грн.)	Застосовують виключно до підприємств, пов'язаних з бюджетними коштами, оскільки каральними функціями в цьому випадку наділені органи Державної аудиторської служби України
2.	Вчинення дій, перелічених у ряд. 1 цієї таблиці, особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з таких правопорушень	Штраф у розмірі від 10 до 20 нмдг (від 170 до 340 грн.)	
3.	Порушення порядку оприлюднення фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності разом з аудиторським звітом	Штраф у розмірі від 1000 до 2000 нмдг (від 17000 до 34000 грн.)	Штрафи на суб'єктів господарювання, зобов'язаних оприлюднити свою фінансову звітність разом з аудиторським звітом (крім банків, небанківських фінансових установ та емітентів цінних паперів), накладає Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю
4.	Вчинення дії, зазначеної в ряд. 3 цієї таблиці, особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке правопорушення	Штраф у розмірі від 2000 до 3000 нмдг (від 34000 до 51000 грн.)	
5.	Неподання органам державної статистики даних для проведення державних статистичних спостережень або подання їх недостовірними, не в повному обсязі, не за формою, передбаченою звітно-статистичною документацією, або із запізненням; незабезпечення належного стану первинного обліку	Штраф у розмірі від 10 до 15 нмдг (від 170 до 255 грн.)	Накладають органи Державної служби статистики України за неподання їм фінансової звітності
6.	Дії, перелічені в ряд. 5 цієї таблиці, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення	Штраф у розмірі від 15 до 25 нмдг (від 255 до 425 грн.)	

Джерело: [5].

Також існує відповідальність у разі неподання фінансової звітності до органу ДПС платником податку на прибуток або неприбутковим підприємствам, установою й організацією, оскільки фінансова звітність є додатком до декларації з податку на прибуток (звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації) та її невід'ємною частиною. У разі неподання до органу ДПС фінансової звітності податкова звітність не визнається податковою декларацією. Згідно з п. 120.1 Податкового кодексу України неподання фінансової звіт-

ності до органу ДПСУ призведе до накладення штрафу, що становить **170 грн.** за кожне неподання або несвоєчасне подання. У разі вчинення тих же дій платником податків, до якого протягом року був застосований штраф за таке порушення, санкція становитиме **1020 грн.**

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Що таке звітність підприємства та яке її призначення?
2. Назвіть нормативно-правові акти, що регламентують складання фінансової звітності підприємств в Україні.
3. Що таке фінансова звітність та яке її значення?
4. Дайте визначення терміну «бухгалтерська звітність».
5. Дайте визначення терміну «фінансова звітність».
6. Дайте визначення терміну «консолідована фінансова звітність».
7. Що відображає податкова та статистична звітність?
8. Яким є склад фінансової звітності підприємства?
9. Які суб'єкти складають і подають повну фінансову звітність?
10. Які суб'єкти складають і подають скорочену фінансову звітність?
11. Хто є користувачами фінансової звітності?
12. Охарактеризуйте сутність форм фінансової звітності.
13. Якими є основні вимоги до складання фінансової звітності?
14. Які суб'єкти зобов'язані оприлюднювати фінансову звітність?
15. Кому подається фінансова звітність підприємств?
16. Якими є строки подання річної та проміжної фінансової звітності?
17. Якими є строки подання річної та проміжної консолідованої фінансової звітності?
18. У чому полягає відповідальність за порушення порядку подання та оприлюднення фінансової звітності?

ТЕМА 2.

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Структура балансу (звіту про фінансовий стан) та вимоги до нього

Баланс підприємства - це таблиця встановленої форми, в якій розміщуються активи підприємства та пасиви, які включають власний капітал і зобов'язання. З метою отримання узагальненої інформації за видами активів і пасивів, вони в балансі об'єднуються в розділи за їх економічним змістом [13, с. 93].

Відповідно до п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», *баланс (звіт про фінансовий стан)* - це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Баланс складається з таких частин:

- *титильна частина* - в якій наводиться інформація про підприємство та дату, на яку складається баланс;

- *предметна частина*, яка складається з активу і пасиву балансу, в яких наводиться цифрова інформація про майно і джерела його формування;

- *заклучна частина* - де наводяться підписи, прізвище, ім'я та по-батькові осіб, які відповідають за наведену інформацію [13, с. 93].

Актив балансу включає три розділи, в яких об'єднане майно за ступенем його ліквідності.

У **першому розділі активу балансу «Необоротні активи»** відображається вартість необоротних активів, а саме: нематеріальних активів, незавершених капітальних інвестицій, основних засобів, об'єктів інвестиційної нерухомості, довгострокових біологічних активів, довгострокових фінансових інвестицій, довгострокової дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів та інших необоротних активів. Цей розділ об'єднує найменш ліквідні активи.

У **другому розділі активу балансу «Оборотні активи»** відображається вартість оборотних активів, до яких відносяться: запаси, поточні біологічні активи, поточна дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи. Цей розділ об'єднує середньо- та високоліквідні активи.

У **третьому розділі активу балансу «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття»** відображається вартість необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

Пасив балансу включає чотири розділи, у яких згруповано зобов'язання з урахуванням терміновості їх погашення.

У **першому розділі пасиву балансу «Власний капітал»** наводиться інформація про власний капітал підприємства - зареєстрований (статутний та пайовий капітал), капітал у дооцінках, додатковий і резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал. Цей розділ об'єднує статті, які погашаються в останню чергу.

У **другому розділі пасиву балансу «Довгострокові зобов'язання і забезпечення»** відображаються зобов'язання, які будуть погашені протягом періоду, що перевищує операційний цикл підприємства або 12 місяців з дати балансу: відстрочені податкові зобов'язання, пен-

сійні зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, довгострокові забезпечення (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), величина яких на дату складання балансу може бути визначена тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок та цільове фінансування.

У третьому розділі пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення» відображаються зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом 12 місяців з дати балансу: короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, за товари, роботи, послуги, за розрахунками з бюджетом, зі страхування, з оплати праці, поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання. Цей розділ об'єднує статті, які погашаються в першу чергу.

У четвертому розділі пасиву балансу «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» відображаються зобов'язання, що пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами активів, що належить до вибуття в результаті операції продажу.

Інформація, яка міститься в балансі, повинна бути суттєвою, повністю розкритою.

Суттєва інформація – це інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності.

Суттєвість інформації визначається П(С)БО, іншими нормативно-правовими актами та керівництвом підприємства.

Для кожного з фінансових звітів вибирають окрему базу визначення кількісних критеріїв і якісних ознак суттєвості статей.

У п.п. 2.20.3 Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства (затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635) запропоновані параметри кількісних критеріїв суттєвості для наведення статей у фінансовій звітності.

Для кожного зі звітів фінансової звітності обирають окрему базу визначення кількісних критеріїв та якісних ознак суттєвості статей фінансової звітності і діапазон кількісних критеріїв (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кількісні критерії суттєвості для статей фінансової звітності

Об'єкти суттєвості	Діапазон (у % від бази)	База для визначення кількісного критерію суттєвості
1. Для статей балансу	До 5%	Сума підсумку балансу
	До 15%	Підсумок класу активів, власного капіталу або зобов'язань
2. Для статей звіту про фінансові результати	До 5%	Сума чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
	До 25%	Сума фінансового результату від операційної діяльності
3. Для статей звіту про рух грошових коштів	До 5%	Сума чистого руху грошових коштів від операційної діяльності
4. Для статей звіту про власний капітал	До 5%	Розмір власного капіталу підприємства

Джерело: [61].

Основним елементом балансу (звіту про фінансовий стан) є балансова стаття, яка є неподільним показником в балансі і характеризує окремий вид активів (активна стаття) або вид зобов'язань чи капіталу (пасивна стаття).

Стаття – це елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, встановленим НП(С)БО 1, тобто визначенню активів, зобов'язань і власного капіталу [13, с. 95].

Стаття наводиться у балансі (звіті про фінансовий стан), якщо відповідає двом критеріям:

- існує ймовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цією статтею;
- оцінка статті може бути достовірно визначена

2.2. Зміст статей балансу та методика його складання

Форма № 1 наведена в *додатку 1 до НП(С)БО 1*. У балансі підприємства відображають інформацію про активи, зобов'язання і власний капітал на звітну дату.

При складанні балансу **потрібно враховувати такі правила** (п.п. 2.3 – 2.6 *Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433*):

- 1) активи відображають у балансі за умови, що їх оцінка може бути достовірно визначена й очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням;
- 2) витрати на придбання і створення активу, який не може бути відображений у балансі, включають до складу витрат звітного періоду;
- 3) зобов'язання відображають у балансі, якщо їх оцінка може бути достовірно визначена й існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок їх погашення;
- 4) власний капітал показують у балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни.

В підрахунку підсумків відповідних розділів балансу беруть участь рядки, коди яких закінчуються на «0» і «5».

В **активі** балансу відображають відомості про активи підприємства в розрізі їх видів, а в **пасиві** - інформацію про зобов'язання і власний капітал. При цьому підсумок активів балансу має дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

Як сформувати показники балансу на підставі даних бухгалтерського обліку (рахунків класів 1-6), наведено в табл. 2.2

Таблиця 2.2

Методика заповнення форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	Ряд. 1001 – ряд. 1002	Відображають залишкову вартість об'єктів, включених до складу нематеріальних активів відповідно до <i>П(С)БО 8</i> . Також окремо показують:
первісна вартість	1001	Сальдо за Дт рах. 12	- первісну (переоцінену) вартість нематеріальних активів. Не включають до підсумку балансу
накопичена амортизація	1002	Сальдо за Кт субрах. 133	- суму накопиченої амортизації нематеріальних активів. Показник наводять у дужках . Не включають до підсумку балансу
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Сальдо за Дт рах. 15	Відображають вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів необоротних активів - основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, та устаткування для монтажу)
Згідно з вимогами Мінфіну, до складу капітальних інвестицій не включають, а отже, не відображають у цьому рядку форми № 1 вартість основних засобів і нематеріальних активів, внесених до статутного капіталу підприємства або отриманих безоплатно, а також суму переоцінки необоротних активів (див. лист Мінфіну від 17.11.2003 р. № 31-04200-04-5/5570).			

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Основні засоби	1010	Ряд. 1011 – ряд. 1012	Наводять залишкову вартість власних і отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, що включені до складу основних засобів відповідно до П(С)БО 7 ; вартість основних засобів, отриманих у довірче управління, на праві господарського відання або праві оперативного управління; вартість інших необоротних матеріальних активів. Також окремо показують:
первісна вартість	1011	Сальдо за Дт субрах. 101 – 109 і рах. 11	- первісну (переоцінену) вартість. Не включають до підсумку балансу
знос	1012	Сальдо за Кт субрах. 131 і 132	- нараховану в установленому порядку суму зносу. Показник наводять у дужках . Не включають до підсумку балансу
Інвестиційна нерухомість	1015	Відображають вартість об'єктів, що віднесені до інвестиційної нерухомості відповідно до П(С)БО 32 . У цій статті наводять:	
		Сальдо за Дт субрах. 100 (у частині інвестиційної нерухомості, що обліковується за справедливою вартістю)	- справедливу вартість інвестиційної нерухомості (якщо облік ведуть за справедливою вартістю)
		Ряд. 1016 – ряд. 1017	- залишкову вартість інвестиційної нерухомості (якщо облік ведуть за первісною вартістю)
Додатковий рядок (Первісна вартість інвестиційної нерухомості)	1016	Сальдо за Дт субрах. 100 (у частині інвестиційної нерухомості, що обліковується за первісною вартістю)	Відображають первісну вартість інвестиційної нерухомості, яку обліковують за первісною вартістю. Не включають до підсумку балансу
Додатковий рядок (Знос інвестиційної нерухомості)	1017	Сальдо за Кт субрах. 135	Наводять суму зносу інвестиційної нерухомості, яку обліковують за первісною вартістю. Показник наводять у дужках . Не включають до підсумку балансу
Довгострокові біологічні активи	1020	Відображають вартість довгострокових біологічних активів, облік яких ведуть відповідно до П(С)БО 30 . У цій статті наводять:	
		Сальдо за Дт субрах. 161, 163 і 165	- справедливу вартість (якщо облік ведуть за справедливою вартістю)
		Ряд. 1021 – ряд. 1022	- залишкову вартість (якщо облік ведуть за первісною вартістю)
Додатковий рядок (Первісна вартість довгострокових біологічних активів)	1021	Сальдо за Дт субрах. 162, 164 і 166	Відображають первісну вартість довгострокових біологічних активів (якщо облік ведуть за первісною вартістю). Не включають до підсумку балансу

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Додатковий рядок (Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів)	1022	Сальдо за Кт субрах. 134	Показують суму накопиченої амортизації довгострокових біологічних активів (якщо облік ведуть за первісною вартістю). Показник наводять у дужках. Не включають до підсумку балансу
<i>Слід мати на увазі: у ряд. 1020 – 1022 не відображають вартість тварин і багаторічних насаджень, не пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю. Облік таких активів ведуть на субрах. 107 «Тварини» і 108 «Багаторічні насадження», а відомості про них наводять у ряд. 1010 – 1012 форми № 1.</i>			
Довгострокові фінансові інвестиції:	Відображають фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент. При цьому окремо виділяють:		
такі, що обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	Сальдо за Дт субрах. 141	- фінансові інвестиції, які відповідно до <u>П(С)БО 12</u> обліковують за методом участі в капіталі
інші фінансові інвестиції	1035	Сальдо за Дт субрах. 142 і 143	- інші фінансові інвестиції (інвестиції пов'язаним та непов'язаним сторонам)
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	Сальдо за Дт субрах. 181, 182 і 183	Відображають дебіторську заборгованість фізичних та юридичних осіб, що не виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців з дати балансу
Відстрочені податкові активи	1045	Сальдо за Дт рах. 17	Відображають суму податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах у результаті тимчасової податкової різниці, що виникла між обліковою та податковою базами оцінки
<i>У цьому рядку відображають відстрочені податкові активи, визначені згідно з <u>П(С)БО 17</u>.</i>			
Додатковий рядок (Гудвіл)	1050	Сальдо за Дт субрах. 191 і 193	Наводять величину гудвіла, що виник у результаті придбання підприємства та визначений відповідно до <u>П(С)БО 19</u>
Інші необоротні активи	1090	Сальдо за Дт субрах. 184	Відображають вартість необоротних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу I активу форми № 1
Усього за розділом I	1095	Ряд. 1000 + ряд. 1005 + ряд. 1010 + ряд. 1015 + ряд. 1020 + ряд. 1030 + ряд. 1035 + ряд. 1040 + ряд. 1045 + ряд. 1050 + ряд. 1090	
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	Сальдо за Дт рах. 20, 22, 23, 25, 26, 27, 28 (без урахування сальдо за Дт субрах. 286 і за вирахуванням сальдо за Кт субрах. 285)	Відображають загальну вартість запасів, що обліковуються згідно з <u>П(С)БО 9</u> . У разі відповідності ознакам істотності в додаткових статтях розшифровують інформацію про складові ряд. 1100
<i>Якщо підприємство розшифровує дані про всі запаси в додаткових ряд. 1101 – 1104, то ряд. 1100 = = ряд. 1101 + ряд. 1102 + ряд. 1103 + ряд. 1104. Якщо за наявності відповідних показників розшифровують не всі зазначені рядки, то значення ряд. 1100 перевищуватиме таку суму.</i>			

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Додатковий рядок (Виробничі запаси)	1101	Сальдо за Дт рах. 20 і 22	Відображають вартість запасів малоцінних і швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу (у тому числі із ряд. 1100). Не включають до підсумку балансу
Додатковий рядок (Незавершене виробництво)	1102	Сальдо за Дт рах. 23 і 25	Наводять витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва (у тому числі із ряд. 1100). Крім того, в цьому рядку наводять валову заборгованість замовників за будівельними контрактами. Не включають до підсумку балансу
Додатковий рядок (Готова продукція)	1103	Сальдо за Дт рах. 26 і 27	Відображають запаси виробів на складі, обробка яких завершена і які пройшли випробування, приймання, укомплектовані відповідно до умов договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам (у тому числі із ряд. 1100). Не включають до підсумку балансу
<i>Продукцію, що не відповідає приведеним вимогам (крім браку), і роботи, не прийняті замовником, наводять у складі незавершеного виробництва (ряд. 1102 форми № 1).</i>			
Додатковий рядок (Товари)	1104	Згорнуте сальдо за Дт рах. 28 без врахування субрах. 286 (сальдо за Дт субрах. 281, 282, 283 і 284 за вирахуванням сальдо за Кт субрах. 285)	Відображають вартість залишків товарів, придбаних підприємством для подальшого продажу, без суми торгових націнок (у тому числі із ряд. 1100). Не включають до підсумку балансу
<i>У цьому рядку не відображають інформацію про вартість необоротних активів і груп вибуття, визнаних утримуваними для продажу відповідно до П(С)БО 27 (сальдо за Дт субрах. 286). Інформацію про такі активи наводять у ряд. 1200 форми № 1.</i>			
Поточні біологічні активи	1110	Сальдо за Дт рах. 21	Показують вартість поточних біологічних активів тваринництва (дорослі тварини на відгодівлі та в нагулі, птиця, звірі, кролі, дорослі тварини, вибраквані з основного стада для реалізації, молодняк тварин на вирощуванні та відгодівлі) в оцінці за справедливою або первісною вартістю, а також рослинництва (зернові, технічні, овочеві та інші культури) в оцінці за справедливою вартістю, облік яких ведуть за П(С)БО 30
<i>У цій статті не відображають вартість поточних біологічних активів, не пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю. Їх облік ведуть на рах. 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» і відображають у ряд. 1100 і 1101 форми № 1.</i>			
Додатковий рядок (Векселі одержані)	1120	Сальдо за Дт рах. 34	Відображають забезпечену векселями заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантаженою продукцією (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги. Показник дебіторської заборгованості в разі створення щодо неї резерву сумнівних боргів наводять у балансі за чистою реалізаційною вартістю

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Сальдо за Дт рах. 36 і 34 (якщо векселі одержані не відображені окремо в ряд. 1120) мінус сальдо за Кт рах. 38	Відображають дебіторську заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями, якщо таку інформацію наведено в окремій статті форми № 1). У цьому рядку потрібно відображати чисту реалізаційну вартість дебіторської заборгованості, тобто за мінусом нарахованого резерву сумнівних боргів
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			Показники дебіторської заборгованості в разі створення щодо неї резерву сумнівних боргів наводять у формі № 1 за чистою реалізаційною вартістю
за виданими авансами	1130	Сальдо за Дт субрах. 371	Наводять залишок суми авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок майбутніх поставок, якщо завершення розрахунків за договорами планується протягом 12 місяців з дати балансу. Інакше суми перерахованих авансів відображають у ряд. 1040 форми № 1 (див. лист Мініфіну від 29.04.2013 р. № 31-08410-07-29/13727)
<i>На практиці часто не відображають аванси, видані іншим підприємствам, на субрах. 371. При цьому вважають за краще робити проводку Дт 63 – Кт 30, 31, порушуючи вимоги Інструкції № 291. У такому разі сальдо за рах. 63 у формі № 1 слід відображати розгорнуто: у ряд. 1130 – дебетові залишки рах. 63 за контрагентами та договорами, за якими перераховано аванси, а в ряд. 1615 – кредитові залишки рах. 63, тобто заборгованість перед контрагентами за окремими договорами (рахунками).</i>			
з бюджетом	1135	Сальдо за Дт субрах. 641 і 642 Ряд. 1135 ≥ ряд. 1136	Відображають дебіторську заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплату за податками, зборами та іншими платежами до бюджету
у тому числі з податку на прибуток	1136	Сальдо за Дт субрах. 641 (у частині податку на прибуток)	Відображають дебіторську заборгованість за розрахунками з бюджетом у частині податку на прибуток (у тому числі з ряд. 1135). Не включають до підсумку балансу
Додатковий рядок (Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів)	1140	Сальдо за Дт субрах. 373	Відображають суму дебіторської заборгованості за дивідендами, процентами, роялті тощо, що нараховані та підлягають надходженню
Додатковий рядок (Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків)	1145	Сальдо за Дт субрах. 682 і 683	Показують заборгованість пов'язаних сторін і дебіторську заборгованість за внутрішніми розрахунками, зокрема між учасниками групи
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Сальдо за Дт субрах. 372, 374, 375, 376, 377, 378, 379 і 685, рах. 65 і 66	Відображають заборгованість дебіторів, що не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та підлягає відображенню у складі оборотних активів

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Поточні фінансові інвестиції	1160	Сальдо за Дт субрах. 352	Відображають фінансові інвестиції на строк, що не перевищує одного року, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, що є еквівалентами грошових коштів), а також суму довгострокових фінансових інвестицій, що підлягають погашенню протягом 12 місяців з дати балансу
Гроші та їх еквіваленти	1165	Сальдо за Дт рах. 30, 31, субрах. 333, 334, 335 і 351	Відображають кошти в касі підприємства, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, грошові кошти в дорозі, електронні гроші, а також еквіваленти грошових коштів (як у національній, так і в іноземній валюті). У додаткових рядках цієї статті окремо можуть бути наведені:
		Ряд. 1165 ≥ ряд. 1166 + ряд. 1167	
Додатковий рядок (Готівка)	1166	Сальдо за Дт рах. 30	- грошові кошти в готівковій формі (у тому числі із ряд. 1165). Не включають до підсумку балансу
Додатковий рядок (Рахунки в банках)	1167	Сальдо за Дт рах. 31	- грошові кошти на банківських рахунках підприємства (у тому числі з ряд. 1165). Не включають до підсумку балансу
<i>Зверніть увагу: кошти, які не можна використовувати для операцій протягом одного року з дати балансу або протягом операційного циклу в результаті обмежень, слід виключати зі складу оборотних активів і відображати як необоротні активи.</i>			
Витрати майбутніх періодів	1170	Сальдо за Дт рах. 39	Наводять витрати, що понесені протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до майбутніх звітних періодів
Інші оборотні активи	1190	Сальдо за Дт субрах. 331, 332, 643 і 644	Відображають суми оборотних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу II активу форми № 1, зокрема вартість грошових документів у національній та іноземній валютах
Усього за розділом II	1195	Ряд. 1100 + ряд. 1110 + ряд. 1120 + ряд. 1125 + ряд. 1130 + + ряд. 1135 + ряд. 1140 + ряд. 1145 + ряд. 1155 + ряд. 1160 + + ряд. 1165 + ряд. 1170 + ряд. 1190	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Сальдо за Дт субрах. 286	Відображають вартість необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначають відповідно до <u>П(С)БО 27</u>
Баланс	1300		Ряд. 1095 + ряд. 1195 + ряд. 1200
<i>Показники ряд. 1300 гр. 3 і 4 форми № 1 повинні відповідати показникам ряд. 1900 гр. 3 і 4 форми № 1.</i>			
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сальдо за Кт рах. 40	Наводять зафіксовану в установчих документах суму статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайового капіталу, що формується відповідно до законодавства. Крім того, на наш погляд, тут слід відображати суму внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу
Додатковий рядок (Внески до незареєстрованого статутного капіталу)	1401	Сальдо за Кт субрах. 404	Відображають суму внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу (у тому числі з ряд. 1400). Не включають до підсумку балансу

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Капітал у дооцінках	1405	Сальдо за Кт рах. 41	Наводять суму дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів, відображену у власному капіталі
Додатковий капітал (сальдо за Кт 42)	1410	Сальдо за Кт субрах. 421	Господарські товариства показують емісійний дохід
		Сальдо за Кт субрах. 422	Показують суму іншого вкладеного засновниками підприємств (крім акціонерних товариств) капіталу, що перевищує статутний капітал
		Сальдо за Кт субрах. 423, 424, 425	Наводять вартість безоплатно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб необоротних активів, накопичені курсові різниці, які відповідно до П(С)БО відображають у складі власного капіталу, та інші види додаткового капіталу
		Ряд. 1410 \geq ряд. 1411 + ряд. 1412	
Додатковий рядок (Емісійний дохід)	1411	Сальдо за Кт субрах. 421	Господарські товариства довідково можуть показувати суму емісійного доходу (у тому числі із ряд. 1410). Не включають до підсумку балансу
Додатковий рядок (Накопичені курсові різниці)	1412	Сальдо за Кт субрах. 423	Відображають суму накопичених курсових різниць, які включають до складу додаткового капіталу і визнають в іншому сукупному доході (у тому числі з ряд. 1410). Не включають до підсумку балансу
<p><i>Зокрема, тут показують накопичені курсові різниці за дебіторською заборгованістю або зобов'язаннями за розрахунками з господарською одиницею за межами України, погашення яких не планується і не є ймовірним у найближчій перспективі (п. 9 П(С)БО 21).</i></p> <p><i>Зверніть увагу: курсові різниці за зобов'язаннями засновників за внесками до статутного капіталу в іноземній валюті обліковують на субрах. 425 (див. лист Мінфіну від 19.11.2013 р. № 31-08410-07-16/33606). Відповідно в ряд. 1412 форми № 1 їх не відображають.</i></p> <p><i>Курсові різниці, які не включають до складу додаткового капіталу, потрапляють до ряд. 1420 форми № 1.</i></p>			
Резервний капітал	1415	Сальдо за Кт рах. 43	Наводять суму резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Сальдо за Кт субрах. 441 (або за Дт субрах. 442)	Відображають суму нерозподіленого прибутку (сальдо за Кт субрах. 441) або непокритого збитку (сальдо за Дт субрах. 442). Суму непокритого збитку наводять у дужках і віднімають при визначенні підсумку власного капіталу
Неоплачений капітал	1425	Сальдо за Дт рах. 46	Відображають суму заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Показник наводять у дужках і віднімають при визначенні підсумку власного капіталу
		Ряд. 1425 \leq ряд. 1400	
Вилучений капітал	1430	Сальдо за Дт рах. 45	Господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Показник наводять у дужках і віднімають при визначенні підсумку власного капіталу
		Ряд. 1430 \leq ряд. 1400	
Усього за розділом I	1495	Ряд. 1400 + ряд. 1405 + ряд. 1410 + ряд. 1415 + (-) ряд. 1420 - - ряд. 1425 - ряд. 1430	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	Сальдо за Кт рах. 54	Відображають суму податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах у результаті утворення тимчасової податкової різниці між обліковою та податковою базами оцінки
У цьому рядку відображають відстрочені податкові зобов'язання, визначені згідно з П(С)БО 17.			

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Додатковий рядок (Пенсійні зобов'язання)	1505	Сальдо за Кт субрах. 472	Наводять суму довгострокових зобов'язань, пов'язаних з виплатами працівникам після закінчення трудової діяльності
<i>Порядок обліку цих зобов'язань установлено пп. 13 – 29 П(С)БО 26.</i>			
Довгострокові кредити банків	1510	Сальдо за Кт субрах. 501, 502, 503 і 504	Відображають суму заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, які не є поточними зобов'язаннями
Інші довгострокові зобов'язання	1515	Сальдо за Кт субрах. 505 і 506, рах. 51, 52, 53, 55	Наводять суму довгострокової заборгованості підприємства із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), а також суму інших довгострокових зобов'язань, які не можуть бути включені до інших статей розділу II пасиву форми № 1
Довгострокові забезпечення	1520	Сальдо за Кт субрах. 471, 473, 474, 477, 478 (у частині довгострокових забезпечень)	Відображають залишок коштів на довгострокові забезпечення майбутніх витрат і платежів (на забезпечення гарантійних зобов'язань, на виконання зобов'язань за обтяжливими контрактами тощо), у тому числі на довгострокові забезпечення виплат персоналу
		Ряд. 1520 ≥ ряд. 1521	
<i>Зазначимо: згідно з п. 2.52 Методрекомендацій № 433 у цьому рядку відображають також довгострокові забезпечення на оплату майбутніх відпусток працівникам.</i>			
Додатковий рядок (Довгострокові забезпечення витрат персоналу)	1521	Сальдо за Кт субрах. 471, 477 (у частині довгострокових забезпечень виплат персоналу)	Відображають залишок забезпечень майбутніх витрат і платежів, що стосуються довгострокових виплат персоналу, нарахованих відповідно до П(С)БО 26 (у тому числі з ряд. 1520). Не включають до підсумку балансу
Цільове фінансування	1525	Сальдо за Кт рах. 48	Наводять залишок коштів цільового фінансування і цільових надходжень, отриманих з бюджету та інших джерел
		Ряд. 1525 ≥ ряд. 1526	
<i>Зверніть увагу: у цій статті підприємства – платники податку на прибуток серед іншого відображають суми грошових коштів, звільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток. У бухгалтерському обліку суму податку на прибуток, не сплачену до бюджету унаслідок звільнення, показують записом: Дт рах. 98 – Кт субрах. 481.</i>			
Додатковий рядок (Благодійна допомога)	1526	Сальдо за Кт субрах. 483	Відображають залишок коштів (вартість товарів, робіт, послуг), отриманих як благодійна допомога, які відповідно до законодавства звільняються від обкладення ПДВ (у тому числі із ряд. 1525). Не включають до підсумку балансу
Усього за розділом II	1595	Ряд. 1500 + ряд. 1505 + ряд. 1510 + ряд. 1515 + ряд. 1520 + ряд. 1525	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	Сальдо за Кт рах. 31 (овердрафт) і 60	Відображають суму поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них кредитами
<i>У цьому рядку не наводять інформацію про інші отримані короткострокові позики (крім банківських). Небанківські позики включають до ряд. 1690.</i>			
Додатковий рядок (Векселі видані)	1605	Сальдо за Кт рах. 62	Показують суму заборгованості, на яку підприємство видало векселі в забезпечення поставок товарів (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	Сальдо за Кт рах. 61	Відображають суму довгострокових зобов'язань, що підлягає погашенню протягом 12 місяців з дати балансу
товари, роботи, послуги	1615	Сальдо за Кт рах. 63, 62 (якщо векселі видані не відображено окремо в ряд. 1605)	Відображають суму заборгованості перед постачальниками та підрядниками за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями, якщо її наводять в окремій статті форми № 1)
розрахунками з бюджетом	1620	Сальдо за Кт субрах. 641 і 642 Ряд. 1620 ≥ ряд. 1621	Наводять заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства
у тому числі з податку на прибуток	1621	Сальдо за Кт субрах. 641 (у частині заборгованості з податку на прибуток)	Відображають заборгованість підприємства перед бюджетом з поточного податку на прибуток (у тому числі із ряд. 1620). Не включають до підсумку балансу
розрахунками зі страхування	1625	Сальдо за Кт рах. 65	Відображають суму заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників
розрахунками з оплати праці	1630	Сальдо за Кт рах. 66	Показують заборгованість підприємства за оплатою праці, включаючи депоновану заробітну плату
Додатковий рядок (Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами)	1635	Сальдо за Кт субрах. 681	Відображають залишок суми авансів, одержаних від інших осіб у рахунок подальших поставок продукції, виконання робіт (надання послуг)
<i>Як і у випадку з виданими авансами (ряд. 1130 форм № 1), деякі бухгалтери вважають за краще відображати одержані аванси не на субрах. 681, а за Кт рах. 36. У такому разі залишок по рах. 36 у формі № 1 слід відображати розгорнуто: у ряд. 1635 – кредитове сальдо рах. 36 за контрагентами і договорами, за якими одержано аванси, а в ряд. 1125 – дебетове (заборгованість контрагентів за окремими договорами).</i>			
Додатковий рядок (Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками)	1640	Сальдо за Кт рах. 67	Відображають заборгованість підприємства перед його учасниками (засновниками), пов'язану з розподілом прибутку (дивіденди тощо), за виплатами за користування майном (земельним і майновим паєм) і виплатами у зв'язку з отриманням належної частини учаснику (засновнику), який вибув, частини активів підприємства
Додатковий рядок (Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків)	1645	Сальдо за Кт субрах. 682 і 683	Наводять заборгованість підприємства пов'язаним сторонам і кредиторську заборгованість із внутрішніх розрахунків (наприклад, заборгованість із розрахунків з виробничими одиницями та господарствами, виділеними на окремий баланс, за взаємним відпуском матеріальних цінностей, реалізацією продукції, робіт, послуг, передачею витрат загальноуправлінської діяльності, виплатою заробітної плати працівникам цих господарств тощо)

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Поточні забезпечення	1660	Сальдо за Кт субрах. 471, 472, 473, 474, 477, 478 (у частині поточних забезпечень)	Відображають залишок коштів на забезпечення майбутніх витрат і платежів, які планується використати протягом 12 місяців з дати балансу (забезпечення оплати відпусток, забезпечення матеріального заохочення та інші поточні забезпечення)
Доходи майбутніх періодів	1665	Сальдо за Кт рах. 69	Відображають доходи, що отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів і належать до майбутніх звітних періодів
Інші поточні зобов'язання	1690	Сальдо за Кт субрах. 372, 378, 643, 644, 684 і 685	Показують суми поточних зобов'язань, що не можуть бути включені до інших статей розділу III пасиву форми № 1
Усього за розділом III	1695	Ряд. 1600 + ряд. 1605 + ряд. 1610 + ряд. 1615 + ряд. 1620 + + ряд. 1625 + ряд. 1630 + ряд. 1635 + ряд. 1640 + ряд. 1645 + ряд. 1660 + ряд. 1665 + ряд. 1690	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	Сальдо за Кт субрах. 680	Відображають зобов'язання, пов'язані з необоротними активами і групами вибуття, утримуваними для продажу, які визначають відповідно до <u>П(С)БО 27</u>
<i>Зокрема, до них відносять зобов'язання, що включені до групи вибуття і будуть передані (погашені) у результаті продажу групи вибуття.</i>			
Баланс	1900	Ряд. 1495 + ряд. 1595 + ряд. 1695 + ряд. 1700	
<i>Показники ряд. 1900 гр. 3 і 4 форми № 1 повинні відповідати показникам ряд. 1300 гр. 3 і 4 форми № 1.</i>			

Джерело: [1, с. 9-16; 7].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Дайте визначення балансу.
2. Скільки розділів включає форма № 1 «Баланс».
3. Охарактеризуйте вимоги до визнання активів і зобов'язань.
4. Назвіть статті I розділу активу балансу та охарактеризуйте їх.
5. Назвіть статті II розділу активу балансу та охарактеризуйте їх.
6. Яку назву має III розділ активу балансу? Поясніть, яка інформація в ньому відображається.
7. Яку назву має I розділ пасиву балансу? Охарактеризуйте його статей.
8. Яку назву має II розділ пасиву балансу? Розкрийте зміст його статей.
9. Яку назву має III розділ пасиву балансу? Розкрийте зміст його статей.
10. Яку назву має IV розділ пасиву балансу? Охарактеризуйте його статті.
11. За якою оцінкою включаються в баланс нематеріальні активи, основні засоби? Як вона визначається?
12. За якою оцінкою включаються в баланс дебіторська заборгованість та як вона визначається?

- 13.** За якою оцінкою включаються в баланс зобов'язання?
- 14.** Як розрахувати нерозподілений прибуток на кінець звітного періоду для відображення в балансі?
- 15.** Дайте визначення активів.
- 16.** Дайте визначення зобов'язань.
- 17.** Дайте визначення власного капіталу.
- 18.** Яке значення балансу в управлінні підприємством?

ТЕМА 3.

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)

3.1. Структура звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід)

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. Тобто, у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Метою складання звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період для прийняття управлінських рішень.

Форму звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), зміст його статей та порядок складання визначено Національним П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73 та наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» від 28.03.2013 р. № 433. Формування фінансових результатів у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) підпорядковане видам діяльності підприємства. Діяльність підприємства поділяється на звичайну, яка включає операційну (основну та іншу), фінансову та інвестиційну.

Доходи - збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Витрати - зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Сукупний дохід - зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Інший сукупний дохід - доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку розрізняють такі види фінансових результатів:

– **валовий прибуток (збиток):**

різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);

– **прибуток (збиток) від операційної діяльності:**

валовий прибуток (збиток) + інші операційні доходи - адміністративні витрати - витрати на збут - інші операційні витрати;

– **прибуток (збиток) до оподаткування:**

прибуток (збиток) від операційної діяльності + дохід від участі в капіталі + інші фінансові доходи + інші доходи - фінансові витрати - втрати від участі в капіталі - інші витрати;

- чистий прибуток (збиток):

прибуток (збиток) до оподаткування +/- витрати (дохід) з податку на прибуток +/- прибуток (збиток) від припиненої діяльності.

Доходи, відповідно до П(С)БО 15 «Дохід» класифікують за такими групами:

- 1) дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- 3) інші операційні доходи;
- 4) фінансові доходи;
- 5) інші доходи.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо).

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.

До складу **інших операційних доходів** включаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема: дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо.

До складу **фінансових доходів** включаються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі).

Дохід від участі в капіталі - це дохід від інвестицій в асоційовані, дочірні та спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі.

До складу **інших доходів**, зокрема, включаються дохід від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Нагадаємо, що згідно з П(С)БО 16 «Витрати» до складу витрат належать:

- **собівартість реалізованої продукції** (товарів, робіт, послуг), якою є виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) або собівартість реалізованих товарів;

- **витрати, пов'язані з операційною діяльністю**, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг): **адміністративні витрати**, **витрати на збут та інші операційні витрати**;

- **фінансові витрати** (витрати на проценти за користування кредитами отриманими, за облігаціями випущеними, за фінансовою орендою та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу);

- **втрати від участі в капіталі** - збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі;

- **інші витрати** - витрати, які виникають під час звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг);

- **податки на прибуток** (визначаються витратами згідно з П(С)БО 17 «Податок на прибуток»).

Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються:

- 1) прямі матеріальні витрати;
- 2) прямі витрати на оплату праці;
- 3) інші прямі витрати;

4) змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

До складу прямих матеріальних витрат включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

До складу прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизація, втрати від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів), зменшеної на її справедливую вартість, та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку.

До складу загальновиробничих витрат включаються:

1. Витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями тощо; відрахування на соціальні заходи й медичне страхування апарату управління цехами, дільницями; витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, дільниць тощо).

2. Амортизація основних засобів загальновиробничого (цехового, дільничого, лінійного) призначення.

3. Амортизація нематеріальних активів загальновиробничого (цехового, дільничого, лінійного) призначення.

4. Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт, страхування, операційну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення.

5. Витрати на вдосконалення технології й організації виробництва (оплата праці та відрахування на соціальні заходи працівників, зайнятих удосконаленням технології й організації виробництва, поліпшенням якості продукції, підвищенням її надійності, довговічності, інших експлуатаційних характеристик у виробничому процесі; витрати матеріалів, купівельних комплектуючих виробів і напівфабрикатів, оплата послуг сторонніх організацій тощо).

6. Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інше утримання виробничих приміщень.

7. Витрати на обслуговування виробничого процесу (оплата праці загальновиробничого персоналу; відрахування на соціальні заходи, медичне страхування робітників та апарату управління виробництвом; витрати на здійснення технологічного контролю за виробничими процесами та якістю продукції, робіт, послуг).

8. Витрати на охорону праці, техніку безпеки і охорону навколишнього природного середовища.

9. Інші витрати (внутрішньозаводське переміщення матеріалів, деталей, напівфабрикатів, інструментів зі складів до цехів і готової продукції на склади; нестачі незавершеного виробництва; нестачі і втрати від псування матеріальних цінностей у цехах; оплата простоїв тощо).

Загальновиробничі витрати поділяються на постійні і змінні.

До змінних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, дільниць), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо), виходячи з фактичної потужності звітного періоду.

До постійних загальновиробничих витрат відносяться витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) при нормальній потужності.

Нерозподілені постійні загально виробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення. Загальна сума розподілених та нерозподілених постійних загально виробничих витрат не може перевищувати їх фактичну величину.

Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

До адміністративних витрат відносяться такі загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);
- витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу;
- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона);
- винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);
- витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо);
- амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;
- витрати на врегулювання спорів у судових органах;
- податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг);
- плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти;
- інші витрати загальногосподарського призначення.

Витрати на збут включають такі витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг):

- витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції;
- витрати на ремонт тари;
- оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут;
- витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг);
- витрати на передпродажну підготовку товарів;
- витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом;
- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона);
- витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, пов'язані з транспортуванням продукції (товарів) відповідно до умов договору (базису) поставки;
- витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування;
- витрати на страхування призначеної для подальшої реалізації готової продукції (товарів), що зберігається на складі підприємства;
- витрати на транспортування готової продукції (товарів) між складами підрозділів (філій, представництв) підприємства;
- інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

До інших операційних витрат включаються:

- витрати на дослідження та розробки відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»;
- собівартість реалізованих виробничих запасів, яка для цілей бухгалтерського обліку складається з їх облікової вартості та витрат, пов'язаних з їх реалізацією;

- сума безнадійної дебіторської заборгованості та відрахування до резерву сумнівних боргів;
- втрати від операційної курсової різниці (тобто від зміни курсу валюти за операціями, активами і зобов'язаннями, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства);
- втрати від знецінення запасів;
- нестачі й втрати від псування цінностей;
- визнані штрафи, пеня, неустойка;
- витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення;
- інші витрати операційної діяльності.

До фінансових витрат відносяться витрати на проценти (за користування кредитами отриманими, за облігаціями випущеними, за фінансовою орендою тощо) та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати».

Втрати від участі в капіталі є збитками від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі.

До складу інших витрат включаються витрати, які виникають під час діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). До таких витрат належать:

- собівартість реалізованих фінансових інвестицій (балансова вартість та витрати, пов'язані з реалізацією фінансових інвестицій);
- втрати від зменшення корисності необоротних активів;
- втрати від безоплатної передачі необоротних активів;
- втрати від неопераційних курсових різниць;
- сума уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій;
- витрати на ліквідацію необоротних активів (розбирання, демонтаж тощо);
- залишкова вартість ліквідованих (списаних) необоротних активів;
- інші витрати діяльності.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) складається з таких частин:

- *титульна частина* - наводиться інформація про підприємство та період за який складається звіт;
- *предметна частина* - складається з чотирьох взаємопов'язаних розділів;
- *заклучна частина* - наводяться підписи і ПІБ осіб, які відповідають за наведену інформацію [13, с. 156].

3.2. Зміст статей та методика заповнення звіту про фінансові результати

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) складається з чотирьох розділів:

Розділ I. «Фінансові результати».

Розділ II. «Сукупний дохід».

Розділ III. «Елементи операційних витрат».

Розділ IV. «Розрахунок показників прибутковості акцій».

Правильно заповнений **перший розділ** звіту про фінансові результати містить вичерпну інформацію про доходи та витрати підприємства за звітний період, а також безпосередньо про результати його діяльності. Він охоплює доходи та витрати від операційної, фінансової та інвестиційних видів діяльності.

Для першого розділу характерні додаткові вписувані рядки. Необхідність у них виникає, якщо інформація, яку містять останні, є суттєвою та оцінку статті можна достовірно визначити. Так, при бажанні укладачів перший розділ може поповнитися рядками з кодами 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2070, 2105, 2110, 2111, 2112, 2121, 2122, 2181, 2241, 2275.

Рядки 2010 і 2112 призначені винятково для страхових підприємств і розкривають інформацію про суму зароблених страхових премій, збитки за страховими преміями.

Рядки 2121 та 2181 говорять про доходи та витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю. У рядках 2122 і 2182 розкривають дохід або витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції. Суму доходів від благодійної допомоги можна показати в рядку 2241. А прибуток/збиток від впливу інфляції на монетарні статті - у рядку 2275.

Розділ про сукупний дохід розкриває дані за іншим сукупним доходом, і в ньому розрахований сукупний дохід за період. Нагадаємо, що НП(С)БО 1 трактує поняття *сукупного доходу* як зміни у власному капіталі протягом звітного періоду в результаті господарських операцій та інших подій (за винятком зміни капіталу за рахунок операцій їх власників). У свою чергу, *інший сукупний дохід* - це доходи та витрати, які не включені у фінансові результати підприємства.

Третій розділ - відображає операційні витрати підприємства за елементами, які понесло підприємство в процесі своєї діяльності протягом звітного періоду за вирахуванням внутрішнього обороту (тих витрат, які становлять собівартість продукції), тобто собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг) тут не відображають.

Четвертий розділ необхідний тільки акціонерним товариствам. Тут вони показують інформацію про прибутковість своїх простих акцій і дивіденди на одну просту акцію. Розділ IV звіту про фінансові результати заповнюють акціонерні товариства, прості акції або потенційні прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах, включаючи товариства, які перебувають у процесі випуску таких акцій.

Також варто зазначити, що перший, другий і третій розділи заповнюються **в тисячах гривень, без десяткових знаків (без копійок), а ось дані четвертого розділу наводять у гривнях із копійками** (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.

**Методика заповнення форми № 2 «Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)»**

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Розділ I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Обороти за Дт субрах. 701, 702 і 703 з Кт субрах. 791 мінус оборот за Кт субрах. 704 з Дт субрах. 791	Відображають чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг, тобто дохід (виручку) від реалізації за вирахуванням: - непрямих податків (ПДВ, акцизного податку); - інших податків і зборів, що сплачуються з обороту; - наданих знижок; - вартості повернутих раніше проданих товарів; - доходів, які за договорами належать комітентам
<i>Якщо в оренду надається інвестиційна нерухомість або оренда – основний вид діяльності підприємства, то тут показують також дохід від операційної оренди. Організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, у цій статті відображають вартість, за якою реалізовано цінні папери, і суму винагороди за виконання інших операцій, пов'язаних з розміщенням, купівлею та продажем цінних паперів з урахуванням відповідних вирахувань. Крім того, у цьому рядку відображають дохід комісіонера (повіреного) від надання комісійних послуг.</i>			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Обороти за Кт субрах. 901, 902, 903 з Дт субрах. 791	Відображають виробничу собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів. Показник наводять у дужках
<i>Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) визначають згідно з П(С)БО 9, П(С)БО 16 і П(С)БО 30. Зверніть увагу: до цієї статті, крім виробничої собівартості, уключають також постійні нерозподілені загальногосподарські витрати, що входять до складу собівартості реалізованої продукції. Якщо в оренду надають інвестиційну нерухомість або оренда – основний вид діяльності підприємства, тут показують фактичну собівартість наданих послуг з оренди. Організації, основна діяльність яких – торгівля цінними паперами, відображають у цьому рядку балансову вартість реалізованих цінних паперів.</i>			

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Валовий:			
прибуток	2090	Ряд. 2000 – ряд. 2050	Додатний результат
збиток	2095		Від’ємний результат. Наводять у дужках
Інші операційні доходи	2120	Обороти за Дт рах. 71 з Кт субрах. 791 Ряд. 2120 ≥ ряд. 2121 + ряд. 2122 + ряд. 2123	Відображають суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а саме дохід від: – операційних курсових різниць; – відшкодування раніше списаних активів; – операційної оренди активів (крім випадків, коли в оренду надають інвестиційну нерухомість або оренда є основним видом діяльності); – роялті; – відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках у банках або депозитних рахунках до запитання; – отриманих безоплатно оборотних активів; – реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, і групи вибуття; – списання кредиторської заборгованості; – визнаних штрафів, пені, неустойки тощо
<p>Сюди включають також дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, а також дохід від зміни вартості активів, що оцінюються за справедливою вартістю. Крім того, у цьому рядку відображають дохід від збільшення на дату балансу чистої вартості реалізації необоротних активів (групи вибуття), утримуваних для продажу. Також сюди потраплять доходи, пов’язані з купівлею-продажем іноземної валюти (див. лист Мінфіну від 01.03.2012 р. № 31-08410-07-27/5199).</p> <p>Майте на увазі: у цьому рядку дохід зазначають без урахування ПДВ, акцизного податку та інших непрямих податків і зборів.</p>			
Додатковий рядок (Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю)	2121	Обороти за Кт субрах. 710 (крім доходу від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції)	Наводять дохід від зміни вартості активів (інвестиційної нерухомості, біологічних активів тощо), що оцінюються за справедливою вартістю (у тому числі з ряд. 2120). Не бере участі в розрахунку фінансового результату
<p>Підприємства, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, включають до цієї статті дохід від зміни вартості фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю.</p>			
Додатковий рядок (Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції)	2122	Обороти за Кт субрах. 710 з Дт рах. 23 (у частині доходів від первісного визнання біологічних активів і сільгосппродукції)	Відображають дохід від первісного визнання біологічних активів і сільгосппродукції, отриманих у результаті сільськогосподарської діяльності (у тому числі з ряд. 2120). Не бере участі в розрахунку фінансового результату
Додатковий рядок (Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування)	2123	Обороти за Кт рах. 71 з Дт субрах. 481	Показують окремо дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування відповідно до ПКУ (у тому числі з ряд. 2120). Не бере участі в розрахунку фінансового результату
Адміністративні витрати	2130	Обороти за Кт рах. 92 з Дт субрах. 791	Відображають загальногосподарські витрати, пов’язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. Показник наводять у дужках

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Витрати на збут	2150	Обороти за Кт рах. 93 з Дт субрах. 791	Наводять витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), а саме: витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів, робіт, послуг), рекламу, доставку продукції споживачам тощо. Показник наводять у дужках
Інші операційні витрати	2180	Обороти за Кт рах. 94 з Дт субрах. 791 Ряд. 2180 ≥ ряд. 2181 + ряд. 2182	У цьому рядку відображають: - собівартість реалізованих виробничих запасів, необоротних активів, утримуваних для продажу, і групи вибуття; - втрати від операційних курсових різниць; - втрати від знецінення запасів; - відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної понад резерв безнадійної дебіторської заборгованості; - визнані економічні (фінансові) санкції; - відрахування на забезпечення майбутніх операційних витрат; - інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, які включають до собівартості продукції, товарів, робіт, послуг). Показник наводять у дужках
<i>Тут показують також витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та витрати від зміни вартості активів, що оцінюються за справедливою вартістю. Крім того, у цьому рядку відображають витрати від зменшення на дату балансу чистої вартості реалізації необоротних активів (групи вибуття), утримуваних для продажу. Сюди ж включають витрати, пов'язані з купівлею-продажем іноземної валюти (див. лист Мінфіну від 01.03.2012 р. № 31-08410-07-27/5199).</i>			
Додатковий рядок (Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю)	2181	Обороти за Дт субрах. 940 (крім витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції)	Відображають витрати від зміни вартості активів (інвестиційної нерухомості, біологічних активів тощо), що оцінюються за справедливою вартістю (у тому числі з ряд. 2180). Показник наводять у дужках. Не бере участі в розрахунку фінансового результату
<i>Підприємства, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, у цій статті відображають витрати від зміни вартості фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю.</i>			
Додатковий рядок (Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції)	2182	Обороти за Дт субрах. 940 з Кт рах. 23 (у частині витрат від первісного визнання біологічних активів і сільгосппродукції)	Відображають витрати від первісного визнання біологічних активів і сільгосппродукції, отриманих у результаті сільськогосподарської діяльності (у тому числі з ряд. 2180). Показник наводять у дужках. Не бере участі в розрахунку фінансового результату
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	Ряд. 2090 + ряд. 2120 – ряд. 2130 – ряд. 2150 – ряд. 2180	Додатний результат
збиток	2195	Ряд. 2095 – ряд. 2130 – ряд. 2150 – ряд. 2180	Від'ємний результат. Наводять у дужках
Дохід від участі в капіталі	2200	Обороти за Дт рах. 72 з Кт субрах. 792	Відображають дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведуть за методом участі в капіталі

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Інші фінансові доходи	2220	Обороти за Дт рах. 73 з Кт субрах. 792	Наводять дивіденди, відсотки (у тому числі отримані за строковими депозитними вкладками) та інші доходи від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі)
Інші доходи	2240	Обороти за Дт рах. 74 з Кт субрах. 793	У цьому рядку відображають дохід від: – реалізації фінансових інвестицій; – неопераційних курсових різниць; – зміни балансової вартості фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю (крім підприємств, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами); – інші доходи, що виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства
		Ряд. 2240 ≥ ряд. 2241	
Крім того, до ряд. 2240 уключають доходи від безоплатного отримання необоротних активів (у сумі, пропорційній нарахованій амортизації), від дооцінки раніше уцінених об'єктів необоротних активів (у межах попередньої уцінки), від відновлення корисності активів (у межах раніше проведених уцінок і зменшень корисності). Також тут відображають дохід у вигляді перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань об'єкта придбання над сукупністю витрат на об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності (п. 13 П(С)БО 19).			
Важливо! Дохід зазначать без урахування ПДВ, акцизного податку та інших непрямих податків і зборів.			
Додатковий рядок (Дохід від благодійної допомоги)	2241	Обороти за Кт рах. 745 з Дт субрах. 483	Відображають окремо дохід від отриманої у вигляді грошових коштів (товарів, робіт, послуг) благодійної допомоги, яка відповідно до законодавства звільняється від обкладення ПДВ (у тому числі з ряд. 2240). Не бере участі в розрахунку фінансового результату
Фінансові витрати	2250	Обороти за Кт рах. 95 з Дт субрах. 792	Показують витрати на відсотки та інші витрати підприємства, пов'язані з позиками (крім фінансових витрат, які включають до собівартості кваліфікаційних активів згідно з П(С)БО 31). Показник наводять у дужках
Втрати від участі в капіталі	2255	Обороти за Кт рах. 96 з Дт субрах. 792	Відображають збиток від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведуть методом участі в капіталі. Показник наводять у дужках
Інші витрати	2270	Обороти за Кт рах. 97 з Дт субрах. 793	У цьому рядку відображають: – собівартість реалізації фінансових інвестицій; – втрати від уцінки фінансових інвестицій і необоротних активів; – втрати від неопераційних курсових різниць; – витрати підприємств (крім тих, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами) від зміни балансової вартості фінансових інструментів, що оцінюються за справедливою вартістю; – інші витрати, що виникають у процесі господарської діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства. Показник наводять у дужках

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Додатковий рядок (Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті)	2275	Відображають прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті. Цю величину розраховують відповідно до вимог П(С)БО 22 . Зазначений рядок заповнюють підприємства, які згідно з чинним законодавством зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність (див. с. 4). Суму збитку наводять у дужках	
Відповідно до п. 4 П(С)БО 22 показники річної фінансової звітності підприємства підлягають коригуванню із застосуванням коефіцієнта коригування у разі наявності в економічному середовищі, зокрема, таких специфічних факторів: <ul style="list-style-type: none"> • переважна більшість населення зберігає свої заощадження у формі немонетарних активів або у відносно стабільній іноземній валюті; • продаж та придбання активів на умовах відстрочення платежу здійснюється за цінами, які компенсують очікувану втрату купівельної спроможності грошей протягом періоду відстрочення платежу; • відсоткові ставки, заробітна плата та ціни індексуються згідно з індексом цін; • досягнення значення кумулятивного приросту інфляції 100 і більше відсотків. 			
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	Ряд. 2190 + ряд. 2200 + ряд. 2220 + ряд. 2240 – ряд. 2250 – ряд. 2255 – ряд. 2270 ± ряд. 2275 або ряд. 2200 + ряд. 2220 + ряд. 2240 – ряд. 2195 – ряд. 2250 – ряд. 2255 – ряд. 2270 ± ряд. 2275	Додатний результат
збиток	2295		Від'ємний результат. Наводять у дужках
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	Обороти за Кт рах. 98 з Дт рах. 79	Відображають суму витрат з податку на прибуток, визначений згідно з П(С)БО 17 . Показник наводять у дужках
		Обороти за Дт рах. 98 з Кт рах. 79	Зазначають суму доходу з податку на прибуток підприємства відповідно до П(С)БО 17
Платники єдиного податку зазначений рядок не заповнюють. Коментар до заповнення ряд. 2300 форми № 2 див. на с. 32.			
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	Відображають єдиний показник, що включає: 1) прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування; 2) прибуток (збиток) від переоцінки необоротних активів і груп вибуття, які утворюють припинену діяльність та оцінюються за чистою вартістю реалізації. Показник визначають відповідно до П(С)БО 27 . Суму збитку наводять у дужках. Тобто сюди включають аналітичні дані за рахунками 71, 74, 94, 97.	
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	Ряд. 2290 ± ряд. 2300 ± ряд. 2305 або ряд. 2295 ± ряд. 2300 ± ряд. 2305	Додатний результат
збиток	2355		Від'ємний результат. Наводять у дужках
Розділ II. Сукупний дохід			
Відповідно до п. 3 розд. I НП(С)БО 1 сукупний дохід уключає зміни у власному капіталі протягом звітного періоду в результаті господарських операцій та інших подій (крім змін капіталу за рахунок операцій з власниками). При цьому під іншим сукупним доходом розуміють доходи і витрати, не включені до фінансових результатів підприємства . Таким чином, у розділі II форми № 2 зазначають ті операції, які вплинули на зміни статей розділу I пасиву форми № 1 (за винятком операцій з власниками) і не були відображені на рах. 79 (з подальшим списанням на рах. 44).			

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	Обороти за Кт субрах. 411 і 412 мінус обороти за Дт субрах. 411 і 412	Показують суму зміни власного капіталу за рахунок дооцінки (уцінки) основних засобів і нематеріальних активів, переоцінених відповідно до П(С)БО 7 і П(С)БО 8 . Від'ємний результат наводять у дужках (віднімають)
<i>Майте на увазі: до цього рядка повинна потрапляти тільки сума дооцінки (уцінки), що збільшує (зменшує) додатковий капітал. Якщо ж дооцінку (уцінку) необоротних активів відображають у складі доходів (витрат), її не включають до цього рядка.</i>			
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	Обороти за Кт субрах. 413 мінус обороти за Дт субрах. 413	Відображають суму зміни власного капіталу за рахунок дооцінки (уцінки) фінансових інструментів, переоцінених відповідно до П(С)БО 13 . Від'ємний результат наводять у дужках (віднімають)
Накопичені курсові різниці	2410	Обороти за Кт субрах. 423 мінус обороти за Дт субрах. 423	Наводять суму зміни додаткового капіталу за рахунок накопичених курсових різниць, визначених згідно з П(С)БО 21 . Від'ємний результат наводять у дужках (віднімають)
<i>Зокрема, тут показують накопичені курсові різниці щодо дебіторської заборгованості або зобов'язань за розрахунками з господарською одиницею за межами України, погашення яких не планується і не є ймовірним у найближчій перспективі (п. 9 П(С)БО 21). Зауважте: операційні та неопераційні курсові різниці, відображені у складі доходів або витрат, у цьому рядку не відображають. Крім того, до сукупного доходу не включають і, відповідно, не показують у ряд. 2410 курсові різниці від перерахунку зобов'язань учасників при формуванні статутного капіталу, відображені на субрах. 425 (див. лист Мінфіну від 19.11.2013 р. № 31-08410-07-16/33606).</i>			
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	Обороти за Кт рах. 41 і 42 мінус обороти за Дт рах. 41 і 42 (у частині частки іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств)	Відображають частку іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств, облік фінансових інвестицій у які ведуть за методом участі в капіталі. Від'ємний результат наводять у дужках (віднімають)
Інший сукупний дохід	2445	Обороти за Кт субрах. 414, 424, 425 мінус обороти за Дт субрах. 414, 424, 425 (крім змін капіталу за рахунок операцій з власниками)	Наводять інші зміни у власному капіталі, що не належать до операцій з власниками, не включені до фінансових результатів підприємства у звітному періоді (не відображені на рах. 79) і не можуть бути наведені в інших статтях розділу II форми № 2. Наприклад, тут відображають вартість безоплатно отриманих необоротних активів. Від'ємний результат наводять у дужках (віднімають)
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	Алгебраїчна сума ряд. 2400 – 2445	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	Відображають суму податку на прибуток, пов'язаного з іншим сукупним доходом	
<i>Зверніть увагу: у ряд. 2455 включають тільки той податок на прибуток, який пов'язаний з операціями, відображеними на рахунках власного капіталу (п. 4 П(С)БО 17). Тобто податок на прибуток, відображений на рах. 98, тут не показують.</i>			
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	Ряд. 2450 ± ряд. 2455	

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Сукупний дохід	2465	Алгебраїчна сума ряд. 2350 (або ряд. 2355) і ряд. 2460	
Розділ III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	Обороти за Дт рах. 80 або обороти за Дт рах. 23, 91, 92, 93, 94 (за винятком собівартості реалізованих запасів і товарів) з Кт рах. 20, 21, 22, 24, 25, 27	
Витрати на оплату праці	2505	Обороти за Дт рах. 81 або обороти за Дт рах. 23, 91, 92, 93, 94 з Кт рах. 66 і субрах. 471 (у частині сум забезпечень на виплату відпускних), 477 (у частині забезпечень на матеріальне заохочення)	
Відрахування на соціальні заходи	2510	Обороти за Дт рах. 82 або обороти за Дт рах. 23, 91, 92, 93, 94 з Кт рах. 65 і субрах. 471 (у частині сум страхових внесків від забезпечень на оплату відпусток), 472, 477 (у частині сум страхових внесків від забезпечень на матеріальне заохочення)	
Амортизація	2515	Обороти за Дт рах. 83 або обороти за Дт рах. 23, 91, 92, 93, 94 з Кт рах. 13	
Інші операційні витрати	2520	Обороти за Дт рах. 84 або обороти за Дт рах. 23, 91, 92, 93, 94 (за винятком собівартості реалізованих товарів і запасів) - не враховані вище витрати за дебетовим оборотом вказаних рахунків.	
<p>Зверніть увагу! У розділі III форми № 2 не показують (п. 3.37 Методрекомендацій № 433):</p> <ul style="list-style-type: none"> - внутрішній оборот, тобто витрати, що становлять собівартість продукції (робіт, послуг), виготовленої та спожитої самим підприємством; - собівартість реалізованих товарів і запасів. <p>Рядок 2520 можна заповнити за «залишковим принципом», уключивши до нього всі витрати операційної діяльності (обороты за рахунками 23, 91, 92, 93, 94) за вирахуванням витрат, відображених у ряд. 2500, 2505, 2510 і 2515 форми № 2, внутрішнього обороту, а також собівартості реалізованих товарів і запасів.</p>			
Разом	2550	Ряд. 2500 + ряд. 2505 + ряд. 2510 + ряд. 2515 + ряд. 2520	
Розділ IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
<p>Розділ IV форми № 2 заповнюють акціонерні товариства, прості або потенційні прості акції яких відкрито продаються та купуються на фондових біржах, уключаючи товариства, що перебувають у процесі випуску таких акцій (п. 3.38 Методрекомендацій № 433). Урахуйте, що на відміну від інших розділів форми № 2, у розділі IV вартісні показники наводять у гривнях з копійками.</p>			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	Σ (Кількість простих акцій в обігу x Кількість днів (місяців), протягом яких акції перебували в обігу : Кількість днів (місяців) у звітному році)	
<p>Приклад розрахунку середньорічної кількості простих акцій в обігу наведено в додатку 1 до П(С) БО 24.</p>			
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	Ряд. 2600 форми № 2 + Середньорічна кількість простих акцій, що надійдуть в обіг у разі конвертації всіх розбавляючих потенційних простих акцій	
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(Ряд. 2350 (або ряд. 2355) форми № 2 - Дивіденди на привілейовані акції) : : Ряд. 2600 форми № 2	
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	Скоригований чистий прибуток (збиток) : Ряд. 2605 форми № 2	
<p>Скоригований чистий прибуток = Чистий прибуток (збиток) (ряд. 2350 або ряд. 2355 форми № 2) – Дивіденди на привілейовані акції + Дивіденди (після сплати податків і відсотків), визнані у звітному періоді щодо розбавляючих потенційних простих акцій ± Інші доходи (витрати), що виникнуть у разі конвертації розбавляючих потенційних простих акцій. Приклад розрахунку скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію наведено в додатку 2 до П(С) БО 24.</p>			

Найменування статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Дивіденди на одну просту акцію	2650	Сума оголошених дивідендів : Кількість простих акцій, за якими виплачують дивіденди	

Джерело: [8; 62, с. 17-22].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Як види діяльності підприємства впливають на структуру звіту про фінансові результати?
2. Яка мета складання звіту про фінансові результати?
3. Які розділи містить звіт про фінансові результати?
4. За даними яких класів рахунків бухгалтерського обліку заповнюються окремі розділи звіту про фінансові результати?
5. Як відображаються доходи у звіті про фінансові результати?
6. Як відображаються витрати у звіті про фінансові результати?
7. Чи допускаються згортання доходів і витрат?
8. Яка послідовність розрахунку прибутку від різних видів діяльності до оподаткування?
9. Як визначається сума податку на прибуток?
10. Як розрахувати нерозподілений прибуток підприємства?
11. На підставі яких даних заповнюється II розділ звіту?
12. На підставі яких даних заповнюється III розділ звіту?
13. Як розрахувати середньозважену кількість простих акцій?
14. Як розрахувати прибуток на акцію?
15. Як розрахувати скоригований прибуток на акцію?
16. Яке значення звіту про фінансові результати в управлінні підприємством?
17. Розкрийте взаємозв'язок звіту про фінансові результати з балансом.
18. В яких статтях звіту про фінансові результати відображаються доходи і витрати від інвестиційної діяльності?

ТЕМА 4.

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

4.1. Структура звіту про рух грошових коштів

Відповідно до НП(С)БО 1, **звіт про рух грошових коштів** - це звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Інвестиційна діяльність – це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Фінансова діяльність – це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Грошові потоки – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

Контроль грошових потоків дає змогу оцінити раціональність використання грошових коштів за напрями діяльності підприємства, платоспроможність, скласти прогноз на майбутній період.

Метою складання звіту про рух грошових коштів є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Рух коштів у результаті операційної діяльності підприємства включає:

- надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- повернення податків і зборів;
- цільового фінансування;
- надходження авансів від покупців і замовників;
- надходження від повернення авансів;
- надходження відсотків за залишками коштів на поточних рахунках;
- надходження від боржників неустойки (штрафів, пені);
- надходження від операційної оренди;
- надходження від отримання роялті, авторських винагород;
- інші надходження;
- витрачання на оплату товарів (робіт, послуг);
- витрачання на оплату праці;
- витрачання на оплату зобов'язань з податків і зборів;
- витрачання на оплату авансів;
- витрачання на оплату повернення авансів;
- витрачання на оплату цільових внесків;
- інші витрачання.

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності підприємства включає:

- надходження від реалізації фінансових інвестицій;
- надходження від реалізації необоротних активів;
- надходження від отриманих відсотків;
- надходження від отриманих дивідендів;
- надходження від деривативів;

- надходження від погашення позик;
- надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці;
- інші надходження;
- витрачання на придбання фінансових інвестицій;
- витрачання на придбання необоротних активів;
- виплати за деривативами;
- витрачання на надання позик;
- витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці;
- інші платежі.

Рух коштів у результаті фінансової діяльності підприємства включає:

- надходження від власного капіталу;
- отримання позик;
- надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві;
- інші надходження;
- витрачання на викуп власних акцій;
- погашення позик;
- сплату дивідендів;
- витрачання на сплату відсотків;
- витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди;
- витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві;
- інші платежі.

Не включаються у звіт про рух грошових коштів внутрішні зміни грошових коштів (отримання грошей у банку і оприбуткування їх у касу тощо) та негрошові операції.

До **негрошових операцій** відносяться операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів, а саме: бартерні операції, придбання активів шляхом емісії акцій, отримання активів на умовах фінансової оренди, перетворення зобов'язань на власний капітал.

Таким чином, звіт про рух грошових коштів надає інформацію внутрішнім і зовнішнім користувачам про надходження і вибуття грошових коштів за видами діяльності: операційної, фінансової та інвестиційної, а також в цілому по підприємству.

Звіт про рух грошових коштів складається з таких частин:

- *титульна частина* - наводиться інформація про найменування підприємства та період за який складається звіт;
- *предметна частина* - складається з трьох взаємопов'язаних розділів;
- *заклучна частина* - наводяться підписи, прізвище, ім'я та по-батькові осіб, які відповідають за наведену інформацію [13, с.208].

Предметна частина звіту про рух грошових коштів (за прямим методом) (ф. № 3) та звіту про рух грошових коштів (за непрямим методом) (ф. № 3-н) складається із трьох розділів, а саме:

1. Розділ I. Рух коштів у результаті операційної діяльності (рядки 3000-3195 у формі № 3) та (рядки 3500-3195 у формі № 3-н).

2. Розділ II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності (рядки 3200-3295).

3. Розділ III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності (рядки 3300-3395).

У кожному з трьох розділів у окремих рядках (р. 3195, 3295, 3395) вказується чистий рух коштів за видами діяльності.

У р. 3400 вираховується загальна сума чистого руху грошових коштів за звітний період за трьома видами діяльності.

У рядках 3405 і 3415 відображається залишок коштів на початок і кінець звітного періоду, а в р. 3410 - вплив зміни валютних курсів на залишок коштів.

4.2. Зміст статей звіту про рух грошових коштів та методика його складання за прямим методом

У комплекті річної фінансової звітності подано два можливі варіанти заповнення звіту про рух грошових коштів:

- прямим методом (форма № 3);
- непрямим методом (форма № 3-н).

Підприємство може обрати на свій розсуд будь-яку із цих форм, що потрібно прописати в наказі про облікову політику. В цілому більшість практиків вважають, що складання звіту прямим методом дає змогу легше зрозуміти суть операцій і не допустити помилок.

Зазначені форми звіту про рух грошових коштів відрізняються **лише процедурою складання I розділу Звіту «Рух коштів у результаті операційної діяльності»**. Розділи II «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності» та III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» в обох формах складаються однаково - прямим методом.

У будь-якому з варіантів заповнення Звіту логіка полягає в тому, що у звіті потрібно відобразити рух грошових коштів та їх еквівалентів за звітний період у розрізі трьох видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової (рис. 4.1).

У звіті про рух грошових коштів, складеному за **прямим методом**, чистий рух коштів у результаті операційної діяльності визначається за сумою надходжень від операційної діяльності та сумою витрачання на операційну діяльність грошових коштів за даними записів їх руху на рахунках бухгалтерського обліку.

У звіті про рух грошових коштів, складеному за **непрямим методом**, чистий рух коштів у результаті операційної діяльності визначається шляхом коригування прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування.

До грошових коштів (далі – ГК) відносять (Ф. №1 р. 1165):

- 1) готівку в касі (рахунок **30** «Готівка»);
- 2) грошові кошти на поточних рахунках у банках і депозити до запитання (рахунок **31** «Рахунки в банках»);
- 3) грошові кошти, що знаходяться в дорозі (субрахунки **333** «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» і **334** «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»);
- 4) електронні гроші (субрахунок **335** «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»).

Рис. 4.1. Взаємозв'язок балансу та звіту про рух грошових коштів

Джерело: [18, с. 23].

Крім того, у Звіті наводять операції з **еквівалентами грошових коштів** - короткостроковими високоліквідними фінансовими інвестиціями, вільно конвертованими у визначені суми коштів, які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості (НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»).

Фінансова інвестиція вважається еквівалентом грошових коштів тільки у випадку короткочасного строку її погашення, яким прийнято вважати тримісячний або коротший строк погашення з дати придбання (МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»). Там само говориться, що інвестиції в інструменти власного капіталу не входять до складу еквівалентів коштів, якщо вони не є, по суті, такими еквівалентами, наприклад, у випадку привілейованих акцій, придбаних протягом короткого періоду їх погашення з **визначеною датою** викупу. На практиці активи, що відображають на субрахунку **351** «Еквіваленти грошових коштів» зустрічаються рідко.

На практиці виникають труднощі з розмежуванням діяльності та операційну, інвестиційну та фінансову. Тому, оскільки до операційної діяльності відносять усі види діяльності, які не є інвестиційною та фінансовою, то зручніше спочатку виділити операції, що належать до останніх.

Таким чином, першим кроком необхідно виділити операції, що належать до інвестиційної діяльності.

Інвестиційна діяльність - це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей).

Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності (надходження і вибуття) відображається на таких статтях балансу:

1) розділ I активу балансу:

- нематеріальні активи;
- незавершені капітальні інвестиції;
- основні засоби;
- інвестиційна нерухомість;
- довгострокові біологічні активи;
- довгострокові фінансові інвестиції;
- інші фінансові інвестиції;
- довгострокова дебіторська заборгованість;
- інші необоротні активи.

2) розділ II активу балансу:

- поточні фінансові інвестиції;
- дебіторська заборгованість за нарахованими доходами;
- інша поточна дебіторська заборгованість;

3) розділ III активу балансу:

- необоротні активи, що утримуються для продажу, і групи вибуття.

На підставі цього заповнюємо розділ II «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності» звіту про рух грошових коштів (табл. 4.1).

Розділ II «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності»

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Надходження від реалізації:				
Фінансових інвестицій (ряд. 3200)	Надходження ГК від погашення дебіторської заборгованості за реалізовані фінансові інвестиції	30	36	Для того, щоб визначити, чи була у звітному періоді реалізація фінансових інвестицій, потрібно перевірити кореспонденції: Дт 36 Кт 741; Дт 377 Кт 741.
		30	377	
		31	36	
		31	377	
		335	377	
	Надходження ГК у частині авансів, отриманих за реалізовані у звітному періоді фінансові інвестиції	30	681	
		31	681	
		335	681	
Необоротних активів (ряд. 3205)	Надходження ГК від погашення дебіторської заборгованості за реалізовані необоротні активи	30	36	У цьому рядку показують надходження ГК від реалізації будь-яких необоротних активів (крім фінансових інвестицій). Для того, щоб визначити, чи була у звітному періоді реалізація необоротних активів, потрібно перевірити кореспонденції: Дт 36 Кт 712 (746); Дт 377 Кт 712 (746)
		30	377	
		31	36	
		31	377	
		335	377	
	Надходження ГК у частині авансів, отриманих за реалізовані у звітному періоді необоротні активи (у тому числі надходження ГК від реалізації врахованих на субрахунку 286 необоротних активів, які утримуються для продажу)	30	681	
		31	681	
		335	681	
Надходження від отриманих:				
Відсотків (ряд. 3215)	Надходження ГК у частині отриманих відсотків	30	373	У цьому рядку зазначають отримані підприємством відсотки за: - позиками; - фінансовими інвестиціями в боргові цінні папери; - фінансовою орендою; - депозитами, розміщеними за допомогою оформлення ощадних (деPOSITИТНИХ) сертифікатів; - строковими депозитами. У рядку <i>не відображають</i> відсотків банку, нарахованих на залишок ГК на поточному рахунку, відсотки банку за розміщення ГК на депозитних рахунках (за винятком депозитів, розміщених за допомогою оформлення ощадних (деPOSITИТНИХ) сертифікатів), оскільки такі доходи відносять до <i>інших операційних доходів</i> (див. лист МФУ від 29.12.2008 р. № 31-34000-20-16/45983).
		30	732	
		31	373	
		31	732	

Продовження таблиці 4.1.

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Дивідендів (ряд. 3220)	Надходження ГК у частині отриманих дивідендів	30	373	У рядку показують суми ГК у вигляді дивідендів від володіння акціями або частками в капіталі інших підприємств. У рядку <i>не відображають</i> надходження ГК від виплат за інструментами, які визнаються еквівалентами ГК, або за такими, що утримуються для дилерських або торговельних цілей.
		30	731	
		31	373	
		31	731	
Надходження від деривативів (ряд. 3225)	Надходження ГК за деривативами	30	379	У рядку показують надходження ГК від: - ф'ючерсних контрактів; - форвардних контрактів; - контрактів «своп»; - опціонів. <i>Не показують</i> надходження ГК від тих контрактів, які укладаються для основної діяльності підприємства або коли надходження класифікують як фінансову діяльність.
		31	379	
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці (ряд. 3235 – додаткова стаття)	Надходження ГК від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	30	377	У рядку показують надходження ГК від продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць. <i>Не показують</i> надходження ГК, які були реалізовані в складі майнового комплексу
		31	377	
Інші надходження (ряд. 3250)	Надходження ГК від повернення авансів	30	371	У рядку <i>не відображають</i> надходження ГК від повернення авансів, пов'язаних з операційною діяльністю
		31	371	
		335	371	
	Надходження ГК від повернення фінансових інвестицій	31	143	У рядку показують, зокрема, виплати коштів за ощадними (депозитними) сертифікатами
		31	183	
		31	184	
			31	352
Надходження ГК від цільового фінансування, пов'язаного із фінансуванням капітальних інвестицій	31	482	На те, що такі суми показують у цьому рядку, свого часу звертав увагу Мінфін України в листі від 12.04.05 р. № 31-04200-20-5/6318	
		31		484
Надходження ГК від інших операцій, що належать до інвестиційної діяльності		-	-	У рядку показують суми надходжень ГК від інвестиційної діяльності, які не були відображені в ряд. 3200-3235 форми № 3
Витрачання на придбання:				

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Фінансових інвестицій (ряд. 3255)	Витрачання ГК у частині погашення зобов'язань підприємства за фінансовими інвестиціями	63	30	У рядку показують виплати ГК для придбання акцій або боргових зобов'язань інших підприємств, часток участі в спільних підприємствах. <i>Не показують</i> у рядку виплати ГК за інструментами, які визнаються еквівалентами коштів, або утримуються для дилерських або торговельних цілей
		685	30	
		371	30	
		63	31	
		685	31	
		371	31	
Необоротних активів (ряд. 3260)	Витрачання ГК у частині оплати необоротних активів	48	30	У цьому рядку відображають виплати ГК для придбання (створення) основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних активів (окрім фінансових інвестицій). До рядка включають і сплачені відсотки, якщо вони входять у вартість будівництва (створення, вирощування тощо) необоротних активів (лист МФУ від 10.01.11 р. № 31-34020-07-27/382). У цьому рядку наводять також витрати ГК на фінансування капітальних інвестицій, цільове фінансування <i>{див. лист МФУ від 12.04.05 р. №31-04200-20-5/6318}</i>
		48	31	
		48	335	
		63	30	
		63	31	
		63	335	
		684	31	
		685	30	
		685	31	
		685	335	
Виплати за деривативами (ряд. 3270)	Витрачання ГК у частині виплат за деривативами	379	30	У рядку відображають виплати ГК за деривативами: - ф'ючерсними контрактами; - форвардними контрактами; - контрактами «своп»; - опціонами тощо. <i>Не показують</i> виплати ГК за контрактами, які укладають для операційної діяльності підприємства, класифікують як фінансову діяльність
		379	31	
Витрачання на надання позик (ряд. 3275 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на надання позик	183	30	Підприємства (крім фінансових установ) відображають у рядку виплати ГК для надання авансів і позик, пов'язаних з інвестиційною діяльністю
		183	31	
		371	30	
		371	31	
		377	30	
		377	31	
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці (ряд. 3280 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	685	30	У рядку відображають виплати ГК на придбання дочірніх підприємств та інших господарських одиниць. <i>Не показують</i> витрачання ГК на придбання ГК у складі майнового комплексу
		685	31	

Продовження таблиці 4.1.

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
<i>Інші платежі (ряд. 3290)</i>	Витрачання ГК на одержання фінансових інвестицій	143	31	До рядка включають також витрачання ГК на придбання ощадних (депозитних) сертифікатів
	Витрачання ГК за депозитним договором, укладеним на строк, що перевищує 12 місяців	352	31	До рядка <i>не включають</i> поточні депозити (за договорами, укладеними на строк менше 12 місяців і депозити до запитання)
	Витрачання ГК за іншими операціями, що належать до інвестиційної діяльності	184	31	У рядку показують вибуття ГК, пов'язане з іншими операціями інвестиційної діяльності, не включеними до ряд. 3255-3280 форми № 3
	Витрачання ГК за іншими операціями, що належать до інвестиційної діяльності	377	31	
Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності (ряд. 3295)	Ряд. 3200 + ряд. 3205 + ряд. 3215 + ряд. 3220 + ряд. 3225 + + ряд. 3230 + ряд. 3235 + ряд. 3250 – (ряд. 3255 + ряд. 3260 + ряд. 3270 + ряд. 3275 + ряд. 3280 + ряд. 3290)			Від'ємне значення наводять у дужках

Джерело: [4; 18, с. 24-26].

Наступним кроком виділяємо операції, що належать до фінансової діяльності.

Фінансова діяльність - це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства.

Рух грошових коштів від фінансової діяльності (надходження і вибуття) відображається на таких статтях балансу:

1) розділ I пасиву балансу:

- зареєстрований (пайовий) капітал;
- додатковий капітал;
- неоплачений капітал;
- вилучений капітал;

2) розділ II пасиву балансу:

- довгострокові кредити банків;
- інші довгострокові зобов'язання;
- довгострокові забезпечення (у частині фінансової діяльності);

3) розділ III пасиву балансу:

- короткострокові кредити банків;
- поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками.

На підставі цього заповнюємо розділ II «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» звіту про рух грошових коштів (табл. 4.2).

Таблиця 4.2.

Розділ II «Рух коштів у результаті фінансової діяльності»

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Надходження від:				
Власного капіталу (ряд. 3300)	Надходження ГК від операцій з власним капіталом	30	404	У рядку відображають надходження ГК від розміщення акцій та інших операцій, які призводять до збільшення власного капіталу
		30	421	
		30	422	
		30	45	
		30	46	
		31	404	
		31	421	
		31	422	
		31	45	
		31	46	
Одержання позик (ряд. 3305)	Надходження ГК за операціями позики	30	50	У рядку показують надходження ГК за борговими зобов'язаннями: позиками, облигаціями, а також іншими видами короткострокових і довгострокових зобов'язань, не пов'язаних з операційною та інвестиційною діяльністю. У Методрекомендаціях №9 433 у цьому рядку наказано показувати також надходження ГК за векселями, однак з абз. «в» п. 17 МСБО 7 впливає, що тут ідеться про надходження ГК у результаті випуску векселів, тобто про фінансові векселі, які в нас звичайні підприємства не мають права емітувати. Згідно зі ст 4 Закону України «Про обіг векселів в Україні» від 05.04.01 р. №8 2374-III фінансові векселі випускають тільки банки, Фонд гарантування внесків фізичних осіб і Казначейство
		30	52	
		30	55	
		30	60	
		30	685	
		31	50	
		31	52	
		31	55	
		31	60	
		31	685	
Надходження від продажу частини в дочірньому підприємстві <i>Ряд. 3310 – додаткова стаття</i>	Надходження ГК від продажу частки в дочірньому підприємстві	30	685	У рядку відображають надходження ГК від продажу частки в дочірньому підприємстві, яка не призвела до втрати контролю
		31	685	
Інші надходження (ряд. 3340)	Надходження ГК від інших операцій, що належать до фінансової діяльності	30	685	У рядку показують інші надходження ГК, для відображення яких за ознаками істотності не можна було виділити окрему статтю або які не включені до ряд. 3300-3310
		31	685	
Витрачання на:				
Викуп власних акцій (ряд.3345)	Витрачання ГК на викуп власних акцій	45	30	У рядку показують виплати ГК для придбання власних акцій
		45	31	
Погашення позик (ряд. 3350)	Витрачання ГК на погашення позик	50	30	У рядку відображають виплати ГК для погашення отриманих позик, у тому числі і довгострокової, і заборгованості, переведеної до складу поточної (якщо вона не пов'язана з операційною чи інвестиційною діяльністю)
		52	30	
		55	30	
		60	30	
		61	30	
		685	30	
		50	31	
		52	31	
		55	31	
		60	31	
61	31			
685	31			

Продовження таблиці 4.2.

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
<i>Сплату дивідендів (ряд. 3355)</i>	Витрачання ГК на сплату дивідендів	671	30	У рядку показують суми ГК на сплату дивідендів
		671	31	
<i>Витрачання на сплату відсотків (ряд. 3360 – додаткова стаття)</i>	Витрачання ГК на сплату відсотків	684	30	У рядку відображають суми ГК на сплату відсотків за користування позиковим капіталом, використаним у фінансовій діяльності, крім сум відсотків, які капіталізуються
		684	31	
<i>Витрачання на сплату заборгованості із фінансової оренди (ряд. 3365 – додаткова стаття)</i>	Витрачання ГК на сплату заборгованості з фінансової оренди	53	30	У рядку відображають суму ГК у частині сплаченої заборгованості з фінансової оренди
		61	30	
		53	31	
		61	31	
<i>Витрачання на придбання частини в дочірньому підприємстві (ряд. 3370 – додаткова стаття)</i>	Витрачання ГК на придбання частини в дочірньому підприємстві	685	30	У рядку показують виплати ГК на придбання додаткової частини в дочірньому підприємстві
		685	31	
<i>Витрачання на виплати неконтрольованим частинам у дочірніх підприємствах (ряд. 3375 – додаткова стаття)</i>	Витрачання ГК на виплати неконтрольованим частинам у дочірніх підприємствах	685	31	Рядок заповнюється в <i>консолідованому</i> Звіті
<i>Інші платежі (ряд. 3390)</i>	Витрачання ГК на сплату інших платежів, що належать до фінансової діяльності	672	30	У цьому рядку відображають інші платежі, пов'язані із фінансовою діяльністю, які не включені до ряд. 3345-3370
		685	30	
		672	31	
		685	31	
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності	Ряд. 3300 + ряд. 3305 + ряд. 3310 + ряд. 3340 – (ряд. 3345 + ряд. 3350 + ряд. 3355 + ряд. 3360 + ряд. 3365 + ряд. 3370 + ряд. 3375 + ряд. 3390)			Від'ємне значення наводять у дужках

Джерело: [4; 18, с. 26-27].

Третій крок: показуємо операції, що належать до операційної діяльності (прямий метод).

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Отже, всі операції, які не увійшли до розділів II та III Звіту, включають у розділ I Звіту (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

Розділ I «Рух коштів у результаті операційної діяльності» (прямий метод)

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Надходження від:				
<i>Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ряд. 3000)</i>	Надходження ГК від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	30	36	У рядку наводять серед іншого надходження ГК за оренду об'єктів інвестиційної нерухомості. Не вказують у рядку суми ГК у частині авансів, отриманих від покупців і замовників (їх відображають у вписаному ряд. 3015 ф. № 3). При одержанні коштів із використанням електронних платіжних засобів у рядку відображають повну суму коштів від реалізації товарів, робіт, послуг (Дт 333 Кт 70), але при цьому в ряд. 3190 ф. №3 показують утримання комісійних банку за проведення таких операцій (Дт 92 Кт 333)
		30	70	
		31	36	
		333	70	
		335	681	
		335	36	
<i>Повернення податків і зборів (ряд. 3005)</i>	Надходження ГК від повернення податків і зборів)	311	641	У рядку відображають отримані з бюджету на рахунки підприємства в установах банків суми переоплат за іншими податками і зборами (обов'язковими платежами), включаючи ПДВ
		311	642	
<i>у тому числі податку на додану вартість (ряд. 3006)</i>	Надходження ГК від бюджетного відшкодування ПДВ	311	641/ ПДВ	<i>Показник рядка не включають до розрахунку руху ГК від операційної діяльності</i>
<i>Цільового фінансування (ряд. 3010)</i>	Надходження ГК від цільового фінансування	311	378	У рядку показують отримані для здійснення витрат на операційну діяльність надходження з бюджету та державних цільових фондів, а також кошти цільового фінансування від інших осіб
		311	48	
<i>Надходження від одержання субсидій, дотацій (ряд. 3011 – додаткова стаття)</i>	Надходження ГК у частині субсидій, дотацій	311	378	<i>Показник рядка не включають у розрахунок руху ГК від операційної діяльності</i>
		311	48	
<i>Надходження авансів від покупців і замовників (ряд. 3015 – додаткова стаття)</i>	Надходження ГК у частині авансів від покупців і замовників	30	681	Підприємства, що відображають одержання авансу на рахунку 36 , у цьому рядку показують «авансові» обороти Дт 31 Кт 36
		31	681	
<i>Надходження від повернення авансів (ряд. 3020 – додаткова стаття)</i>	Надходження ГК у частині повернення авансів	30	371	У рядку показують повернені підприємству постачальниками та підрядниками суми авансів ГК
		31	371	
<i>Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках (ряд. 3025 – додаткова стаття)</i>	Надходження ГК за залишками коштів на поточних рахунках	31	377	У цьому рядку не показують отримані від банків відсотки за розміщені кошти на депозитних рахунках. Їх відображають у ряд. 3095 ф. № 3
		31	719	

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені) (ряд. 3035 – додаткова стаття)	Надходження ГК від неустойки (штрафів, пені)	30	374	У рядку показують отримані ГК у частині фінансових санкцій за порушення законодавства та умов договорів
		31	374	
Надходження від операційної оренди (ряд. 3040 – додаткова стаття)	Надходження ГК від орендної плати	30	36	У цьому рядку не зазначають надходження від орендних платежів за оренду об'єктів інвестиційної нерухомості, їх відображають у ряд. 3000 ф. № 3
		30	377	
		31	36	
		31	377	
Надходження від одержання роялті, авторських винагород (ряд. 3045 – додаткова стаття)	Надходження ГК від роялті та авторських винагород	30	373	У рядку відображають суми, отримані як винагорода за користування або за надання права користування будь-яким авторським і суміжним правом
		30	377	
		31	373	
Надходження від страхових премій (ряд. 3050 – додаткова стаття)	Надходження ГК від страхових премій	30	76	Рядок заповнюють страховики
		31	76	
		30	36	
		31	36	
Надходження фінансових установ від повернення позик (ряд. 3055 – додаткова стаття)	Надходження ГК фінансовим установам від повернення позик	-	-	Рядок заповнюють фінансові установи
Інші надходження (ряд. 3095)	Надходження ГК від реалізації оборотних активів	30	36	У рядку не зазначають надходження ГК від реалізації необоротних активів, що утримуються для продажу. Їх відображають у ряд. 3205 ф. № 3. У рядку не показують відсотків за депозитами, розміщеними за допомогою оформлення ощадних (депозитних) сертифікатів. Їх відображають у ряд. 3215 ф. № 3. У рядку відображають також надходження ГК від інших операцій, що належать до операційної діяльності
		30	377	
		31	36	
		31	377	
	Надходження ГК від діяльності обслуговуючих господарств	30	377	
		31	377	
	Надходження ГК від погашення векселів	31	182	
		31	34	
	Надходження ГК від повернення в касу підзвітними особами ГК	30	372	
	Надходження ГК від відшкодування заподіяних підприємству збитків	30	375	
		31	375	
	Надходження ГК від внесення в касу підприємства помилково зайво виданих сум із заробітної плати	301	661	
	Надходження ГК від помилково зарахованих на поточний рахунок підприємства коштів	311	685	
Надходження ГК у вигляді відсотків за депозитними рахунками до запитання	31	373		
	31	719		
Надходження ГК у вигляді додатного результату від операцій купівлі-продажу іноземної валюти	333	711		
	334	711		

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Витрачання на оплату:				
Товарів (робіт, послуг) (ряд. 3100)	Витрачання ГК на оплату товарів (послуг)	372	30	У рядок не включають авансів, виданих постачальникам і підрядникам. Такі суми зазначають у ряд. 3135 ф. № 3
		63	31	
		685	31	
Праці (ряд. 3105)	Витрачання ГК на оплату праці	66	30	До цього рядка включають також готівку або перераховані на рахунки працівників у банку ГК у рахунок погашення заборгованості за раніше депонованими виплатами (Дт 662 Кт 30, 31)
		66	31	
Відрахувань на соціальні заходи (ряд. 3110)	Витрачання ГК у частині відрахувань на страхування	651	311	До рядка включають сплачені суми єдиного внеску
Зобов'язань за податками і зборами (ряд. 3115)	Витрачання ГК у частині сплати зобов'язань за податками та зборами	641	311	У цьому рядку наводять суму всіх сплачених податків і зборів, у тому числі при виконанні функцій податкового агента (податок на доходи фіз.осіб), а також суми сплачених фінансових санкцій за податками та зборами, суми пені за прострочення таких платежів
		642	311	
		651	311	
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток (ряд. 3116 – додаткова стаття)	Витрачання ГК у частині сплати податку на прибуток	641 / прибуток	311	Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності. Якщо підприємство може розділити сплачену суму податку між видами діяльності, це необхідно зробити. Зокрема, підприємство може віднести до інвестиційної діяльності податок на прибуток, сплачений у результаті безкоштовного одержання необоротних активів (Дт 424 Кт 641/прибуток, що підтвердив Мінфін України в листі від 29.11.02 р. № 053-39152)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість (ряд. 3117 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на сплату ПДВ	641 / ПДВ	311	Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності
Витрачання на оплату зобов'язань за іншими податками і зборам (ряд. 3118 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на оплату зобов'язань за іншими податками та зборами	641	311	У рядку зазначають суму сплачених податків і зборів (окрім ПДВ, податку на прибуток, єдиного внеску). Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності
		642	311	
		651	311	
Витрачання на оплату авансів (ряд. 3135 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на оплату авансів	371	30	Якщо підприємство відображає перерахування авансу на рахунок 63 , а не субрахунок 371 , то в рядку наводять відповідний оборот із рахунок 63
		371	31	

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
Витрачання на оплату повернення авансів (ряд. 3140 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на повернення авансів	681	30	Якщо підприємство відображає одержання авансу від покупця на рахунку 36 , а не субрахунку 681 , то в рядку наводять відповідний оборот із рахунку 36
Витрачання на оплату цільових внесків (ряд. 3145 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на оплату цільових внесків	949	311	У рядку відображають суму оплачених цільових і благодійних внесків, що належать до операційної діяльності
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами (ряд. 3150 – додаткова стаття)	Витрачання ГК на оплату зобов'язань за страховими контрактами	76	30	Рядок заповнюють страховики
		76	311	
		904	30	
		904	311	
Витрачання фінансових установ на надання позик (ряд. 3155 – додаткова стаття)	Витрачання ГК фінансовими установами на надання позик	-	-	Рядок заповнюють фінансові установи
Інші витрачання (ряд. 3190)	Витрачання ГК на погашення заборгованості, забезпеченої виданим векселем	51	31	У рядку відображають суму комісійних банку за придбання іноземної валюти, зворотний обмін електронних грошей. У рядку показують від'ємний результат від операцій купівлі-продажу іноземної валюти. Сплачені відсотки в цьому рядку показують, якщо вони пов'язані з виробництвом продукції з тривалим (істотним) операційним циклом і включаються до собівартості кваліфікаційного активу (див. лист МФУ від 10.01.11 р. № 31-34020-07- 27/382). У цьому рядку показують суми використаних ГК на інші напрями операційної діяльності, не включені до ряд. 3100-3155 ф. № 3
	Витрачання ГК на видачу в підзвіт на господарські потреби та відрядження	62	31	
	Витрачання ГК на сплату комісійних банку	372	30	
	Витрачання ГК на операції купівлі-продажу іноземної валюти	372	31	
	Витрачання ГК на перерахування платежів страховим організаціям за індивідуальним страхуванням персоналу підприємства	92	333	
	Витрачання ГК на операції купівлі-продажу іноземної валюти	92	334	
	Витрачання ГК на операції купівлі-продажу іноземної валюти	942	333	
	Витрачання ГК на операції купівлі-продажу іноземної валюти	942	334	
	Витрачання ГК на перерахування платежів страховим організаціям зі страхування майна підприємства та майна працівників підприємства	654	311	
	Витрачання ГК на сплату платежів за об'єкти операційної оренди	655	311	
	Витрачання ГК на сплату неустойки, штрафів, пені за порушення умов господарських договорів	685	31	
	685	31		
	948	31		

Рядок Звіту	Операції руху ГК	Оборот за період		Примітки
		Дебет	Кредит	
	Витрачання ГК на повернення помилково зарахованих на поточний рахунок підприємства коштів	685	311	
	Витрачання ГК у частині переведення ГК, що значаться на банківських рахунках, якими підприємство не може скористатися з вини банків, до складу заборгованості	374	31	
	Витрачання ГК на сплату відсотків	377	31	
	Витрачання ГК на сплату відсотків	684	311	
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	Ряд. 3000 + ряд. 3005 + ряд. 30Ю + ряд. 3015 + ряд. 3020 + ряд. 3025 + ряд. 3035 + ряд. 3040 + ряд. 3045 + ряд. 3050 + ряд. 3055 + ряд. 3095 - (ряд. 3100 + ряд. 3105 + ряд. 3110 + ряд. 3115 + ряд. 3135 + ряд. 3140 + ряд. 3145 + ряд. 3150 + ряд. 3155 + ряд. 3190)			Від'ємне значення наводять у дужках

Джерело: [4; 18, с. 28-30].

4.3. Зміст статей звіту про рух грошових коштів та методика його складання за непрямим методом

Розділ I звіту про рух грошових коштів (за непрямим методом) передбачає коригування прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування.

При заповненні цього розділу звіту необхідно враховувати, що:

- оскільки при заповненні розділу коригується загальний прибуток підприємства, то із нього необхідно виключити прибутки від неопераційної діяльності та додатки збитки від такої діяльності;
- суми нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів зменшують прибуток підприємства, оскільки є витратами, однак, не призводять до видатку грошових коштів, а тому є надходженням;
- створення забезпечень призводить до збільшення витрат підприємства, однак, не передбачає видатку грошових коштів, а тому є надходженням;
- збиток від нереалізованих курсових різниць є надходженням коштів, а прибуток - видатком. Нереалізовані курсові різниці - це курсові різниці, що виникають внаслідок перерахування статті «Гроші та їх еквіваленти» в іноземній валюті;
- при збільшенні залишків запасів відбувається видаток грошових коштів, тому прибуток зменшується **при коригуванні**, при їх зменшенні, навпаки, надходження, що призводить до зростання прибутку;
- збільшення розміру дебіторської заборгованості призводить до відволікання коштів з обороту, тому прибуток зменшується, зменшення заборгованості - до надходження коштів, тому прибуток збільшується;
- зменшення витрат майбутніх періодів призводить до їх часткового включення до витрат звітного періоду та не призводить до вибуття грошових коштів, тому прибуток збільшується, збільшення витрат майбутніх періодів, навпаки, призводить до зменшення прибутку;

- збільшення поточних зобов'язань призводить до росту грошових коштів, що знаходяться в розпорядженні підприємства та збільшує суму прибутку, їх зменшення, навпаки, призводить до зменшення прибутку;

- збільшення доходів майбутніх періодів у подальшому призведе до надходження грошових коштів, а тому збільшує прибуток, їх зменшення, навпаки, зменшує прибуток [13, с. 210-211].

Методику заповнення розділу I «Рух коштів у результаті операційної діяльності» за непрямим методом наведено у таблиці 4.4.

Таблиця 4.4

Розділ I «Рух коштів у результаті операційної діяльності» (непрямий метод)

Назва статті	Дані для заповнення графи 3 «Надходження»	Дані для заповнення графи 4 «Видаток»
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	Прибуток від звичайної діяльності (гр. 3 ряд. 2290 ф. № 2)	Збиток від звичайної діяльності (гр. 3 ряд. 2295 ф. № 2)
Коригування на:		
амортизацію необоротних активів (ряд. 3505)	Сума нарахованої амортизації (гр. 3 ряд. 2515 ф. №9 2)	X
збільшення (зменшення) забезпечень (ряд. 3510)	Ф. № 1: (ряд. 1505 + ряд. 1520 + ряд. 1521 + ряд. 1660) гр. 4 - (ряд. 1505 + + ряд. 1520 + ряд. 1521 + ряд. 1660) гр. 3 (у частині операційної діяльності)	
	>0	<0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць (ряд. 3515)	Обороти Дт 945 Кт 302,312, 314, 334, 351 мінус обороти Дт 302, 312, 314, 334, 351	
	Кт 714	<0
Примітка. У цьому рядку зазначають тільки нереалізовані курсові різниці за залишками ГК в іноземній валюті на кінець звітного періоду. Тут не враховують курсових різниць за монетарною заборгованістю, пов'язану з операційною діяльністю		
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій (ряд. 3520)	Ф. № 2, гр. 3: (ряд. 2255 + ряд. 2270) - (ряд. 2200 + ряд. 2220 + ряд. 2240) плюс (ряд. 2180 - ряд. 2120) гр. 3 ф. № 2 (у частині збитку від реалізації необоротних активів, що утримуються для продажу, і груп вибуття, а також збитку від зміни вартості активів, оцінюваних за справедливою вартістю, і первісного визнання біологічних активів)	
	>0	<0
Прибуток (збиток) від участі в капіталі (ряд. 3521 – додаткова стаття)	Ряд. 2255 - ряд. 2200 гр. 3 ф. № 2. Показник <i>не бере участі</i> в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, і дохід (витрати) від первісного визнання (ряд. 3522–додаткова стаття)	Ряд. 2181 + ряд. 2182 - ряд. 2121 - ряд. 2122 гр. 3 ф. № 2. Показник <i>не бере участі</i> в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, що утримуються для продажу, та груп вибуття (ряд. 3523 – додаткова стаття)	Обороти Дт 791 Кт 943 мінус обороти Дт 712 Кт 791 (у частині реалізації необоротних активів, що утримуються для продажу, і груп вибуття). Показник <i>не бере участі</i> в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Примітка. Хоча у ф. № 2 операції з реалізації необоротних активів відображають у складі операційних доходів і витрат (ряд. 2120 і 2180), у ф. № 3-н реалізацію необоротних активів, що утримуються для продажу, і груп вибуття відносять до інвестиційної діяльності. У зв'язку із цим до субрахунків 712 і 943 можна відкрити аналітичні субрахунки для окремого накопичення інформації про доходи та витрати від продажу необоротних активів, що утримуються для продажу, і груп вибуття		

Назва статті	Дані для заповнення графи 3 «Надходження»	Дані для заповнення графи 4 «Видаток»
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій (ряд. 3524 – додаткова стаття)	Обороти Дт 793 Кт 971 мінус обороти Дт 741 Кт 793. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів (ряд. 3526 - додаткова стаття)	Обороти Дт 972 мінус обороти Кт 742	
	>0	<0
Фінансові витрати (ряд. 3540–додаткова стаття)	Ф. № 2: ряд. 2250 гр. 3	Х
Зменшення (збільшення) оборотних активів (ряд. 3550)	Ф. № 1: різниця між сумою ряд. 1100-1135, 1140, 1145, 1155, 1170, 1190 за гр. 3 і сумою цих самих рядків за гр. 4	
	>0	<0
<p>Примітка. Для заповнення цього рядка використовують аналітичні дані щодо заповнення таких рядків ф. № 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ряд. 1100, крім зміни оборотних активів у результаті здійснення негрошових операцій інвестиційної та фінансової діяльності (обмін на необоротні активи, фінансові інвестиції, виплата дивідендів і погашення зобов'язань із фінансової оренди виробничими запасами, негрошові внески до статутного капіталу тощо), а також зміни оборотних активів у результаті виправлення помилок минулих років; - ряд. 1110, крім змін у результаті здійснення негрошових операцій інвестиційної та фінансової діяльності; - ряд. 1120 ураховується в частині вартості векселів, отриманих у зв'язку зі здійсненням тільки операційної діяльності (зокрема виключаються векселі, отримані в оплату вартості необоротних активів); - ряд. 1125, крім суми зміни дебіторської заборгованості в результаті її погашення необоротними активами; - ряд. 1130 у частині дебіторської заборгованості за авансами, виданими у зв'язку зі здійсненням операційної діяльності; - ряд. 1135, крім зміни дебіторської заборгованості поточного податку на прибуток, зменшення дебіторської заборгованості за іншими платежами до бюджету в результаті зарахування кредиторської заборгованості за поточним податком на прибуток, а також змін у складі дебіторської заборгованості за розрахунками з ПДВ, які є наслідком інвестиційної діяльності (тобто виключається вхідний ПДВ, сплачений при придбанні об'єктів необоротних активів); - ряд. 1140 у частині заборгованості за нарахованими доходами від операційної діяльності; - ряд. 1145, крім сум внутрішніх розрахунків за інвестиційною та фінансовою діяльністю; - ряд. 1155, крім змін дебіторської заборгованості, пов'язаних з інвестиційною та фінансовою діяльністю, наприклад, з реалізацією поточних фінансових інвестицій; - ряд. 1170, крім зменшення таких витрат у результаті їх включення до складу групи вибуття; - ряд. 1190, крім сум змін інших оборотних активів, пов'язаних зі здійсненням інвестиційної та фінансової діяльності. <p>При визначенні змін статей оборотних активів не враховують зменшення статей у результаті переведення оборотних активів до складу групи вибуття, збільшення дебіторської заборгованості в результаті відображення операцій із реалізації інвестиційної нерухомості, необоротних активів, що утримуються для продажу, і груп вибуття та зменшення зазначеної дебіторської заборгованості в результаті її погашення.</p>		
Збільшення (зменшення) запасів (ряд. 3551 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 3 і гр. 4 ряд. 1100. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів (ряд. 3552 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 3 і гр. 4 ряд. 1110. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (ряд. 3553 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 3 і гр. 4 ряд. 1125. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0

Продовження таблиці 4.4

Назва статті	Дані для заповнення графи 3 «Надходження»	Дані для заповнення графи 4 «Видаток»
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів (ряд. 3556 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 3 і гр. 4 ряд. 1170. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів (ряд. 3557 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 3 і гр. 4 ряд. 1190. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань (ряд. 3560)	Ф. № 1: різниця між сумою ряд. 1605, 1615, 1620, 1625, 1630, 1635, 1645, 1665, 1690 за гр. 4 і сумою цих самих рядків за гр. 3	
	>0	<0
<p>Примітка: для заповнення цього рядка використовують аналітичні дані щодо заповнення таких рядків ф. № 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ряд. 1605 - враховують у частині вартості векселів, виданих при здійсненні операційної діяльності (наприклад, не враховують векселі, видані в оплату вартості необоротних активів); – ряд. 1615, крім суми зміни поточних зобов'язань у результаті здійснення негрошових операцій у межах інвестиційної та фінансової діяльності (погашення зобов'язання шляхом передачі необоротних активів або фінансових інвестицій, погашення заборгованості за придбаними необоротними активами, погашення боргу акціями власної емісії (раніше викупленими) тощо), а також зміни поточних зобов'язань у результаті виправлення помилок минулих років; – ряд. 1620, окрім зменшення суми зобов'язань із поточного податку на прибуток у результаті його сплати (але враховується зменшення суми зобов'язання з поточного податку на прибуток у результаті його списання та визнання доходу), а також з ПДВ, що виник у результаті інвестиційної діяльності (наприклад, ПДВ, нарахований при продажу необоротних активів); – рядки 1625, 1630; – ряд. 1635, окрім зміни поточних зобов'язань за авансами, отриманими в рамках інвестиційної та фінансової діяльності, а також у зв'язку з виправленням помилок минулих років; – ряд. 1645, крім суми зміни зобов'язань за внутрішніми розрахунками, не пов'язаними з операційною діяльністю; – ряд. 1665, крім зміни доходів майбутніх періодів у результаті їх створення від операцій із коштами цільового фінансування, наступного їх визнання доходами поточного періоду, повернення коштів цільового фінансування тощо; – ряд. 1690, окрім суми зміни зобов'язань, не пов'язаних з операційною діяльністю. 		
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги (ряд. 3561 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 4 і гр. 3 ряд. 1615. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом (ряд. 3562 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 4 і гр. 3 ряд. 1620. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування (ряд. 3563 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 4 і гр. 3 ряд. 1625. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці (ряд. 3564 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 4 і гр. 3 ряд. 1630. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності	
	>0	<0

Продовження таблиці 4.4

Назва статті	Дані для заповнення графи 3 «Надходження»	Дані для заповнення графи 4 «Видаток»
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів (ряд. 3566 – додаткова стаття)	Ф. № 1: різниця між гр. 4 і гр. 3 ряд. 1665. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності >0	<0
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань (ряд. 3567 – додаткова стаття)	Ф. №1: різниця між гр. 4 і гр. 3 ряд. 1690. Показник не бере участі в розрахунку руху ГК від операційної діяльності >0	<0
Кошти від операційної діяльності (ряд. 3570)	Ф. № 3-н: (ряд. 3500 + ряд. 3505 + ряд. 3510 + ряд. 3515 + ряд. 3520 + ряд. 3540 + ряд. 3550 + ряд. 3560) гр. 3 - (ряд. 3510 + ряд. 3515 + ряд. 3520 + ряд. 3550 + ряд. 3560) гр. 4 >0	<0
Сплачений податок на прибуток (ряд. 3580)	Х	Оборот Дт 641/податок на прибуток Кт 31
Сплачені відсотки (ряд. 3585–додаткова стаття)	Х	Оборот Дт 684 Кт 30, 31 (крім капіталізованих відсотків і відсотків за позиками, що використовуються у фінансовій та інвестиційній діяльності)
Чистий рух коштів від операційної діяльності (ряд. 3195)	>0	<0

Джерело: [4; 18, с. 30-32].

Методика заповнення підсумкових рядків звіту про рух грошових коштів наведена в таблиці 4.5.

Таблиця 4.5

Підсумкові рядки звіту про рух грошових коштів (за непрямим методом)

Назва статті	Дані для заповнення
Чистий рух коштів за звітний період (ряд. 3400)	Ряд. 3195 ± ряд. 3295 ± ряд. 3395 форми № 3-Н. Від'ємне значення наводять у графі 4 «Видаток»
Залишок коштів на початок року (ряд. 3405)	Гр. 3 ряд. 1165 форми № 1
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів (ряд. 3410)	Обороти Дт 302, 312, 314, 334, 351 Кт 714, 744; Дт 333 Кт 719 мінус обороти Дт 945, 974 Кт 302, 312, 314, 334, 351 Від'ємне значення наводять у графі 4 «Видаток»
Залишок коштів на кінець року (ряд. 3415)	Ряд. 3405 ± ряд. 3400 ± ряд. 3410 форми № 3-Н
Перевірка: показник гр. 3 ряд. 3415 форми № 3-Н повинен дорівнювати показнику гр. 4 ряд. 1165 форми № 1	

Джерело: [4; 18, с. 32].

Також варто зазначити: якщо виникають певні «нестандартні» операції, їх можна відобразити у Звіті так:

1) визначити, до якого виду діяльності належить «грошова» операція: до операційної, інвестиційної чи фінансової;

2) включити оборот за цією операцією до загальних рядків Звіту з відповідного виду діяльності:

- операційної діяльності: надходження - до ряд. 3095, витрачання - до ряд. 3190 Звіту;
- інвестиційної діяльності: надходження - до ряд. 3250; витрачання - до ряд. 3290 Звіту;
- фінансової діяльності: надходження - до ряд. 3340, витрачання - до ряд. 3390 Звіту.

Для полегшення заповнення Звіту в майбутньому доцільно відкрити до кожного субрахунку аналітичні субрахунки із зазначенням номера рядка Звіту. Тоді проблем із його складанням взагалі не виникатиме [18, с. 32].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Яка мета складання звіту про рух грошових коштів?
2. Розкрийте поняття «грошові кошти»?
3. Розкрийте поняття «грошові потоки»?
4. Розкрийте поняття «негрошові операції»?
5. Чи відображаються негрошові операції в звіті про рух грошових коштів?
6. Розкрийте поняття «рух грошових коштів»?
7. За яким методом складається звіт про рух грошових коштів?
8. Скільки розділів має звіт про рух грошових коштів і назвіть які?
9. В чому полягає сутність прямого методу складання цього звіту?
10. На підставі якої інформації складається звіт про рух грошових коштів?
11. Чи є взаємозв'язок окремих показників звіту про рух грошових коштів з балансом та іншими формами звітності?
12. Назвіть надходження і витрачання від операційної діяльності.
13. Назвіть надходження і витрачання від інвестиційної діяльності.
14. Назвіть надходження і витрачання від фінансової діяльності.
15. Як розрахувати чистий рух грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності?
16. Як розрахувати залишок грошових коштів на кінець звітного періоду?
17. Яке значення звіту про рух грошових коштів в управлінні підприємством?
18. Яка інформація про грошові кошти наводиться у примітках до річної фінансової звітності?

ТЕМА 5.

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

5.1. Власний капітал та його функції. Статті власного капіталу та їх зміни

Звіт про власний капітал - це звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Власний капітал - це різниця між активами і зобов'язаннями підприємства.

Власний капітал утворюється за рахунок:

- внесення власниками (засновниками) грошей чи інших активів;
- накопичення суми прибутку, що залишається на підприємстві;
- інших джерел.

Метою складання звіту про власний капітал є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Іншими словами власний капітал - це власні джерела фінансування діяльності підприємства, які без визначення строку повернення внесені його власниками (засновниками), або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку [13, с. 247].

За рівнем відповідальності власний капітал поділяється на дві частини:

- зареєстрований капітал, розмір якого визначається установчими документами і обов'язково підлягає реєстрації (статутний, пайовий, інший зареєстрований капітал);
- незареєстрований капітал, тобто додаткові внески засновників (учасників), капітал у дооцінках, резервний капітал та нерозподілений прибуток [13, с. 248].

Значення власного капіталу підприємства розкривається через його **функції**:

- 1) довгострокового фінансування - власний капітал знаходиться у необмеженому розпорядженні підприємства;
- 2) захист прав кредиторів від втрати капіталу - власний капітал є мірилом відповідальності на підприємстві і захистом кредиторів;
- 3) компенсації понесених збитків - тимчасові збитки погашаються за рахунок власного капіталу;
- 4) кредитоспроможності - кредити надаються, першою чергою, тим підприємствам, у яких більший власний капітал і менша кредиторська заборгованість;
- 5) фінансування ризиків - власний капітал використовується для фінансування ризикових операцій, на що можуть не погодитися кредитори;
- 6) незалежність і влада - величина власного капіталу визначає ступінь незалежності та вплив його власників на підприємство;
- 7) розподілу доходів і активів - частки окремих власників є основою при розподілі фінансового результату та майна, якщо підприємство ліквідується [13, с. 249].

Інформація про стан власного капіталу на початок і кінець звітного періоду відображається у I розділі пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) (табл. 5.1).

Побудова I розділу пасиву балансу

Назва розділу та статей (рахунки)	Код рядка
I. Власний капітал	
Зареєстрований капітал (рах. 40)	1400
Капітал у дооцінках (рах. 41)	1405
Додатковий капітал (рах. 42)	1410
Резервний капітал (рах. 43)	1415
Нерозподілений прибуток (рах. 441) або непокритий збиток (рах. 442)	1420
Неоплачений капітал (рах. 46)	(1425)
Вилучений капітал (рах. 45)	(1430)
Усього за розділом I	1495

Джерело: [13, с. 250].

За даними I розділу пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) можна з'ясувати лише стан власного капіталу за його видами на початок та кінець звітного періоду, його загальну зміну за звітний період, але неможливо з'ясувати за рахунок чого сталися зміни. Для контролю за змінами власного капіталу введено окремо форму звітності «Звіт про власний капітал» за формою № 4.

Рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» призначено для обліку та узагальнення інформації про стан і рух статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і установчих документів, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу.

За кредитом рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» відображається збільшення зареєстрованого і пайового капіталу, а також надходження внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу, за дебетом - його зменшення (вилучення).

Рахунок 40 має такі субрахунки:

401 «Статутний капітал»;

402 «Пайовий капітал»;

403 «Інший зареєстрований капітал»;

404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу».

На субрахунку 401 «Статутний капітал» відображається статутний капітал господарських товариств, державних і комунальних підприємств. **Статутний капітал** - це сума грошових вкладів чи іншого майна, що їх власник надає в повне господарське володіння, користування, розпорядження підприємства, яке він створює (табл. 5.2).

На субрахунку 402 «Пайовий капітал» відображається і узагальнюється інформація про суми пайових внесків членів споживчого товариства, колективного сільськогосподарського підприємства, житлово-будівельного кооперативу, кредитної спілки та інших підприємств, що передбачені установчими документами. **Пайовий капітал** - це сукупність коштів фізичних і юридичних осіб, добровільно розміщених у товаристві для провадження його господарсько-фінансової діяльності. Колективні сільськогосподарські підприємства (КСП) на субрахунку 402 «Пайовий капітал» обліковують частину вартості майна, яка була розпайована між його членами, частину вартості майна, яка не була розпайована між його членами, а також зростання (зменшення) вартості майна протягом діяльності підприємства.

На субрахунку 403 «Інший зареєстрований капітал» відображається зареєстрований капітал інших підприємств, зокрема *приватних підприємств*, формування якого передбачено в установчих документах.

На субрахунку 404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу» відображаються внески, які надходять для формування статутного капіталу, зокрема акціонерного товариства, після його оголошення і до реєстрації відповідних змін до установчих документів. Сальдо субрахунку 404 після реєстрації статутного капіталу в установленому порядку списується у кореспонденції із кредитом субрахунку 401 «Статутний капітал», а у разі якщо підпри-

ємству відмовлено у реєстрації статутного капіталу, у кореспонденції із дебетом субрахунку 404 відображаються операції з повернення активів, які надходили як внески.

Таблиця 5.2

Мінімальний розмір статутного капіталу підприємств в Україні

Товариство	Мінімальний розмір
Акціонерне товариство	1250 мінімальних заробітних плат, виходячи з розміру мінімальної зарплати, що діє на момент створення товариства
Товариство з обмеженою відповідальністю	Мінімальний розмір статутного капіталу законодавством не визначений, його розмір і розмір частки кожного учасника повинні бути зазначені в засновницьких документах
Товариство з додатковою відповідальністю	
Повне товариство	
Командитне товариство	
Приватне та дочірнє підприємство	Мінімальний розмір статутного капіталу законодавством не визначений, його розмір і розмір частки кожного учасника повинні бути зазначені в засновницьких документах
Комунальне підприємство	Мінімальний розмір статутного капіталу встановлює місцева рада, яка створює підприємство

Джерело: [13, с. 254].

Капітал у дооцінках - це капітал, отриманий при проведенні дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів.

Рахунок 41 «Капітал у дооцінках» призначено для обліку і узагальнення інформації про дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід). Залишок на цьому рахунку зменшується у разі уцінки та вибуття зазначених активів, зменшення їх корисності тощо.

Рахунок 41 «Капітал у дооцінках» має такі субрахунки:

- 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»
- 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів»
- 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів»
- 414 «Інший капітал у дооцінках»

На субрахунку 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» узагальнюється інформація про дооцінки об'єктів основних засобів, уцінки таких об'єктів в межах сум раніше проведених дооцінок, віднесення сум дооцінки до нерозподіленого прибутку.

На субрахунку 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів» узагальнюється інформація про дооцінки об'єктів нематеріальних активів, уцінки таких об'єктів в межах сум раніше проведених дооцінок, віднесення сум дооцінки до нерозподіленого прибутку.

На субрахунку 413 «Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів» узагальнюється інформація про зміну балансової вартості об'єкта хеджування при значенні коефіцієнта ефективності хеджування грошових потоків у межах, визначених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, та віднесення сум до первісної вартості фінансових активів чи фінансових зобов'язань або до складу інших доходів (витрат).

На субрахунку 414 «Інший капітал у дооцінках» узагальнюється інформація про інший капітал у дооцінках, не відображений на інших субрахунках.

Додатковий капітал - це сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість; інший вкладений засновниками підприємств (крім акціонерних товариств) капітал, що перевищує статутний капітал без рішень про зміну розміру статутного капіталу; накопичені курсові різниці; вартість безкоштовно отриманих необоротних активів тощо. За кредитом рахунку 42 «Додатковий капітал» відображається збільшення додаткового капіталу, за дебетом - його зменшення.

Рахунок 42 «Додатковий капітал» має такі субрахунки:

421 «Емісійний дохід»

422 «Інший вкладений капітал»

423 «Накопичені курсові різниці»

424 «Безоплатно одержані необоротні активи»

425 «Інший додатковий капітал»

На субрахунку 421 «Емісійний дохід» відображається прибуток (збиток) від продажу, випуску або анулювання інструментів власного капіталу. Сума перевищення збитку від зазначених операцій над залишком емісійного доходу відображається за дебетом рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»

На субрахунку 422 «Інший вкладений капітал» обліковують інший вкладений засновниками підприємств (крім акціонерних товариств) капітал, що перевищує статутний капітал, інші внески тощо без рішень про зміни розміру статутного капіталу.

На субрахунку 423 «Накопичені курсові різниці» узагальнюється інформація про курсові різниці, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу та визнаються в іншому сукупному доході (курсів різниці, які виникають щодо дебіторської заборгованості або зобов'язань за розрахунками із *господарською одиницею за межами України*, погашення яких не планується в найближчій перспективі).

На субрахунку 424 «Безоплатно одержані необоротні активи» відображається вартість необоротних активів, безоплатно одержаних підприємством від інших осіб. Залишок додаткового капіталу на цьому субрахунку зменшується на суму визнаного доходу протягом строку корисного використання безоплатно одержаних об'єктів необоротних активів (окрім землі) і при вибутті таких активів і землі.

На субрахунку 425 «Інший додатковий капітал» обліковують інші види додаткового капіталу, які не можуть бути включені до наведених вище субрахунків, зокрема капітал у сумі вартості *необоротних активів, отриманих за договором оренди цілісних майнових комплексів*.

Резервний капітал - це сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів. Резервний капітал акціонерного товариства формується у розмірі не менше, ніж **15%** статутного капіталу товариства шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства або за рахунок нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може бути меншим, ніж **5%** суми чистого прибутку товариства за рік.

Резервний капітал створюється для покриття збитків товариства, а також для виплати дивідендів за привілейованими акціями.

Рахунок 43 «Резервний капітал» призначено для узагальнення інформації про стан та рух резервного капіталу підприємства, створеного відповідно до чинного законодавства та установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку. За кредитом рахунку 43 «Резервний капітал» відображається створення резервів, за дебетом - їх використання. Сальдо цього рахунку відображає залишок резервного капіталу на кінець звітної періоду.

Нерозподілений прибуток - це прибуток, який залишається у розпорядженні підприємства після виплати доходів власникам та формування резервного капіталу

Непокритий збиток - це сума збитку, одержана в результаті діяльності підприємства за звітний період.

Непокриті збитки минулого року списуються за рішенням уповноваженого органу за рахунок відповідних джерел, а саме: нерозподіленого прибутку, резервного, пайового чи додаткового капіталу, а в окремих випадках - статутного капіталу.

На рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» ведеться облік нерозподілених прибутків чи непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку. За кредитом рахунку відображається збільшення прибутку від усіх видів діяльності, за дебетом - збитки та використання прибутку.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки:

- 441 «Прибуток нерозподілений»
- 442 «Непокриті збитки»
- 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»

На субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений» відображаються наявність та рух нерозподіленого прибутку.

На субрахунку 442 «Непокриті збитки» відображаються непокриті збитки. Їх списання здійснюються за рахунок нерозподіленого прибутку, резервного, пайового чи додаткового капіталу тощо.

На субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» відображаються розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів), відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді.

Виправлення помилок за минулий рік, що виявлені в поточному році, відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» відображається кореспонденцією рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» з рахунками бухгалтерського обліку відповідних об'єктів класів 1-6.

Вилучений капітал - це фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників.

Ця стаття використовується господарськими товариствами.

Збільшення вилученого капіталу здійснюється на суми вкладів, які викупаються в учасника товариства, на вартість викуплених у акціонерів власником акцій за номінальною вартістю, та на суми, на які зменшується розмір вкладів і номінальна вартість акцій.

Зменшення вилученого капіталу здійснюється на вартість анульованих і перепроданих акцій.

На рахунку 45 «Вилучений капітал» ведеться облік вилученого капіталу, у разі викупу власних акцій (часток) у акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо.

За дебетом рахунку 45 «Вилучений капітал» відображається фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених господарським товариством у його учасників, за кредитом - вартість анульованих або перепроданих акцій (часток).

Рахунок 45 «Вилучений капітал» має такі субрахунки:

- 451 «Вилучені акції»
- 452 «Вилучені вклади й паї»
- 453 «Інший вилучений капітал»

Неоплачений капітал - це сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу.

До неоплаченого капіталу включається також номінальна вартість розміщених, але неоплачених акцій.

Розмір неоплаченого капіталу зменшується при погашенні заборгованості за внесками до статутного капіталу і сплаті номінальної вартості розміщених акцій.

Рахунок 46 «Неоплачений капітал» призначено для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства.

За дебетом рахунку відображається заборгованість засновників (учасників) господарського товариства за внесками до статутного капіталу підприємства, за кредитом - погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу.

Можливі зміни складових власного капіталу наведено в таблиці 5.3.

Причини збільшення (+) та зменшення (-) власного капіталу підприємств

Зареєстрований капітал (граф 3 ф. № 4; р. 1400 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	
<ul style="list-style-type: none"> • формування розміру зареєстрованого капіталу при створенні підприємства; (+) • спрямування частини прибутку до зареєстрованого капіталу; (+) • реєстрація випуску нових акцій (для акціонерних товариств); (+) • збільшення номінальної вартості акцій; (+) • збільшення кількості акцій однакової номінальної вартості; (+) • вступні внески пайовиків; (+) • надходження пайових внесків; (+) • реінвестування дивідендів; (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • зменшення номінальної вартості акцій; (-) • анулювання (на суму номінальної вартості) акцій, викуплених у акціонерів; (-) • повернення частки статутного капіталу при виході учасників на суму, зафіксовану в установчому договорі; (-) • списання непокритих збитків за рахунок статутного капіталу; (-) • повернення внесків (паїв) при виході учасника; (-) • використання пайових внесків на покриття збитків за рішенням загальних зборів пайовиків; (-)
Капітал у дооцінках (граф 4 ф. № 4; р. 1405 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	
<ul style="list-style-type: none"> • дооцінка основних засобів; (+) • дооцінка нематеріальних активів; (+) • дооцінка фінансових інструментів; (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • уцінка основних засобів; (-) • уцінка нематеріальних активів; (-) • уцінка фінансових інструментів; (-)
Додатковий капітал (граф 5 ф. № 4; р. 1410 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	
<ul style="list-style-type: none"> • емісійний дохід (від розміщення акцій за ціною, що перевищує їх номінальну вартість); (+) • реалізація викуплених акцій за ціною, що перевищує їх номінальну вартість; (+) • анулювання акцій власної емісії, ціна викупу яких менше номінальної вартості; (+) • безкоштовно одержані необоротні активи; (+) • позитивні курсові різниці; (+) • внески понад зареєстрований капітал без зміни його розміру; (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • анулювання акцій власної емісії, ціна викупу яких перевищувала номінальну вартість; (-) • реалізація викуплених акцій за ціною, що менше ціни викупу; (-) • негативні курсові різниці; (-) • нарахування амортизації за безоплатно одержаними необоротними активами; (-) • поточний податок на прибуток від вартості безоплатно отриманих необоротних активів; (-)
Резервний капітал (граф 6 ф. № 4; р. 1415 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	
<ul style="list-style-type: none"> • спрямування частини прибутку на його формування та поповнення; (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • виплати за рахунок резервного капіталу (дивіденди за привілейованими акціями); (-) • покриття збитків; (-)
Нерозподілений прибуток (граф 7 ф. № 4; р. 1420 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	
<ul style="list-style-type: none"> • чистий прибуток, одержаний за звітний період (р. 2350 ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»); (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • виплата дивідендів; (-) • виплата відсотків за облігаціями; (-) • чистий збиток за звітний період (р. 2355 ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»); (-) • відрахування до резервного капіталу; (-) • поповнення зареєстрованого капіталу; (-)
При коригуванні залишків на початок звітного періоду:	
<ul style="list-style-type: none"> • зміна облікової політики (р. 4005 ф. № 4 «Звіт про власний капітал»); (+) або (-) • виправлення помилок (р. 4010 ф. № 4 «Звіт про власний капітал»); (+) або (-) • інші зміни (р. 4090 ф. № 4 «Звіт про власний капітал»); (+) або (-) 	
Неоплачений капітал (граф 8 ф. № 4; р. 1425 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	
<ul style="list-style-type: none"> • заборгованість за внесками до статутного капіталу (+); 	<ul style="list-style-type: none"> • погашення заборгованості шляхом внесення внесків до статутного капіталу; (-) • заборгованість за неоплаченими акціями (частками), які раніше з метою перепродажу були викуплені в інших учасників; (-)
Вилучений капітал (граф 9 ф. № 4; р. 1430 ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»)	
<ul style="list-style-type: none"> • фактична собівартість акцій власної емісії (часток), викуплених в акціонерів (учасників); (+) • вилучення частини капіталу у випадку виходу учасника. (+) 	<ul style="list-style-type: none"> • реалізація (перепродаж) викуплених акцій власної емісії (часток) на суму фактичної собівартості; (-) • анулювання викуплених акцій на суму фактичної собівартості; (-) • виплата дивідендів викупленими власними акціями. (-)

Джерело: [13, с. 256-257].

Таким чином, у формі № 4 «Звіт про власний капітал» відображаються зміни кожного виду власного капіталу, які відбулися протягом звітного періоду.

5.2. Зміст статей звіту про власний капіталу та методика його складання

Звіт про власний капітал формують у складі річної фінзвітності. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації підприємства повинні додавати до річного звіту про власний капітал звіт за попередній період (п. 10 р. II НП(С)БО I, п. 5.3 р. V Метод рекомендацій № 433).

Форма Звіту має формат таблиці на зразок шахової відомості, графами якої є складові власного капіталу, а рядками - операції, які спричиняють зміни цих складових. На перетині відповідних граф та рядків Звіту записують дані, які призвели до зміни власного капіталу. Якщо внаслідок господарської операції якась із складових власного капіталу зменшується, то такі дані наводять у дужках (п. 5 р. II НП(С)БО 1).

У графах Звіту наводять лише ті складові власного капіталу, які зазначені в розділі I «Власний капітал» пасиву балансу (п. 5.2 р. V Метод рекомендацій №433). Статті, за якими інформація в поточному й попередньому звітних періодах відсутня, у Звіті можна не наводити. Натомість передбачено можливість самостійно додавати статті з переліку додаткових статей фінзвітності, наведених у додатку 3 до НП(С)БО 1, за умови, що інформація є суттєвою та оцінка статті може бути достовірно визначена (п. 4 р. II НП(С)БО 1).

У Звіті наводять інформацію про такі складові власного капіталу, як зареєстрований капітал (графа 3); капітал у дооцінках (графа 4); додатковий капітал (графа 5); резервний капітал (графа 6); нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (графа 7); неоплачений капітал (графа 8); вилучений капітал (графа 9) [21, с. 33].

У графі 10 Звіту по рядках 4000 - 4300 зазначають алгебраїчну суму граф 3-9 відповідно.

Звіт про власний капітал складається у тисячах гривень і містить такі частини:

- *титильна частина* - наводиться інформація про підприємство та період, за який складається Звіт;

- *предметна частина* - складається з таблиці, що відображає зміни складових власного капіталу за звітний період;

- *заклучна частина* - наводяться підписи і ПІБ осіб, які відповідають за наведену інформацію [13, с. 258].

При заповненні звіту про власний капітал слід пам'ятати, що зміни капіталу можуть виникати внаслідок однієї причини за одним видом капіталу як зменшення, яке записується у дужках, а за іншим - як збільшення, яке записується без дужок. Наприклад, відрахування до резервного капіталу за рахунок прибутку повинно бути відображено по рядку 4210 ф. № 4 у графі 6 без дужок, а в графі 7 у дужках, в результаті в графі 10 буде нуль. Якщо зміни призводять тільки до використання прибутку, як нарахування дивідендів, то у цьому випадку запис буде здійснено по рядку 4200 ф. № 4 в графі 7 у дужках і ця сума буде повторена у графі 10 у дужках. Зміст статей та інформаційне забезпечення для складання звіту про власний капітал наведено в таблиці 5.4.

Таблиця 5.4

Методика заповнення форми № 4 «Звіт про власний капітал»

Найменування статті	Код рядка	Зміст статті	Код графи	Дані для заповнення
Залишок на початок року	4000	Відображають нескоригований залишок у розрізі статей ВК на початок звітнього року (п. 5.4 р. V Метод рекомендацій № 433). Показники граф 3-10 мають відповідати показникам рядків 1400-1495 графи 4 Балансу на	3-10	сальдо на початок року рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46
			3	сальдо за Кт 40
			4	сальдо за Кт 41

Продовження таблиці 5.4

Найменування статті	Код рядка	Зміст статті	Код графи	Дані для заповнення
		31 грудня попереднього року, а також графам 3-10 рядка 4300 Звіту за попередній рік (з урахуванням вписуваних граф)	5	сальдо за Кт 42
			6	сальдо за Кт 43
			7	сальдо за Кт 441 або за Дт 442
			8	сальдо за Дт 46
			9	сальдо за Дт 45
Коригування:		Відображають зміни (коригування) ВК згідно з П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» (далі - П(С)БО 6) (п. 5.5 р. V Методрекомендацій № 433)		
Зміна облікової політики	4005	Показують інформацію про вплив змін облікової політики на статті ВК у звітному періоді	4-7,9	Дт 41, 42, 43, 44, 45 Кт 41, 42, 43, 44, 45
Виправлення помилок	4010	Показують коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року у випадку, коли в попередніх роках під час складання фінзвітності були допущені помилки, які впливають на величину нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) (п. 4 П(С)БО 6)	7	Обороти за Дт 44 або за Кт 44
Інші зміни	4090	Відображають суми коригувань, які впливають на розмір ВК та не відображені в рядках 4005 та 4010	4-6, 9	<i>Дт 41,42,43, 44, 45</i> <i>Кт 41, 42, 43, 44, 45</i>
Скоригований залишок на початок року	4095	Відображають залишок ВК на початок року після внесення відповідних коригувань (п. 5.6 р. V Методрекомендацій № 433) Показники граф 3-10 мають відповідати показникам рядків 1400-1495 графи 3 Балансу на 31 грудня звітного року (якщо у звітному періоді не встановлено помилок за минулі роки) (з урахуванням вписуваних рядків)	3-10	Сума рядків 4000-4090 за відповідними графами
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	Відображають суму чистого прибутку (збитку) зі звіту про фінансові результати (п. 5.7 р. V Методрекомендацій № 433). Тобто збільшення/ зменшення ВК за рахунок чистого прибутку (збитку) звітного періоду має збігатися з показниками рядків 2350 (2355) графи 3 звіту про фінансові результати	7	Дт 79 Кт 441 Дт 442 Кт 79
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	Відображають суму іншого сукупного доходу за звітний період зі звіту про фінансові результати (рядок 2460 графи 3) (п. 5.8 р. V Методрекомендацій № 433). Однак при суттєвості складових іншого сукупного доходу таку інформацію зазначають у додаткових статтях Звіту	4,5	Обороти за рахунками 41,42

Найменування статті	Код рядка	Зміст статті	Код графи	Дані для заповнення
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	Відображають суму дооцінки об'єктів основних засобів і нематеріальних активів, зменшену на суму уцінки об'єктів протягом звітного року в межах сум раніше проведених дооцінок, віднесення сум дооцінки до нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)	4	Дт 10, 11,12, 15 Кт 411, 412 або Дт 411, 412 Кт 10, 11,12, 15
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	Відображають суму зміни балансової вартості об'єктів хеджування згідно з П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	4	Дт 14, 35 Кт 413 або Дт 413 Кт 14, 35
Накопичені курсові різниці	4113	Зазначають суму курсових різниць, що відображаються в складі ВК згідно з П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	5	обороти за субрахунком 423
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	Відображають частку іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх або спільних підприємств, облік фінансових інвестицій у які ведеться за методом участі в капіталі	5	Дт 14 Кт 425 або Дт 425 Кт 14
Інший сукупний дохід	4116	Відображають суму іншого сукупного доходу, який не включено до статей 4111-4114	4,5	Обороти за рахунками 41,42
Розподіл прибутку:		Наводять суму виплат власникам (дивіденди), дані про спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу та відрахування до резервного капіталу (п. 5.9 р. V Методрекомедацій № 433). Суб'єкти державного (комунального) сектору економіки в додаткових статтях наводять інформацію про суму чистого прибутку, що має бути сплачена до бюджету відповідно до законодавства, дані про спрямування прибутку до спеціальних (цільових) фондів та на матеріальне заохочення		
Виплати власникам (дивіденди)	4200	Відображають суму нарахованих дивідендів учасникам (власникам) за простими та привілейованими акціями	(6),(7)	Дт 443 Кт 671 Дт 43 Кт 671
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	Наводять суму зареєстрованих у законодавчому порядку змін у статутному та пайовому капіталі за рахунок розподілу прибутку. Позитивне значення наводять у графі 3, а від'ємне - у графі 7 (п. 101 Методрекомедацій № 476)	3, (7)	Дт 443 Кт 40
Відрахування до резервного капіталу	4210	Відображають суму відрахувань до резервного капіталу, які здійснюються відповідно до установчих документів або законодавства. Позитивне значення наводять у графі 6, а від'ємне - у графі 7 (п. 102 Методрекомедацій № 476)	6, (7)	Дт 443 Кт 43

Продовження таблиці 5.4

Найменування статті	Код рядка	Зміст статті	Код графи	Дані для заповнення
Сума чистого прибутку, належна до сплати до бюджету відповідно до законодавства	4215	Підприємства державної та комунальної форми власності наводять інформацію про суму чистого прибутку, що має бути сплачена до бюджету	(7)	Дт 443 Кт 672
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	Підприємства державної та комунальної форми власності наводять інформацію про спрямування прибутку до спеціальних (цільових) фондів	5, (7)	Дт 443 Кт 426
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	Підприємства державної та комунальної форми власності наводять інформацію про спрямування прибутку на матеріальне забезпечення	(7)	Дт 443 Кт 477
Внески учасників:	Наводять дані про внески до зареєстрованого капіталу підприємства та погашення заборгованості з капіталу (зміни неоплаченого капіталу в результаті збільшення чи зменшення дебіторської заборгованості учасників за внесками до зареєстрованого капіталу підприємства) (п. 5.10 р. V Методрекомедацій № 433)			
Внески до капіталу	4240	Наводять дані про суми номінальної вартості випущених акцій, часток зареєстрованого статутного капіталу, емісійного доходу	3, 5, (8)	Дт 46 Кт 40, 421
Погашення заборгованості з капіталу	4245	Показують фактично внесені суми	8	Дт рахунків обліку активів Кт 46
Вилучення капіталу:	Наводять дані про зменшення ВК підприємства внаслідок викупу акцій (часток) власної емісії, перепродажу чи анулювання викуплених акцій (часток), вилучення частки в капіталі, зменшення номінальної вартості акцій або інші зміни в капіталі, зокрема придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві (п. 5.11 р. V Методрекомедацій № 433)			
Викуп акцій (часток)	4260	Відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених підприємством у його учасників	(9)	Дт 45 Кт 30,31,672
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	Показують результат перепродажу акцій (часток), викуплених підприємством	5, 7, 9	Дт рахунків обліку активів Кт 421 Дт 30, 31, 421, 44 Кт 45
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	Відображають вплив анулювання викуплених акцій (часток) на різні види ВК залежно від різниці між собівартістю викуплених акцій (часток) і їх номінальною вартістю	3, 5, 7, 9	Дт 40, 421, 44 Кт 45 Дт 45 Кт 421
Вилучення частки капіталу	4275	Відображають вилучення частки капіталу на підприємствах іншої форми власності, аніж акціонерні товариства	3, 7, 8, 9	Дт 40, 45 Кт 672 Дт 40 Кт 45 Дт 441 Кт 672

Найменування статті	Код рядка	Зміст статті	Код графи	Дані для заповнення
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	Наводять дані про суму зменшення номінальної вартості акцій при зменшенні статутного капіталу.	(3)	Дт 40 Кт 672
		У випадку знецінення акцій збиткового підприємства і приведення їх сумарної вартості до вартості чистих активів відображають суму зменшення номінальної вартості акцій	7, (3)	Дт 40 Кт 442
Інші зміни в капіталі	4290	Наводять дані про решту змін у ВК підприємства, що не були включені в статті 4260, 4265, 4270, 4275, 4280	3,5,7,8,9	Обороти за рахунками 40, 42, 43, 44, 45, 46
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	Материнські компанії, що складають консолідовану звітність (консолідований Звіт за формою № 4-к), показують дані про придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	-	-
Разом змін у капіталі	4295	Наводять підсумок змін у складі ВК за звітний період як суму всіх змін у капіталі	3-10	Сума рядків 4100-4291 за відповідними графами
Залишок на кінець року	4300	Відображають залишок у розрізі статей ВК на кінець звітного року (п. 5.4 р. V Методрекомедацій № 433). За кожною складовою ВК залишок у кожній графі має відповідати сумі рядків 4095 і 4295. Показники граф 3-10 мають відповідати показникам рядків 1400-1495 графи 4 Балансу на 31 грудня звітного року	3-10	Сальдо на кінець року рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 46, 45

Джерело: [9; 21, с. 33-37].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Розкрийте поняття «власний капітал».
2. Назвіть та охарактеризуйте елементи власного капіталу.
3. Який взаємозв'язок існує між капіталом, активами і зобов'язаннями?
4. За якими ознаками можна класифікувати власний капітал?
5. Що таке зареєстрований капітал? Чи є ідентичними поняття «зареєстрований капітал» та «статутний капітал»?
6. Чи може зареєстрований капітал, відображений у балансі, бути меншим, ніж зазначений в установчих документах?
7. Дайте визначення поняття «додатковий капітал».
8. Дайте визначення поняття «нерозподілений прибуток».
9. Назвіть статті балансу, в яких розкривається інформація про власний капітал.
10. Вкажіть мету складання звіту про власний капітал.
11. Охарактеризуйте структуру звіту про власний капітал
12. Назвіть випадки збільшення або зменшення зареєстрованого капіталу.
13. Розкрийте поняття «пайовий капітал». Опишіть порядок його формування та зміни.

14. Назвіть складові додаткового капіталу. Які події приводять до зміни додаткового капіталу?
15. Дайте визначення поняття «резервний капітал».
16. Що таке неоплачений капітал?
17. Дайте визначення поняття «вилучений капітал».
18. У який випадках здійснюється коригування залишку власного капіталу на початок року?
19. Назвіть джерела інформації, необхідної для складання звіту про власний капітал.
20. Яку інформацію про власний капітал мають розкривати підприємства у примітках до фінансових звітів?

ТЕМА 6.

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

6.1. Склад та вимоги до приміток до річної фінансової звітності

Згідно з принципом повного висвітлення фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні і потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі. Інформація, що підлягає розкриттю, наводиться безпосередньо у фінансових звітах та у примітках до них.

Згідно з НП(С)БО 1, **примітки до фінансової звітності** - це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Примітки до річної звітності включають **три групи** інформації:

- 1) облікову політику підприємства;
- 2) інформацію, яка не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але є обов'язковою за відповідними положеннями (стандартами);
- 3) інформацію, що містить додатковий аналіз статей звітності для забезпечення її зрозумілості та достовірності [13, с. 271].

Крім того, п. 4 наказу Міністерства фінансів України № 302 від 29.11.2000 р. «Про примітки до річної фінансової звітності» передбачено наводити іншу інформацію, яка керівництвом підприємства визнана суттєвою і дає більш об'єктивну картину про фінансове становище і результати діяльності підприємства.

Перша група інформації, яка подається в примітках до фінансової звітності - це розкриття облікової політики підприємства.

При складанні приміток необхідно стежити за тим, щоб наведена в них інформація відповідала змісту наказу про облікову політику підприємства. Положення наказу про облікову політику повинні виконуватися підприємством постійно, з року в рік, але це не означає, що зміни облікової політики неможливі.

Якщо протягом звітного року змінювалися положення облікової політики, такі зміни повинні знайти своє відображення в примітках. Відповідно до п. 9 П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» зміна облікової політики можлива тільки у випадках:

- 1) *зміни статутних вимог;*
- 2) *зміни вимог органу, що затверджує положення (стандарту) бухгалтерського обліку, тобто Міністерства фінансів України;*
- 3) *якщо зміна облікової політики забезпечить достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства.*

Не може вважатися зміною встановлення облікової політики для:

- подій та операцій, які відрізняються за змістом від попередніх;
- подій та операцій, що не відбувалися раніше.

Наприклад, до змін в обліковій політиці належать зміни:

- методів нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів;
- методів оцінки вибуття запасів;
- порядку визначення величини резерву сумнівних боргів;
- методу оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг;

- порядку резервування коштів для забезпечення майбутніх витрат і платежів [13, с. 272]. Інші зміни належать до змін облікових оцінок.

Облікова оцінка - це попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.

Наприклад, зміна методу амортизації основних засобів є зміною облікової політики, а зміна терміну їх експлуатації за рішенням керівництва підприємства - це зміна облікової оцінки.

Якщо неможливо розрізнити зміни облікової політики й облікових оцінок, у звітності зміни відображаються як зміни облікових оцінок.

У примітках до фінансової звітності розкривається зміст і сума змін в облікових оцінках, які впливають на поточний період або будуть впливати на майбутні періоди.

Якщо все-таки мала місце зміна облікової політики, у примітках відображаються:

- причина і суть зміни;
- сума коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року або обґрунтування неможливості її достовірного визначення;
- факт повторного подання порівняльної інформації у фінансових звітах або недоцільність її перерахування.

У кожному П(С)БО зазначено, яка саме інформація має бути розкрита в примітках.

Крім цього в примітках до фінансової звітності повинні відображатися події після дати балансу за П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансовій звітності» (п. п. 15-19).

Подія після дати балансу – це подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Тобто, якщо керівництво підприємства затвердило річну фінансову звітність 09 лютого, то до подій після дати балансу належать події, що відбулися в період з 31 грудня попереднього року до 09 лютого поточного року [13, с. 273].

У примітках розкривається інформація не про всі події, що відбулися в зазначений період, а лише про ті, які мають найсуттєвіший вплив, а саме:

- події, що стосуються звітного періоду і які надають додаткову інформацію про обставини, що існували на дату балансу;
- події, які хоч і не стосуються звітного періоду, але містять важливу інформацію про обставини, що виникли після дати балансу.

Події, які належать до першої групи **потребують коригування показників звітності**, що повинно обов'язково розкриватися в примітках, а саме:

- оголошення банкрутом дебітора підприємства, заборгованість якого раніше була визнана сумнівною;
- переоцінка активів після звітної дати, яка свідчить про стійке зниження їхньої вартості, визначеної на дату балансу;
- отримання інформації про фінансовий стан і результати діяльності дочірніх і асоційованих підприємств, яка свідчить про стійке зниження вартості їхніх акцій на фондових біржах;
- продаж запасів, який свідчить про необґрунтованість оцінки чистої вартості їх реалізації на дату балансу;
- отримання від страхової організації матеріалів про уточнення розміру страхового відшкодування, переговори щодо якого велись на звітну дату;
- виявлення помилок або перекручень законодавства, що призвели до перекручення даних фінансової звітності.

Наприклад, якщо після дати балансу переоцінені активи внаслідок стійкого зниження їх вартості або стало відомо, що сумнівна заборгованість стала безнадійною, це потребує коригування даних звітності. Коригування активів і зобов'язань здійснюються шляхом сторнування та (або) додаткових запасів в обліку звітного періоду, які відображають уточнення оцінки відповідних статей внаслідок подій після дати балансу [13, с. 274].

Перелік подій після дати балансу, які вказують на обставини, що виникли після дати балансу розкриваються тільки в примітках до фінансової звітності, а саме:

- прийняття рішення про реорганізацію підприємства;
- придбання цілісного майнового комплексу;
- рішення про припинення операцій, що становлять значну частину основної діяльності;
- знищення (втрата) активів у результаті пожежі, аварії, стихійного лиха або іншої надзвичайної події;
- прийняття рішення стосовно емісії цінних паперів;
- непрогнозовані зміни індексів цін і валютних курсів;
- укладення контрактів стосовно значних капітальних і фінансових інвестицій;
- прийняття законодавчих актів, що впливають на діяльність підприємства;
- дивіденди за звітний період оголошені підприємством після дати балансу.

Ці події, які відбуваються після дати балансу і вказують на умови, що виникли після цієї дати, **не потребують коригування** статей фінансової звітності, а лише наводяться в примітках до фінансових звітів за умови, що відсутність інформації про них вплине на здатність користувачів звітності робити відповідні оцінки та приймати рішення. Наприклад, якщо після дати балансу підприємством оголошені дивіденди або придбаний цілісний майновий комплекс, це не впливає на показники минулого періоду і цю інформацію слід наводити в примітках до фінансових звітів [13, с. 274].

Друга група інформації, яка подається в примітках до фінансової звітності - це та інформація, яка не міститься у формах річної звітності (форми №1-4), але є обов'язковою за вимогами окремих П(С)БО, яка **наводиться у формах № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» та № 6 «Інформація за сегментами»** [13, с. 274-275].

Третя група інформації, яка подається в примітках до фінансової звітності - це забезпечення її зрозумілості і доцільності, що включає аналіз статей звітності для забезпечення їх зрозумілості та достовірності [13, с. 275].

Складання приміток до фінансової звітності в обсязі, який встановлено П(С)БО (МСБО, МСФЗ) повинні здійснювати ті підприємства, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднювати фінансову і консолідовану звітність.

Усі інші підприємства складають примітки до фінансової звітності за формою № 5.

6.2. Структура, інформаційне забезпечення та методика складання приміток до річної фінансової звітності

Міністерство фінансів України розробило уніфіковані таблиці приміток до річної фінансової звітності. Типова форма фінансової звітності № 5 «Примітки до річної фінансової звітності», затверджена наказом Міністерства фінансів України від 29.11.2000 р. № 302 (і змінами і доповненнями), не застосовується банками, бюджетними установами, представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності, суб'єктами малого підприємництва, визнаними такими відповідно до законодавства, та підприємствами, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Примітки до річної фінансової звітності за формою № 5, є складовою річної звітності підприємств (крім суб'єктів малого підприємництва), яка складається з метою надання повної, правдивої, деталізованої інформації про окремі об'єкти бухгалтерського обліку.

Примітки до річної фінансової звітності включають **15 розділів**, в яких наводиться більш детальна інформація про окремі види активів зобов'язань, доходів і витрат підприємства, яка забезпечує користувачів необхідною інформацією:

- Розділ I. Нематеріальні активи;
- Розділ II. Основні засоби;
- Розділ III. Капітальні інвестиції;
- Розділ IV. Фінансові інвестиції;

Розділ V. Доходи і витрати;
 Розділ VI. Грошові кошти;
 Розділ VII. Забезпечення й резерви;
 Розділ VIII. Запаси;
 Розділ IX. Дебіторська заборгованість;
 Розділ X. Нестачі і втрати від псування цінностей;
 Розділ XI. Будівельні контракти;
 Розділ XII. Податок на прибуток;
 Розділ XIII. Використання амортизаційних відрахувань;
 Розділ XIV. Біологічні активи;
 Розділ XV. Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів.

Інформаційним забезпеченням для заповнення приміток до річної фінансової звітності є:

- баланс (звіт про фінансовий стан);
- звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід);
- дані синтетичного і аналітичного обліку за окремими рахунками, субрахунками.

Розглянемо методику складання приміток до річної фінансової звітності (ф. № 5) за кодами рядків та граф з використанням рахунків бухгалтерського обліку (табл. 6.1-6.15).

Таблиця 6.1

Методика заповнення розділу I «Нематеріальні активи» приміток до річної фінансової звітності

Назва графи		№ графи	Пояснення до заповнення графи
Залишок на початок року	первісна (переоцінена) вартість	3	Фіксують сальдо на 31.12.19 за Дт 121 «Права користування природними ресурсами» (ряд. 010), 122 «Права користування майном» (ряд. 020), 123 «Права на комерційні позначення» (ряд. 030), 124 «Права на об'єкти промислової власності» (ряд. 040), 125 «Авторське право та суміжні з ним права» (ряд. 050), 127 «Інші нематеріальні активи» (ряд. 070). Підсумковий показник цієї графи (ряд. 080) має дорівнювати рядку 1001 графи 3 форми № 1 «Баланс». Зверніть увагу: у таблиці 1 після підсумку є ряд. 090 «Гудвіл». Тут фіксують сальдо на 31.12.19 за рахунком 19 «Гудвіл» (вказана сума має відповідати показнику рядка 1050 графи 3 форми № 1)
	накопичена амортизація	4	Записують сальдо на 31.12.19 за Кт 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів», розподіляючи його між групами нематеріальних активів (<i>дали – НА</i>), зокрема рядками таблиці форми № 5 відповідно до додаткових субрахунків підприємства. Цифри в названій графі записують у круглих дужках. Її підсумковий показник (ряд. 080) дорівнює значенню рядка 1002 графи 3 форми № 1
Надійшло за рік		5	Показують надходження НА при капітальних вкладеннях за рахунок власних коштів, цільового фінансування, внесків до статутного фонду тощо. Тобто обороти за рік за Дт 121, 122, 123, 124, 125, 127 у кореспонденції із Кт 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів». Адже зазвичай за Дт 154 фіксують витрати на придбання або створення НА, а потім роблять запис Дт 12 Кт 154 . На думку Мінфіну, НА, внесені до статутного фонду, одержані за цільовим фінансуванням або безкоштовно, на субрахунку 154 не відображають (<i>див.</i> лист від 17.11.03 р. № 3104200045/5570). Тому потрібно перевірити ще й обороти за Дт 121, 122, 123, 124, 125, 127 із Кт 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», 46 «Неоплачений капітал» (при надходженні як внеску до статутного фонду), 424 «Безоплатно одержані необоротні активи», 48 «Цільове фінансування та цільові надходження» (безпосередньо отримані за програмою цільового фінансування), Кт 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи».

Назва графи		№ графи	Пояснення до заповнення графи
			У рядку 090 цієї графи показують обороти за рік за Дт 19 у кореспонденції із Кт 14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 68 «Розрахунки за іншими операціями». Тобто відображають додатну різницю між покупною вартістю підприємства та оціночною вартістю його чистих активів
Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)	первісної (переоціненої) вартості	6	Вносять дані, якщо впродовж року проводили дооцінку або уцінку НА. При дооцінці це обороти за Дт 121, 122, 123, 124, 125, 127 у кореспонденції із Кт 133, 412 «Дооцінка (уцінка) нематеріальних активів» і 746 «Інші доходи від звичайної діяльності», а при уцінці - за Дт 133, 412, 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» і Кт 121, 122, 123, 124, 125, 127 . Якщо річна сума уцінки перевищує суму дооцінки, то різницю зазначають у дужках. Зверніть увагу: 1) дооцінку (уцінку) гудвілу не роблять; 2) переоцінюють лише ті НА, щодо яких існує активний ринок. Якщо підприємство переоцінювало НА раніше, то об'єкти цієї групи надалі треба щороку переоцінювати (п.п. 19, 20 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»)
	накопиченої амортизації	7	Фіксують зміну суми накопиченої амортизації у зв'язку з дооцінкою або уцінкою НА. При дооцінці це обороти за рік за Дт 121, 122, 123, 124, 125, 127, 412 і Кт 133 , а при уцінці - за Дт 133 і Кт 121, 122, 123, 124, 125, 127 (окрім вибуття), 412
Вибуло за рік	первинна (переоцінена) вартість	8	Відображають вартість вибулих НА. Це обороти за рік за Дт 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу», 976 «Списання необоротних активів», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» (субрахунок «Спільна діяльність») і Кт 121, 122, 123, 124, 125, 127 , а також за Дт 13 і Кт 121, 122, 123, 124, 125, 127
	накопичена амортизація	9	У цій графі показують списану за рік амортизацію при вибутті НА, тобто обороти за Дт 133 із Кт 121, 122, 123, 124, 125, 127
Нараховано амортизації за рік		10	Зазначають суму амортизації, відображену в бухобліку записами Дт 15, 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 941 «Витрати на дослідження та розробки», 949 «Інші витрати операційної діяльності» із Кт 133 . Зверніть увагу: на гудвіл амортизації не нараховують
Витрати від зменшення корисності за рік		11	Фіксують витрати від зменшення корисності НА. Нагадаємо: вони виникають, коли залишкова вартість НА перевищує суму очікуваного відшкодування. На відміну від уцінки, зменшення корисності не вимагає перегляду залишкової вартості інших НА, що входять до однієї групи. Для заповнення даної графи потрібні обороти: Дт 972 «Втрати від зменшення корисності активів» Кт 19 (зменшення корисності гудвілу або списання його через невідповідність ознакам активу); Дт 972 Кт 133 (зменшення корисності інших НА, у т.ч. переоцінених)
Інші зміни за рік	первісної (переоціненої) вартості	12	Відображають зміну вартості НА, що відбулася з інших причин (не передбачених у графах 5-11). Тобто обороти за Дт і Кт субрахунків 121, 122, 123, 124, 125, 127 , які не потрапили до попередніх граф
	накопиченої амортизації	13	Потрапляють річні обороти за Дт і Кт субрахунку 133 , не зафіксовані в попередніх графах, наприклад, зміни, пов'язані з виправленням помилки минулого року

Назва графи		№ графи	Пояснення до заповнення графи
Залишок на кінець року	первісна (переоцінена) вартість	14	Зазначають сальдо на 31.12.20 р. за Дт 121, 122, 123, 124, 125, 127 . Йї підсумковий показник (ряд. 080) дорівнює значенню рядка 1001 графи 4 форми № 1 «Баланс». Тут показують сальдо за Дт 19
	накопичена амортизація	15	Записують сальдо на 31.12.20 р. за Кт 133 , розподілене між групами НА (відповідно до субрахунків). Показники цього рядка мають бути в круглих дужках, а підсумкове значення рядка 080 дорівнює значенню у рядку 1002 графи 4 форми № 1 «Баланс»
<p>Перевірочна формула: графа 14 – графа 15 = (графа 3 – графа 4) + графа 5 + (графа 6 – графа 7) – (графа 8 – графа 9) – графа 10 – графа 11 + (графа 12 – графа 13).</p> <p>У розділі I під таблицею зазначають ще деякі дані за НА:</p> <ul style="list-style-type: none"> – у ряд. 081 фіксують вартість НА, щодо яких обмежено права власності. Цей показник формують на підставі договорів і бухгалтерських даних із рядка 080 графи 14; – у ряд. 082 показують вартість НА, оформлених у заставу. Сюди відомості переносять із позабалансового рахунку 05 «Гарантії та забезпечення надані» (з рядка 080 графи 14). До речі, тут вам допоможе й графа 5 рядка 80; – у ряд. 083 записують інформацію про вартість НА, створених самим підприємством. Його заповнюють виходячи з даних аналітичного обліку з урахуванням кореспонденції рахунків Дт 154 кт 13, 20, 22, 63, 65, 66 і потім Дт 12, Кт 154; – ряд. 084 призначено для НА, отриманих за рахунок цільових асигнувань. Тут інформацію фіксують з урахуванням річних оборотів Дт 12 Кт 154 або при одержанні фінансування безпосередньо НА Дт 12 Кт 48. При цьому одночасно на суму цільового фінансування (вартість НА) роблять запис Дт 48 Кт 69. А потім у міру нарахування амортизації на таку саму суму зменшують рахунок 69 проводкою Дт 69 Кт 745 (з рядка 080 графи 5 : вартість НА, одержаних за рахунок цільових асигнувань); – у ряд. 085 фіксують суму накопиченої амортизації НА, щодо яких існує обмеження права власності. Його формують на підставі договорів і бухгалтерських даних аналогічно до показника рядка 081 (із рядка 80 графи 15). 			

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.2

Методика заповнення розділу II «Основні засоби» приміток до річної фінансової звітності

Назва графи		№ графи	Пояснення до заповнення графи
Залишок на початок року	первісна (переоцінена) вартість	3	Фіксують сальдо на 31.12.19 р. за Дт 101 «Земельні ділянки» (ряд. 100), 100 «Інвестиційна нерухомість» (ряд. 105), 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель» (ряд. 110), 103 «Будівлі та споруди» (ряд. 120), 104 «Машини та обладнання» (ряд. 130), 105 «Транспортні засоби» (ряд. 140), 106 «Інструменти, прилади та інвентар» (ряд. 150), 107 «Тварини» (ряд. 160), 108 «Багаторічні насадження» (ряд. 170), 109 «Інші основні засоби» (ряд. 180), 111 «Бібліотечні фонди» (ряд. 190), 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи» (ряд. 200), 113 «Тимчасові (нетитульні) споруди» (ряд. 210), 114 «Природні ресурси» (ряд. 220), 115 «Інвентарна тара» (ряд. 230), 116 «Предмети прокату» (ряд. 240), 117 «Інші необоротні матеріальні активи» (ряд. 250). Зверніть увагу: до цього розділу потрапляють відомості про тварин і багаторічні насадження, не пов'язані із сільгоспдіяльністю (субрахунки 107 і 108). Підсумковий показник цієї графи (ряд. 260) дорівнює значенню рядків 1011 плюс 1015 (1016) графи 3 форми № 1 «Баланс»

Назва графи		№ графи	Пояснення до заповнення графи
	знос	4	Записують сальдо на 31.12.19 р. за Кт 131 «Знос основних засобів», 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів», розподілене між групами основних засобів (відповідно до додаткових субрахунків). Дані цього рядка мають бути в круглих дужках. Рядок 100 названої графи прокреслюють, оскільки згідно з п. 22 П(С)БО 7 вартість землі не амортизують. Сума показників цієї графи (ряд. 260) дорівнює значенню рядків 1012 плюс 1017 графи 3 форми № 1 «Баланс»
Надійшло за рік		5	Показують надходження основних засобів (<i>далі – ОЗ</i>) при капітальних вкладеннях за рахунок власних коштів, цільового фінансування, внесків до статутного фонду тощо. Тобто обороти за рік за Дт 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117 у кореспонденції із Кт 151 «Капітальне будівництво», 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів», 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів». Як говорилося вище щодо НА, будьяке придбання ОЗ спочатку фіксують за Дт 15 , а потім роблять запис Дт 10, 11 Кт 15 . Водночас основні засоби, внесені до статутного фонду, отримані за цільовим фінансуванням або безкоштовно, на думку Мінфіну, на рахунку 15 не відображають. Тому потрібно також перевірити обороти за Дт 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117 у кореспонденції із Кт 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» або 46 «Неоплачений капітал» (при надходженні як внеску до статутного пайового фонду тощо), 424 «Безоплатно одержані необоротні активи», 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» (безпосередньо отримані за програмою цільового фінансування), Кт 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Зверніть увагу: обороти за Дт 100 і кредитом інших субрахунків рахунку 10 , пов'язані з віднесенням нерухомості, у тому числі придбаної в попередні роки, до інвестиційних активів, тут не показують
Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)	первісної (переоціненої) вартості	6	Зазначають дані, якщо впродовж року проводили дооцінку або уцінку ОЗ. При дооцінці це обороти за Дт 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 115, 116, 117 у кореспонденції із Кт 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів» і 414 «Інший капітал в дооцінках», а при уцінці - за Дт 411, 414, 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» і Кт 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 115, 116, 117 . Якщо сума уцінки перевищує суму дооцінки, то різницю записують у дужках. Якщо на вартість малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів амортизацію нараховують у розмірі 50% у першому й останньому місяці їх використання або відразу 100%, то рядки 190, 200 цієї графи прокреслюють. Адже тоді їх не переоцінюють (п. 16 П(С)БО 7). Зверніть увагу: не проводять дооцінки (уцінки) капітальних витрат на поліпшення земель (субрахунок 102), а також інвестиційної нерухомості, яку обліковують за первинною вартістю (субрахунок 100)
	зносу	7	Фіксують зміни суми накопиченої амортизації у зв'язку з дооцінкою або уцінкою ОЗ. При дооцінці це обороти за рік за Дт 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 115, 116, 117, 411, 414 із Кт 131, 132 , а при уцінці беруть аналітичні дані з оборотів за рік за Дт 131, 132 із Кт 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 115, 116, 117 (окрім вибуття), 411, 414, 975

Назва графи		№ гра- фи	Пояснення до заповнення графи	
Вибуло за рік	пер- вісна (перео- цінена) вар- тість	8	Потрапляє вартість вибулих ОЗ. Це обороти за рік за Дт 286, 976 «Списання необоротних активів», 977 «Інші витрати», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» (субрахунок «Спільна діяльність») і Кт 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117 , а також обороти за Дт 131,132 і Кт 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117	
	знос	9	Вносять амортизацію, що списують при вибутті ОЗ. Тобто обороти за Дт 131, 132 і Кт 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117	
Нараховано амортизації за рік		10	Показують суму амортизації, відображену в бухгалтерському записі: Дт 15, 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 941 «Витрати на дослідження та розробки», 949 «Інші витрати операційної діяльності» Кт 131, 132 . <i>Зверніть увагу: амортизації на інвестиційну нерухомість, що обліковують за справедливою вартістю, а також землю й незавершені капітальні інвестиції не нараховують</i>	
Втрати від зменшення корисності за рік		11	Відображають річні обороти за Дт 972 і Кт 131, 132 . Нагадаємо: зменшення корисності показують, коли залишкова вартість ОЗ перевищує суму очікуваного відшкодування	
Інші зміни за рік	пер- винної (перео- ціненої) вартості	12	Тут зазначають зміни вартості ОЗ, що відбулися з інших причин (не передбачених у графах 5-11). Тобто обороти за Дт і Кт 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117 , які не опинилися в попередніх графах	
	зносу	13	Потраплять річні обороти за Дт і Кт 131, 132 , не зафіксовані в попередніх графах, наприклад, зміни, пов'язані з виправленням помилки минулого року	
Залишок на кінець року	пер- винна (перео- цінена) вартість	14	Фіксують сальдо на 31.12.20 р. за Дт 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117 . Показник рядка 260 цієї графи дорівнює сумі рядків 1011 і 1015 (1016) графи 4 форми № 1 «Баланс»	
	знос	15	Записують сальдо на 31.12.20 р. за Кт 131, 132 , розподілене між групами ОЗ (відповідно до субрахунків). Необхідно, щоб показники цього рядка були в круглих дужках. Підсумковий показник такої граfi дорівнює сумі рядків 1012 і 1017 граfi 4 форми № 1 «Баланс»	
у тому числі	отри- мано за фінансо- вою орендою	пер- вісна (перео- цінена) вар- тість	16	Відображають сальдо на 31.12.20 р. за Дт 100, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 117 у частині засобів, одержаних за договором фінансової оренди (за даними аналітичного обліку). Згідно з п. 2 ст. 3 Закону України «Про фінансовий лізинг» у редакції від 11.12.03 р. № 1381IV «не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки та інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їх відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, ділянки)». Звідси висновок: рядки 100, 110, 220 цієї граfi заповнювати не треба
		знос	17	Заносять сальдо на 31.12.20 р. за Кт 131, 132 (за даними аналітичного обліку) в частині ОЗ, одержаних за фінлізингом
	пере- дано в опера- тивну оренду	пер- винна (перео- цінена) вар- тість	18	Записують сальдо на 31.12.20 р. за Дт субрахунків 100, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 113, 114, 115, 116, 117 (у частині ОЗ, переданих в оперативну оренду)
		знос	19	Фіксують сальдо на 31.12.20 р. за Кт 131, 132 (за даними аналітичного обліку)

Назва графи	№ графи	Пояснення до заповнення графи
<p>Перевірочна формула: графа 14 – графа 15 = (графа 3 – графа 4) + графа 5 + (графа 6 – графа 7) – (графа 8 – графа 9) – графа 10 – графа 11 + (графа 12 – графа 13).</p> <p>Під таблицею у розділі II зазначають ще додаткові дані:</p> <ul style="list-style-type: none"> – у ряд. 261 на підставі даних із графи 14 ряд. 260 й аналітичного обліку відображають вартість ОЗ, щодо яких чинним законодавством обмежено права власності; – у ряд. 262 на підставі відомостей із позабалансового рахунку 05 «Гарантії та забезпечення на дані» відображають вартість ОЗ, переданих у заставу; – у ряд. 263, розраховуючи різницю між даними з граф 14 і 15, фіксують залишкову вартість ОЗ, що тимчасово не використовуються, тобто за аналітичними даними показники на кінець року за Дт 10, 11 мінус Кт 131, 132; – у ряд. 264 відображають первинну (переоцінену) вартість повністю амортизованих ОЗ. Ці дані знаходять у графі 14; – у ряд. 2641 зазначають вартість ОЗ цілісних майнових комплексів. Її також беруть із графи 14; – у ряд. 265 фіксують вартість ОЗ, призначених для продажу. Її беруть із графи 8. Їх вартість обліковують за Дт 286 разом з іншими необоротними активами; – у ряд. 2651 записують дані з графи 8 про залишкову вартість ОЗ, утрачених внаслідок надзвичайних подій. Це обороти за Дт 99 у кореспонденції з Кт 10; – до ряд. 266 переносять із графи 5 на підставі аналітичних даних вартість ОЗ, придбаних протягом року за рахунок цільового фінансування. Зазвичай в бухобліку при їх придбанні на суму цільового фінансування роблять запис Дт 48 Кт 69, а потім, у міру нарахування амортизації, Дт 69 Кт 745. Одержання фінансування безпосередньо ОЗ оформлюють проводкою Дт 10, 11 Кт 48; – у ряд. 267 на підставі даних позабалансового рахунку 01 «Орендовані необоротні активи» фіксують вартість ОЗ, узятих в операційну оренду; – у ряд. 268 показують знос ОЗ, щодо яких обмежено права власності. Його визначають за даними графи 15 та аналітичного обліку; – у ряд. 269 з рядка 105 графи 14 переносять дані про вартість інвестиційної нерухомості, оціненої за справедливою вартістю. Вони обліковуються за Дт 100 (разом з інвестиційною нерухомістю, облікованою за первинною вартістю). Цей показник відповідає значенню рядків форми № 1 графи 4: 1015 - 1016 + 1017. 		

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.3

Методика заповнення розділу III «Капітальні інвестиції» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
Капітальне будівництво	280	Незавершеними капітальними інвестиціями визнають витрати з будівництва (виготовлення), придбання, поліпшення необоротних матеріальних активів (<i>далі – НМА</i>) і НА з початку й до закінчення зазначених робіт і введення об'єктів в експлуатацію. У цій графі відображають саме витрати, здійснені протягом року. Причому їх класифікують за видами створюваних необоротних активів і записують до відповідного рядка: – капітальне будівництво (його фіксують на субрахунку 151); – придбання (виготовлення) ОЗ (субрахунок 152); – придбання (виготовлення) інших НМА (субрахунок 153); – придбання (створення) НА (субрахунок 154); – придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів (субрахунок 155); – інші, у тому числі обліковані на субрахунку 155 (за винятком відображених у попередньому рядку).	Фіксують сальдо на 31.12.20 р. за Дт 15 (субрахунки якого (за деякими винятками) відповідають рядкам таблиці)
Придбання (виготовлення) основних засобів	290		
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300		
Придбання (створення) нематеріальних активів	310		
Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	320		

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
Інші	330	Для обліку таких витрат може відкриватися додатковий субрахунок. Його дані й зазначають у відповідному рядку. Показник необхідного рядка визначають виходячи з річних оборотів за Дт 15 (відповідний субрахунок) у кореспонденції із Кт: 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 20 «Виробничі запаси», 21 «Поточні біологічні активи», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 23 «Виробництво», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами», 41 «Капітал у дооцінках», 531 «Зобов'язання з фінансової оренди», 532 «Зобов'язання з оренди цілісних майнових комплексів», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 641 «Розрахунки за податками», 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами», 65 «Розрахунки за страхування», 66 «Розрахунки з оплати праці», 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», 91 «Загальновиробничі витрати», 95 «Фінансові витрати» та ін.	Фіксують сальдо на 31.12.20 р. за Дт 15 (субрахунки якого (за деякими винятками) відповідають рядкам таблиці)
Разом	340	Вносять суму рядків 280-330	Показник цього рядка дорівнює значенню рядка 1005 графи 4 форми № 1 (з урахуванням розбіжностей, викликаних сумами авансових платежів підрядникам)

Під таблицею на підставі даних із ряд. 340 графи 3 обирають ще додаткові дані, які переносять до:

- ряд. **341** - вартість капітальних інвестицій в інвестиційну нерухомість, тобто сюди потрапляють витрати, спрямовані на купівлю (створення) нерухомості, яку не використовують або не планують використовувати при виробництві та поставці товарів, наданні послуг, з адміністративною метою або продажу в процесі звичайної діяльності. Таку нерухомість потім обліковують на **Дт 100**;
- ряд. **342** - величину фінансових витрат, віднесених до капітальних інвестицій. Це обороти за **Дт 15** у кореспонденції з **Кт 95**.

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.4

Методика заповнення розділу IV «Фінансові інвестиції» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
			довгострокові	поточні
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:				
- асоційовані підприємства	350	Відображають річні обороти за Дт 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі» у кореспонденції із Кт 31 «Рахунки в банках», 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам», 46 «Неоплачений капітал», 421 «Емісійний дохід», 422 «Інший вкладений капітал», 425 «Інший додатковий капітал», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 685 «Розрахунки з іншими кредиторами», 72 «Дохід від участі в капіталі».	Потрапляє сальдо на 31.12.20 р. за субрахунком 141 (розподілене між рядками 350, 360, 370 відповідно до виду фінінвестиції). Сума показників рядків 350-370 дорівнює значенню рядка 1030 графи 4 форми № 1	Фінінвестиції за методом участі в капіталі можуть бути лише довгостроковими, отже, усі рядки цієї графи прокреслюють
- дочірні підприємства	360			
- спільну діяльність	370			

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
			довгострокові	поточні
Б. Інші фінансові інвестиції в: - частки та паї в статутному капіталі інших підприємств	380	Показують річні обороти за Дт 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам», 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам», 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» в кореспонденції з Кт 31, 377, 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», 46, 685, 733 «Інші доходи від фінансових операцій» тощо	Фіксують сальдо на 31.12.20 р. за субрахунками 142, 143 . Сума показників рядків 380-410 цієї графи дорівнює значенню рядка 1035 графи 4 форми № 1	Записують сальдо на 31.12.20 р. за субрахунком 352 (у розрізі видів інвестицій за рядками)
- акції	390			
- облігації	400			
- інші	410			
Разом (розділ А + розділ Б)	420	Сума показників рядків 350–410 графи 3	Сума показників рядків 350–410 графи 4	Показники даного рядка й рядка 1160 графи 4 форми № 1 однакові

Під таблицею в рядках **421–426** записують вартість фінінвестицій (довгострокових - з рядка 1035 графи 4 форми № 1 і поточних - з рядка 1160 графи 4 форми № 1) залежно від того, як їх оцінюють: за собівартістю, справедливою вартістю або амортизованою собівартістю.

При цьому фінінвестиції відображають у бухобліку:

- 1)** за собівартістю - ті, що оцінюють і фіксують уперше. Вона складається із ціни придбання фінінвестиції, комісійної винагороди, мита та інших витрат, безпосередньо пов'язаних із придбанням (п. 4 П(С)БО 12);
- 2)** за справедливою вартістю - ті, що фіксують на дату балансу (крім інвестицій, утримуваних підприємством до їх погашення або облікованих за методом участі в капіталі) (п. 8 П(С)БО 12);
- 3)** за собівартістю з урахуванням зменшення корисності - ті, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо. Втрати від зменшення корисності фінінвестицій показують у складі інших витрат, одночасно зменшуючи балансову вартість фінінвестицій (п. 9 П(С)БО 12);
- 4)** за амортизованою собівартістю - ті, які підприємство утримує до їх погашення (на дату балансу). Різницю між собівартістю та вартістю погашення фінінвестицій (дисконт або премія при придбанні) інвестор амортизує протягом періоду з дати придбання до дати погашення за методом ефективної ставки відсотка (п. 10 П(С)БО 12);
- 5)** за собівартістю або справедливою вартістю інвестицій, здійснених в асоційовані та дочірні підприємства, якщо:
 - а)** їх придбали й утримують суто для продажу впродовж 12 місяців із дати придбання;
 - б)** асоційоване або дочірнє підприємство проводить діяльність в умовах, які обмежують його здатність передавати засоби інвесторові протягом періоду, що перевищує 12 місяців (п. 17 П(С)БО 12).

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.5

Методика заповнення розділу V «Доходи і витрати» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
А. Інші операційні доходи та витрати Операційна оренда активів	440	Річний оборот за Дт 713 «Дохід від операційної оренди активів» у кореспонденції з Кт 791 «Результат операційної діяльності»	Річний оборот за Дт 791 у кореспонденції з Кт 949 «Інші витрати операційної діяльності» (за даними аналітичного обліку вибірково)
Операційна курсова різниця	450	Річний оборот за Дт 714 «Дохід від операційної курсової різниці» у кореспонденції з Кт 791	Річний оборот за Дт 791 у кореспонденції з Кт 945 «Втрати від операційної курсової різниці»
Реалізація інших оборотних активів	460	Річний оборот за Дт 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів» у кореспонденції з Кт 791	Річний оборот за Дт 791 у кореспонденції з Кт 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
Штрафи, пені, неустойки	470	Річний оборот за Дт 715 «Одержані штрафи, пені, неустойки» у кореспонденції з Кт 791	Річний оборот за Дт 791 у кореспонденції з Кт 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки»
Утримання об'єктів житлово комунального та соціального призначення	480	Річний оборот за Дт 719 «Інші доходи від операційної діяльності» у кореспонденції з Кт 791 (вибірково за даними аналітичного обліку)	Річний оборот за Дт 791 у кореспонденції з Кт 949 «Інші витрати операційної діяльності» (за даними аналітичного обліку вибірково)
Інші операційні доходи та витрати	490	Річний оборот за Дт 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю», 711 «Дохід від купівлі продажу іноземної валюти», 716 «Відшкодування раніше списаних активів», 717 «Дохід від списання кредиторської заборгованості», 718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів», 719 (крім даних, включених до ряд. 480) у кореспонденції з Кт 791	Річний оборот за Дт 791 у кореспонденції з Кт 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю», 941 «Витрати на дослідження і розробки», 942 «Витрати на купівлю/продаж іноземної валюти», 944 «Сумнівні та безнадійні борги», 946 «Втрати від знесення запасів», 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей», 949 «Інші витрати операційної діяльності» (крім уключених до ряд. 480)
У тому числі: - відрухування в резерв сумнівних боргів	491	x	Записують суму нарахованого за рік резерву сумнівних боргів - оборот за Дт 944 «Сумнівні та безнадійні борги» в кореспонденції з Кт 38 «Резерв сумнівних боргів». При цьому показник рядка 491 дорівнює значенню рядка 775 графи 4 розділу VII Приміток
- непродуктивні витрати та втрати	492	x	Записують витрати, що проводять за Дт 946 «Втрати від знецінення запасів», 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»
<i>Примітка</i>		<i>Сума показників рядків 440–490 цієї графи дорівнює значенню рядка 2120 графи 3 форми № 2</i>	<i>Сума показників рядків 440–490 цієї графи дорівнює значенню рядка 2180 графи 3 форми № 2</i>
Б. Доходи та втрати від участі в капіталі за інвестиціями в: - асоційовані підприємства	500	Річний оборот за Дт 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства» в кореспонденції з Кт 792 «Результат фінансових операцій»	Річний оборот за Дт 792 в кореспонденції з Кт 961 «Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства»
- дочірні підприємства	510	Річний оборот за Дт 723 «Дохід від інвестицій у дочірні підприємства» в кореспонденції з Кт 792	Річний оборот за Дт 792 в кореспонденції з Кт 963 «Втрати від інвестицій у дочірні підприємства»
- спільну діяльність	520	Повторимо: спільної діяльності зі створенням юридичної особи ЦКУ не передбачено, а без створення жодного відношення до фінансових інвестицій немає. Однак Планом рахунків до рахунків 72 «Дохід від участі в капіталі» і 96 «Втрати від участі в капіталі» встановлено субрахунки для обліку інвестицій у спільну діяльність: 722 «Дохід від спільної діяльності» і 962 «Втрати від спільної діяльності»	

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
<i>Примітка</i>		<i>Сума показників рядків 500–520 цієї графи дорівнює значенню рядка 2200 графи 3 форми № 2</i>	<i>Сума показників рядків 500–520 цієї графи дорівнює значенню рядка 2255 графи 3 форми № 2</i>
В. Інші фінансові доходи та витрати Дивіденди	530	Річний оборот за Дт 731 «Дивіденди одержані» в кореспонденції з Кт 792	x
Відсотки	540	x	Річний оборот за Дт 15, 23, 792 в кореспонденції з Кт 951 «Відсотки за кредит», 952 «Інші фінансові витрати» (вибірково за даними аналітичного обліку в частині відсотків за договорами кредитування, відсотками за власними векселями тощо)
Фінансова оренда активів	550	Річний оборот за Дт 732 «Відсотки одержані» (вибірково за аналітичними даними) в кореспонденції з Кт 792	Річний оборот за Дт 792 у кореспонденції із Кт 952 (вибірково за даними аналітичного обліку в частині фіноренди)
Інші фінансові доходи та витрати	560	Річний оборот за Дт 732 (вибірково за аналітичними даними: відсотки, одержані за облігаціями або іншими цінними паперами, що обліковують на субрахунку 732 , за винятком фіноренди), 733 в кореспонденції з Кт 792	Річний оборот за Дт 792 в кореспонденції з Кт 951, 952 (вибірково за даними аналітичного обліку в частині операцій, не включених до рядків 540-560)
<i>Примітка</i>		<i>Сума показників рядків 530–560 цієї графи дорівнює значенню рядка 2220 графи 3 форми № 2</i>	<i>Сума показників рядків 540–560 цієї графи дорівнює значенню рядка 2250 графи 3 форми № 2 + рядки 342 та 633 форми № 5</i>
Г. Інші доходи та витрати Реалізація фінансових інвестицій	570	Річний оборот за Дт 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій» у кореспонденції з Кт 793 «Результат від іншої звичайної діяльності»	Річний оборот за Дт 793 у кореспонденції з Кт 971 «Собівартість реалізованих фінансових інвестицій»
Доходи від об'єднання підприємств	580	Річний оборот за Дт рахунків активів у кореспонденції з Кт 746 «Інші доходи» (на суму перевищення справедливої (ринкової) вартості купленого підприємства (чистих активів) над сукупністю витрат на об'єднання підприємств тощо)	x
Результати оцінки корисності	590	Річний оборот за Дт 742 «Дохід від відновлення корисності активів» і 746 в кореспонденції з Кт 791	Річний оборот за Дт 791 в кореспонденції з Кт 972 «Втрати від зменшення корисності активів»
Неопераційна курсова різниця	600	Річний оборот за Дт 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» в кореспонденції з Кт 793	Річний оборот за Дт 793 в кореспонденції з Кт 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць»
Безоплатно одержані активи	610	Річний оборот за Дт 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів» у кореспонденції з Кт 793	x

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
Списання необоротних активів	620	x	Річний оборот за Дт 793 у кореспонденції з Кт 976 «Списання необоротних активів»
Інші доходи та витрати	630	Річний оборот за Дт 746 «Інші доходи від звичайної діяльності» в кореспонденції з Кт 793	Річний оборот за Дт 793 в кореспонденції з Кт 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій», 977 «Інші витрати звичайної діяльності»
<i>Примітка</i>		<i>Сума показників рядків 570–610 і 630 цієї графи дорівнює значенню рядка 2240 графи 3 форми № 2</i>	<i>Сума показників рядків 570–600, 620 і 630 цієї графи дорівнює значенню рядка 2270 графи 3 форми № 2</i>
<p>У текстовій частині розділу V у рядку 631 відображають вартість проданої за бартером продукції (товарів, робіт, послуг), тобто це вибіркові дані з річних оборотів за дт 70 і кт 791.</p> <p>Щодо рядка 632: його показник розраховують визначаючи вибірково за рядком 631 обсяг бартерних операцій із пов'язаними сторонами та ділячи названий показник на значення рядка 631, а потім одержаний результат множать на 100%.</p> <p>Нагадаємо: п. 3 П(С)БО 23 встановлено, що пов'язаними сторонами вважаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підприємства, що перебувають під контролем або суттєвим впливом інших осіб; – підприємства та фізичні особи, які прямо чи опосередковано здійснюють контроль над підприємством або суттєво впливають на його діяльність, а також близькі члени сім'ї такої фізичної особи. <p>Перелік пов'язаних сторін визначається підприємством, ураховуючи сутність відносин, а не лише юридичну форму (превалювання суті над формою). Відносини між пов'язаними сторонами - це, зокрема, відносини: материнського (холдингового) підприємства та його дочірніх підприємств; спільного підприємства та контрольних учасників спільної діяльності; підприємства-інвестора та його асоційованих підприємств; підприємства та фізичних осіб, які здійснюють контроль або суттєво впливають на це підприємство, а також відносини цього підприємства з близькими членами сім'ї кожної такої фізичної особи; підприємства та його керівника й інших осіб, які належать до провідного управлінського персоналу підприємства, а також близьких членів сім'ї таких осіб.</p> <p>А ось близькими членами сім'ї вважаються «чоловік або дружина та родичі (визнані такими згідно із законодавством) фізичної особи, яка є пов'язаною стороною, що можуть впливати або знаходитися під впливом такої фізичної особи щодо прийняття рішень стосовно фінансової, господарської та комерційної політики підприємства» (п. 4 П(С)БО 23).</p> <p>У рядку 633 на підставі даних із рядків 540-560 графи 4 показують фінансові витрати, включені до собівартості продукції основної діяльності. Їх проводять за Дт 23 у кореспонденції з Кт 95.</p>			

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.6

Методика заповнення розділу VI «Грошові кошти» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	На кінець року
Каса	640	Сальдо на 31.12.20 р. за Дт 30 «Каса» (ряд. 640), 311 «Поточні рахунки в національній валюті», 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» (ряд. 650), 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті», 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» (ряд. 660), 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті», 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті» (ряд. 670), 351 «Еквіваленти грошових коштів» (ряд. 680)
Поточний рахунок у банку	650	
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660	
Кошти в дорозі	670	
Еквіваленти коштів	680	
Разом	690	Показник зазначеного рядка дорівнює значенню рядка 1165 графи 4 форми № 1, а також показнику рядка 3415 графи 3 форми № 3
У рядку 691 на підставі аналітичних даних показують сальдо на 31.12.20 р. за Дт 18 (вибірково в частині коштів, використання яких неможливе впродовж 12 місяців із дати балансу).		

Джерело: [10-11].

**Методика заповнення розділу VII «Забезпечення й резерви» приміток
до річної фінансової звітності**

Види забезпечень і резервів	Код рядка	Залишок на початок року	Збільшення за звітний рік		Використано у звітному році	Сторновано невикористану суму у звітному році	Сума очікуваного відшкодування витрат другою стороною, врахована при оцінці забезпечення	Залишок на кінець року
			нараховано (створено)	додаткові відрахування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплати за відпустками працівникам	710	<p>У графі 3 зазначають сальдо на 31.12.19 р. за Кт 471 «Забезпечення виплат відпусток».</p> <p>У графі 4 - річні обороти за Дт 15 «Капітальні інвестиції», 23 «Виробництво», 39 «Витрати майбутніх періодів», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 941 «Витрати на дослідження та розробки», 949 «Інші витрати операційної діяльності» при створенні резерву. Якщо здійснюють додаткові відрахування, заповнюють графу 5 - обороти за Дт 23, 39, 91, 92, 93, 941, 949.</p> <p>У графу 6 записують обороти, пов'язані з нарахуванням і виплатою відпусткових: Дт 471 «Забезпечення виплат відпусток» Кт 651 «За розрахунками за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням», 661 «Розрахунки за виплатами працівникам». У графі 7 фіксують річні обороти за Дт 15, 23, 39, 91, 92, 93, 941, 949 Кт 471 (сторно) - при коригуванні на дату балансу створеного забезпечення в бік зменшення (п. 18 П(С)БО 11 «Зобов'язання»).</p> <p>Графу 8 не заповнюють. В останній графі фіксують сальдо на 31.12.20 р. за Кт 471 (дебетового сальдо в названого субрахунку не буває)</p>						
Забезпечення майбутніх витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720	<p>Підприємство може самостійно резервувати кошти для майбутніх виплат своїм працівникам, коли колдоговором передбачено доплату пенсіонерам. Окрім того, Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.03 р. № 1057IV дозволяє підприємству або створити спільно з іншими підприємствами недержавний пенсійний фонд і стати його учасником і вкладником, або сплачувати страхові внески за працівника до будь-якого існуючого недержавного пенсійного фонду.</p> <p>У графі 3 показують сальдо за Кт 472 на 31.12.19 р. У графах 4 і 5 - обороти за Дт 949 Кт 472. Причому в останній фіксують додаткові нарахування за виплатами. До графі 6 переносять суми, перераховані до недержавного пенсійного фонду, тобто обороти за Дт 472 Кт 31 «Рахунки в банках». У графі 7 записують сторновану суму. У графі 9 буде сальдо на 31.12.20 р. за Дт 472. Але практики зазначають, що створювати таке забезпечення є сенс, коли витрати нараховують раз на рік або раз на рік розраховуються з пенсійним фондом</p>						
Забезпечення майбутніх витрат на ви конання гарантійних зобов'язань	730	<p>Підприємства, що випускають і продають продукцію, на яку встановлено гарантію, створюють забезпечення гарантійних зобов'язань. Його розмір визначають за обліковою оцінкою ресурсів, необхідних для погашення відповідного зобов'язання, і відображають у бухобліку - Дт 93 Кт 473 «Забезпечення гарантійних зобов'язань».</p> <p>Оборот за цими субрахунками фіксують у графі 4.</p> <p>При додаткових відрахуваннях протягом року роблять аналогічні записи, і ці суми потрапляють до графі 5. Вартість товарів, робіт, послуг, спрямованих на виконання гарантійних ремонтів, відображають записами Дт 473 Кт 20, 22, 685 тощо. Обороти за названими рахунками заносять до графі 6. Залишок забезпечення переглядають на кожну дату балансу й за необхідності коригують. Якщо резерв гарантійних зобов'язань зменшили, у бухобліку записують Дт 93 Кт 473 (сторно) й обороти за цими рахунками потраплять до графі 7.</p> <p>У графі 8 показують суму очікуваного відшкодування, на яку зменшують створене забезпечення. Як і забезпечення, її встановлюють виходячи з облікової оцінки.</p> <p>У графах 3 і 9 відображають сальдо за Дт 473 на 31.12.19 р. і 31.12.20 р. відповідно</p>						
Забезпечення майбутніх витрат на реструктуризацію	740	<p>Забезпечення можуть створювати для відшкодування майбутніх операційних витрат на реструктуризацію. Тут мається на увазі реструктуризація підприємства - проведення організаційно-економічних, правових, технічних заходів, щоб змінити його структуру, форму власності, організаційно-правову форму для його фінансового оздоровлення, підвищення ефективності виробництва.</p> <p><i>«Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію створюється за наявності затвердженого керівництвом підприємства плану реструктуризації з конкретними заходами, строками їх виконання та сумою здійснених у майбутньому витрат, і після початку реалізації цього плану. Забезпечення для відшкодування витрат на реструктуризацію визначається за сумою прямих витрат, не пов'язаних із триваючою діяльністю підприємства»</i> (п.п. 15, 16 П(С)БО 11). Створення забезпечення відображають записами Дт 949 Кт 4741 «Забезпечення інших витрат і платежів (реструктуризація)» і ці обороти зазначають у графі 4.</p> <p>Додаткові відрахування потраплять до графі 5, а в бухобліку їх показують таким самим записом. Якщо виникають витрати на проведення заходів із реструктуризації, їх суму записують за Дт 474 і Кт відповідних субрахунків. При цьому річні обороти потраплять до графі 6.</p>						

Види забезпечень і резервів	Код рядка	Залишок на початок року	Збільшення за звітний рік		Використано у звітному році	Сторновано невикористану суму у звітному році	Сума очікуваного витрат другою стороною, врахована при оцінці забезпечення	Залишок на кінець року
			нараховано (створено)	додаткові відрахування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Не використано на кінець року суму резерву сторнують, роблячи запис Дт 949 Кт 4741, і відображають у графі 7. Графу 8 не заповнюють. У графах 3 і 9 фіксують сальдо Кт 4741 на 31.12.19 р. і 31.12.20 р. відповідно						
Забезпечення майбутніх витрат на виконання зобов'язань за обтяжливими контрактами	750	Якщо є контракти, за якими заздалегідь відомо, що витрати на їх виконання перевищать очікувані економічні вигоди від них, підприємство створює забезпечення майбутніх витрат. У бухгалтерії їх фіксують записами Дт 15, 23, 91, 92, 93, 94 тощо Кт 4742 «Забезпечення інших витрат і платежів (виконання зобов'язань за обтяжливими контрактами)». Використані суми - Дт 4742 Кт 31, 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» та ін. - і річні обороти опиняються в графі 6. Створене забезпечення при інвентаризації наприкінці року коригують: зайво нараховану (невикористану) суму сторнують - Дт 4742 Кт 15, 23, 91, 92, 93, 94 тощо та вносять до графі 7. У графі 8 відображають суму очікуваного відшкодування за обтяжливими контрактами згідно з обліковою оцінкою. Сальдо за Дт 4742 на 31.12.19 р. і 31.12.20 р. переносять до граф 3 і 9 відповідно						
	760	Сюди записують інші види забезпечень, які створює підприємство						
	770							
Резерв сумнівних боргів	775	Цей рядок пов'язаний із рядком 491 (таблиця 5 Приміток до фінансової звітності). Тут будуть суми з формування резерву та його використання. У графі 3 цього рядка показують сальдо за Кт 38 «Резерв сумнівних боргів» на початок року. Графа 4 рядка 775 дорівнюватиме своєму «побратимові» зі згаданого рядка 491. У графі 6 - обороти за Дт 38 у кореспонденції з Кт 36 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» та ін. рахунками, якщо за ними створювали резерв сумнівних боргів. Коли сума резерву останнього розрахунку на кінець року стає менше, ніж сальдо за рахунком 38 на дату такого перерахунку (у результаті погашення безнадійної заборгованості), на різницю в бухгалтерському обліку роблять запис Дт 38 Кт 719 «Інші доходи від операційної діяльності» і саме цю суму спрямовують до графі 7 (незважаючи на те, що в її назві фігурує слово «сторнування»). Графи 5 і 8, на нашу думку, не заповнюють. У графі 9 - сальдо на 31.12.20 р. за Кт 38						
Разом	780	Тут фіксують суму рядків 710-775 в розрізі кожної графі						
Перевірочна формула: графа 9 = графа 3 + графа 4 + графа 5 – графа 6 – графа 7 (показник графі 8 наводять довідково).								

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.8

Методика заповнення розділу VIII «Запаси» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина та матеріали	800	Відносять сальдо на 31.12.20 р. за Дт 201 «Сировина й матеріали», 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби», 203 «Паливо», 204 «Тара й тарні матеріали», 205 «Будівельні матеріали», 207 «Запасні частини», 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю», 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю»,	Дооцінюють лише ті запаси, щодо яких раніше про водили уцінку. Роблять це в межах раніше здійсненої уцінки й відображають сторновано записом Дт 946 Кт 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 213, 22, 23, 26, 28.	Запаси показують у бухгалтерському обліку та звітності за найменшою з двох оцінок: первинної вартості або чистої вартості реалізації.
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	810			
Паливо	820			
Тара і тарні матеріали	830			
Будівельні матеріали	840			
Запасні частини	850			

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації	уцінка
1	2	3	4	5
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	213 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 23 «Виробництво», 26 «Готова продукція», 28 «Товари». Щодо сальдо за Дт 206 «Матеріали, передані в переробку», то його значення відображають у тому рядку цієї графі, що відповідає їх виду: – сировина - у рядку 800 , купівельні напівфабрикати - 810 тощо. – При цьому показник: – рядка 870 дорівнює показнику рядка 1110 графі 4 форми № 1; – рядка 890 дорівнює показнику рядка 1102 графі 4 форми № 1; – рядка 900 дорівнює показнику рядка 1103 графі 4 форми № 1; рядка 910 дорівнює значенню рядка 1104 графі 4 форми № 1. А сума значень рядків 800-860 і 880 дорівнює показнику рядка 1100 графі 4 форми № 1. Однак це справедливо тоді, коли не буде залишку на субрахунку 209 «Інші матеріали», оскільки форма № 5 його не згадує	Річні обороти за цими рахунками (субрахунками) записують до від повідних рядків цієї графі. Виняток - поточні біологічні активи. Їх обліковують за справедливою вартістю на кожну дату балансу. Підприємство має довести балансову вартість біологічних активів до справедливої. Тоді беруть обороти за Дт 211, 212, Кт 710	Суму, на яку первинна вартість запасів перевищує їх чисту вартість реалізації, відображають у бухгалтерії так: Дт 946 Кт 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 22, 23, 26, 28 , а також Дт 940 Кт 212, 213 . Річні обороти за переліченими рахунками (субрахунками) фіксують у відповідних рядках цієї графі
Поточні біологічні активи	870			
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880			
Незавершене виробництво	890			
Готова продукція	900			
Товари	910			
Разом	920	Сума значень рядків 800-910 відповідних граф		

Під **таблицею** в розділі VIII показують:

- у рядку **921** на підставі даних аналітичного обліку - балансову вартість уцінених запасів, що залишилися на кінець року;
- у рядку **922** - сальдо на 31.12.20 р. за **Дт 206**;
- у рядку **923** - вартість запасів, переданих у заставу, що визначають виходячи з аналітичних даних за позабалансовим **рахунком 05** «Гарантії та забезпечення надані»;
- у рядку **924** - сальдо за **Дт 283** «Товари, передані на комісію»;
- у рядку **925** - дані позабалансового **рахунку 023** «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»;
- до рядка **926** переносять дані про запаси, призначені для продажу, які враховують за **Дт 286**, а фіксують у рядку **1200** графі 4 форми № 1 «Баланс» (у попередній формі балансу це був вписуваний рядок 275).

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.9

Методика заповнення розділу IX «Дебіторська заборгованість» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	Усього на кінець року	У т.ч. за строками непогашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940	Фіксують сальдо на 31.12.20 р. за Дт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Показник цього рядка дорівнює показнику рядка 1125 графі 4 форми № 1	Аналітичні дані за рахунком 36		

Продовження таблиці 6.9

Найменування показника	Код рядка	Усього на кінець року	У т.ч. за строками непогашення		
			до 12 місяців	від 12 до 18 місяців	від 18 до 36 місяців
1	2	3	4	5	6
Інша поточна дебіторська заборгованість	950	Відображають сальдо на 31.12.20 р. за Дт 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Відповідно до п. 4 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: « Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, що виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу ». Якщо дебіторська заборгованість значиться за іншими рахунками, то їх показники також вносять до рядка 950 (наприклад, Дт 685)	Аналітичні дані за рахунком 37		
Додатково в розділі IX фіксують: - у рядку 951 - суму списаної безнадійної дебіторської заборгованості, яку в бухгалтерії відображають записами Дт 38 Кт 36, 37 (списання за рахунок резерву), а коли його бракує - Дт 944 Кт 36, 37 ; - у рядку 952 - суму дебіторської заборгованості пов'язаних осіб станом на кінець року. До речі, термін «пов'язані особи» роз'яснює п. 3 П(С)БО 23 «Розкриття інформації про пов'язані сторони».					

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.10

Методика заповнення розділу X «Нестачі та втрати від псування цінностей» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	Сума
Виявлено (списано) за рік нестачі і втрат	960	Фіксують обороти за Дт 947 «Нестачі та втрати від псування цінностей» із Кт 20 «Виробничі запаси», 21 «Поточні біологічні активи», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 26 «Готова продукція», 28 «Товари», 30 «Каса», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти» тощо (коли при виявленні нестачі винних осіб не встановлено. А якщо так, то сумі нестачі місце на позабалансовому рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей»)
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному році	970	Сюди потрапляють обороти за Дт 375 Кт 716 «Відшкодування раніше списаних активів»
Сума нестачі і втрат, остаточне рішення щодо винних за якими на кінець не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	Сюди переносять суму, що значиться на 31.12.20 р. на позабалансовому рахунку 072

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.11

Методика заповнення розділу XI «Будівельні контракти» приміток до річної фінансової звітності (цю таблицю заповнюють підприємства, що виконують підрядні будівельні роботи)

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Дохід за будівельними контрактами за звітний рік	1110	Аналітичні дані щодо оборотів за Кт 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг» (сума визнаного доходу за будівельними контрактами без урахування ПДВ). Тобто це річні обороти за Дт 238 «Завершені етапи за незакінченими будівельними контрактами» у кореспонденції з Кт 239 «Проміжні рахунки»

Продовження таблиці 6.11

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Заборгованість на кінець звітного року:		
валова замовників	1120	Якщо у вас сума проміжних рахунків збігається із сумою визнаного доходу (без урахування ПДВ), то цей рядок для вас неактуальний - його прокреслюють. Інакше слід знати, що згідно з п. 2 П(С)БО 18 «Будівельні контракти»: «Валова заборгованість замовників щодо робіт за будівельним контрактом – сума перевищення витрат підрядника й визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту». Якщо у вас вона є, відображають різницю між сумою витрат разом із прибутком і сумою проміжних рахунків. У бухгалтерії на різницю роблять запис «сторно» Дт 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» Кт 239
валова замовникам	1130	Знову ж таки, якщо сума визнаного доходу відповідає сумі, виставленій у проміжних рахунках, рядок прокреслюють. А якщо ні, зауважте - п. 2 П(С)БО 18 установлює: «Валова заборгованість замовників щодо робіт за будівельним контрактом – сума перевищення витрат підрядника й визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту». Сума такого перевищення й потрапляє до цього рядка. А в бухгалтерії з'являється запис Дт 36 Кт 239
за авансами одержаними	1140	Тут фіксують сальдо за Кт 681 «Розрахунки за авансами одержаними» за розрахунками із замовниками будівельних контрактів
Сума затриманих коштів на кінець року	1150	Сюди включають суму « <i>проміжних рахунків, що не виплачується підряднику до виконання передбачених будівельним контрактом умов для виплати таких сум або до усунення дефектів (сума затриманих коштів)</i> » (пп. 20.3.7 П(С)БО 18). Цей рядок лише на підставі даних бух обліку заповнити не вдасться, потрібен аналіз аналітичних даних. Причому важливо, що це необов'язково дебетове сальдо за рахунком 36 : усе залежить від порядку бухгалтерії будівельних контрактів
Вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами	1160	Тут показують вартість робіт, виконаних субпідрядником, яку впродовж року було віднесено до Дт 23 «Виробництво» за незавершеними на кінець року будівельними контрактами. Отже, необхідно проаналізувати Дт 23 й обрати суми, що стосуються незавершених контрактів

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.12

Методика заповнення розділу XII «Податок на прибуток» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Поточний податок на прибуток	1210	Зазначають суму нарахованого за даними податкового обліку податку на прибуток, відображено в рядку 19 декларації з податку на прибуток. За п. 3 П(С)БО 17 «Податок на прибуток»: « <i>Поточний податок на прибуток – сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства</i> ». Його в бухгалтерії можна показати записами Дт 98 «Податок на прибуток», 17 «Відстрочені податкові активи», 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» Кт 641 «Розрахунки з податку на прибуток» . Зверніть увагу: Методрекомедації порівнянності (наказ МФУ від 11.04.13 р. № 476) пропонують, щоб цей показник дорівнював не лише сумі з Декларації з податку на прибуток підприємств, але й сумі рядків 1241 і 1251 форми № 5. Однак на практиці так буде не завжди, адже до звіту про фінрезультати (форма № 2) включають лише оборот за дебетом або кредитом рахунку 98 . А поточний податок на прибуток у бухгалтерії, як ми щойно з'ясували, можна показати й без допомоги згаданого рахунку

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Відстрочені податкові активи: - на початок звітнього року	1220	Записують суму відстрочених податкових активів (ВПА) на початок звітнього року, зафіксовану в рядку 1045 графі 3 форми № 1. Це сальдо на 31.12.19 р. за Дт 17
- на кінець звітнього року	1225	Фіксують суму ВПА, обчислену на кінець року, що відповідає рядку 1045 графі 4 форми № 1. Це сальдо на 31.12.20 р. за Дт 17 . Показник названого рядка дорівнює: рядок 1220 ± рядок 1242 ± рядок 1252
Відстрочені податкові зобов'язання: - на початок звітнього року	1230	Відображають суму відстрочених податкових зобов'язань (ВПЗ), що відповідає значенню рядка 1500 графі 3 форми № 1. Це сальдо на 31.12.19 р. за Кт 54
- на кінець звітнього року	1235	Фіксують розраховану суму ВПЗ станом на кінець року, яку також включають і до рядка 1500 графі 4 форми № 1. Це сальдо на 31.12.20 р. за Кт 54 . Показник цього рядка дорівнює: рядок 1230 ± рядок 1243 ± рядок 1253 Зверніть увагу: рядки 1220 і 1230 або 1225 і 1235 не можна заповнювати одночасно, як і рядки балансу 1045 і 1500 відповідних його граф. Щоправда, наведене правило не поширюється на консолідовану звітність, у якій ВПА і ВПЗ відображають розгорнуто. Імовірно, саме тому Методрекомедації зіставності вимагають порівнювати позитивний результат рядків форми № 5 1220 і 1230, а також рядків 1225 і 1235 зі значенням рядку 1045 або 1500 форми № 1.
Включено до Звіту про фінансові результати - усього	1240	Переносять суму показника рядка 2300 графі 3 форми № 2. Це оборот за Дт 98 Кт 641, 17, 54 . Якщо в підприємства є дохід із податку на прибуток, то сюди потрапить оборот за Дт 17, 54 із Кт 98 . Показник цього рядка дорівнює сумі значень рядків 1241, 1242 і 1243. Зверніть увагу: у згаданих Методрекомедаціях порівнянності наведено іншу формулу, а саме: рядок 1240 = рядок 1241 ± рядок 1242 ± рядок 1243. Ми вважаємо, що тут недоцільно застосовувати вираховання, адже в рядках 1241–1243 фактично «розкладається» сума, що відображена у формі № 2 і складається із частини поточного податку на прибуток, а також ВПА та ВПЗ
у тому числі: - поточний податок на прибуток	1241	Відображають ту частину суми поточного податку на прибуток, що значиться в складі витрат із податку на прибуток у формі № 2. Отже, це сума, списана в Дт 98 із Кт 641
- зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1242	Фіксують суму, проведenu в бухгалтерію записом Дт 98 Кт 17 . За наявності доходу з податку на прибуток у даному рядку опиниться сума, записана за Дт 17 Кт 98
- збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1243	Зазначають оборот за Дт 98 Кт 54 . Якщо в підприємства дохід із податку на прибуток, тут відображають оборот за Дт 54 Кт 98
Відображено в складі власного капіталу - усього	1250	На рядках 1250-1253 зупинимося окремо. У п. 4 П(С)БО 17 «Податок на прибуток» сказано: поточний і відстрочений податок на прибуток не визнають витратами й не відображають у звіті про фінансові результати, якщо його нараховують у зв'язку з:
- у тому числі: - поточний податок на прибуток	1251	- дооцінкою активів, яку показують як збільшення власного капіталу; - об'єднанням підприємств шляхом придбання. До того ж у другому абзаці п. 4.2 П(С)БО 17 говориться: «Поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток визнаються змінами власного капіталу, якщо податки виникають за операціями, відображеними на рахунках власного капіталу».
- зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1252	
- збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1253	Сума зміни власного капіталу відображається в кореспонденції з рахунками обліку необоротних активів і одночасно з рахунками обліку відстрочених податкових зобов'язань або відстрочених податкових активів (на розраховану щодо цієї операції суму податку на прибуток). Отже, якщо ви, припустимо, дооцінювали основні засоби, такі операції впливають на зміну власного капіталу. Тому, виходячи із суми дооцінки, ви відображаєте поточний податок на прибуток і відстрочені податки в кореспонденції з рахунком власного капіталу, тобто Дт 41 «Капітал в дооцінках», Кт 17, 54, 641

Таблиця 6.13

Методика заповнення розділу XIII «Використання амортизаційних відрахувань» приміток до річної фінансової звітності

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Нараховано за звітний рік	1300	Переносять суму значень рядків 080 (розділ I) і 260 (розділ II) графи 10 і 1430 (розділ XIV графи 8) Приміток
Використано за рік - усього	1310	Сума «визначається виходячи з вартості капітальних інвестицій, які в бухгалтерському обліку відображено у звітному році на рахунку 15 «Капітальні інвестиції», з урахуванням залишку на субрахунку 205 «Будівельні матеріали» рахунку 20 «Виробничі запаси» на кінець звітного року вартості непереданого в монтаж придбаного обладнання та будівельних матеріалів і конструкцій, призначених забудовником для будівництва об'єктів основних засобів» (див. лист МФУ від 17.11.03 р. № 3104200045/5570, далі – лист № 31). Сюди не входять капітальні інвестиції, здійснені за бюджетні, цільові кошти, тобто які обліковують за Кт 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Крім того, не потрапить туди й вартість основних коштів і нематеріальних активів, внесених до статутного фонду підприємства або одержаних безкоштовно, сум переоцінок необоротних активів. Отже, вміст рядка 1310 дорівнює сумі річного обороту за Дт 15 (без вартості безкоштовно отриманих або внесених до статутного фонду необоротних активів і суми переоцінки необоротних активів) і сальдо на кінець року за Дт 205 . Зауважте: сума в рядку 1310 не повинна перебільшувати значення рядка 1300. Словом, якщо витрати на будівництво, придбання, поліпшення основних засобів і придбання нематеріальних активів перевищують показник рядка 1310, то до нього записують дані рядка 1300
у тому числі на: - будівництво об'єктів	1311	Показник рядка дорівнює: - річному обороту за Дт 151 «Капітальне будівництво»; - сальдо за Дт 205 «Будівельні матеріали» у частині матеріалів для будівництва об'єкта основних засобів
- придбання (виготовлення) та поліпшення основних засобів	1312	Цей рядок відповідає: - річному обороту за Дт 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»; - сальдо за Дт 205 «Будівельні матеріали», а також за Дт 207 «Запасні частини» стосовно матеріалів (запчастин), призначених для виготовлення або ремонту об'єктів основних засобів
- із них машин та обладнання	1313	Аналітична вибірка з оборотів за Дт 152 тих витрат, які сформували показник субрахунку 104 «Машини та обладнання»
- придбання (створення) нематеріальних активів	1314	Показник рядка дорівнює річним оборотам за Дт 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»
- погашення одержаних на капітальні інвестиції позик	1315	Рядок заповнюють, коли для будівництва (виготовлення), поліпшення або придбання об'єкта основних засобів чи нематеріального активу протягом року залучали позикові кошти, погашені наприкінці року. Подібну інформацію можна одержати, проаналізувавши обороти за Кт і Дт 60 «Короткострокові позики». До того ж необхідно на значення рядка 1315 зменшити показники відповідних рядків (1311-1314, залежно від того, з якою метою витрачено позику). На перший погляд рядок 1310 являє собою суму показників рядків 1311, 1312, 1314 і 1315, тобто число, записане в рядку 1310, розподіляють між рядками. Але ґрунтовніше вивчивши розділ XIII, ми дійшли висновку, що це не так. Вочевидь, дані субрахунків 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів» і 155 «Придбання (виросування) довгострокових біологічних активів», що беруть участь в оформленні рядка 1310 (згідно з листом № 31), у рядках 1311-1315 не відображають, і сума показників названих рядків може бути меншою за значення рядка 1310
	1316	А навіщо залишено два останніх порожніх рядки? Практики вважають, що саме в них можна показати обороти за Дт 153, 155 , вписавши туди (до рядків 1316 і 1317 графи 1) і назви субрахунків. Тоді показник рядка 1310 збагатиться із сумою значень рядків 1311, 1312, 1314-1317. Однак не забувайте: сума показників перелічених рядків не повинна перевищувати значення рядка 1300. Якщо обороти за субрахунками рахунку 15 перебільшили суму нарахованої амортизації, на різницю зменшують показник не лише рядка 1310, але й будь-якого іншого (одного чи декількох: 1311-1317)
	1317	

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.14

**Методика заповнення розділу XIV «Біологічні активи» приміток
до річної фінансової звітності**

Назва графи		№ графи	Пояснення до заповнення графи	
Обліковуються за первісною вартістю	залишок на початок року	3	У рядках 1410-1415 відображають вартість активів, які обліковували за первинною вартістю за Дт 162 «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю», 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю», 166 «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю». Тобто тут показують їх первинну вартість станом на 31.12.19 р. А в рядках 1420-1424 фіксують вартість поточних біологічних активів, що на 31.12.19 р. значиться за Дт 213 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю»	
	накопичена амортизація	4	Потрапляє сальдо на 31.12.19 р. за Кт 134 , тобто амортизація, нарахована на вартість довгострокових біологічних активів, які обліковували за первинною вартістю	
Обліковуються за первісною вартістю	надійшло за рік	5	У рядках 1410-1415 показують надходження довгострокових біологічних активів, що обліковуються за первинною вартістю за рахунок власних коштів, цільового фінансування, внесків до статутного фонду та ін. Тобто це річні обороти за Дт 162, 164, 166 у кореспонденції з Кт 155, 18, 424, 46, 48, 746 . А в рядках 1420-1424 місце поточним біологічним активам, що обліковуються за собівартістю. Їх надходження відображають записами за Дт 213 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю» у кореспонденції з Кт 63, 46, 71	
Обліковуються за первісною вартістю	вибуло за рік	первісна вартість	6	Показують первинну вартість вибулих (з різних причин) біологічних активів. Для довгострокових активів це обороти за Дт 901, 947, 976, 977 у кореспонденції з Кт 162, 164, 166 (збільшеним на суму нарахованої амортизації). А вибуття поточних біологічних активів відображають за Дт 15, 901, 947, 99 і Кт 213
		накопичена амортизація	7	Фіксують амортизацію, нараховану на вибулі довгострокові біологічні активи, що обліковували за первинною вартістю. Це обороти за Дт 134 у кореспонденції з Кт 162, 164, 166
	нараховано амортизації за рік	8	Записують суму амортизації довгострокових біологічних активів, нараховану за рік, яку в бухгалтерії відображають за Дт 23 і Кт 134	
	втрати від зменшення корисності	9	Фіксують обороти за Дт 972, 977 і Кт 134 (при зменшенні корисності довгострокових біологічних активів, що обліковуються за первинною вартістю)	
	вигоди від відновлення корисності	10	Відновлення корисності довгострокових біологічних активів відображають за Дт 134 і Кт 746 . Саме ці обороти потрапляють до цього рядка	
	залишок на кінець року	первісна вартість	11	Відображають сальдо на 31.12.20 р. за Дт 162, 164, 166, 213
		накопичена амортизація	12	Записують сальдо на 31.12.20 р. за Дт 134
Обліковуються за справедливою вартістю	залишок на початок року	13	Фіксують вартість активів (сальдо на 31.12.19 р.), які обліковували за справедливою вартістю за Дт 161 «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю», 163 «Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю», 165 «Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю», 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю», 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, оцінені за справедливою вартістю»	
	надійшло за рік	14	Вносять річні обороти за Дт 161, 163, 165 і Кт 155, 162, 164, 18, 424, 46, 48 , а також Дт 211, 212 і Кт 23, 46, 63, 71	
	зміни вартості за рік	15	Показують алгебраїчну суму оборотів за Дт 161, 163, 165, 211, 212 у кореспонденції з Кт 710 і за Дт 940 у кореспонденції з Кт 161, 163, 165, 211, 212	
	вибуло за рік	16	Фіксують обороти за Дт 901, 947, 976, 99 і Кт 161, 163, 165, 211, 212	
	залишок на кінець року	17	Зазначають сальдо на 31.12.20 р. за Дт 161, 163, 165, 211, 212	

Продовження таблиці 6.14

Назва графи	№ графи	Пояснення до заповнення графи
Під таблицею, у розділі XIV, записують також: - у рядку 1431 на підставі даних рядка 1430 граф 5 і 14 вартість біологічних активів, куплених за рахунок цільового фінансування. Це річні обороти за Дт 16, 21 у кореспонденції з Кт 48 ; у рядку 1432 на підставі даних рядка 1430 граф 6 і 16 залишкову вартість довгострокових біологічних активів, первинну вартість поточних біологічних активів, а також справедливую вартість біологічних активів, утрачених внаслідок надзвичайних подій; - у рядку 1433 за даними рядка 1430 граф 11 і 17 балансову вартість біологічних активів, щодо яких існують передбачені законодавством обмеження права власності.		

Джерело: [10-11].

Таблиця 6.15

Методика заповнення розділу XV «Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів» приміток до річної фінансової звітності

Назва графи	№ графи	Пояснення до заповнення графи	
Вартість первісного визнання	3	Приводять інформацію про вартість оприбуткованої сільгосппродукції й додаткових біологічних активів за їх видами, тобто оборот за Дт 21, 27 у кореспонденції з Кт 23	
Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями	4	Зазначають річний оборот за Дт 21, 27 і Кт 23 . До того ж він має бути: - зменшений на різницю між справедливою та фактичною собівартістю активів, коли перша перевищує останню (її суму проводять за Дт 23 і Кт 710 «Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»); - збільшений на різницю між фактичною собівартістю та справедливою вартістю активів тоді, коли остання нижча за першу. Її суму списують на витрати записом Дт 940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю» і Кт 23	
Результат від первісного визнання	дохід	5	Показують оборот за Дт 23 і Кт 710 при первинному визнанні сільгосппродукції й додаткових біологічних активів. Отже, це різниця між даними граф 3 і 4. Підсумкове значення цієї графи з рядка 1540 буде відповідати показнику рядка 2122 графи 3 форми № 2
	витрати	6	Відображають оборот за Дт 940 і Кт 23 при первинному визнанні сільгосппродукції й додаткових біологічних активів. Для перевірки показника цієї графи його порівнюють із різницею між даними граф 3 і 4. Результат цієї графи з рядка 1540 дорівнює показнику рядка 2182 графи 3 форми № 2
Уцінка	7	Фіксують річний оборот за Дт 946, Кт 21, 27 , пов'язаний з уцінкою сільгосппродукції й додаткових біологічних активів	
Виручка від реалізації	8	Записують суму річного обороту за Дт 36, Кт 701 (без ПДВ), пов'язаного з продажем сільгосппродукції й додаткових біологічних активів	
Собівартість реалізації	9	Відображають обороти за Дт 901 і Кт 21, 27 , пов'язані з продажем сільгосппродукції та додаткових біологічних активів	
Фінансовий результат (прибуток +, збиток) від:	реалізації*	10	Сюди записують різницю між відповідними показниками граф 8 і 9
	первісного визнання та реалізації*	11	Тут відображають різницю між відповідними показниками граф 8 і 3

**Зверніть увагу: тут відображають фінансовий результат від реалізації, а також від первинного визнання та реалізації не всієї продукції й біологічних активів, а лише оприбуткованих із сільгоспвиробництва впродовж року.*

Джерело: [10-11].

Підприємства, для яких обов'язковість оприлюднення річної фінансової звітності не передбачена законодавством, крім інформації, зазначеної у формі № 5, наводять інформацію, розкриття якої передбачено положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку:

- 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - пункт 6 розділу IV;
- 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» - пункти 20, 21, 23;
- 7 «Основні засоби» - підпункт 36.1 пункту 36;
- 8 «Нематеріальні активи» - підпункт 36.1 пункту 36;
- 10 «Дебіторська заборгованість» - підпункт 13.1 пункту 13;

Підприємства, для яких обов'язковість оприлюднення річної фінансової звітності та консолідованої звітності встановлена законодавством, крім інформації, зазначеної у формі № 5, наводять **всю іншу інформацію**, розкриття якої передбачено положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Інформацію, крім інформації, зазначеної у формі № 5, підприємства наводять у самостійно обраному вигляді (письмове пояснення, таблиця, графік тощо).

У такому самому порядку може наводитися інша інформація, яка керівництвом підприємства визнана суттєвою і дає більш повну та об'єктивну картину про фінансове становище і результати діяльності підприємства.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Дайте визначення приміток до фінансової звітності.
2. Які вимоги висуваються П(С)БО до приміток до фінансової звітності?
3. Вкажіть складові приміток до фінансової звітності.
4. Яку інформацію акціонерні товариства зобов'язані розкривати у примітках до фінансової звітності?
5. За якими показниками існує зв'язок між примітками та балансом?
6. За якими показниками існує зв'язок між примітками та звітом про фінансові результати?
7. За якими показниками існує зв'язок між примітками та звітом про рух грошових коштів?
8. За якими показниками існує зв'язок між примітками та звітом про власний капітал?
9. Які групи інформації розкриваються у примітках?
10. Розкрийте сутність та структуру облікової політики підприємства.
11. Назвіть елементи облікової політики підприємства.
12. Опишіть порядок зміни облікової політики підприємства.
13. Розкрийте сутність поняття «облікова оцінка».
14. Опишіть порядок зміни облікових оцінок.
15. Розкрийте методику складання кожного з розділів приміток.
16. Дайте визначення подій після дати балансу.
17. Яка інформація про події після дати балансу наводиться у звітності?
18. Яку інформацію, крім зазначеної у формі № 5, розкривають підприємства, для яких обов'язковість оприлюднення річної фінансової звітності не передбачена законодавством?

ТЕМА 7.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК І ЗМІНИ У ФІНАНСОВИХ ЗВІТАХ

7.1. Правила виправлення помилок у фінансовій звітності підприємств

Під час складання річної фінансової звітності високою є ймовірність того, що бухгалтер виявить помилки, допущені раніше при складанні звітності, яка вже була надана її користувачам (органам статистики та ДФСУ, власникам, акціонерам, кредиторам та ін.). Усі помилки можна розподілити на декілька груп, для кожної з яких є своя методика виправлення.

Показник прибутку у фінансовій звітності.

Отримання прибутку - це головна мета діяльності суб'єкта господарювання, на яку спрямована більша частина його господарських операцій. Показник прибутку (збитку) за звітний період формується за даними **звіту про фінансові результати** як різниця між сумою доходів та сумою витрат підприємства за цей період (рядки звіту 2350, 2355).

Своєю чергою, прибуток як джерело активів підприємства фіксується в пасиві **балансу** в сумі, накопиченій на початок та на кінець звітного періоду (рядок 1420, графи 3 і 4), а різниця між цими показниками балансу також відображає результат роботи підприємства за звітний період. Проте не тільки прибуток чи збиток звітного року впливають на цей показник балансу, а й інші показники. Наприклад, якщо нерозподілений прибуток, що його має підприємство, використовувався протягом звітного періоду (наприклад, на виплату дивідендів засновникам), різниця між графами 3 і 4 рядка 1420 балансу не збігатиметься зі значенням рядків 2350 або 2355 звіту про фінансові результати [2].

Усі **помилки**, допущені у бухгалтерському обліку і, як наслідок, - у фінансовій звітності, можна розподілити **на дві групи**:

- 1) які не вплинули на суму доходів і витрат за попередні звітні періоди;
- 2) які вплинули на суму доходів і витрат за попередні періоди і внаслідок цього на суму прибутку за ці періоди, яка сформувала показник нерозподіленого прибутку в балансі на початок звітного року [2].

Виправлення помилок оформляють за допомогою бухгалтерської довідки, в якій треба описати суть помилки, навести помилкові бухгалтерські проведення, які були зроблені в минулих періодах, зазначити правильні проведення, які слід було відобразити в обліку. Відтак за даними цих проведенень коригують відповідні статті фінансової звітності згідно з п. 4, п. 5 П(С)БО 6.

Помилки, що не впливають на нерозподілений прибуток

Переважно такі помилки полягають у тому, що в попередніх звітних періодах були неправильно класифіковані окремі статті балансу, при цьому на суму доходів та витрат це не вплинуло. Виправляють такі помилки шляхом коригування відповідних статей балансу без коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року [2].

Приклад 1. Під час складання балансу за 2016 р. виявилось, що у фінансовій звітності за 2015 рік припустилися помилки: частина довгострокової заборгованості помилково не була переведена до складу поточних зобов'язань. Сума помилки – 24 000 грн.

Суть помилки ось у чому. У 2015 р. підприємство отримало довгостроковий кредит банку в сумі 120000 грн терміном на 5 років, зі щорічними виплатами в сумі по 24000 грн. У 2015 р.

і 2016 р. було сплачено по 24000 грн, на кінець 2016 р. залишилося виплатити 72000 грн, із них 24000 грн - протягом 2017 р., а решту 48000 грн - після 31.12.2017 р. У балансі за 2015 р. уся заборгованість за кредитом помилково була відображена в рядку 1510 «Довгострокові кредити банків» - на кінець 2015 р. в сумі $120000 - 24000 = 96000$ грн.

При складанні балансу за 2016 р. у рядку 1610 на початок і на кінець 2016 р. (у графах 3 і 4) слід відобразити одну і ту саму суму - 24000 грн, тому що протягом 365 днів після 31.12.2015 р. і після 31.12.2016 р. саме ця сума щорічного платежу підлягає сплаті. Станом на 31.12.2015 р. довгострокова частина заборгованості за кредитом становила: $120000 - 24000 - 24000 = 72000$ грн, а на 31.12.2016 р. довгострокова частина заборгованості зменшиться ще на 24000 грн (які слід буде сплатити в короткостроковій перспективі - до 31.12.2017 р.) і становитиме 48000 грн. Таким чином, у рядку 1510 у графі 3 треба відобразити 72000 грн, а в графі 4 - відповідно 48000 грн.

У прикладі 1 підприємство коригувало тільки статті пасиву балансу, тож загальний підсумок (валюта) балансу не змінився. Аналогічні помилки можливі і при неправильній класифікації статей активу балансу: наприклад довгострокової та короткострокової дебіторської заборгованості, коштів (довгостроковий депозит був відображений у рядку 1165 «Гроші та їх еквіваленти» замість рядка 1090 «Інші необоротні активи») тощо.

Можливе також одночасне коригування статей активу і пасиву, що спричинить зміну підсумку балансу. Наприклад, підприємство помилково не відобразило в балансі зарахування заборгованостей з одним із постачальників, який за іншим договором є покупцем. Для виправлення помилки на однакову суму зарахування заборгованостей зменшуються стаття балансу 1125 «Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги» та стаття балансу 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги».

Помилки, що впливають на нерозподілений прибуток

Друга група помилок, що вплинули на нерозподілений прибуток, є більш численною та різноманітною. Помилкове відображення господарської операції, що призводить до виникнення витрат або доходів, обов'язково потягне за собою і спотворення показника нерозподіленого прибутку, який сформується за підсумками того періоду, в якому припустилися помилки. Усі ці помилки можна розподілити ще на дві підгрупи:

А) **уся сума помилки впливає** тільки на показник нерозподіленого прибутку на кінець періоду, в якому припустилися такої помилки;

Б) сума помилки **частково впливає** на показник нерозподіленого прибутку, а частково - на вартість активів підприємства на кінець періоду, в якому припустилися помилки [2].

Приклад 2. Під час підготовки до складання фінансової звітності за 2016 р. (річної інвентаризації) виявили помилку за 2015 р.: не були списані використані канцтовари на суму 26000 грн. Списання канцтоварів мало збільшити суму адміністративних витрат і зменшити вартість залишку канцтоварів на складі: потрібне проведення Д-т 92 К-т 209. Далі, ця сума вплинула на фінансовий результат 2015 р.: Д-т 791 К-т 92, а при реформації балансу (виведенні сальдо нерозподіленого прибутку на кінець року) треба було зменшити суму нерозподіленого прибутку: Д-т 442 К-т 791. Отже, після виправлення помилки слід зменшити показник нерозподіленого прибутку в балансі (стаття 1420) на 26000 грн та значення статті балансу «Запаси» (у фінзвітності за 2016 р. це значення графи 3 рядків 1100 і 1420 балансу).

У прикладі 2 показано методику виправлення помилки у відображенні суми витрат, яка в повній сумі вплинула на суму нерозподіленого прибутку. Так само виправляється помилка, що призвела до спотворення суми доходів.

Приклад 3. У 2015 р. помилково не відобразили дохід від оприбуткування ТМЦ (під час інвентаризації виявили надлишки виробничої сировини) на суму 16000 грн. Для виправлення помилки треба збільшити вартість запасів (стаття балансу 1100) й одночасно збільшити суму інших операційних доходів, що призведе до збільшення показника нерозподіленого прибутку на кінець 2015 р. Під час складання балансу за 2016 р. слід збільшити значення графи 3 рядків 1100 і 1420 на суму 16000 грн на початок 2016 р.

Друга підгрупа помилок - ті, що вплинули і на показник нерозподіленого прибутку на кінець року, в якому зроблено помилку, і на вартість активів підприємства. Сюди входять помилки при визначенні собівартості готової продукції, бо собівартість продукції включається до складу витрат звітного періоду не тоді, коли були використані активи на виробництво продукції, а коли ця продукція була продана (п. 7, п. 11 П(С)БО 16), а також помилки в обліку капітальних інвестицій, виявлені вже після введення в експлуатацію необоротних активів, для створення яких зроблено такі інвестиції [2].

Приклад 4. У 2015 р. помилково завищили амортизацію ОЗ виробничого призначення на суму 100000 грн. Ця сума була включена до собівартості продукції, виготовленої в 2015 р. На кінець 2015 р. було продано 75% такої продукції, відповідно, 25% ще зберігається на складі станом на кінець 2015 р. Отже, на суму у розмірі 75% від суми надміру нарахованої амортизації (75000 грн) слід зменшити собівартість реалізованої продукції, що призведе до збільшення показника нерозподіленого прибутку (значення графи 3 рядка 1420 у фінзвітності за 2016 р.), а на суму у розмірі 25% від суми надміру нарахованої амортизації (25000 грн) зменшити вартість залишку готової продукції на складі (значення графи 3 рядка 1100 у фінзвітності за 2016 р.). Одночасно треба відкоригувати суму накопиченого зносу за рахунком 13 (значення графи 3 рядка 1012 у фінзвітності за 2016 р.) і суму залишкової (балансової) вартості основних засобів підприємства (значення графи 3 рядка 1010 у фінзвітності за 2016 р.).

У таблиці 7.1 показано проведення, які потрібні для виправлення помилок, розглянутих у прикладах 1-4. Проведення роблять на 01.01.2016 р. Деякі з них не передбачені Інструкцією №291, наприклад, у ній немає кореспонденції рахунка 44 з рахунком 20. Проте виправлення помилок - це особливий випадок, а підприємство може застосовувати кореспонденцію рахунків, не передбачену Інструкцією №291, виходячи з норм П(С)БО, бо в цьому разі при застосуванні кореспонденції рахунків із передбачених Інструкцією №291 підприємство не зможе виконати вимоги П(С)БО 6. Крім того, при виправленні помилок шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку (різноманіття яких важко оцінити) рахунок 44 має кореспондувати практично зі всіма активними та пасивними рахунками, тим часом як Інструкція №291 містить лише «штатні» кореспонденції щодо операцій, пов'язаних із формуванням та використанням прибутку.

Таблиця 7.1

Коригуючі проведення для виправлення помилок

Приклад	Господарська операція	Бухгалтерське проведення		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Переведення частини довгострокової заборгованості за кредитом перед банком у короткострокову	501	611	24000
2	Списання канцтоварів за рахунок сальдо нерозподіленого прибутку на початок 2016 р.	442	209	26000
3	Відображення доходу від оприбуткування ТМЦ за 2015 р. за рахунок сальдо нерозподіленого прибутку	201	441	16000
4	Збільшення показника нерозподіленого прибутку в сумі, що припадає на реалізовану продукцію	13	441	75000
	Зменшення собівартості залишку готової продукції на складі	13	26	25000

Джерело: [2].

Коригування статей балансу наведено в таблиці 7.2.

Таблиця 7.2

Коригування статей балансу на 31.12.2016 р.

Статті балансу	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Актив			
Основні засоби	1010	+100000	-
Основні засоби - знос	1012	(-100000)	-

Продовження таблиці 7.2

Статті балансу	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Запаси	1100	+16000	-
		-26000	-
		-25000	-
Баланс	1300	+65000	-
Пасив			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-26000	-
		+16000	-
		+75000	-
Довгострокові кредити банків	1510	-24000	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	+24000	-
Баланс	1900	+65000	-

Джерело: [2].

Усі коригування робляться **на початок 2016 р.** При цьому значення рядків графи 3 балансу на 31.12.2016 р. не збігатимуться зі значеннями тих самих рядків графи 4 балансу на 31.12.2015 р., якщо звітність за 2015 р. повторно не подається. Цей факт слід буде розкрити в примітках до фінансової звітності, а також навести інформацію про помилки: їх зміст і суму, зазначити статті, які були перераховані внаслідок виправлення помилок та з метою повторного подання порівняльної інформації (за даними прикладів 1-4 у примітках треба буде навести всі статті, зазначені в таблиці 7.1, а порівняльна інформація - це графа 3 балансу на 31.12.2016 р.) - п. 20 П(С)БО 6.

Підприємство має прийняти рішення про повторну публікацію фінансової звітності за періоди, в яких були допущені помилки, наприклад, чи буде воно повторно публікувати фінансову звітність за 2015 р. з виправленими показниками. Це також слід зазначити в примітках до звітності за поточний рік (п. 20.3 П(С)БО 6). Якщо буде прийнято рішення про повторне подання фінансової звітності за 2015 р., то треба повторно скласти таку звітність уже з урахуванням виправлених показників. У цьому разі графа 3 балансу на 31.12.2016 р. збігатиметься з графою 4 балансу на 31.12.2015 р.

Якщо суми помилок є неістотними і не вплинуть на рішення користувачів фінансової звітності, виправлення таких помилок можна не розкривати у фінансовій звітності.

Помилки поточного року

Помилки, допущені в бухгалтерському обліку за поточний рік, виправляють у первинних документах та облікових регістрах згідно з правилами, передбаченими розділом 4 Положення №88 (Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. №88). Зокрема, п. 4.2 Положення №88 описує коректурний спосіб виправлення помилок, а п. 4.3 - спосіб «сторно». Отже, в місяці виявлення помилки вона виправляється, і після цього дані обліку будуть правильними.

Усі помилки поточного року, виявлені та виправлені **до складання фінансової звітності за цей рік**, будуть включені до показників такої звітності, тож жодних коригувань статей звітності робити не треба. Проміжну звітність складають щокварталу **наростаючим підсумком** з початку звітного року у складі балансу та звіту про фінансові результати. Баланс підприємства складають станом на **кінець останнього дня** кварталу. Оскільки на цей момент помилки минулих кварталів поточного року вже будуть виправлені та проведені в обліку, вони будуть враховані в показниках статей балансу на цей момент, а також у складі доходів і витрат, відображених наростаючим підсумком у звіті про фінансові результати. Звичайно, в цьому разі статті балансу на початок року не коригуються.

7.2. Порівнянність показників форм річної фінансової звітності

У більшості випадків, коли у фінансовій звітності підприємства немає помилок і не відбувається змін у його капіталі, а також не здійснювався розподіл прибутку, підсумок звіту про фінансові результати (рядки 2350, 2355) є зміною показника прибутку за звітний період, тобто різницею між сумою нерозподіленого прибутку в балансі (рядок 1420) на кінець та на початок звітного періоду. Проте це окремий випадок, коли протягом року підприємство лише заробляло прибуток (або накопичувало збиток).

У загальному випадку показники прибутку в балансі на початок та кінець звітного періоду (рядок 1420) повинні відповідати показникам рядків 4095 і 4300 графа 7 звіту про власний капітал (п. 97, п. 105 Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2013 р. №476), за винятком суми коригувань у зв'язку з виправленням помилок минулих років. Проте згідно з п. 4 П(С)БО 6 при виправленні помилок минулих років, як ми вже бачили, слід відкоригувати суму нерозподіленого прибутку на початок звітного року в балансі [2].

Приклад 5. У 2016 р. підприємство отримало чистий прибуток у сумі 350000 грн. При складанні звітності за 2016 р. виявили помилки минулих років (див. умови прикладів 1 – 4), при виправленні яких показник нерозподіленого прибутку на початок 2016 р. має бути збільшено на 65000 грн. Сума накопиченого прибутку на початок 2016 р. становила 200000 грн. У 2016 р. були виплачені дивіденди засновникам на суму 30000 грн.

Рядок 1420 балансу заповнюється таким чином: на початок 2016 р. - 200000 грн + 65000 грн = 265000 грн, на кінець 2016 р. - 265000 грн + 350000 грн - 30000 грн = 585000 грн. Графа 7 звіту про власний капітал буде заповнена таким чином (табл. 7.3). Як бачимо, сума зміни рядка 1420 балансу за 2016 р. (585000 - 265000 = 320000) не дорівнює сумі, відображеній у рядку 2350 звіту про фінансові результати за 2016 р., - 350000 грн. Пояснити цю різницю і допоможе графа 7 звіту про власний капітал.

Таблиця 7.3

Фрагмент звіту про власний капітал за 2016 р.

Стаття	Код рядка	...	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
1	2		7
Залишок на початок року	4000		200 000
Коригування:			
Зміна облікової політики	4005		-
Виправлення помилок	4010		65 000
Інші зміни	4090		-
Скоригований залишок на початок року	4095		265 000
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100		350 000
...			
Розподіл прибутку:			
Виплати власникам (дивіденди)	4200		(30 000)
...			
Залишок на кінець року	4300		585 000

Джерело: [2].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Назвіть причини можливих помилок у фінансовій звітності.
2. На які групи поділяються помилки, зроблені у фінансовій звітності?
3. Як класифікуються додатково помилки у межах кожної з груп?

-
4. Наведіть приклади помилок, які не вплинули на суму доходів і витрат за попередні звітні періоди.
 5. Наведіть приклади помилок, які вплинули на суму доходів і витрат за попередні періоди і внаслідок цього на суму прибутку за ці періоди, яка сформувала показник нерозподіленого прибутку в балансі на початок звітного року.
 6. Яка інформація щодо виявлених помилок відображається у примітках до фінансових звітів?
 7. Яке значення для виправлення помилок має поріг суттєвості?
 8. Назвіть порядок дій бухгалтера по виправленню помилок.
 9. Як виправляють помилки, допущені в бухгалтерському обліку за поточний рік?
 10. Яким чином коригується звіт про власний капітал при виправленні помилок?
 11. Чи потрібно робити коригування статей звітності за поточний рік при виявленні та виправленні помилок поточного року до складання фінансової звітності за цей рік?

ТЕМА 8.

КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

8.1. Сутність консолідованої фінансової звітності

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (п. 1 ст. 12) визначає, що підприємства, які контролюють інші підприємства (материнські підприємства), крім фінансових звітів про власні господарські операції, зобов'язані складати та подавати консолідовану фінансову звітність відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності.

Консолідована фінансова звітність – це фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать суб'єкти державного сектору економіки, та органи, які здійснюють управління майном суб'єктів комунального сектору економіки, крім власної звітності, складають та подають консолідовану фінансову звітність щодо підприємств, які належать до сфери їх управління.

Об'єднання підприємств, крім власної звітності, складають та подають консолідовану фінансову звітність щодо підприємств, які входять до їх складу, якщо це передбачено установчими документами об'єднань підприємств відповідно до законодавства.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, складає консолідовану фінансову звітність про загальний майновий стан і результати діяльності суб'єктів державного сектору та бюджетів.

Згідно з НП(С)БО 2 (п. 5-6), консолідовану фінансову звітність подає **материнське підприємство**.

Материнське (холдингове) підприємство - це підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств (п. 4 П(С)БО 19).

Дочірнє підприємство - це підприємство, що перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства (п. 4 П(С)БО 19).

Під контролем розуміють вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства або підприємництва з метою отримання вигод від його діяльності (п. 4 П(С)БО 19).

Як правило, про контроль над господарським товариством можна говорити за наявності частки в його статутному капіталі, **що перевищує 50%**.

Материнське підприємство не подає консолідовану фінансову звітність за наявності всіх таких умов:

- 1) якщо воно є дочірнім підприємством іншого підприємства (повністю або частково належить іншому підприємству);
- 2) власники неконтрольованої частки поінформовані про це і не заперечують;
- 3) якщо воно не є емітентом цінних паперів;
- 4) якщо його материнське підприємство складає консолідовану фінансову звітність, яка є загальнодоступною.

НП(С)БО 2 (п. 4) використовує таку термінологію:

- 1) **владні повноваження** - повноваження, обсяг яких надає можливість підприємству-інвестору, як правило, одноосібно управляти найбільш значущими видами діяльності, які суттєво впливають на формування фінансового результату підприємства, яке є об'єктом

інвестицій, зокрема через формування уповноваженого органу управління, визначення фінансової, інвестиційної і комерційної політики, та контроль за їх реалізацією;

2) **внутрішньогрупові операції** - операції між материнським та дочірніми підприємствами або між дочірніми підприємствами однієї групи;

3) **внутрішньогрупове сальдо** - сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке утворилося внаслідок внутрішньогрупових операцій;

4) **група** - це материнське (холдингове) підприємство та його дочірні підприємства;

5) **неконтрольована частка** - частина чистого прибутку (збитку), сукупного доходу та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства);

6) **нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій** - прибутки та збитки, які виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій (продажу товарів, продукції, виконання робіт, послуг тощо) і включаються до балансової вартості активів підприємства;

7) **права захисту інтересів інвесторів** - повноваження, обмежений обсяг яких дає підприємству-інвестору лише можливість захистити свої права та інтереси стосовно підприємства, яке є об'єктом інвестицій, без надання можливості управляти найбільш значущими видами діяльності.

Підприємства, що контролюють інші підприємства (крім підприємств, що становлять суспільний інтерес), можуть не подавати консолідованої фінансової звітності, якщо разом із контрольованими підприємствами їхні показники на дату складання річної фінансової звітності не перевищують двох із таких критеріїв:

1) балансова вартість активів - до 4 мільйонів євро;

2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 мільйонів євро;

3) середня кількість працівників - до 50 осіб.

До консолідованої фінансової звітності включають показники фінансової звітності материнського підприємства та всіх дочірніх підприємств.

Дочірнє підприємство вважається контрольованим з боку материнського підприємства за наявності всіх таких умов:

1) материнське підприємство має владні повноваження щодо дочірнього підприємства;

2) результати діяльності дочірнього підприємства безпосередньо призводять до змін у складі і вартості активів, зобов'язань, власного капіталу материнського підприємства;

3) материнське підприємство має фактичну можливість для здійснення владних повноважень.

Наявність прав захисту інтересів інвестора не є ознакою контролю.

Приклади владних повноважень, ознак наявності владних повноважень у підприємства-інвестора, найбільш значущих видів діяльності, прав захисту інтересів інвесторів наведені в додатку до НП(С)БО 2.

Приклади владних повноважень:

1) право голосу (або потенційне право голосу) в дочірньому підприємстві;

2) право призначати, переводити на іншу посаду або звільняти провідний управлінський персонал дочірнього підприємства, який може керувати найбільш значущими видами діяльності;

3) право обирати або відсторонювати інше підприємство, що може керувати найбільш значущими видами діяльності;

4) право вимагати здійснення певних операцій або накладати вето на здійснення операцій на користь материнського підприємства;

5) інші права, які надають утримувачеві здатність керувати найбільш значущими видами діяльності.

Приклади ознак наявності владних повноважень у підприємства-інвестора:

1) підприємство-інвестор може призначати або затверджувати провідний управлінський персонал підприємства, яке є об'єктом інвестицій, який має можливість керувати найбільш значущими видами діяльності;

2) підприємство-інвестор може вимагати від підприємства, яке є об'єктом інвестицій, здійснення певних операцій або може накласти вето на здійснення таких операцій;

3) підприємство-інвестор може відігравати вирішальну роль у процесі висунення кандидатур виборних членів керівного органу підприємства, яке є об'єктом інвестицій, або в процесі отримання довіреності на голосування від інших утримувачів права голосу;

4) провідний управлінський персонал підприємства, яке є об'єктом інвестицій, є пов'язаною стороною підприємства-інвестора;

5) більшість членів керівного органу підприємства, яке є об'єктом інвестицій, є пов'язаними сторонами підприємства-інвестора;

6) провідний управлінський персонал підприємства, яке є об'єктом інвестицій, який має можливість керувати найбільш значущими видами діяльності, представлений теперішніми або колишніми працівниками підприємства-інвестора;

7) діяльність підприємства, яке є об'єктом інвестицій, залежить від підприємства-інвестора, наприклад, у питаннях:

- фінансування значної частини діяльності;
- гарантування значної частини зобов'язань;
- надання важливих послуг, технологій, матеріалів чи сировини;
- контролю над активами, такими як ліцензії або торгові марки, які є необхідними для провадження діяльності;
- кадрового забезпечення персоналом, який володіє спеціалізованими знаннями, необхідними для провадження діяльності;

8) значна частина діяльності підприємства, яке є об'єктом інвестицій, провадиться або за участю підприємства-інвестора, або від його імені;

9) ризики або вигоди підприємства-інвестора щодо результатів діяльності об'єкта інвестування непропорційно більші, ніж його право голосу або інші подібні права.

Приклади найбільш значущих видів діяльності:

- 1) придбання та продаж товарів, надання послуг, виконання робіт;
- 2) управління фінансовими активами;
- 3) відбір постачальника активів та їх асортименту, придбання або продаж активів;
- 4) дослідження та розробка нових продуктів, матеріалів, приладів, продукції, процесів, систем або послуг;
- 5) визначення структури фінансування господарської діяльності або окремих проектів та/або залучення кредитів (позик), емісії інструментів власного капіталу, боргових цінних паперів.

Приклади прав захисту інтересів інвесторів:

1) право кредитора забороняти позичальникові провадити діяльність, яка може суттєво змінити кредитний ризик позичальника на шкоду кредитора;

2) право сторони, якій належить неконтрольована частка в підприємстві, яке є об'єктом інвестицій, узгоджувати рішення щодо інвестиційної діяльності у сумі більшій, ніж вимагається у нормальному процесі господарської діяльності, або ухвалювати рішення щодо емісії інструментів власного капіталу або боргових цінних паперів;

3) право кредитора вимагати обмеження права розпорядження активами позичальника, у разі якщо позичальник не виконує визначених умов погашення кредиту.

У разі якщо дочірнє підприємство перестає бути контрольованим, материнське підприємство:

- 1) не включає показників такого дочірнього підприємства до консолідованої фінансової звітності;
- 2) визнає фінансові інвестиції в дочірнє підприємство за справедливою вартістю та відображає їх, а також будь-яку дебіторську заборгованість та зобов'язання у розрахунках з дочірнім підприємством згідно з відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку;

3) припиняє визнавати інший сукупний дохід, пов'язаний з таким дочірнім підприємством, у порядку, передбаченому відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку для вибуття активів та зобов'язань;

- 4) визнає доходи і витрати, пов'язані з втратою контролю.

8.2.

Вимоги і методика складання консолідованої фінансової звітності

Фінансова звітність материнського підприємства та його дочірніх підприємств, що використовується при складанні консолідованої фінансової звітності, складається за той самий звітний період і на ту саму дату балансу.

Консолідовану фінансову звітність складають з фінансової звітності групи підприємств з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин. Якщо при складанні консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдину облікову політику, то про це повідомляється у примітках до консолідованої фінансової звітності.

Консолідована фінансова звітність складається шляхом **впорядкованого додавання** показників фінансової звітності дочірніх підприємств до аналогічних показників фінансової звітності материнського підприємства.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать суб'єкти державного сектору економіки, та органи, які здійснюють управління майном суб'єктів комунального сектору економіки, складають окрему консолідовану фінансову звітність шляхом впорядкованого додавання аналогічних показників фінансової звітності таких підприємств.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» консолідована фінансова звітність складається з таких форм:

- Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан);
- Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);
- Консолідований звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом);
- Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом);
- Консолідований звіт про власний капітал;
- Примітки до консолідованої фінансової звітності;
- Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами».

При складанні консолідованої фінансової звітності підлягають виключенню:

1) балансова вартість фінансових інвестицій материнського підприємства в кожне дочірнє підприємство і частка материнського підприємства в капіталі кожного дочірнього підприємства;

2) сума внутрішньогрупових операцій та внутрішньогрупового сальдо;

3) сума нереалізованих прибутків та збитків від внутрішньогрупових операцій (крім збитків, які не можуть бути відшкодовані).

Материнське підприємство для складання консолідованої фінансової звітності визначає неконтрольовану частку у власному капіталі, чистому прибутку (збитку) та сукупному доходу дочірніх підприємств. **Неконтрольована частка** визначається як добуток відсотка наявних голосів, які не належать материнському підприємству, відповідно до власного капіталу, чистого прибутку (збитку) та сукупного доходу дочірніх підприємств з урахуванням суми нереалізованого прибутку (збитку) від внутрішньогрупових операцій (крім випадків, пов'язаних з об'єднанням (придбанням) підприємств).

Якщо дочірнім підприємством випущені привілейовані акції, що класифікуються як інструменти власного капіталу, за якими накопичується сума дивідендів та які перебувають у володінні за межами групи, то материнське підприємство розраховує свою частку прибутку або збитку *після коригування* на суму дивідендів за привілейованими акціями дочірнього підприємства незалежно від оголошення дивідендів.

Вартість гудвілу, що виникає при консолідації фінансової звітності материнського підприємства і фінансової звітності дочірніх підприємств, та вартість неконтрольованої частки при об'єднанні (придбанні) підприємств визначаються згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 07 липня 1999 року № 163, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 23 липня 1999 року за № 499/3792 (із змінами).

Курсові різниці, що виникають під час переобрахунку показників фінансової звітності дочірніх підприємств, які розташовані за межами України, у валюту України визначаються згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 року № 193, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17 серпня 2000 року за № 515/4736 (із змінами).

У консолідованій фінансовій звітності неконтрольована частка у власному капіталі, чистому прибутку (збитку) та сукупному доході наводиться окремо.

У примітках до консолідованої фінансової звітності наводиться інформація про:

1) перелік дочірніх підприємств, які контролюються материнським підприємством, із зазначенням назви дочірніх підприємств, країни реєстрації та місцезнаходження, частки в капіталі, частки в розподілі голосів (у разі якщо вона не збігається з часткою в капіталі), іншої форми контролю;

2) причини, з яких показники фінансової звітності дочірнього підприємства не включено до консолідованої фінансової звітності;

3) перелік дочірніх підприємств, над якими втрачено контроль протягом звітного періоду;

4) назви підприємств, у яких підприємству, яке звітує, прямо або опосередковано (через дочірні підприємства) належить більше половини голосів, але яке з причин відсутності контролю не є дочірнім підприємством;

5) вплив придбання або продажу дочірніх підприємств на фінансовий стан (на дату балансу), фінансові результати звітного періоду та такі самі показники попереднього періоду;

6) статті консолідованої фінансової звітності, до яких застосовувалася різна облікова політика.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать суб'єкти державного сектору економіки, та органи, які здійснюють управління майном суб'єктів комунального сектору економіки, у примітках до консолідованої фінансової звітності наводять інформацію про фінансові інвестиції (вкладення) у цінні папери та до статутних капіталів підприємств за кожним підприємством із зазначенням розміру частки в капіталі таких підприємств.

Етапи складання консолідованої фінансової звітності [56]:

Етап 1. Підсумовування показників фінзвітності групи. Показники фінзвітності дочірніх підприємств упорядковано додаються до аналогічних показників фінзвітності материнського підприємства. У консолідованій звітності можна не наводити статті (рядки) форм звітності, за якими у групи підприємств відсутні показники. Виняток - випадки, коли такі показники були в попередньому звітному році.

Етап 2. Виключення операцій. З отриманої зведеної звітності виключаються ті показники, які не впливають на фінансові результати холдингу:

- балансова вартість фінансових інвестицій материнського підприємства в кожне дочірнє підприємство та частка материнського підприємства в кожному дочірньому підприємстві;
- сума внутрішньогрупових операцій і внутрішньогрупового сальдо (дебіторська та кредиторська заборгованість).
- сума нереалізованих прибутків і збитків від внутрішньогрупових операцій (окрім збитків, які не можуть бути відшкодовані).

Етап 3. Визначення неконтрольованої частки:

- у консолідованому балансі - у вписуваному рядку 1490 «Неконтрольована частка»;
- у консолідованому звіті про фінансові результати - у вписуваних рядках 2475 та 2485 (від'ємні величини наводяться в дужках).

Етап 4. Відображення гудвілу та курсових різниць.

Згідно з додатком 3 до Н(П)СБО 1, гудвіл вказується по рядку 1050 балансу підприємства. Відповідно до форми балансу, наведеної в додатку 2 до цього ж стандарту, в рядку 1055 вказується гудвіл при консолідації. Чим же відрізняються показники даних рядків? В якому саме рядку балансу слід зазначати показник гудвілу - 1055 або 1050?

Згідно з Листом Мінфіну від 23.09.2013 р. №31-08410-07-27/27851, **гудвіл** - це перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання.

Сума перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання, яка визначається відповідно до П(С)БО 19, яке застосовують підприємства, організації та інші юридичні особи всіх форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності), відображається в балансі (звіті про фінансовий стан) (**форма № 1**) підприємства в додатковій статті «Гудвіл» (рядок 1050).

Згідно з НП(С)БО 2, вартість гудвілу, що виникає при консолідації фінансової звітності материнського підприємства і фінансової звітності дочірніх підприємств, відображається в **консолідованому балансі** (звіті про фінансовий стан) (форма №1-к) у рядку 1055 «Гудвіл при консолідації».

Гудвіл при консолідації є перевищенням величини інвестицій материнської компанії в дочірню компанію над справедливою вартістю чистих активів, що припадають на частку материнської компанії. Вартість гудвілу при консолідації визначається згідно з нормами П(С)БО 19. Зарахований на баланс гудвіл надалі оцінюється на наявність ознак зменшення корисності в порядку, передбаченому П(С)БО 28. Амортизація за гудвілом не нараховується.

Курсові різниці, що виникають під час перерахунку показників фінансової звітності дочірніх підприємств, які розташовані за межами України, у валюту України визначаються згідно з П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів». Курсові різниці у консолідованому балансі (звіті про фінансовий стан) відображаються у вписуваному рядку 1412 «Накопичені курсові різниці». Негативна курсова різниця наводиться у дужках і вираховується при визначенні підсумку I розділу «Власний капітал» пасиву балансу (звіту про фінансовий стан). Курсові різниці у консолідованому звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) відображаються у рядку 2410 «Накопичені курсові різниці». Курсові різниці у консолідованому звіті про власний капітал відображаються у вписуваному рядку 4113 «Накопичені курсові різниці».

Етап 5. Коригування нерозподіленого прибутку (збитку). Нерозподілений прибуток (збиток) дочірнього підприємства треба поділити на дві частини: прибуток, отриманий до його придбання материнським підприємством, і прибуток, отриманий після придбання. Перша частина враховується у складі чистих активів дочірньої компанії та увійде до складу консолідованої звітності через відображення гудвілу. А друга частина відобразиться в консолідованому балансі з урахуванням частки материнського підприємства.

Приклад.

ТОВ «Інвестор» придбало 70% корпоративних прав ТОВ «Емітент» за 7 000 тис. грн. Балансова вартість чистих активів ТОВ «Емітент» на дату придбання становить 5 000 тис. грн. і відповідає їх справедливій вартості. У подальшому ТОВ «Інвестор» продало ТОВ «Емітент» 10 одиниць товару на суму 1 200 тис. грн. (у т. ч. ПДВ - 200 тис. грн.). Прибуток від продажу становив 5% продажною вартості товарів. На 31.12.19 р. на складі ТОВ «Емітент» залишилися 2 одиниці товару (8 одиниць реалізовано на сторону). У загальній сумі дебіторської заборгованості ТОВ «Інвестор» (9 000 тис. грн.) сума заборгованості ТОВ «Емітент» становить 1 000 тис. грн. Фінансові показники ТОВ «Інвестор» і ТОВ «Емітент» наведено в таблицях 1 і 2. Ми бачимо по частці корпоративних прав ТОВ «Емітент», якими володіє ТОВ «Інвестор», що останнє є материнським підприємством для ТОВ «Емітент» (дочірнього підприємства). Складемо консолідований баланс і звіт про фінансові результати групи підприємств ТОВ «Інвестор» і ТОВ «Емітент» (табл. 1 і 2 нижче). Розіб'ємо цей процес на етапи:

Етап 1. Підсумовуємо показники фінансової звітності підприємств групи.

Етап 2. Виключаємо інвестиції в дочірнє підприємство, внутрішньогрупові розрахунки (дебіторську та кредиторську заборгованість, виручку та собівартість реалізованих товарів усередині групи). Виключаємо внутрішньогруповий прибуток від продажу товарів: $(1\ 000 : 10 \times 2) \times 5\% = 10$ (тис. грн.).

ТЕМА 8. КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Етап 3. Визначаємо неконтрольовану частку: $(4\,500 + 500) \times 30\% = 1\,500$ (тис. грн.). Для консолідованого звіту про фінрезультати неконтрольовані частки не розраховуємо, оскільки чистий прибуток дочірнього підприємства дорівнює нулю (табл. 2).

Етап 4. Розраховуємо гудвіл: $7\,000 - (4\,500 + 500) \times 70\% = 3\,500$ (тис. грн.). Етапи складання консолідованого балансу та консолідованого звіту про фінансові результати наведено в таблицях 8.1-8.2.

Таблиця 8.1

Етапи складання консолідованого балансу (тис. грн.)

Стаття балансу	Код рядка	ТОВ «Інвестор»	ТОВ «Емітент»	Етап 1	Етап 2	Етап 3	Етап 4	Консолідовані показники
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Актив								
I. Необоротні активи								
Основні засоби (залишкова вартість)	1010	6 500***	9 000***	15 500	.	.	.	15 500
Довгострокові фінансові інвестиції, що обліковуються за методом участі в капіталі	1030	7 000	.	7 000	-7 000	.	.	.
Гудвіл при консолідації	1055	3 500	3 500
II. Оборотні активи								
Товари	1104	2 000***	200	2 200	-10	.	.	2 190
Дебіторська заборгованість (чиста реалізаційна вартість)	1125	8 000	500***	8 500	.	.	.	8 500
Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками	1145	1 000	.	1 000	-1 000	.	.	.
Гроші та їх еквіваленти	1165	70***	10***	80	.	.	.	80
Баланс	1300	24 570	9 710	34 280	-8 010	.	3 500	29 770
Пасив								
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9 000	4 500	13 500	-4 500*	.	.	9 000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 000	500	8 500	-510**	.	.	7 990
Неконтрольована частка	1490	1 500	.	1 500
Усього за розділом I	1495	17000	5000	22000	-5010	1500	.	18490
II. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	1615	.	1 000***	1 000	.	.	.	1 000
за розрахунками зі страхування	1625	1 570***	710***	2 280	.	.	.	2 280
за розрахунками з оплати праці	1630	6 000***	2 000***	8 000	.	.	.	8 000
із внутрішніх розрахунків	1645	.	1 000	1 000	-1 000	.	.	.
Баланс	1900	24 570	9 710	34 280	-6 010	1 500	.	29 770
* Оскільки збільшується пасив консолідованого балансу на суму неконтрольованої частки (етап 3), виключаємо всю суму зареєстрованого капіталу, а не тільки частку материнського підприємства.								
** 510 тис. грн. = 500 тис. грн. (нерозподілений прибуток) + 10 тис. грн. (внутрішньосистемний прибуток). Нерозподілений прибуток виключаємо в повній сумі з вищезгаданої причини.								
*** Сума умовна.								

Джерело: [56].

Таблиця 8.2

Етапи складання консолідованого звіту про фінансові результати (тис. грн.)

Стаття	Код рядка	ТОВ «Інвестор»	ТОВ «Емітент»	Етап 1	Етап 2	Консолідовані показники
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 000	860	2 860	-1 000	1 860
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 400)	(800)	(2 200)	-950*	(1 250)
Валовий прибуток	2090	600	60	660	-50**	610
Адміністративні витрати	2130	(100)	(60)	(160)	.	(160)
Прибуток від операційної діяльності	2190	500	.	500	-50	450
Прибуток до оподаткування	2290	500	.	500	-50	450
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(125)	.	(125)	.	(125)
Чистий прибуток	2350	375	.	375	-50	325

* У ТОВ «Інвестор» собівартість реалізованих ТОВ «Емітент» товарів становила:
 $1\ 000 - 5\% = 950$ (тис. грн.).

** Внутрішньогруповий прибуток ТОВ «Інвестор» від реалізації товарів ТОВ «Емітент»:
 $1\ 000 - 950 = 50$ (тис. грн.).

Джерело: [56].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Дайте визначення понять «материнське підприємство», «дочірнє підприємство», «група».
2. Що таке консолідована фінансова звітність? З якою метою її складають?
3. Назвіть та охарактеризуйте форми консолідованої фінансової звітності.
4. За яких умов дочірнє підприємство вважається контрольованим?
5. Дайте визначення поняття «владні повноваження» та наведіть приклади.
6. Як відображається в бухгалтерському обліку покупця придбання іншого підприємства?
7. Як відображають гудвіл у консолідованій фінансовій звітності?
8. У яких випадках складання консолідованої фінансової звітності не є обов'язковим?
9. Що таке внутрішньогрупові операції та сальдо за ними? Як їх відображають у консолідованих фінансових звітах?
10. Що таке нереалізовані прибутки та збитки? Як їх відображають у консолідованих звітах?
11. Що таке неконтрольована частка? Як її визначають та відображають у консолідованих фінансових звітах?
12. Які коригування та з якою метою робляться в процесі консолідації фінансових звітів?
13. Як здійснюється процес консолідації фінансових звітів з використанням робочої таблиці?
14. Яка інформація про об'єднання підприємств і консолідацію має наводитися у примітках до консолідованої фінансової звітності?

ТЕМА 9.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ МАЛОГО ТА МІКРОПІДПРИЄМСТВА

9.1. Поняття малого підприємства

Відповідно до ч. 2 ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» **малими** є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв:

- балансова вартість активів - до 4 млн євро;
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 млн євро;
- середня кількість працівників - до 50 осіб.

Для прикладу, якщо за показниками 2017 року (тобто за фінансовою звітністю станом на 31.12.2017) підприємство було малим для цілей 2018 року, то, звітуючи за 2019 рік, воно також вважається ще малим, навіть якщо показники вже змінилися. Адже для перекласифікації воно змінить групу, якщо **два роки поспіль** не відповідає критеріям, за якими ідентифікувало себе в певній групі. Тобто, навіть якщо за фінансовою звітністю 2018 та 2019 рр. підприємство не відповідає вже малому, то змінить групу аж із 2020 року. А для цілей складання фінансової звітності за 2019 рік буде ще тим, до якого належало у 2018 році (за показниками фінансової звітності 2017 року) [49].

У 2019 році були внесені зміни до П(С)БО 25, який змінив свою назву з «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» на «Спрощена фінансова звітність» (згідно з наказом Міністерства фінансів від 31.05.2019 р. № 226).

Згідно змін, малі підприємства можуть обирати між скороченою та повною фінансовою звітністю.

Оновлений стандарт регламентує зміст, форму та порядок заповнення:

фінансової звітності малого підприємства у складі добре відомих балансу (форма № 1-м) та звіту про фінансові результати (форма № 2-м), наведених у додатку 1 до НП(С)БО 25.

фінансової звітності мікропідприємства, яка включає баланс (форма № 1-мс) та звіт про фінансові результати (форма № 2-мс), наведені в додатку 2 до НП(С)БО 25 (далі – Фінзвіт мікропідприємства).

Згідно з поправками **Фінзвіт малого підприємства призначено для:**

- *малих підприємств, що визнані такими відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – малі підприємства) (крім тих, яким податковим законодавством надано дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів та витрат, – мають на увазі юросіб – єдинників групи 3, див. абз. 3 п. 44.2, пп. 3 п. 291.4, пп. 296.1.3. Податкового кодексу України, далі – ПКУ);*

- *представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності.*

Фінзвіт мікропідприємств складають:

- *мікропідприємства, які визнані такими відповідно до «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – мікропідприємства);*

- *підприємства, які ведуть спрощений бухоблік доходів і витрат згідно з податковим законодавством, тобто юрособи – єдинники групи 3;*

- *непідприємницькі товариства.*

Утім, як і раніше, норми НП(С)БО 25 та відповідну спрощену фінзвітність не можуть застосовувати підприємства, які згідно із законодавством складають фінзвітність за МСФЗ. Вони використовують повноформатну фінзвітність, передбачену НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Свою чергою, для всіх перелічених вище суб'єктів звітування - *мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства, представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності й підприємства, які ведуть спрощений бухоблік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства*, - закріпили право вибору.

За загальним правилом вони складають скорочену за показниками фінзвітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, передбачену НП(С)БО 25. Водночас **їм надали право самостійно визначати доцільність складання фінансової звітності за формами, передбаченими НП(С)БО 1.**

Практики рекомендують, що свій вибір щодо застосовуваних форм фінзвітності таким підприємствам потрібно буде закріпити в наказі про облікову політику, оскільки фінансова звітність є невід'ємним додатком до податкової декларації з податку на прибуток підприємств (п. 46.2 ПКУ).

Також Міністерство фінансів *уточнило*, що типову форму фінансової звітності № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» не застосовують:

- банки;
- бюджетні установи;
- представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності;
- **мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства, підприємства, які ведуть спрощений бухоблік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства;**
- підприємства, які згідно із законодавством складають фінансову звітність за МСФЗ.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, затверджений наказом Мінфіну України від 19.04.2001 р. № 186, перейменували у спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств. Його *можуть* застосовувати:

- мікропідприємства, малі підприємства;
- непідприємницькі товариства;
- підприємства, які ведуть спрощений бухоблік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства;
- представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Перелічені суб'єкти застосовують спрощений План рахунків за умови, якщо вони складають фінзвітність у «спрощеному» форматі згідно з НП(С)БО 25.

Відповідно, якщо такі підприємства вирішать складати фінзвітність за повними формами, передбаченими НП(С)БО 1, вони застосовуватимуть загальний План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291. Тобто використовуватимуть у т.ч. **рахунки класу 9** «Витрати діяльності» (з відкриттям за власним рішенням **рахунків класу 8** «Витрати за елементами»). При цьому можливість застосування такими підприємствами спрощеного Плану рахунків та відповідні узгоджувальні поправки внесли до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291.

У балансі малого підприємства (форма № 1-м) додали три рядки, призначені для окремого розкриття інформації про нематеріальні активи:

- **1000** «Нематеріальні активи»;
- **1001** «Первісна вартість»;
- **1002** «Накопичена амортизація».

За статтею «Нематеріальні активи» відображатимуть вартість об'єктів, віднесених підприємством до складу нематеріальних активів. При цьому окремо наводитимуть первісну вартість (рядок 1001), суму накопиченої амортизації (рядок 1002) та залишкову вартість нематеріальних активів (рядок 1000). Залишкову вартість (показник рядка 1000) визначають як різницю між первісною вартістю (показник рядка 1001) і сумою накопиченої амортизації (показник рядка 1002), яку наводять у дужках. До підсумку балансу включатимуть саме залишкову вартість нематеріальних активів.

Нагадаємо, що згідно із попередніми правилами вартість нематеріальних активів наводили у «малих» балансах за статтею «Основні засоби».

Також цікаво, що в балансі мікропідприємств за формою № 1-мс статтю нематеріальних активів окремо не виділили, тому вони так і продовжуватимуть відображатися за статтею «Основні засоби» (п. 1.1 р. III НП(С)БО 25).

В оновленому НП(С)БО 25 прописано форми фінзвітності, наведені в таблиці 9.1.

Таблиця 9.1

Форми фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 25

Фінансова звітність малого підприємства Баланс (форма № 1-м) Звіт про фінансові результати (форма № 2-м)	Фінансова звітність мікропідприємства Баланс (форма № 1-мс) Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс)
Використовують: - малі підприємства (крім платників єдиного податку 3 групи); - представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності	Використовують - мікропідприємства; - підприємства - платники єдиного податку 3 групи; - непідприємницькі товариства (тобто неприбуткові організації)

Джерело: [49].

Отже, **малі підприємства** та представництва іноземних суб'єктів господарювання **можуть використовувати форми № 1-м та № 2-м**. Або ж, якщо вважають за доцільне, заповнювати загальні форми з **НП(С)БО 1** (примітки до фінзвітності ф. № 5 можуть не складати). Тим часом підприємства, що зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ, повинні користуватися загальними формами звітності з **НП(С)БО 1**.

У балансі (ф. № 1-м) та звіті про фінрезультати (ф. № 2-м) малі підприємства наводять показники в **тисячах гривень з одним десятковим знаком після коми** (зазначено у шапці форми Фінансової звітності малого підприємства).

Для малих підприємств не передбачено спеціальних строків подання фінзвітності. Зокрема, **звітним періодом для складання фінзвітності є календарний рік**. Також **малі підприємства до органів статистики мають подавати й проміжну фінансову звітність**, яка складається за результатами I кварталу, 1 півріччя, 9 місяців. Крім того, відповідно до облікової політики підприємства фінансову звітність можна складати за інші періоди (ст. 13 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Проміжну фінзвітність (I квартал, 1 півріччя, 9 місяців), крім консолідованої, подають підприємства в органи, зазначені в п. 2 **Порядку № 419** (крім органів Казначейства), не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а **річну – не пізніше 28 лютого** наступного за звітним року (п. 5 **Порядку № 419**).

Згідно з п. 10 **Порядку № 419**, якщо дата подання звітності припадає на неробочий день, строк подання переносять на перший робочий день після вихідного.

Платники податку на прибуток разом із відповідною податковою декларацією подають фінансову звітність у порядку, передбаченому для подання податкової декларації (п. 46.2 **ПКУ**). Така фінзвітність є **додатком до Податкової декларації з податку на прибуток** та її невід'ємною частиною. А це означає, що за відсутності фінансової звітності податкова декларація може бути не прийнята.

Також з 2019 року **фінансові установи**, що належать до мікро- і малих підприємств, повинні оприлюднити фінзвітність разом з аудиторським висновком. Малі та мікропідприєм-

ства, які не є фінансовими установами, та не є підприємствами, що складають суспільний інтерес, не зобов'язані оприлюднювати свою фінзвітність з аудиторським висновком.

9.2. Порядок складання фінансової звітності малого підприємства

У балансі відображають активи, зобов'язання та власний капітал. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу.

Баланс стандартно складається з 2 частин: активу та пасиву. У графі 1 визначено найменування статей, у графі 2 - їх код, у графі 3 відображають показники відповідної статті на початок звітного року. Їх беруть із річного минулорічного балансу. Тож, під час складання проміжного квартального балансу показники цього рядка протягом року не змінюються. До графі 4 записують дані станом на кінець звітного періоду (залежно від періоду складання). У разі складання квартальної звітності показники наводять наростаючим підсумком із початку звітного року (табл. 9.2).

Таблиця 9.2

Заповнення балансу малого підприємства (ф. № 1-м)

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
АКТИВ				
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	Відображають вартість об'єктів, віднесених до складу нематеріальних активів. До підсумку балансу включають залишкову вартість, яку визначають як різницю між первісною вартістю та сумою накопиченої амортизації, що наводять у дужках. Тобто відображають різницю рядків 1001 та 1002		
Первісна вартість	1001	первісна (переоцінена) вартість об'єктів нематеріальних активів, які такими є за П(С)БО 8	Дт субрахунків рахунка: 12 «Нематеріальні активи»	Дт рахунка: 10 «Основні засоби» (вибірка по нематеріальних активах)
Накопичена амортизація	1002	сума накопиченої амортизації нематеріальних активів (її наводять у дужках)	Кт субрахунку: 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів»	Кт рахунка: 13 «Знос необоротних активів» (вибірка за нематеріальними активами)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій у необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у т.ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, й устаткування для монтажу) (див. примітку 2)	Дт субрахунку: 151 «Капітальне будівництво»; 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»; 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»; 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»; 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів»	Дт рахунка: 15 «Капітальні інвестиції»
Примітка 2. У складі рядка 1005, окрім незавершених капітальних інвестицій у необоротні активи, потрапляють у т.ч. незавершені капітальні інвестиції в необоротні нематеріальні активи. Адже, незважаючи на те що про них не йдеться в п. 2.2 НП(С)БО 25, рядок 1005 найкраще підходить для таких незавершених капітальних інвестицій. Це впливає як із п. 1 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», так і з Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (далі - Інструкція № 291), згідно з якою на субрахунку 154 обліковують витрати підприємства на придбання (створення) нематеріальних активів. До речі, витрати на придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів також необхідно показувати у цьому рядку				

Продовження таблиці 9.2

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
Основні засоби	1010	Відображають різницю рядків 1011 та 1012, плюс сума вартості інвестиційної нерухомості, яку обліковують за справедливою вартістю (див. примітки 3 та 4)		
первісна вартість	1011	первісна (переоцінена) вартість об'єктів основних засобів, інших необоротних майнових активів, а також вартість інвестнерухомості, якщо її справедливу вартість не можна достовірно визначити (п. 16 П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість») (див. примітку 3)	Дт субрахунків рахунка: 10 «Основні засоби»; 11 «Інші необоротні матеріальні активи»;	Дт рахунка: 10 «Основні засоби» (крім нематеріальних активів)
Примітка 3. У рядку 1011 не зазначають первісну вартість інвестиційної нерухомості (субрахунок 100), яку обліковують за справедливою вартістю. У такому випадку справедлива вартість потрапляє відразу до рядка 1010 (п. 16 П(С)БО 32)				
знос	1012	сума зносу (її наводять у дужках)	Кт субрахунку: 131 «Знос основних засобів»; 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»; 135 «Знос інвестиційної нерухомості» (якщо її обліковують за первісною, а не справедливою вартістю)	Кт рахунка: 13 «Знос необоротних активів» (окрім зносу довгострокових біологічних активів, нематеріальних активів)
Примітка 4. Наводять вартість власних й отриманих на умовах фінансового лізингу, довірчого управління об'єктів й орендованих цілісних державних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів. Державні (казенні) та комунальні підприємства у статті «Основні засоби» відображають вартість майна, отриманого на праві господарського відання чи праві оперативного управління (п. 2.3 НП(С)БО 25)				
Довгострокові біологічні активи	1020	вартість довгострокових біологічних активів, облік яких ведуть згідно з П(С)БО 30. У цій статті наводять справедливу вартість довгострокових біологічних активів. Якщо відповідно до П(С)БО 30 довгострокові біологічні активи обліковують за первісною вартістю, у цій статті наводять їх залишкову вартість, яка входить до підсумку балансу	Дт субрахунку: 161, 163, 165 - для біоактивів, які обліковують за справедливою вартістю; 162, 164, 166 - для біоактивів, які обліковують за первісною вартістю, мінус Кт субрахунку: 134 (для біоактивів, які обліковують за первісною вартістю)	Дт рахунка: 16 «Довгострокові біологічні активи» - у розрізі субрахунків для обліку біологічних активів за справедливою та первісною вартістю мінус Кт рахунка: 13 (для біоактивів, які обліковують за первісною вартістю)
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	вартість фінінвестицій на період понад рік, а також решти фінінвестицій, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який час	Дт субрахунку: 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі»; 142 «Інші інвестиції пов'язаним сторонам»; 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам»	Дт рахунка: 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
Інші необоротні активи	1090	вартість інших необоротних активів, які не можуть бути включені до згаданих вище статей розділу «Необоротні активи» (див. примітку 5)	Дт субрахунку: 181 «Заборгованість за майно, що передано у фінансову оренду»; 182 «Довгострокові векселі одержані»; 183 «Інша дебіторська заборгованість»; 184 «Інші необоротні активи»; 191 «Гудвіл при придбанні»; 193 «Гудвіл при приватизації (корпоратизації)»	Дт рахунка: 18 «Інші необоротні активи»
Примітка 5. Під час переходу підприємств на застосування НП(С)БО 25 до такої статті на початок звітного року також включають дані, наведені у статті «Відстрочені податкові активи» (рядок 1045) балансу (звіту про фінансовий стан) (форма № 1) на кінець попереднього року				
Усього за розділом I	1095	Сума рядків 1005, 1010, 1020, 1030, 1090		
II. Оборотні активи				
Запаси:	1100	вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів, запасних частин, тари (крім інвентарної), будівельних матеріалів й інших матеріалів, призначених для використання під час нормального операційного циклу. У цій статті також наводять витрати на незавершене виробництво й незавершені роботи (послуги), валову заборгованість замовників за будівельними контрактами	Дт субрахунків рахунка: 20 «Виробничі запаси»; 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»; 23 «Виробництво»; 25 «Напівфабрикати»	Дт рахунка: 20 «Виробничі запаси»; 23 «Виробництво» (крім субрахунку, призначеного для відображення необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу)
у тому числі готова продукція	1103	готова продукція, у якій наводять собівартість виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками та відповідають технічним умовам і стандартам, сільськогосподарська продукція в оцінці, визначеній відповідно до П(С)БО 30, а також наводять купівельну вартість товарів, придбаних підприємствами для подальшого продажу	Дт субрахунків рахунка: 26 «Готова продукція»; 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва»; 28 «Товари»	Дт рахунка: 26 «Готова продукція» (крім субрахунку, призначеного для відображення необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу)

Продовження таблиці 9.2

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
Поточні біологічні активи	1110	вартість поточних біологічних активів тваринництва (дорослі тварини на відгодівлі та в нагулі, птиця, звірі, кролі, дорослі тварини, вибракувані з основного стада для реалізації, молодняк тварин на вирощуванні та відгодівлі), а також рослинництва (зернові, технічні, овочеві й інші культури), облік яких ведуть відповідно до П(С)БО 30	Дт субрахунку: 211 «Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю»; 212 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю»; 213 «Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю»	Дт рахунка: 21 «Поточні біологічні активи»
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	заборгованість покупців або замовників за реалізовану їм продукцію, товари, роботи чи послуги, включаючи забезпечену вексями заборгованість, скориговану на резерв сумнівних боргів (див. примітки 6 та 7)	Дт субрахунків рахунка: 34 «Короткострокові векселі одержані»; 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»; 37 «Розрахунки з різними дебіторами» мінус Кт 38 «Резерв сумнівних боргів»	Дт рахунка: 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (крім субрахунку резерву сумнівних боргів) мінус Кт 37 (на якому обліковують резерв сумнівних боргів)
<p>Примітка 6. Величину резерву сумнівних боргів визначають за одним із методів: 1) застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості; 2) застосування коефіцієнта сумнівності (п. 8 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»).</p> <p>Примітка 7. Виключення безнадійної дебіторської заборгованості з активів здійснюють з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійну дебіторську заборгованість списують з активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості входить до складу інших операційних доходів (п. 11 П(С)БО 10)</p>				
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	визнана дебіторська заборгованість казначейських, фінансових і податкових органів, державних цільових фондів, зокрема за розрахунками з тимчасової непрацездатності	Дт субрахунку: 378 «Розрахунки з державними цільовими фондами»; 641 «Розрахунки за податками»; 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»; 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»; 652 «За соціальним страхуванням»	Дт рахунка: 64 «Розрахунки за податками й платежами»
у тому числі з податку на прибуток	1136	Дебіторську заборгованість із податку на прибуток у звіті наводять окремо	Дт субрахунку: 641 (відповідний субрахунок)	Дт рахунка: 64 (відповідний субрахунок)
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	заборгованість дебіторів, яка не включена до інших статей дебіторської заборгованості, скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто), і яку відображають у складі оборотних активів	Дт субрахунків рахунка: 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (крім субрахунку 378); 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»; 68 «Розрахунки за іншими операціями»;	Дт рахунка: 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (окрім короткострокових векселів і резерву сумнівних боргів);

Продовження таблиці 9.2

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
			654 «За індивідуальним страхуванням»; 655 «За страхуванням майна»	64 «Розрахунки за податками й платежами»; 66 «Розрахунки з оплати праці»; 68 «Розрахунки за іншими операціями»
Поточні фінансові інвестиції	1160	фінансові інвестиції на строк, що не перевищує року, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (окрім інвестицій, що є еквівалентами грошових коштів)	Дт субрахунку: 352 «Інші поточні фінансові інвестиції»	Дт рахунка: 35 «Поточні фінансові інвестиції»
Гроші та їх еквіваленти:	1165	готівка в касі підприємства, гроші на поточних й інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші (див. примітку 8), еквіваленти грошей. У цій статті наводять кошти в національній або іноземних валютах. Кошти, які не можна використати для операцій протягом року, починаючи з дати балансу, або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, виключають зі складу оборотних активів і відображають як необоротні активи	Дт рахунків: 30 «Готівка»; 31 «Рахунки в банках»; 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»; 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»; 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті»; 351 «Еквіваленти грошових коштів» (у нацвалюті та іноземній валюті)	Дт рахунка: 30 «Готівка»; 31 «Рахунки в банках»
Примітка 8. Електронні гроші - одиниці вартості, які зберігають на електронному пристрої, приймають як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням такої особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. Водночас із метою бухгалтерського обліку не визнають електронними грошима наперед оплачені картки одноцільового використання: дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті тощо, які приймають як засіб платежу лише їх емітентами				
Витрати майбутніх періодів	1170	витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів	Дт 39 «Витрати майбутніх періодів»	
Інші оборотні активи	1190	суми оборотних активів, які не включені до згаданих вище статей розділу «Оборотні активи». У цій статті наводять, зокрема, вартість грошових документів і сальдо субрахунку 643 «Податкові зобов'язання»	Дт субрахунку: 331 «Грошові документи в національній валюті»; 332 «Грошові документи в іноземній валюті»; 643 «Податкові зобов'язання»	Дт рахунка: 30 «Каса» (у частині субрахунку, на якому ведуть облік грошових документів); 64 «Розрахунки за податками й платежами»

Продовження таблиці 9.2

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
				(у частині субрахунку, на якому ведуть облік податкових зобов'язань)
Усього за розділом II	1195	Сума рядків 1100, 1110, 1125, 1135, 1160, 1165, 1170, 1190		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	вартість необоротних активів і груп вибуття, які утримують для продажу, що визначається відповідно до П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	Дт рахунка: 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу»	Дт рахунка: 26 «Готова продукція» (у частині субрахунку, на якому ведуть облік необоротних активів і груп вибуття)
Баланс	1300	Сума рядків 1095, 1195, 1200		
ПАСИВ				
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу підприємства з урахуванням суми внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу (див. примітку 9)	Кт рахунка: 40 «Зареєстрований пайовий капітал»	Кт рахунка: 40 «Власний капітал» (у частині відповідного субрахунку)
Примітка 9. Підприємства, для яких не передбачена фіксована сума статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства. У цій статті також наводять суму пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок й інших організацій, внески засновників підприємства понад статутний капітал				
Додатковий капітал	1410	1) сума дооцінки необоротних активів; 2) вартість безоплатно отриманих підприємством від інших юр- або фізосіб необоротних активів; 3) інші види додаткового капіталу; 4) сума пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок й інших організацій; 5) внески засновників підприємства понад статутний капітал	Кт рахунка: 41 «Капітал в дооцінках»; 42 «Додатковий капітал»	Кт рахунка: 40 «Власний капітал» (у частині субрахунку, на якому обліковують додатковий капітал)
Резервний капітал	1415	сума резервів, створених відповідно до законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства	Кт рахунка: 43 «Резервний капітал»	Кт рахунка: 40 «Власний капітал» (у частині субрахунку, на якому обліковують резервний капітал)

Продовження таблиці 9.2

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	сума нерозподіленого прибутку чи непокритого збитку. Суму непокритого збитку наводять у дужках і вираховують під час визначення підсумку власного капіталу	Кт субрахунку: 441 «Прибуток нерозподілений» або Дт субрахунку: 442 «Непокриті збитки»	Кт або Дт рахунка: 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
Примітка 10. У першому місяці року переходу на застосування НП(С)БО 25 сальдо рахунків 17 «Відстрочені податкові активи» і 54«Відстрочені податкові зобов'язання» підлягає згортанню взаємною кореспонденцією цих рахунків із відображенням різниці на рахунку 44«Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»				
Неоплачений капітал	1425	сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Суми за цією статтею вираховують під час визначення підсумку власного капіталу (наводять у дужках) (див. примітку 11)	Кт рахунка: 46 «Неоплачений капітал» Кт субрахунку: 451 «Вилучені акції»; 452 «Вилучені вклади й паї»; 453 «Інший вилучений капітал»	Кт рахунка: 40 «Власний капітал» (у частині субрахунку, на якому обліковують неоплачений та вилучений капітал)
Примітка 11. Господарські товариства у цій статті також відображають вилучений капітал, тобто фактичну собівартість часток, викуплених у своїх учасників. Державні (казенні) та комунальні підприємства - передання майна відповідно до Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки та господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затвердженого наказом Міністерства України від 19.12.2006 р. № 1213				
Усього за розділом I	1495	Сума рядків 1400, 1410, 1415 (+/-) 1420 (-) 1425		
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення				
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	1) сума заборгованості підприємства банкам за отримані від них кредити, яка не є поточним зобов'язанням; 2) сума довгострокової заборгованості підприємства за зобов'язаннями щодо залучення позикових коштів (окрім кредитів банків), на які нараховують відсотки, та за іншими довгостроковими зобов'язаннями (див. примітку 12)	Кт субрахунків рахунка: 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»; 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»; 50 «Довгострокові позики»; 51 «Довгострокові векселі видані»; 52 «Довгострокові зобов'язання за облігаціями»; 53 «Довгострокові зобов'язання з оренди»; 55 «Інші довгострокові зобов'язання»	Кт рахунка: 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»; 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»; 55 «Інші довгострокові зобов'язання»
Примітка 12. У цьому розділі відображають суму залишку коштів цільового фінансування та цільових надходжень, які отримані з бюджету й інших джерел, у т.ч. коштів, вивільнених від оподаткування у зв'язку з наданням пільг із податку на прибуток підприємств, а також суми забезпечення для відшкодування наступних витрат і платежів (на виплату відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо)				
III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	1600	сума поточних зобов'язань підприємства перед банками щодо отриманих від них короткострокових позик.	Кт субрахунків рахунка: 60 «Короткострокові позики»; 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» (у	Кт рахунка: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині

Продовження таблиці 9.2

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
		Зобов'язання за кредитами банків наводять у балансі з урахуванням належної на кінець звітного періоду до сплати суми процентів за їх користування	частині нарахованих банківських відсотків)	субрахунку, на якому обліковують короткострокові кредити (позики) і відсотки за ними)
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	суми зобов'язань, що утворилися як довгострокові, але з дати балансу підлягають погашенню протягом 12 місяців	Кт субрахунку: 611 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті»; 612 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в іноземній валюті»	Кт рахунка: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині субрахунку, на якому обліковують поточну заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями)
товари, роботи, послуги	1615	1) сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги, включаючи заборгованість, забезпечену векселями, 2) сума заборгованості постачальникам за невідфактуровані постачання й розрахунки з надлишку товарно-матеріальних цінностей, який установлено під час їх приймання	Кт субрахунку: 621 «Короткострокові векселі, видані в національній валюті»; 622 «Короткострокові векселі, видані в іноземній валюті»; 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»; 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками»; 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ»	Кт рахунка: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині субрахунку, на якому обліковують кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги)
розрахунками з бюджетом	1620	заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи суму податку з працівників підприємства	Кт субрахунку: 641 «Розрахунки за податками»; 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	Кт рахунка: 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині субрахунку, на якому обліковують кредиторську заборгованість за розрахунками з бюджетом)
у тому числі з податку на прибуток	1621	У цій статті окремо наводять поточну кредиторську заборгованість із податку на прибуток	Кт субрахунку: 641 «Розрахунки за податками» (у частині податку на прибуток)	Кт рахунка: 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині податку на прибуток)
Примітка 13. Рядок 1621 не бере участі в розрахунку підсумкової суми по р. III				
розрахунками зі страхування	1625	заборгованість перед фондами загальнообов'язкового державного соціального, індивідуального страхування та страхування майна	Кт субрахунків рахунка: 65 «Розрахунки за страхуванням»	Кт рахунка: 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині субрахунків, на яких обліковують

Продовження таблиці 9.2

Назва статті	Код рядка	До складу суми відповідної статті потрапляє:	Сальдо відповідного рахунка (субрахунку)	
			За загальним планом рахунків	За спрощеним планом рахунків
				кредиторську заборгованість із соціального страхування, страхування на випадок безробіття, індивідуального страхування та страхування майна)
розрахунками з оплати праці	1630	заборгованість за нарахованою, але не виплаченою, а також депонованою зарплатою	Кт субрахунків рахунка: 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	Кт рахунка: 66 «Розрахунки з оплати праці»
Примітка 14. Заборгованість працівників перед підприємством за операціями з оплати праці наводять у статті «Інша поточна дебіторська заборгованість» (рядок 1155)				
Доходи майбутніх періодів	1665	зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, які утримують для продажу, що визначають відповідно до <u>НП(С)БО 27</u>	Кт рахунка: 69 «Доходи майбутніх періодів»	Кт рахунка: 69 «Доходи майбутніх періодів»
Інші поточні зобов'язання	1690	суми зобов'язань, які не входять до інших статей, наведених у розділі «Поточна кредиторська заборгованість», зокрема: заборгованість за одержаними авансами, заборгованість засновникам у зв'язку з розподілом прибутку, заборгованість пов'язаним сторонам, сальдо субрахунку 644 «Податковий кредит», сума валової заборгованості замовникам за будівельними контрактами	Кт субрахунку: 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами»; 672 «Розрахунки за іншими виплатами»; 372 «Розрахунки з підзвітними особами»; 681 «Розрахунки за авансами одержаними»; 682 «Внутрішні розрахунки»; 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки»; 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»; 644 «Податковий кредит»	Кт рахунків: 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (у частині розрахунків із підзвітними особами); 64 «Розрахунки за податками й платежами» (у частині податкового кредиту); 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині відповідних субрахунків)
Усього за розділом III	1695	Сума рядків 1600, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1665, 1690		
Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, які утримують для продажу, що визначають відповідно до <u>П(С)БО 27</u>	Кт субрахунку: 680 «Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу»	Кт рахунків: 68 «Розрахунки за іншими операціями» (у частині відповідних субрахунків)
Баланс	1900	Сума рядків 1495, 1595, 1695, 1700		

Джерело: [6; 49].

Метою складання звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період.

Показники звіту наводять у тисячах гривень з одним десятковим знаком (табл. 9.3).

Таблиця 9.3

Заповнення звіту про фінансові результати малого підприємства (ф. № 2-м)

Назва статті	Код рядка	Зміст статті	Джерело інформації (оборот за рахунками з початку року)		Норма П(С)БО
			План рахунків загальний	План рахунків спрощений	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг без непрямих податків і зборів та інших вирахувань із доходу	Оборот за: Дт 701 «Інший операційний дохід», 702 «Дохід від участі в капіталі», 703 «Інші фінансові доходи» мінус оборот за Кт 704 «Вирахування з доходу»	Оборот за: Дт 70 «Доходи від реалізації» мінус оборот за Кт 704 «Вирахування з доходу»	п. 5.1 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>
Інші операційні доходи	2120	суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (див. примітку 1)	Оборот за: Дт 71 «Інший операційний дохід»	Оборот за: Дт 74 «Інші доходи» (у частині інших операційних доходів)	п. 5.2 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>
Примітка 1. Йдеться про: 1) дохід від операційної оренди активів; 2) дохід від операційних курсових різниць; 3) відшкодування раніше списаних активів; 4) дохід від реалізації оборотних активів (окрім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття тощо. Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та дохід від зміни вартості поточних біологічних активів також наводять у цій статті					
Інші доходи	2240	Доходи у вигляді дивідендів, відсотків, доходів від участі в капіталі й інші доходи, отримані від фінансових інвестицій; доходи від реалізації фінансових інвестицій; дохід від неопераційних курсових різниць; інші доходи, які виникають у процесі діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства	Оборот за: Дт 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи»	Оборот за: Дт 74 «Інші доходи» (у частині інших доходів)	п. 5.3 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>
Разом доходи	2280	Сума рядків 2000 + 2120 + 2240			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	показують виробничу собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів, визначену відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»	Оборот за: Кт 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», 902 «Собівартість реалізованих товарів», 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»	Оборот за: Кт 90 «Собівартість реалізації»	п. 5.4 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>
Примітка 2. Дані в рядку 2050 указують у дужках					

Продовження таблиці 9.3

Назва статті	Код рядка	Зміст статті	Джерело інформації (оборот за рахунками з початку року)		Норма П(С)БО
			План рахунків загальний	План рахунків спрощений	
Інші операційні витрати	2180	наводять адміністративні витрати, витрати на збут, а також собівартість реалізованих оборотних активів (окрім готової продукції, товарів і фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, і груп вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і сума списаних безнадійних боргів; втрати від знецінення виробничих запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення відшкодування наступних операційних витрат; інші витрати, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства	Дт рахунка: 92«Адміністративні витрати», 93«Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності»	Дт рахунка: 96 «Інші витрати» (відповідні субрахунки)	п. 5.5 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>
Примітка 3. Дані в рядку 2180 указують у дужках. Примітка 4. У цій статті також відображають належну до сплати за звітний період відповідно до законодавства суму податків і зборів					
Інші витрати	2270	відображають: витрати на сплату процентів й інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями; втрати від участі в капіталі; собівартість реалізації фінансових інвестицій; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші витрати, які виникають у процесі діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства	Дт рахунка: 95 «Фінансові витрати», 96«Втрати від участі в капіталі», 97«Інші витрати»	Дт рахунка: 96 «Інші витрати» (інші звичайні витрати, крім операційних)	п. 5.6 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>
Разом витрати	2285	Сума рядків 2050 + 2180 + 2270			
Примітка 5. Дані в рядках 2270, 2285 указують у дужках					
Фінансовий результат до оподаткування	2290	Різниця між доходами та витратами підприємства	Різниця рядків 2280 - 2285		п. 5.7 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>
Примітки 6. Дані в рядку 2290 указують у дужках, якщо фінансовий результат до оподаткування - збиток					
Податок на прибуток	2300	Суму податку на прибуток, яка визначають у розмірі податку на прибуток за звітний період	Оборот за операціями: Дт 98 «Податок на прибуток» Кт 64/податок на прибуток	Оборот за операціями: Дт 96 «Інші витрати» (у частині обліку податку на прибуток)	п. 5.8 <u>НП(С)БО</u> <u>25</u>

Продовження таблиці 9.3

Назва статті	Код рядка	Зміст статті	Джерело інформації (оборот за рахунками з початку року)		Норма П(С)БО
			План рахунків загальний	План рахунків спрощений	
				Кт 64/податок на прибуток	
Примітка 7. Дані в рядку 2300 указують у дужках					
Чистий прибуток (збиток)	2350	Чистий прибуток або чистий збиток - різниця між сумою фінансового результату до оподаткування та сумою витрат із податку на прибуток	Різниця рядків 2290 - 2300		п. 5.9 НП(С)БО <u>25</u>
Примітка 8. Дані в рядку 2350 указують у дужках, якщо отримано збиток					

Джерело: [6; 49].

9.3. Порядок складання фінансової звітності мікропідприємства

Фінансова звітність мікропідприємства складається з **балансу (форма № 1-мс)** і **звіту про фінансові результати (форма № 2-мс)**.

Порядок складання та подання Фінансової звітності мікропідприємства регламентується НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

Згідно з п. 2 р. I Фінзвітність мікропідприємства складають:

- мікропідприємства, які визнані такими відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (далі - мікропідприємства);
- підприємства, які ведуть спрощений бухоблік доходів і витрат згідно з податковим законодавством, тобто юрособи - єдинники групи 3 (див. абз. 3 п. 44.2 Податкового кодексу України);
- непідприємницькі товариства.

Мікропідприємствами є підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв:

- балансова вартість активів - до 350 тис. євро;
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 700 тис. євро;
- середня кількість працівників - до 10 осіб.

Як і раніше, норми НП(С)БО 25 та відповідну спрощену фінзвітність не можуть застосовувати підприємства, які згідно із законодавством складають фінзвітність за МСФЗ. Вони використовують повноформатну фінзвітність, передбачену НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

НП(С)БО 25 не надає підприємствам права вибирати між Фінансовою звітністю малого підприємства (форми № 1-м, № 2-м) та Фінансовою звітністю мікропідприємства (форми № 1-мс, 2-мс). Тому те ж мікропідприємство не може звітувати за формами № 1-м і № 2-м.

А ось складати повноформатну фінзвітність, передбачену НП(С)БО 1, дозволено. Право вибору між спрощеним та повноформатним комплектом фінзвітності нині закріплено за «малюками» п. 2 р. II НП(С)БО 1.

Далі розглянемо порядок складання форм № 1-мс і № 2-мс. Що саме необхідно зазначати у відповідних рядках балансу, наведено в таблицях 9.4 і 9.5.

Таблиця 9.4

Порядок заповнення активу балансу (форма № 1-мс)

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення		Пояснення під час заповнення
		Спрощений план рахунків	Загальний план рахунків	
I. Необоротні активи				
Основні засоби:	1010	ряд. 1011 - ряд. 1012		Наводять залишкову (балансову) вартість власних й отриманих на умовах фінансового лізингу, довірчого управління об'єктів й орендованих цілісних державних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також інших необоротних матеріальних активів. Державні (казенні) та комунальні підприємства відображають вартість майна, отриманого на праві господарського відання чи праві оперативного управління, й об'єктів інвестиційної нерухомості. У цій статті також наводять вартість нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів і незавершені капітальні інвестиції. Первісну вартість, знос і залишкову вартість визначають згідно з нормами П(С)БО 7 «Основні засоби» та П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»
первісна вартість	1011	сальдо Дт 10, 15, 16	сальдо Дт 10, 11, 12, 15, 16	Показник рядка 1011 не включають до підсумку балансу
знос	1012	сальдо Кт 13		Дані цього рядка включають суми накопиченої амортизації основних засобів, нематеріальних активів із початку строку корисного використання. Показник рядка 1012 не включають до підсумку балансу та відображають у дужках
Інші необоротні активи	1090	сальдо Дт 14, 18	сальдо Дт 14, 18, 19	Наводять суми інших необоротних активів, у т.ч. довгострокові фінансові інвестиції. Інші необоротні активи відображають за первісною вартістю (історичною собівартістю). <i>Зверніть увагу:</i> у цьому рядку також відображають кошти, які не можна використати для операцій протягом року, починаючи: - з дати балансу або - протягом операційного циклу
Усього за розділом I	1095	сума: ряд. 1010 + ряд. 1090		-
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	сальдо Дт 20, 21, 23, 26	сальдо Дт 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28	Відображають вартість запасів: - сировини; - основних і допоміжних матеріалів; - палива; - покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів; - запасних частин; - тари (окрім інвентарної); - будівельних матеріалів; - інших матеріалів, призначених для використання під час нормального операційного циклу; - витрати на незавершене виробництво та незавершені роботи (послуги); - валова заборгованість замовників за будівельними контрактами; - поточні біологічні активи; - готова продукція; - сільськогосподарська продукція. <i>Зверніть увагу:</i> у цьому рядку доречно також відображати вартість товарів, придбаних для продажу (без суми торговельних націнок)

Продовження таблиці 9.4

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення		Пояснення під час заповнення
		Спрощений план рахунків	Загальний план рахунків	
Поточна дебіторська заборгованість	1155	сальдо Дт 37, 64 (окрім 643, 644), 66, 68	сальдо Дт 34, 36, 37, 63, 64 (окрім 643, 644), 65, 66, 685	<p>Відображають фактичну заборгованість покупців або замовників за реалізовані їм продукцію, товари, роботи чи послуги, включаючи забезпечену векселями, інших дебіторів, визнану дебіторську заборгованість казначейських, фінансових і податкових органів, державних цільових фондів, зокрема за розрахунками з тимчасової непрацездатності.</p> <p>Нагадаємо: підприємства, що складають Фінансову звітність мікропідприємства, можуть не створювати резерв сумнівних боргів (п. 7 р. I НП(С)БО 25). У такому разі поточну дебіторську заборгованість у рядку 1155 відображають, як і зазначено вище, у її фактичній сумі, тобто без зменшення на резерв сумнівних боргів. В іншому випадку для подання в балансі таку заборгованість «очищують» від створеного резерву сумнівних боргів (сальдо за Кт 37/Резерв сумнівних боргів або за Кт 38).</p> <p><i>Зверніть увагу:</i> у цьому рядку також відображають заборгованість працівників перед підприємством з оплати праці.</p> <p>Незважаючи на те що пп. 1.4 п. 1 р. III НП(С)БО 25 рекомендує відображати заборгованість засновників із формування статутного капіталу в цьому рядку, ми вважаємо, що її тут показувати не потрібно.</p> <p>Річ у тім, що відповідно до пп. 1.7 п. 1 р. III НП(С)БО 25 у рядку 1400 «Капітал» слід відображати суму фактично внесеного засновниками (власниками) статутного капіталу підприємства, а не зафіксованого в установчих документах. Якщо керуватися такими рекомендаціями, тоді баланс не зійдеться. Тому в рядку 1155 не потрібно відображати заборгованість засновників з формування статутного капіталу. Додатково див. порядок заповнення рядка 1400</p>
Гроші та їх еквіваленти	1165	сальдо Дт 30, 31, 35 (у частині грошових коштів та їх еквівалентів)	сальдо Дт 30, 31, 333, 334, 335, 351	<p>Відображають готівку в касі підприємства, гроші на поточних й інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей. У цій статті наводять кошти в національній або іноземних валютах.</p> <p><i>Зверніть увагу:</i> кошти, які не можна використати для операцій протягом року, починаючи з дати балансу чи протягом операційного циклу, відображають у рядку 1090 «Інші необоротні активи»</p>
Інші оборотні активи	1190	сальдо Дт 35 (крім еквівалентів грошових коштів), 643, 644	сальдо Дт 331, 332, 352, 643, 644, 39	Наводять суми оборотних активів, які не включені до згаданих вище статей розділу «Оборотні активи», зокрема, поточні фінансові інвестиції
Усього за розділом II	1195	сума: ряд. 1100 + ряд. 1165 + ряд. 1190		-
Баланс	1300	сума: ряд. 1095 + ряд. 1195		-

Джерело: [6; 48].

Таблиця 9.5

Порядок заповнення пасиву балансу (форми № 1-мс)

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення		Пояснення під час заповнення
		Спрощений план рахунків	Загальний план рахунків	
I. Власний капітал				
Капітал	1400	сальдо Кт 40	сальдо Кт 40, 41, 42, 43 за мінусом сальдо за Дт 45, 46	Наводять суму фактично внесеного засновниками (власниками) статутного капіталу підприємства, яку розраховують як суму статутного капіталу, зафіксованого в установчих документах, мінус сума заборгованості засновників за внесками. Також тут відображають: - дооцінку активів (якщо «малюк» вирішив не використовувати послаблення щодо обліку необоротних активів тільки за первісною вартістю без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості, п. 7 р. І НП(С)БО 25); - вартість безоплатно отриманих підприємством необоротних активів; - інші види додаткового капіталу; - суму пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок й інших організацій; - внески засновників підприємства понад статутний капітал; - суму резервного капіталу
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	сальдо за Кт (прибуток) чи за Дт (збиток) 44	сальдо Кт 441 чи Дт 442	Відображають суму нерозподіленого прибутку чи непокритого збитку. Суму непокритого збитку наводять у дужках і вираховують під час визначення підсумку власного капіталу
Усього за розділом I	1495	сума: ряд. 1400 + ряд. 1420 (-ряд. 1420)		-
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	сальдо Кт 48, 47, 55	сальдо Кт 47, 48, 50, 51, 52, 53, 55	Наводять: - суму заборгованості підприємства банкам за отримані від них кредити, яка не є поточним зобов'язанням; - суму довгострокової заборгованості підприємства за зобов'язаннями щодо залучення позикових коштів (окрім кредитів банків), на які нараховують відсотки, та за іншими довгостроковими зобов'язаннями; - суму залишку коштів цільового фінансування та цільових надходжень, які отримані з бюджету та з інших джерел, у т.ч. коштів, вивільнених від оподаткування у зв'язку з наданням пільг із податку на прибуток підприємств; - суми забезпечення для відшкодування наступних витрат і платежів (на виплату відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо). Нагадаємо: підприємства, які складають Фінзвітність мікропідприємства, мають право не створювати забезпечення наступних витрат і платежів, а визнавати відповідні витрати у періоді їх фактичного понесення (п. 7 р. І НП(С)БО 25)
III. Поточні зобов'язання				

Продовження таблиці 9.5

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення		Пояснення під час заповнення
		Спрощений план рахунків	Загальний план рахунків	
Короткострокові кредити банків	1600	сальдо Кт 60, 68 (у частині кредитів і відсотків за ними)	сальдо Кт 60, 61 (у частині заборгованості за кредитами банків, переведеної до поточної), 684 (у частині відсотків за кредитами)	Тут відображають: - суму поточних зобов'язань підприємства перед банками щодо отриманих від них короткострокових позик; - суми зобов'язань, які утворилися як довгострокові, але з дати балансу підлягають погашенню протягом 12 місяців. Зобов'язання за кредитами банків наводять у балансі з урахуванням належної на кінець звітного періоду до сплати суми процентів за їх використання
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	сальдо Кт 68 (у частині заборгованості за товари, роботи, послуги)	сальдо Кт 62, 63, 685	Тут мають місце такі види кредиторської заборгованості, як: - сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги, включаючи заборгованість, забезпечену векселями; - сума заборгованості постачальникам за невідфактуровані поставання та розрахунки з надлишку ТМЦ, який установлено під час їх приймання
розрахунками з бюджетом	1620	сальдо за Кт 64 (у частині заборгованості за платежами до бюджету)	сальдо за Кт 641 і 642 (у частині заборгованості за платежами до бюджету)	Відображають заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи суму податку з працівників підприємства
розрахунками зі страхування	1625	сальдо Кт 64 (у частині заборгованості за платежами зі страхування)	сальдо Кт 65	Відображають суму заборгованості з відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства й індивідуальне страхування його працівників
розрахунками з оплати праці	1630	сальдо Кт 66	сальдо Кт 66	Відображають заборгованість за нарахованою, але ще не сплаченою сумою оплати праці, а також за депонованою заробітною платою
Інші поточні зобов'язання	1690	сальдо Кт 37, 68, 643, 644, 69	сальдо Кт 37, 643, 644, 61, 67, 68, 69	Відображають суми зобов'язань, які не включені до наведених вище статей розділу III «Поточні зобов'язання» форми № 1-мс, зокрема: - заборгованість за одержаними авансами; - заборгованість засновникам у зв'язку з розподілом прибутку; - заборгованість пов'язаним сторонам; - сума валової заборгованості замовникам за будівельними контрактами
Усього за розділом IV	1695	сума: ряд. 1600 + ряд. 1615 + ряд. 1620 + ряд. 1625 + ряд. 1630 + ряд. 1690		-
Баланс	1900	сума: ряд. 1495 + ряд. 1595 + ряд. 1695		-

Джерело: [6; 48].

Порядок заповнення звіту про фінансові результати мікропідприємства (форма № 2-см) наведено в таблиці 9.6.

Таблиця 9.6

Порядок заповнення звіту про фінансові результати (форма № 2-мс)

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення		Пояснення під час заповнення
		Спрощений план рахунків	Загальний план рахунків	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	оборот за Кт 70 мінус обороти за Кт 704	оборот за Кт 701, 702, 703 мінус обороти за Кт 704	Відображають дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг без непрямих податків і зборів й інших вирахувань із доходу, а саме: - сум ПДВ; - сум акцизного податку; - сум інших обов'язкових зборів; - наданої знижки покупцям; - вартості повернених товарів; - інших вирахувань із доходу. У цьому ж рядку відображають дохід від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості, а також дохід від операційної оренди інших активів, якщо вона є основним видом діяльності підприємства
Інші доходи	2160	оборот за Кт 74	оборот за Кт 71, 72, 73, 74	Відображають суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, окрім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): - дохід від операційної оренди активів; - дохід від операційних курсових різниць; - відшкодування раніше списаних активів; - дохід від реалізації оборотних активів, відсотки, доходи від участі в капіталі й інші доходи, отримані від фінансових інвестицій; - дохід від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів; - дохід від неопераційних курсових різниць; - інші доходи
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	Сума: ряд. 2000 + ряд. 2160		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	оборот за Дт 90	оборот за Дт 901, 902, 903	Наводять виробничу собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) і/або собівартість реалізованих товарів (пп. 2.3 п.2 р. III НП(С)БО 25). Якщо оренда - основний вид діяльності підприємства або в оренду надають інвестиційну нерухомість, до цього рядка входять також витрати, пов'язані з наданням майна в оренду. Показник наводять у дужках
Інші витрати	2165	оборот за Дт 96	оборот за Дт 92-97	Наводять інші витрати операційної діяльності й інші витрати діяльності, зокрема: - адміністративні витрати; - витрати на збут, собівартість реалізованих оборотних активів (окрім готової продукції, товарів); - суму списаних безнадійних боргів; - втрати від знецінення виробничих запасів; - втрати від операційних курсових різниць; - визнані економічні санкції; - інші витрати, пов'язані з операційною діяльністю підприємства, витрати на сплату процентів й інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями; - втрати від участі в капіталі; - собівартість реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів;

Продовження таблиці 9.6

Назва статті	Код рядка	Джерело інформації для заповнення		Пояснення під час заповнення
		Спрощений план рахунків	Загальний план рахунків	
				- втрати від неопераційних курсових різниць; - інші витрати підприємства. У цьому рядку також відображають належну до сплати за звітний період відповідно до законодавства суму податків і зборів (зокрема суму єдиного податку). Показник наводять у дужках
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	Сума: ряд. 2050 + ряд. 2165		
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	Ряд. 2280 - ряд. 2285		Відображають різницю між доходами та всіма витратами підприємства. Якщо фінансовий результат до оподаткування - збиток, тоді отриману суму в такому рядку вказують у дужках
Податок на прибуток	2300	оборот за Дт 96 із Кт 64 «Податок на прибуток»	оборот за Дт 98 із Кт 641/ «Податок на прибуток»	Тут відображають суму податку на прибуток, яку визначають у розмірі податку на прибуток за звітний період. Показник наводять у дужках. Платники єдиного податку цей рядок не заповнюють.
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310	-	-	Нині цей рядок не заповнюють
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	Ряд. 2290 - ряд. 2300		Відображають чистий прибуток або чистий збиток - різниця між сумою фінансового результату до оподаткування та сумою витрат із податку на прибуток. Якщо отримано чистий збиток, показник зазначають у дужках

Джерело: [6; 48].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Вкажіть критерії віднесення підприємств до малих та мікропідприємств.
2. Чи є різниця між поняттями «мале підприємство» та «платник єдиного податку»?
3. Якими нормативно-правовими актами регулюється порядок ведення обліку та складання фінансової звітності малими та мікропідприємствами?
4. Які основні зміни відбулися у 2019 році, що стосуються складання фінансової звітності малими та мікропідприємствами?
5. Які розділи має баланс малого підприємства (ф. № 1-м)?
6. Які показники наводяться в активі балансу (ф. № 1-м)?
7. Які види активів відображаються в балансі за статтею 1011 «Первісна вартість основних засобів»?
8. Які види дебіторської заборгованості відображаються в балансі за статтею 1135 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом»?
9. Які показники наводяться в пасиві балансу (ф. № 1-м)?

-
10. Опишіть структуру звіту про фінансовий результат малого підприємства (ф. № 2-м).
 11. У чому полягає різниця в методиці складання звіту про фінансові результати (ф. № 2-м) від методики заповнення повної форми?
 12. Як розраховується собівартість реалізованих товарів, робіт, послуг, що відображується у звіті про фінансові результати малого підприємства?
 13. У чому полягає особливість відображення в звіті про фінансовий результат (ф. № 2-м) витрат підприємства?
 14. Які показники балансу (ф. № 1-м) узгоджуються зі звітом про фінансові результати (ф. № 2-м)?
 15. Які підприємства мають право складати спрощений фінансовий звіт за формами № 1-мс та № 2-мс?
 16. У чому полягає різниця в методиці складання балансу (ф. № 1-мс) від методики заповнення повної форми?
 17. У чому полягає різниця в методиці складання звіту про фінансові результати (ф. № 2-мс) від методики заповнення повної форми?

ТЕМА 10.

ПОДАТКОВА ЗВІТНІСТЬ

10.1. Загальні вимоги до складання і подання податкової звітності

Для будь-якого підприємства - платника податків подання податкової звітності є невід'ємною ланкою в ланцюжку заходів щодо нарахування та сплати більшості податків і зборів і при цьому одним з основних обов'язків платника податку, що визначено Податковим кодексом (п.п. 16.1.3 ПКУ).

Податкова декларація, розрахунок, звіт - це документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених цим Кодексом) контролюючим органам у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата грошового зобов'язання, у тому числі податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку (п. 46.1 ст. 46 ПКУ).

Додатки до податкової декларації є її невід'ємною частиною.

Залежно від того, за який податок або збір необхідно відзвітувати, податкове законодавство передбачає подання або податкової декларації, або ж податкового розрахунку. При цьому в розумінні ПКУ ці два поняття є тотожними, тобто податковий розрахунок прирівнюється до податкової декларації без жодних обмежень і є обов'язковим до подання платниками відповідного податку або збору.

Тепер зупинимось на **загальних вимогах до складання податкової звітності**. Перш за все, доцільно розглянути, хто несе відповідальність за складання податкової звітності.

Відповідно до ст. 47 ПКУ **відповідальність** за неподання, порушення порядку заповнення документів податкової звітності, порушення строків їх подання контролюючим органам, недостовірність інформації, наведеної у зазначених документах, несуть:

1) **юридичні особи**, резиденти або нерезиденти України, які відповідно до цього Кодексу визначені платниками податків, а також їх посадові особи. Відповідальність за порушення податкового законодавства відокремленим підрозділом юридичної особи несе юридична особа, до складу якої він входить;

2) **фізичні особи** - платники податків та їх законні чи уповноважені представники у випадках, передбачених законом;

3) **податкові агенти**.

Відповідно до ст. 48 ПКУ форма податкової декларації повинна містити необхідні обов'язкові реквізити і відповідати нормам та змісту відповідних податку та збору.

Обов'язкові реквізити - це інформація, яку повинна містити форма податкової декларації та за відсутності якої документ втрачає визначений Податковим кодексом статус із настанням передбачених законом юридичних наслідків.

Податкова декларація повинна містити такі обов'язкові реквізити:

- тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий);
- звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація;
- звітний (податковий) період, що уточнюється (для уточнюючого розрахунку);

-
- повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами;
 - код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер;
 - реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
 - місцезнаходження (місце проживання) платника податків;
 - найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
 - дата подання звіту (або дата заповнення - залежно від форми);
 - інформація про додатки, що додаються до податкової декларації та є її невід'ємною частиною;
 - ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток або інші відомості, визначені в абзаці сьомому цього пункту, посадових осіб платника податків;
 - підписи платника податку - фізичної особи та/або посадових осіб платника податку, визначених Податковим кодексом, засвідчені печаткою платника податку (за наявності).

У окремих випадках, коли це відповідає сутності податку або збору та є необхідним для його адміністрування, форма податкової декларації **додатково** може містити такі обов'язкові реквізити:

- відмітка про звітування за спеціальним режимом;
- код виду економічної діяльності (КВЕД);
- код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ;
- індивідуальний податковий номер згідно з даними реєстру платників податку на додану вартість за звітний (податковий) період;
- дата та номер рішення про включення неприбуткової організації до Реєстру неприбуткових установ та організацій;
- ознака неприбутковості організації;
- повне найменування нерезидента;
- місцезнаходження нерезидента;
- назва та код держави резиденції нерезидента;
- код нерезидента, що присвоєно державою, резидентом якої він є.

Податкова декларація повинна бути підписана:

1) керівником платника податків або уповноваженою особою, а також особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації до контролюючого органу. У разі ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації безпосередньо керівником платника податку така податкова декларація підписується таким керівником.

Достатнім підтвердженням справжності документа податкової звітності є наявність оригіналу підпису уповноваженої особи на документі у паперовій формі або наявність накладеного на електронний документ кваліфікованого електронного підпису чи печатки платника податку;

2) фізичною особою - платником податків або його представником;

3) особою, відповідальною за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації згідно із договором про спільну діяльність або угодою про розподіл продукції.

Якщо податкова декларація подається податковими агентами - юридичними особами, вона повинна бути підписана керівником такого агента та особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації такого агента, а якщо податковим агентом є платник податків - фізична особа - таким платником податків.

Загальні вимоги до подання податкової звітності передбачають такі **способи** подання податкової звітності (п. 49.3 ПКУ):

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;

б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги».

Єдиною підставою для неприйняття податкової декларації засобами електронного зв'язку в електронній формі є недійсність кваліфікованого електронного підпису чи печатки такого платника податків, у тому числі у зв'язку із закінченням строку дії відповідного сертифіката відкритого ключа, за умови що така податкова декларація відповідає всім вимогам електронного документа, містить достовірні обов'язкові реквізити та надана у форматі, доступному для її технічної обробки.

Платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації контролюючому органу в електронній формі з дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронні довірчі послуги».

Податкові декларації, крім випадків, передбачених Податковим кодексом, подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює (п. 49.18 ПКУ):

1) календарному місяцю (у тому числі в разі сплати місячних авансових внесків) - протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;

2) календарному кварталу або календарному півріччю (у тому числі в разі сплати квартальних або піврічних авансових внесків) - протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);

3) календарному року, крім випадків, передбачених підпунктами 49.18.4 та 49.18.5 - протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

4) календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб - до 1 травня року, що настає за звітним, крім випадків, передбачених розділом IV ПКУ;

5) календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб - підприємців - протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

6) календарному року для платників податку на прибуток (у тому числі платників частини чистого прибутку (доходу)), для податкової декларації (у тому числі розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку), яка розраховується наростаючим підсумком за рік, - протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

7) календарному року для платників дивідендів на державну частку (у тому числі господарських товариств, корпоративні права яких частково належать державі, та господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток, паїв) яких належать господарським товариствам, частка держави в яких становить 100 відсотків, які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним) для розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку - до 1 липня року, що настає за звітним;

Відповідно до п. 49.19. Податкового кодексу, якщо податкова декларація за квартал, півріччя, три квартали або рік розраховується наростаючим підсумком на підставі показників базових податкових періодів, з яких складаються такі квартали, півріччя, три квартали або рік (без урахування авансових внесків), зазначена податкова декларація подається у строки, визначені пунктом 49.18 ПКУ для такого базового звітного (податкового) періоду, крім податкової декларації з податку на прибуток та розрахунку частини чистого прибутку (доходу), дивідендів на державну частку, які розраховуються наростаючим підсумком за рік.

У такому разі податкова декларація за результатами останнього податкового періоду року прирівнюється до річної податкової декларації, а річна податкова декларація не подається.

Під терміном «базовий звітний (податковий) період» слід розуміти перший звітний (податковий) період року, визначений відповідним розділом Податкового кодексу.

Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем.

Якщо згідно з відповідним розділом Податкового кодексу з питань окремого податку, збору звітний (податковий) період **не встановлено**, податкова декларація подається та податкове зобов'язання сплачується у строки, передбачені цим пунктом **для місячного базового звітного (податкового) періоду**, крім випадків, коли подання податкової декларації не передбачено. Зазначимо, що суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій податковій декларації, платник податків зобов'язаний самостійно сплатити протягом **10 календарних днів**, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПКУ для подання податкової декларації, крім випадків, встановлених ПКУ. При цьому граничний строк сплати податкового зобов'язання у разі, коли він припадає на вихідний або святковий день, **не переноситься на найближчий робочий день**, наступний за таким вихідним або святковим днем.

У разі якщо у майбутніх податкових періодах (з урахуванням строків давності, визначених ст. 102 ПКУ) платник податків **самостійно** (у тому числі за результатами електронної перевірки) виявляє помилки, що містяться у раніше поданій ним податковій декларації (крім обмежень, визначених цією статтею), він зобов'язаний надіслати **уточнюючий розрахунок** до такої податкової декларації за формою чинного на час подання уточнюючого розрахунку.

Платник податків має право **не подавати** такий розрахунок, якщо відповідні уточнені показники зазначаються ним у складі податкової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно (у тому числі за результатами електронної перевірки) виявлені.

У разі якщо показники оприлюдненої разом з аудиторським звітом річної фінансової звітності зазнали змін порівняно з показниками звіту про фінансовий стан (баланс) та звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (звіту про фінансові результати), що подаються разом з податковою декларацією, та такі зміни вплинули на показники раніше поданої річної податкової декларації з податку на прибуток підприємств за відповідний податковий (звітний) період, платники податку на прибуток, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зобов'язані оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським звітом, **подають уточнюючий розрахунок до річної податкової декларації у строк не пізніше 10 червня року, наступного за звітним** (п. 50.1 ПКУ).

Платник податків, який самостійно (у тому числі за результатами електронної перевірки) виявляє факт заниження податкового зобов'язання минулих податкових періодів, зобов'язаний, за винятком випадків, установлених п. 50.2 ПКУ:

а) або надіслати уточнюючий розрахунок і сплатити суму недоплати та штраф у розмірі трьох відсотків від такої суми до подання такого уточнюючого розрахунку. Цей штраф не застосовується у разі подання уточнюючого розрахунку до податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній податковий (звітний) рік з метою здійснення самостійного коригування відповідно до статті 39 цього Кодексу у строк не пізніше 1 жовтня року, наступного за звітним;

б) або відобразити суму недоплати у складі декларації з цього податку, що подається за податковий період, наступний за періодом, у якому виявлено факт заниження податкового зобов'язання, збільшену на суму штрафу у розмірі п'яти відсотків від такої суми, з відповідним збільшенням загальної суми грошового зобов'язання з цього податку.

Якщо після подачі декларації за звітний період платник податків подає нову декларацію з виправленими показниками до закінчення граничного строку подання декларації за такий самий звітний період або подає у наступних податкових періодах уточнюючу декларацію внаслідок виконання вимог п. 169.4 ст. 169 ПКУ, то штрафи, визначені у цьому пункті, не застосовуються.

Відповідно до п. 50.1 ПКУ платник податків під час проведення документальних планових та позапланових перевірок (з урахуванням термінів продовження, зупинення або перене-

сення термінів її проведення) **не має права подавати уточнюючі податкові декларації (розрахунки)** до поданих ним раніше податкових декларацій з відповідного податку і збору за звітний (податковий) період, який перевіряється контролюючим органом.

Це правило не поширюється на випадки, якщо показники оприлюдненої разом з аудиторським звітом річної фінансової звітності зазнали змін порівняно з показниками звіту про фінансовий стан (баланс) та звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (звіту про фінансові результати), що подаються разом з податковою декларацією, та такі зміни вплинули на показники раніше поданої річної податкової декларації з податку на прибуток підприємств за відповідний податковий (звітний) період.

Відповідно до ст. 110 ПКУ платники податків, податкові агенти та/або їх посадові особи несуть відповідальність у разі вчинення порушень, визначених законами з питань оподаткування та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Відповідно до ст. 120 ПКУ неподання або несвоєчасне подання платником податків або іншими особами, зобов'язаними нараховувати і сплачувати податки та збори, платежі, контроль за сплатою яких покладено на контролюючі органи, податкових декларацій (розрахунків), а також іншої звітності - тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 340 гривень, за кожне таке неподання або несвоєчасне подання.

Ті самі дії, вчинені платником податків, до якого протягом року було застосовано штраф за таке порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1020 гривень за кожне таке неподання або несвоєчасне подання.

Невиконання платником податків вимог щодо умов самостійного внесення змін до податкової звітності в частині самостійного нарахування та сплати штрафу, - тягне за собою накладення штрафу в розмірі 5 відсотків від суми самостійно нарахованого заниження податкового зобов'язання (недоплати) та/або іншого зобов'язання, контроль за сплатою якого покладено на контролюючі органи.

До форм податкової звітності відносяться:

- 1) податкова декларація з податку на прибуток підприємств (з додатками);
- 2) податкова декларація з податку на додану вартість (з додатками та довідкою);
- 3) декларація акцизного податку;
- 4) звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів доходів і зборів (додаток 4);
- 5) податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ);
- 6) податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності);
- 7) податкова декларація з рентної плати (квартальна, місячна) та інші.

Розглянемо детальніше методику складання і подання основних форм податкової звітності підприємств.

10.2. Податкова декларація з податку на додану вартість

Усі платники ПДВ зобов'язані подавати до ДПС податкову декларацію з ПДВ, форма якої затверджена наказом Мінфіну України від 28.01.2016 р. № 21. Під час складання та подання декларації з ПДВ до ДПС платник ПДВ повинен керуватися положеннями щодо подання ПДВ-декларації, передбаченими ПКУ та Порядком № 21.

Звітним (податковим) періодом для подання декларації з ПДВ є **календарний місяць** (п. 202.1 ПКУ).

До 23.05.2020 платники ПДВ, які сплачують єдиний податок, могли обирати кварталний податковий період. Утім із зазначеної дати Закон № 466 **скасував кварталний звітний період із ПДВ** [29].

Починаючи з податкової звітності за липень 2020 року всі без винятків платники податку, у т.ч. і ті, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, мають подавати податкову декларацію **щомісяця**.

Своєю чергою, **декларацію з ПДВ треба подавати в такі строки:**

- у разі подання декларації з ПДВ за місяць - протягом **20 к. дн.**, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця (пп. 49.18.1 і п. 203.1 ПКУ);

- у разі подання декларації з ПДВ за квартал - протягом **40 к. дн.**, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (пп. 49.18.1 ПКУ).

Якщо останній день строку подання податкової декларації припадає на вихідний або святковий день, останнім днем строку вважається операційний (банківський) день, що настає за вихідним або святковим днем (п. 49.20 ПКУ).

У разі якщо у звітному періоді підприємство - платник ПДВ не здійснювало жодних поставок (тобто не виникало об'єкта обкладення ПДВ), то ПДВ-декларацію за такий звітний (податковий) період не подають, але тільки **якщо немає показників, які підлягають декларуванню** (у т.ч. суми від'ємного значення попередніх періодів). Це визначено в п. 49.2 ПКУ та п. 9 р. III Порядку № 21.

Отже, платник ПДВ може не подавати декларацію з ПДВ за одночасного виконання двох умов:

1) платник ПДВ не провадив господарську діяльність - не виникав об'єкт оподаткування;
2) відсутні показники, які підлягають декларуванню (у т.ч. суми від'ємного значення попередніх періодів) [29].

Податкову звітність із ПДВ подають **в електронній формі** всі платники цього податку з дотриманням умови щодо реєстрації електронного цифрового підпису (ЕЦП) (п. 49.4 ПКУ та п. 2 р. III Порядку № 21).

У разі припинення договору про визнання електронних документів із підстав, визначених законом, платник ПДВ має право **до складення нового договору** подавати ПДВ-звітність у **паперовій формі** в один із таких способів:

- особисто чи вповноваженою на це особою;
- поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення. Таке відправлення платник податку зобов'язаний здійснити на адресу відповідного контролюючого органу **не пізніше ніж за 5 днів** до закінчення граничного строку подання декларації (п. 3 р. III Порядку № 21).

Після надходження **електронної ПДВ-декларації** до ДПС здійснюється її автоматизована перевірка, передбачена п. 10 р. II Порядку № 557.

За результатами автоматизованої перевірки платник ПДВ отримає **першу квитанцію**, у якій повідомлятиметься про результати такої перевірки. Квитанція має надсилатися платнику ПДВ протягом 2 годин із часу отримання ПДВ-декларації контролюючим органом, в іншому разі - протягом перших 2 годин наступного операційного дня (п. 11 р. II Порядку № 557).

Якщо протягом зазначеного строку не надійшла перша квитанція, електронна ПДВ-декларація вважається не одержаною ДПС (п. 11 р. II Порядку № 557).

У разі негативних результатів автоматизованої перевірки в першій квитанції повідомляється про неприйняття декларації із зазначенням причин, а друга квитанція не формується. Своєю чергою, **друга квитанція** є підтвердженням про прийняття (реєстрацію) або повідомленням про неприйняття контролюючим органом електронної ПДВ-декларації. Її формують не пізніше наступного робочого дня з моменту формування першої квитанції (п. 12 р. II Порядку № 557).

Датою та часом прийняття (реєстрації) ПДВ-декларації контролюючим органом вважаються дата й час, зафіксовані в **першій квитанції**, проте лише за наявності другої квитанції про прийняття такої декларації (п. 14 р. II Порядку № 557).

Створення **електронної ПДВ-декларації** завершується накладанням на неї ЕЦП підписувача (підписувачів), електронної печатки (за наявності), як це передбачено для аналогічного документа в паперовому вигляді.

Підписувач - фізична особа, яка створює електронний підпис (п. 2 р. I Порядку № 557).

Відповідно до п. 7 р. III Порядку № 21 **звітність із ПДВ повинна бути підписана:**

- керівником платника ПДВ або вповноваженою особою, а також особою, яка відповідає за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації до контролюючого органу. У разі ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації безпосередньо керівником платника податку декларацію з ПДВ підписує такий керівник;

- фізичною особою - платником ПДВ або його законним представником;
- особою, відповідальною за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації згідно з договором про спільну діяльність або з договором про управління майном;
- особою, відповідальною за ведення бухгалтерського обліку та подання податкової декларації інвестора (оператора), який веде окремий податковий облік, пов'язаний із виконанням угоди про розподіл продукції.

Керуючись п. 49.3 ПКУ, єдиною підставою для відмови в прийнятті декларації в електронній формі є **недійсність кваліфікованого електронного підпису або печатки** такого платника податків, у т.ч. у зв'язку із закінченням строку дії сертифіката відкритого ключа. Але це за умови, якщо декларація відповідає всім вимогам електронного документа, містить достовірні обов'язкові реквізити й надана у форматі, доступному для її технічної обробки.

У разі подання платником ПДВ декларації, заповненої з порушенням вимог п. 48.3 і п. 48.4 ПКУ **щодо наявності обов'язкових реквізитів декларації**, а також вимог абзаців 1-3 п. 49.4 ПКУ, ДПС зобов'язана надати цьому платникові податків письмове повідомлення (за умови подання декларації в електронному вигляді - квитанцію) про відмову в прийнятті його декларації із зазначенням причин такої відмови:

- у разі отримання декларації, надісланої поштою чи засобами електронного зв'язку, - протягом 5 р. дн. із дня її отримання (пп. 49.11.1 ПКУ);
- у разі отримання декларації особисто від платника податку чи його представника - протягом 3 р. дн. із дня її отримання (пп. 49.11.2 ПКУ).

Відповідальність за **неподання** або **несвоєчасне подання** податкової звітності (у т.ч. звітності з ПДВ) передбачена ст. 120 ПКУ.

Зокрема, неподання або несвоєчасне подання ПДВ-декларації до ДФС призводить до накладення на платника податку штрафу в розмірі **340 грн** за кожне таке неподання або несвоєчасне подання.

За повторне порушення протягом року на платника податку накладають штраф у розмірі **1020 грн**.

Зазначені штрафи не поширюються на випадки, коли декларацію не подають відповідно до п. 49.2 ПКУ - відсутні об'єкт оподаткування та показники, які підлягають декларуванню (п. 120.1 ПКУ).

Загальні правила заповнення декларації з ПДВ, зокрема:

- декларацію з ПДВ подають за формою, чинною на дату її подання (п. 1 р. III Порядку № 21);
- до декларації вносять дані податкового обліку платника ПДВ окремо за кожен звітний (податковий) період без наростаючого підсумку (п. 1 р. III Порядку № 21);
- усі показники в декларації з ПДВ проставляють у гривнях без копійок із відповідним заокругленням за загальнозстановленими правилами (п. 4 р. III Порядку № 21);
- у колонці А в усіх необхідних випадках проставляють обсяги постачання (придбання) без урахування ПДВ, суму податку вказують у колонці Б (п. 5 р. III Порядку № 21);
- платник ПДВ самостійно обчислює суму податкового зобов'язання, яку зазначає в декларації з ПДВ. Дані, наведені в декларації, мають відповідати даним бухгалтерського та податкового обліку платника (п. 6 р. III Порядку № 21);
- у рядках декларації з ПДВ, які не заповнюють, нулі, прочерки й інші знаки чи символи не проставляють (п. 6 р. III Порядку № 21).

Декларація з ПДВ складається із:

- вступної частини;
- трьох розділів;
- обов'язкових додатків [29].

Вступна частина декларації містить поля 01, 02, 03, 031, 04, 05, 06.

Поле 01

Тут проставляють відмітку про тип декларації з ПДВ:

- у **рядку 011** «Звітна» ставлять позначку «Х» у разі подання декларації за звітний період;
- у **рядку 012** «Звітна нова» - позначку «Х» у разі подання нової декларації з виправленими показниками за звітний період до закінчення граничного строку її подання (п. 50.1 ПКУ).

Поле 02

У цьому полі платники ПДВ зазначають **звітний (податковий) період** (місяць/квартал), за який подають декларацію з ПДВ. Своєю чергою:

- у разі подання декларації **за перший звітний (податковий) період** особа, зареєстрована як платник ПДВ з іншого дня, ніж перший день календарного місяця, у полі 02 зазначає **перший повний календарний місяць** (пп. 1 п. 1 р. II Порядку № 21).

Наприклад, якщо платником ПДВ особа зареєструвалася 22 травня, то в першій декларації будуть зібрані показники за травень і червень, водночас у полі 02 потрібно зазначити перший повний місяць червень, тобто «06»;

- у разі подання декларації **за останній звітний (податковий) період** особа, ПДВ-реєстрація якої анулюється в інший день, ніж останній день календарного місяця, у полі 02 зазначає період, який розпочинається з першого дня такого місяця та закінчується днем цього анулювання, тобто **неповний календарний місяць** (пп. 2 п. 1 р. II Порядку № 21). До того ж проставляється відмітка в полі «Відмітка про подання за останній звітний (податковий) період у разі анулювання реєстрації платником податку».

Поле 03

У **полі 03** «Платник» зазначають:

- повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами;
- дату й номер договору (угоди) про спільну діяльність/управління майном/розподіл продукції (відповідно до п.п. 8, 9 і 10 р. I Порядку № 21).

Поле 031

У **полі 031** «Податковий номер платника податку¹ або серія та/або номер паспорта²» зазначають:

- код за ЄДРПОУ платника податку чи реєстраційний (обліковий) номер платника податків, який присвоюють контролюючі органи, або реєстраційний номер облікової картки платника податків - фізичної особи,
або
- серію та/або номер паспорта фізичної особи, яка має відмітку в паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта.

Поле 04

У цьому полі зазначають індивідуальний податковий номер (далі - ІПН) платника ПДВ.

Відповідно до п. 1.6 р. I Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість, затвердженого наказом Міністерства України від 14.11.2014 р. № 1130, особі, що реєструється як платник ПДВ, присвоюють:

- 12-значний ІПН - для юридичних осіб;
- 12-значний ІПН - для фізичних осіб;
- 9-значний ІПН - для осіб, відповідальних за нарахування та сплату ПДВ до бюджету під час виконання договорів про спільну діяльність без створення юридичної особи, для управителів майна за договорами управління майном, інвесторів (операторів) відповідно до угод про розподіл продукції, на яких покладено ведення податкового обліку з ПДВ за угодами про розподіл продукції;
- 12-значний або 9-значний ІПН - для постійних представництв нерезидентів.

Поле 05

Тут платник ПДВ зазначає:

- податкову адресу (місце обліку платника ПДВ);

- поштовий індекс;
- телефон;
- факс;
- електронну адресу.

Поле 06

У полі 06 «Сільськогосподарський товаровиробник, внесений або який претендує на внесення до Реєстру отримувачів бюджетної дотації» вступної частини декларації проставляють цифру:

- «1» - у разі подання декларації платником ПДВ - сільгоспвиробником, який провадить види діяльності, передбачені п. 16¹.3 Закону № 1877, та який унесений до Реєстру отримувачів бюджетної дотації відповідно до Закону № 1877;
- «2» - у разі подання декларації платником ПДВ - сільгоспвиробником, який провадить види діяльності, передбачені п. 16¹.3 Закону № 1877, та який претендує на внесення до Реєстру отримувачів бюджетної дотації згідно із Законом № 1877.

Поле «Декларація подається до»

Тут зазначають найменування контролюючого органу, до якого подають декларацію з ПДВ.

Порядок заповнення розділів I-III податкової декларації з податку на додану вартість наведено в таблицях 10.1-10.3.

Таблиця 10.1

Розділ I «Податкові зобов'язання»

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 1	Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою та ставкою 7%, крім ввезення товарів на митну територію України:	У рядку 1 декларації з ПДВ відображають операції, які одночасно: - здійснюють на митній території України - місце постачання відповідно до ст. 186 ПКУ розташоване на митній території України; - є об'єктом оподаткування згідно з п. 185.1 ПКУ й оподатковуються за основною ставкою 20% (рядок 1.1) і ставкою 7% (рядок 1.2). Під час заповнення рядка 1 потрібно брати до уваги значення терміна «постачання товарів» відповідно до вимог пп. 14.1.191 ПКУ та значення терміна «постачання послуг» згідно з вимогами пп. 14.1.185 ПКУ. Операції, відображені в рядку 1 декларації з ПДВ, розшифровують у розрізі контрагентів у додатку Д5
Рядок 1.1 (Д5)	операції, що оподатковуються за основною ставкою	У рядку 1.1 ПДВ-декларації вказують дані операцій на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою (20%), крім увезення товарів на митну територію України (пп. 2 п. 3 р. V Порядку № 21). До рядка 1.1 також включають: - передання товарів/послуг у межах посередницьких договорів комісії (консигнації), поруки, довірчого управління (пп. «е» пп. 14.1.191 і п. 189.4 ПКУ); - постачання товарів за договорами фінансового лізингу, які були повернені лізингоодержувачем, не зареєстрованим як платник ПДВ у зв'язку з невиконанням умов такого договору (п. 189.5 ПКУ); - передання (повернення) об'єкта фінансового лізингу (пп. «а» пп. 14.1.191 і пп. «а» п. 185.1 ПКУ); - ліквідацію основних засобів за самостійним рішенням платника ПДВ у випадку, якщо така операція потребує нарахування ПДВ відповідно до п. 189.9 ПКУ (пп. 14.1.191 і п. 189.9 ПКУ); - вартість заставної тари, яка не була повернена постачальнику протягом 12 календарних місяців із моменту її надходження (п. 189.2 ПКУ); - нарахування податкових зобов'язань за товарами/послугами та необоротними активами, які не були використані в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності, у разі анулювання ПДВ-реєстрації згідно з п. 184.7 ПКУ

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 1.2 (Д5)	операції, що оподатковуються за ставкою 7%	До рядка 1.2 декларації включають оподатковувані за ставкою 7% обсяги постачання товарів, здійснені на митній території України, з урахуванням їх місця постачання відповідно до ст. 186 ПКУ. Згідно з пп. «в» п. 193.1 ПКУ, ставку ПДВ 7% застосовують до операцій із постачання на митній території України: <ul style="list-style-type: none"> - лікарських засобів, дозволених для виробництва та застосування в Україні й унесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів, які внесені до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення або відповідають вимогам відповідних технічних регламентів, що підтверджується документом про відповідність, та дозволені для надання на ринку та/або введення в експлуатацію й застосування в Україні; - лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування в межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я
Рядок 2	Операції з вивезення товарів за межі митної території України	Х
Рядок 2.1	операції, що оподатковуються за нульовою ставкою	У рядку 2.1 вказують обсяги операцій із вивезення товарів за межі митної території України, що оподатковуються за нульовою ставкою відповідно до вимог пп. 195.1.1 та п. 195.2 ПКУ (пп. 3 п. 3 р. V Порядку № 21)
Рядок 2.2	операції, що звільнені від оподаткування	У рядку 2.2 вказують обсяги операцій із вивезення товарів за межі митної території України, які звільнені від оподаткування відповідно до р. V, підрозділу 2 р. XX ПКУ та міжнародних договорів (угод) (пп. 3 п. 3 р. V Порядку № 21)
Рядок 3	Інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою	У рядку 3 вказують обсяги постачання товарів/послуг, які обкладають ПДВ за ставкою 0%, а саме (пп. 4 п. 3 р. V Порядку № 21): <ul style="list-style-type: none"> - операції з постачання товарів, перелічених у пп. 195.1.2 ПКУ; - операції з постачання послуг, перелічених у пп. 195.1.3 ПКУ; - операції з постачання на митній території України товарів/робіт/послуг, які здійснюють у межах міжнародної технічної допомоги, пов'язані з виконанням робіт із підготовки до зняття та зняття енергоблоків Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему (п. 211.1 ПКУ); - постачання товарів (окрім підакцизних товарів) і послуг, що безпосередньо виготовляються підприємствами й організаціями громадських організацій інвалідів, відповідно до п. 8 підрозділу 2 р. XX ПКУ
Рядок 4	Нараховано податкових зобов'язань відповідно до пункту 198.5 статті 198 та пункту 199.1 статті 199 Податкового кодексу України (далі - Кодекс) за операціями, що оподатковуються за:	Рядок 4 призначений для відображення технічних податкових зобов'язань, які: <ul style="list-style-type: none"> - нараховують за товарами/послугами/необоротними активами, придбаними/виготовленими з ПДВ, якщо такі товари/послуги, необоротні активи призначаються для їх використання або починають використовуватися в необ'єктних, звільнених від ПДВ чи негосподяльних операціях, відповідно до п. 198.5 ПКУ; - нараховують для часткової компенсації податкового кредиту за покупками, які одночасно використовуються для пільгової й оподаткованої діяльності, відповідно до п. 199.1 ПКУ. Суму таких податкових зобов'язань (за умовним ІПН «600000000000»)

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
		<p>відображають у таблиці 1 додатка Д1 до декларації з ПДВ. Загальну суму технічних (компенсуючих) ПДВ-зобов'язань відображають у таблиці 1 додатка Д5 до декларації з ПДВ, у рядку «600000000000 (рядки 4.1 та 4.2 декларації)».</p> <p>Крім того, під час заповнення рядка 4 (у разі нарахування технічних ПДВ-зобов'язань відповідно до п. 199.1 ПКУ) також слід заповнити:</p> <ul style="list-style-type: none"> - таблицю 1 додатка Д7 до декларації з ПДВ за перший звітний період (місяць/квартал) року чи перший звітний період, у якому здійснено неоподатковувані операції, де зазначають частку використання товарів/послуг і необоротних активів в оподатковуваних операціях; - таблиці 1–3 додатка Д7 - під час здійснення перерахунку сум ПДВ за підсумками календарного року (або в разі анулювання ПДВ-реєстрації). <p>У разі нарахування податкового зобов'язання лише відповідно до вимог п. 198.5 ПКУ додаток Д7 не подають.</p> <p>У рядку 4 декларації з ПДВ також показуватимуть не лише компенсаційні податкові зобов'язання, нараховані за ставкою 20% та 7% (відповідно) згідно з п. 198.5 і п. 199.1 ПКУ, але й коригування за такими операціями (пп. 5 п. 3 р. V Порядку № 21).</p> <p>Яскравими прикладами таких коригувань є зміна напряму використання (з пільгового на оподатковане) товарів/послуг, за якими раніше нараховували компенсаційні податкові зобов'язання, коригування в результаті проведення річного перерахунку цих зобов'язань за ст. 199 ПКУ</p>
Рядок 4.1 (Д1, Д5, Д7)	основною ставкою	У рядку 4.1 указують суму податкового зобов'язання, нараховану протягом звітного періоду та коригування за такими операціями відповідно до п. 198.5 та п. 199.1 ПКУ, за операціями, що оподатковуються за основною ставкою (20%) (пп. 5 п. 3 р. V Порядку № 21)
Рядок 4.2 (Д1, Д5, Д7)	ставкою 7%	У рядку 4.2 указують суму податкового зобов'язання, нараховану протягом звітного періоду, та коригування за такими операціями відповідно до п. 198.5 та п. 199.1 ПКУ, за операціями, які оподатковують за ставкою 7% (пп. 5 п. 3 р. V Порядку № 21)
Рядок 5 (Д6)	Операції, що не є об'єктом оподаткування (стаття 196 розділу V Кодексу), операції з постачання послуг за межами митної території України та послуг, місце постачання яких визначено відповідно до пунктів 186.2, 186.3 статті 186 розділу V Кодексу за межами митної території України, операції, які звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди))	У рядку 5 указують обсяги операцій із (пп. 6 п. 3 р. V Порядку № 21):

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
		<p>- постачання товарів/послуг, звільнених від оподаткування згідно зі ст. 197 ПКУ, тимчасово звільнених від оподаткування відповідно до підрозділу 2 р. XX ПКУ та звільнених згідно з міжнародними договорами (угодами).</p> <p>Для платників податку, які заповнюють рядок 5, та підприємств (організацій) осіб з інвалідністю обов'язковим є подання додатка Д6</p>
Рядок 5.1 (Д6)	у тому числі операції, що звільнені від оподаткування (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди))	У рядку 5.1 (з рядка 5) указують обсяги операцій, які звільнені від оподаткування (р. V ПКУ, підрозділ 2 р. XX ПКУ, міжнародні договори (угоди)) (пп. 6 п. 3 р. V Порядку № 21)
Рядок 6 (Д1)	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території України	<p>У рядку 6 указують обсяги послуг, отриманих від нерезидента, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> - є об'єктом обкладення ПДВ; - місце їх постачання розташоване на митній території України відповідно до ст. 186 ПКУ. <p>Крім того, у рядку 6 декларації з ПДВ слід відображати коригування податкових зобов'язань, нарахованих за такими нерезидентськими послугами (пп. 7 п. 3 р. V Порядку № 21). У зв'язку із цим до рядка 6 потрібно подавати додаток Д1. У додатку Д1 для коригувань за такими операціями в таблиці 1 виділено окремий рядок «Усього за послугами, отриманими від нерезидента на митній території України».</p> <p>Оскільки додатки до декларації з ПДВ додають за наявності подій, які підлягають відображенню в таких додатках (п. 11 р. III Порядку № 21), то додаток Д1 до рядка 6 слід подавати, лише якщо у звітному періоді були коригування податкових зобов'язань за послугами, отриманими від нерезидентів</p>
Рядок 7 (Д1)	Коригування податкових зобов'язань	<p>Цей рядок призначений для відображення коригування податкових зобов'язань відповідно до <u>ст. 192 ПКУ</u> в разі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зміни суми компенсації вартості товарів/послуг, включаючи наступний за постачанням перегляд цін; - повернення товарів(послуг)/попередньої оплати; - виправлення помилок у податкових накладних. Водночас якщо помилку в податковій накладній буде виявлено в наступному періоді, доведеться подавати уточнюючий розрахунок. <p>Свою чергою, візьміть до уваги, що:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «збільшуючий» розрахунок коригування відображається в декларації в періоді коригування, незалежно від того, чи зареєстрований такий розрахунок коригування в ЄРПН; - «зменшуючий» розрахунок коригування відображається в декларації в періоді коригування, якщо він зареєстрований у ЄРПН своєчасно, або в періоді реєстрації розрахунку коригування в ЄРПН - у разі несвоєчасної реєстрації. <p>У рядку 7 також відображають коригування податкових зобов'язань, нарахованих відповідно до п. 199.1 ПКУ, у зв'язку з перерахунком частки використання товарів/послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях, виходячи з фактичних обсягів проведених протягом року оподатковуваних і неоподатковуваних операцій. Під час заповнення рядка 7 обов'язковим є подання додатка Д1, що заповнюється в розрізі контрагентів, та/або додатка Д7</p>

Продовження таблиці 10.1

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 8	Коригування податкових зобов'язань у зв'язку з нецільовим використанням товарів, ввезених із застосуванням звільнення від податку на додану вартість (стаття 197 розділу V Кодексу, підрозділ 2 розділу XX Кодексу, міжнародні договори (угоди)) (+)	У рядку 8 указують суми збільшення податкових зобов'язань, що виникають у зв'язку з нецільовим використанням товарів, увезених на митну територію України із застосуванням звільнення від сплати ПДВ у пільговому режимі. Зверніть увагу Тут можливе лише збільшення податкових зобов'язань. Показник цього рядка у жодному додатку не деталізується
Рядок 9	Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків (1.1 + 1.2 + 4.1 + 4.2 + 6 (-/+)+ 7 (-/+) + 8) колонки Б)	Тут відображають загальну суму податкових зобов'язань за звітний період. Значення цього рядка розраховують за формулою, наведеною в назві рядка

Джерело: [27].

Таблиця 10.2

Розділ II «Податковий кредит»

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 10	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження, створення) товарів/послуг та необоротних активів на митній території України	У рядках 10.1–10.3 декларації з ПДВ відображають обсяги придбання (виготовлення, будівництва, спорудження, створення) товарів/послуг, необоротних активів на митній території України. Причому як із ПДВ (рядки 10.1 та 10.2), так і без ПДВ (рядок 10.3). Зауважимо Податковий кредит визнають : - за всіма без винятку придбаннями, незалежно від напряму їх використання (п. 198.3 ПКУ); - на підставі зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної, митної декларації, інших документів із п. 201.10 ПКУ.
Рядок 10.1 (Д5)	з основною ставкою	Під час заповнення рядків 10.1 та 10.2 зобов'язковим є подання додатка Д5 , який заповнюють у розрізі контрагентів. За рядком 10.3 заповнюють лише колонку А, і в додатку Д5 такі придбання без ПДВ не розшифровують
Рядок 10.2 (Д5)	зі ставкою 7%	
Рядок 10.3	з нульовою ставкою та/або без податку на додану вартість	
Рядок 11	Ввезені на митну територію України товари, необоротні активи	У рядках 11.1 та 11.2 відображаються обсяги ввезених на митну територію України товарів, необоротних активів. Зверніть увагу У декларації взагалі не відображають : - придбання товарів, послуг, необоротних активів, що ввезені на митну територію України із застосуванням звільнення від оподаткування; - операції з отримання резидентом послуг від нерезидента, місце постачання яких визначено за межами митної території України; - необ'єктні ввезення на митну територію України товарів, митна вартість яких не перевищує еквівалента 150 євро (пп. 196.1.16 і пп. 196.1.17 ПКУ); Нагадаємо, що у разі ввезення товарів на митну територію України документом, що посвідчує право на віднесення сум податку до податкового кредиту, вважається митна декларація, оформлена відповідно до вимог законодавства , яка підтверджує сплату податку (п. 201.12 ПКУ)
Рядок 11.1	з основною ставкою	
Рядок 11.2	зі ставкою 7%	

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 12	Погашені податкові векселі (підрозділ 3 розділу XX Кодексу)	У рядку 12 указують обсяг увезення на митну територію України товарів, під час митного оформлення яких сплату ПДВ було відстрочено шляхом видачі податкового векселя відповідно до підрозділу 3 р. XX ПКУ (пп. 2 п. 4 р. V Порядку № 21). Цей рядок заповнюють у звітному (податковому) періоді, у якому податкові векселі були погашені (п. 7 підрозділу 3 р. XX ПКУ)
Рядок 13 (Д1)	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території України	У цьому рядку відображають податковий кредит за послугами від нерезидента, місце постачання яких розташоване на митній території України відповідно до ст. 186 ПКУ. Податкові зобов'язання за такими послугами відображають у рядку 6 декларації. У рядку 13 також відображають коригування податкового кредиту за отриманими на митній території України від нерезидента послугами (пп. 1 п. 4 р. V Порядку № 21). У зв'язку із цим до рядка 13 необхідно подавати додаток Д1 . У додатку Д1 для коригувань за такими операціями в таблиці 2 виділено окремий рядок «Усього за послугами, отриманими від нерезидента на митній території України». У разі якщо коригування податкового кредиту за такими операціями у звітному періоді не здійснюють, додаток Д1 до рядка 13 подавати не потрібно
Рядок 14 (Д1)	Коригування податкового кредиту	Цей рядок призначений для відображення коригування податкового кредиту відповідно до ст. 192 ПКУ в разі: - зміни суми компенсації вартості товарів/послуг, включаючи наступний за постачанням перегляд цін; - повернення товарів(послуг)/попередньої оплати; - виправлення помилок у податкових накладних. У випадку зменшення податкового кредиту в рядку 14 потрібно показати суму коригування зі знаком «-», а під час збільшення податкового кредиту суму коригування вказують без знака «+». Значення рядка 14 розшифровується в розрізі контрагентів у додатку Д1 (переноситься з рядка «Усього за звітний період (рядок 14 декларації)» таблиці 2 додатка Д1)
Рядок 15 (Д7)	Коригування податкового кредиту у зв'язку з перерахунком частки використання необоротних активів, придбаних до 01 липня 2015 року, в оподатковуваних операціях	У рядку 15 відображають коригування податкового кредиту у зв'язку з перерахунком частки використання необоротних активів, придбаних до 01.07.2015, в оподатковуваних операціях, виходячи з фактичних обсягів проведених протягом року оподатковуваних і неоподатковуваних операцій (пп. 4 п. 4 р. V Порядку № 21). За такими необоротними активами здійснюють перерахунок частки використання в оподатковуваних операціях за підсумками одного, двох і трьох календарних років, що настають за роком, у якому вони почали використовуватися (уведені в експлуатацію). У зв'язку із цим проводять коригування податкового кредиту (п. 42 підрозділу 2 р. XX ПКУ). При цьому заповнюють таблицю 3 додатка Д7 . Під час заповнення рядка 15 обов'язковим є подання додатка Д7
Рядок 16	Від'ємне значення, що включається до складу податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду:	У рядку 16 відображають від'ємне значення, що входить до складу податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду. Своєю чергою, заповнюють лише колонку Б рядка 16 (рядків 16.1-16.3). Значення цього рядка формують із таких показників: - від'ємного значення попереднього звітного періоду; - коригувань від'ємного значення попередніх періодів самостійно шляхом подання уточнюючого розрахунку

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
		(рядок 16.2) та в результаті податкових перевірок (рядок 16.3). У разі заповнення рядків 16.2 і 16.3 обов'язковим є заповнення таблиці «Збільшено/зменшено залишок від'ємного значення за результатами перевірки контролюючого органу на підставі податкового повідомлення-рішення та/або уточнюючого розрахунку»
Рядок 16.1	значення рядка 21 попереднього звітного (податкового) періоду	До рядка 16.1 переносять значення рядка 21 декларації з ПДВ за попередній звітний (податковий) період. Значення цього рядка розшифровують у додатку Д2 до декларації з ПДВ попереднього звітного періоду
Рядок 16.2	збільшено/зменшено залишок від'ємного значення за результатами поданих уточнюючих розрахунків*	У рядку 16.2 указують суми збільшення/зменшення залишку від'ємного значення за результатами уточнюючих розрахунків, поданих протягом звітного (податкового) періоду
Рядок 16.3	збільшено/зменшено залишок від'ємного значення за результатами перевірки контролюючого органу*	У рядку 16.3 указують суму збільшення/зменшення від'ємного значення за результатами перевірки контролюючого органу, що узгоджена протягом звітного (податкового) періоду. За результатами податкової перевірки платник ПДВ може отримати податкове повідомлення-рішення (далі - ППР): - за формою «В4» (у разі виявлення завищення від'ємного значення) - у періоді отримання такого ППР потрібно заповнити рядок 16.3 зі знаком «-»; - за формою «В3» (у разі завищення суми бюджетного відшкодування, сума якого поповнює від'ємне значення ПДВ) - у періоді отримання такого ППР варто заповнити рядок 16.3 зі знаком «+». До того ж у рядку 16.3 указують підтверджену за результатами документальної перевірки контролюючого органу суму від'ємного значення реорганізованого платника ПДВ, що переноситься до податкового кредиту правонаступника (за умови подання таким правонаступником заяви (таблиця 3 додатка Д2) у складі декларації з ПДВ за звітний період). Нагадаємо Відповідно до п. 198.7 ПКУ сума від'ємного значення, що підлягає включенню до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду платника, який реорганізується шляхом: - присднання, злиття, перетворення , - підлягає перенесенню до складу податкового кредиту правонаступника в наступному періоді після підписання передавального акта відповідно до законодавства; - поділу, виділення , - підлягає перенесенню до складу податкового кредиту правонаступника пропорційно до отриманої частки майна згідно з розподільчим балансом у наступному періоді після підписання розподільчого балансу відповідно до законодавства
Рядок 17	Усього податкового кредиту (сума значень рядків (10.1 + 10.2 + 11.1 + 11.2 + 12 + 13(-/+) + 14(-/+) + 15(-/+) + 16(-/+) колонки Б))	У рядку 17 відображають суму податкового кредиту за звітний період. Значення цього рядка визначають за формулою, наведеною в назві рядка

Джерело: [27].

Розділ III «Розрахунки за звітний період»

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 18	Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового)	Рядок 18 декларації з ПДВ заповнюють, якщо в результаті розрахунку різниці між сумою податкових зобов'язань (рядок 9) і податкового кредиту (рядок 17) отримано позитивне значення . Своєю чергою, у рядку 18 вказують суму ПДВ, яка підлягає нарахуванню за підсумками поточного звітного (податкового) періоду та сплачується до загального фонду держбюджету в порядку, визначеному у ст. 200 ПКУ (пп. 1 п. 5 р. V Порядку № 21). Якщо заповнений рядок 18 , то інші рядки (з 19 по 21) декларації не заповнюють
Рядок 19	Від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 17 - рядок 9 декларації) (позитивне значення)	Рядок 19 декларації з ПДВ заповнюють, якщо в результаті розрахунку значення різниці між сумою податкових зобов'язань (рядок 9) і податкового кредиту (рядок 17) отримано від'ємне значення (пп. 2 п. 5 р. V Порядку № 21). Але значення цього рядка вказують без знака «-». Далі потрібно вирішити, на що саме витратити від'ємне значення
Рядок 19.1	з рядка 19 сума перевищення від'ємного значення над сумою, обчисленою відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання податкової декларації	Рядок 19.1 заповнюють, якщо значення рядка 19 перевищує суму реєстраційного ліміту для податкових накладних/розрахунків коригування, розраховану на формулу з п. 200 ¹ .3 ПКУ. Зверніть увагу: якщо сума від'ємного значення перевищила реєстраційний ліміт, то сума такого перевищення не може брати участі в розрахунку суми бюджетного відшкодування (п. 200.4 ПКУ). Суму перевищення можна включити до податкового кредиту наступного періоду, тому суму з рядка 19.1 переносять до рядка 21 декларації, а з нього - до рядка 16.1 декларації з ПДВ наступного звітного періоду
Спецполе	сума, обчислена відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання податкової декларації	У цьому рядку зазначають величину реєстраційного ліміту, обчисленого відповідно до п. 200 ¹ .3 ПКУ на момент подання декларації . Суму реєстраційного ліміту й стан свого електронного рахунка платник ПДВ може дізнатися шляхом надсилання до ДПС електронного запиту за формою J/F1301206 (п. 13 Порядку електронного адміністрування податку на додану вартість, затвердженого постановою КМУ від 16.10.2014 р. № 569). Це спецполе не заповнюють , якщо: <ul style="list-style-type: none"> - відсутні показники в рядку 19 - відсутня сума від'ємного значення поточного звітного періоду та від'ємного значення, що підлягає включенню до складу податкового кредиту поточного звітного періоду (перенесення до рядка 16.1 з рядка 21 декларації за попередній звітний період); - якщо значення рядка 19 менше, ніж сума реєстраційного ліміту, значення рядка 19 одразу переносять до рядка 20 (пп. 2 п. 5 р. V Порядку № 21)

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 20	Сума від'ємного значення, що не перевищує суму, обчислену відповідно до пункту 200 ¹ .3 статті 200 ¹ розділу V Кодексу на момент подання податкової декларації (рядок 19 - рядок 19.1), яка:	У цьому рядку вказують суму від'ємного значення, що не перевищує реєстраційної суми, обчисленої відповідно до п. 200 ¹ .3 ПКУ на момент подання декларації (рядок 19 - рядок 19.1). Далі відображають використання від'ємного значення за напрямками, передбаченими п. 200.4 ПКУ, а саме: - першочергово на зменшення суми податкового боргу з ПДВ, що виник за попередні звітні (податкові) періоди (у т.ч. розстроченого або відстроченого відповідно до ПКУ); - на бюджетне відшкодування за заявою платника ПДВ на його поточний рахунок та/чи в рахунок сплати грошових зобов'язань або погашення податкового боргу такого платника податку з інших платежів, які сплачують до держбюджету; - до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду.
Рядок 20.1	зараховується у зменшення суми податкового боргу з податку на додану вартість	Тут показують суму від'ємного значення, яку зараховують у зменшення податкового боргу з ПДВ, у т.ч. розстроченого або відстроченого (пп. «а» п. 200.4 ПКУ). Зверніть увагу Відповідно до пп. 14.1.39 і пп. 14.1.175 ПКУ під визначення податкового боргу також потрапляють несплачені штрафи та пеня. Водночас згідно з роз'ясненням ДПС зарахування сум від'ємного значення з рядка 20 у рахунок сплати податкового боргу відображають в інтегрованій картці платника в день подання декларації у хронологічному порядку: - першочергово - у рахунок податкового зобов'язання; - далі - у рахунок погашення штрафів; - на завершення - у рахунок пені згідно із черговістю їх виникнення. Нагадаємо У разі якщо підприємство самостійно не сплачує суму ПДВ у рахунок погашення наявного податкового боргу, а здійснює погашення за рахунок від'ємного значення з ПДВ, то сума, задекларована в рядку 20.1 декларації з ПДВ, зменшує реєстраційну суму згідно з вимогами чинного законодавства та вважається відшкодованою в рахунок погашення податкового боргу
Рядок 20.2 (Д3, Д4)	підлягає бюджетному відшкодуванню (рядок 20.2.1 + рядок 20.2.2) (рядок 3 Д3):	Тут відображають загальну суму ПДВ, заявлену до бюджетного відшкодування. Водночас платник ПДВ може обрати, у якій формі він бажає отримати бюджетне відшкодування (пп. «б» п. 200.4 ПКУ): - поповнення поточного рахунка (рядок 20.2.1) та/або
Рядок 20.2.1	на рахунок платника у банку	- у рахунок сплати грошових зобов'язань чи погашення податкового боргу такого платника ПДВ з інших платежів, що сплачуються до держбюджету (рядок 20.2.2).
Рядок 20.2.2	у рахунок сплати грошових зобов'язань або погашення податкового боргу з інших платежів, що сплачуються до Державного бюджету	Зверніть увагу: у пп. «б» п. 200.4 ПКУ встановлено такі обмеження : - сума ПДВ, яку заявляють до відшкодування, має бути фактично сплачена в попередніх і звітному податкових періодах постачальникам таких товарів/послуг або до бюджету; - сума заявленого відшкодування не може перевищувати результат формули (ΣНакл), обчисленої відповідно до п. 200 ¹ .3 ПКУ на момент подання податкової декларації. У разі заявлення суми від'ємного значення ПДВ до бюджетного відшкодування разом із декларацією подають: - додаток Д3; - додаток Д4 із заповненням вступної частини й таблиці 1

Рядок декларації	Назва рядка	Пояснення до заповнення
Рядок 20.3	зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (рядок 20 - рядок 20.1 - рядок 20.2)	У рядку 20.3 відображають залишок від'ємного значення після вирахування суми податкового боргу та суми бюджетного відшкодування (рядок 20 - рядок 20.1 - рядок 20.2) (пп. 4 п. 5 р. V Порядку № 21)
Рядок 21 (Д2)	Сума від'ємного значення, що зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (рядок 19.1 + рядок 20.3 декларації) (переноситься до рядка 16.1 декларації наступного звітного (податкового) періоду)	У рядку 21 відображають суму від'ємного значення, що зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (рядок 19.1 + рядок 20.3), яка переноситься до рядка 16.1 наступного звітного (податкового) періоду (пп. 5 п. 5 р. V Порядку № 21). Під час заповнення рядка 21 подають додаток Д2 (таблиця 1), у якому розшифровують від'ємне значення ПДВ у хронологічному порядку. Водночас значення рядка 21 має відповідати даним рядка «Усього» таблиці 1 в додатку Д2

Джерело: [28].

Крім того, у заключній частині декларації з ПДВ проставляють відмітки про:

- перехід на місячний податковий період із поточного звітного (податкового) періоду;
- подання декларації за останній звітний (податковий) період у разі анулювання реєстрації платником ПДВ;
- застосування касового методу податкового обліку;
- подання до декларації додатків;
- подання до декларації:
 - повідомлення про делегування філіям (структурним підрозділам) права складання податкових накладних та розрахунків коригування (додаток 2 до Порядку № 21);
 - оригіналів митних декларацій (якщо митне оформлення товарів, вивезених за межі митної території України, здійснювали не з використанням електронної митної декларації);
 - доповнення (за довільною формою) відповідно до п. 46.4 ПКУ

До того ж у разі здійснення коригування від'ємного значення ПДВ самостійно чи за результатами податкової перевірки у заключній частині декларації з ПДВ заповнюють окрему таблицю «Збільшено/зменшено залишок від'ємного значення за результатами перевірки контролюючого органу на підставі податкового повідомлення-рішення та/або уточнюючого розрахунку», у якій:

- під час заповнення **рядка 16.2** декларації з ПДВ указують дату приймання та реєстраційний номер уточнюючих розрахунків, визначені в другій квитанції;
- під час заповнення **рядка 16.3** декларації - дату складання ППР і присвоєний контролюючим органом номер ППР [28].

10.3. Податкова декларація з податку на прибуток підприємств

Декларацію з податку на прибуток подають такі суб'єкти господарювання:

- усі платники податку на прибуток (як ті, що мають дохід понад 20 млн грн, так і ті, які отримали за рік бухдохід не більш ніж 20 млн грн, у т.ч. сільгоспвиробники);
- новостворені підприємства - платники податку на прибуток (за період із дати реєстрації до кінця року);
- резиденти (зокрема, неприбуткові організації, платники єдиного податку, крім звичайних фізосіб, які виплачували оподатковувані доходи нерезидентам-юрособам у звітному році й, відповідно, зобов'язані заповнити додаток ПН і рядок 23 декларації [47]).

З 01.01.2018 строк звітування за рік - для всіх однаковий. Зокрема, річну декларацію платники податку на прибуток, незалежно від того, звітують вони раз на рік чи подавали декларації щокварталу, подають упродовж 60 днів за звітним роком. Таке правило прописано в пп. 49.18.6 і п. 49.19 ПКУ.

Варто зауважити, що річну декларацію подають усі в один строк - 60 днів, а ось квартальні декларації (за I квартал, півріччя, три квартали) - протягом 40 днів.

Платники, які збираються надіслати паперову декларацію поштою, повинні зробити це не пізніше ніж за 5 днів до закінчення строку подання. Лист із декларацією відправляють із повідомленням про вручення й описом вкладення [47].

Форма Декларації з податку на прибуток підприємства затверджена наказом Мінфіну від 20.10.2015 р. № 897. Разом із тим, Мінфін наказом від 14.11.2019 р. № 481 затвердив зміни до Декларації з податку на прибуток. Її привели у відповідність до чинних норм ПКУ.

Під час подання Декларації з податку на прибуток підприємства усі платники податку на прибуток разом із нею подають фінансову звітність (п. 46.2 ПКУ). Остання є додатком до Податкової декларації з податку на прибуток та її невід'ємною частиною.

У таблиці під основною частиною декларації нині діючої форми треба ставити відмітку «+» про подання відповідної форми (форм) фінзвітності. Таке правило міститься у виносці 12 до Декларації:

«Фінансова звітність, що складається платниками податку на прибуток, є додатком до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств та її невід'ємною частиною. У відповідних клітинках проставляється позначка «+».

Проте в оновленій формі ще додалася відмітка про те, за якими стандартами ведуть облік - МСБО чи П(С)БО.

Обов'язок подавати декларацію в електронному вигляді діє для платників податку на прибуток, які належать до великих і середніх підприємств. Така вимога прописана в п. 49.4 ПКУ:

«Платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації до контролюючого органу в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством».

Тому фактично декларацію з податку на прибуток у паперовому вигляді можуть подавати лише мікропідприємства та малі підприємства [47].

Затверджених правил заповнення декларації немає. Деякі підказки наведено у виносках самої декларації. До того ж у листі ДФСУ від 04.01.2016 р. № 102/7/99-99-19-02-01-17 зафіксовані певні нюанси щодо заповнення декларації.

Тому розглянемо детальніше заповнення кожного рядку декларації [47].

Шапка

У полі 1 проставляють вид декларації - «Звітна», «Звітна нова», «Уточнююча». Звітуючи за 2019 рік, відмітка навпроти - «Звітна». Якщо подали вже звітну декларацію та до граничної дати подання (до 02.03.2020) виявили неточність - можна подати декларацію «Звітна нова».

Після граничної дати подання декларації позбутися помилки можна буде лише через уточнюючу декларацію (з відміткою «Уточнююча») або ж через наступну поточну звітну декларацію (із заповненням додатка ВП).

У полі 2 указують звітний податковий період - 2019 рік. До того ж у рядку 2 заголовної частини декларації передбачено поле для позначки «Базовий звітний період квартал» або «Базовий звітний період рік» (лист ДФСУ від 22.12.2016 р. № 40603/7/99-99-03-01-17).

Поле 3 заповнюють лише в тому випадку, коли виправляють помилку з податку на прибуток. Якщо виправлення проводять через поточну декларацію, тобто із заповненням додатка ВП за період, який виправляють. Саме цей період і зазначають у полі 3 декларації. А якщо помилку виправляють через уточнюючу декларацію (коли в полі 1 - «Уточнююча»), то поля 2 і 3 будуть однаковими.

Заповнення полів 4-8 не розглядатимемо, оскільки вони стандартні.

У полі 9 проставляють особливі відмітки - приналежність до «особливих» платників податку на прибуток. Звичайні підприємства тут нічого не заповнюють. Ці особливі відмітки передбачені для:

- виробника сільськогосподарської продукції;
- банку;
- страховика;
- суб'єкта, який здійснює випуск і проведення лотерей;
- суб'єкта, що проводить азартні ігри з використанням гральних автоматів;
- суб'єкта, що проводить букмекерську діяльність й азартні ігри (у т.ч. казино), крім азартних ігор із використанням гральних автоматів;
- постійного представництва нерезидента;
- підприємства (організації) громадської організації інвалідів, яке отримало дозвіл на користування пільгою;
- платника податку, що подає декларацію за останній податковий (звітний) рік у періоді, на який припадає дата його ліквідації;
- платника єдиного податку.

Основна частина декларації

Декларацію заповнюють у гривнях - про це вказано над основною частиною декларації написом «(грн)».

Розгляньмо рядки.

Рядок 01

Дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку	01
--	----

За цим критерієм вирішуватимуть, чи може підприємство визначати базу оподаткування без застосування різниць (якщо дохід понад 20 млн грн - обов'язково застосовують різниці, якщо менше - є право вибору в першому році безперервної сукупності років, коли дохід не перевищує 20 млн грн).

У розрахунку 20-мільйонного ліміту беруть участь (абз. 10 пп. 134.1.1 ПКУ):

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (рядка 2000 форми № 2) (лист ДФС у м. Києві від 16.03.2016 р. № 6300/10/26-15-12-05-11);
- інші операційні доходи (рядок 2120 форми № 2) - обороти за Дт 71 із Кт 791;
- фінансові доходи (рядок 2220 форми № 2) - обороти за Дт 73 із Кт 792. До фінансових доходів входять дивіденди, відсотки й інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (окрім доходів, які обліковують за методом участі в капіталі) (п. 7 П(С)БО 15);
- інші доходи (рядок 2240 форми № 2) - обороти за Дт 74 Кт 793.

Та звернімо увагу, що податківці, окрім цих складових, воліють бачити ще й дохід від участі в капіталі. Підтвердженням слугує лист ДФС у м. Києві від 16.03.2016 р. № 6300/10/26-15-12-05-11. Там визначено таке:

«Для визначення річного доходу від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), устанавленого за правилами бухгалтерського обліку, розраховується сумарне значення таких показників «Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)» (форма № 2): чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ряд. 2000), інші опера-

ційні доходи (ряд. 2120), дохід від участі в капіталі (ряд. 2200), інші фінансові доходи (ряд. 2220), інші доходи (ряд. 2240)».

Таке саме наповнення бухдоходу наведено й у листі ДФС від 10.02.2016 р. № 2716/6/99-99-19-02-02-15.

Отже, для заповнення рядка 01 декларації беруть суму рядків 2000, 2120, 2220, 2240 (на думку контролерів - ще й ряд. 2200) із форми № 2. Для підприємств, що звітують за формами 2-м або № 2-мс, дані беруть із рядка 2280. Тим часом форму № 2 заповнюють у тис. грн (форми № 2-м та № 2-мс - у тис. грн з одним десятковим знаком) з відповідним заокругленням, а декларацію - у грн. **Тож із цих рядків фінзвітності треба взяти суму в гривнях іще до округлення, та саме її записати в рядок 01 декларації.**

Рядок 02

Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), визначений у фінансовій звітності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку чи міжнародних стандартів фінансової звітності (+, -)	02
--	----

Дані для заповнення рядка 02 декларації слід брати з рядка 2290 або рядка 2295 ф. № 2, або рядка 2290 ф. № 2-м, ф. 2-мс. Якщо прибуток, то записують із додатним значенням, а якщо збиток - зі знаком «-».

Форму № 2 заповнюють у тисячах гривень із відповідним округленням (для суб'єктів малого підприємництва, що звітують за формами з НП(С)БО 25, - у тис. грн з одним десятковим знаком), а декларація - у грн.

Отже, із фінзвітності треба взяти суму прибутку (чи збитку) у гривнях іще до заокруглення, і саме її записати в рядок 02 декларації.

Рядок 03 РІ

Різниці, які виникають відповідно до Податкового кодексу України (+, -)	03 РІ
---	-------

Нагадаємо, що базу з податку на прибуток визначають як бухфінрезультат плюс/мінус різниці. Проте платники, що мають дохід (рядок 01 декларації) не більш ніж 20 млн грн, мають право не застосовувати різниць із р. III ПКУ (окрім податкового збитку минулих періодів) (п. 134.1 ПКУ). Про відмову від застосування різниць вони зазначають у декларації в окремому полі. Проте важливо, що відмовитися вони можуть саме від різниць із р. III ПКУ (окрім збитку попередніх періодів), а різниці з перехідних правил підрозділу 4 р. XX ПКУ та з р. II їм слід використовувати.

Різниці показують в окремому додатку РІ. У додатку окремо згруповано різниці - як із р. III, так і з інших розділів. Тож, додаток РІ заповнюють не лише ті, у кого дохід становить понад 20 млн грн, а й ті, хто має дохід менш ніж 20 млн грн і вирішив не застосовувати різниць із р. III ПКУ (скажімо, та ж різниця - від'ємне значення об'єкта оподаткування попереднього звітного періоду).

Звісно, додаток РІ заповнюють, **якщо є хоча б одна з різниць**. Адже якщо додаток РІ порожній, то заповнювати його й, відповідно, рядок 03 РІ не потрібно.

А зараз для розуміння, кому які різниці за групами можуть «перепастися», пропонуємо ознайомитися з таблицею.

Таблиця 10.4

Різниці, які застосовують різні категорії платників

Платники, які зобов'язані використовувати різниці, оскільки: 1) мають дохід понад 20 млн грн; 2) мають дохід не більш ніж 20 млн грн, але не відмовилися від різниць (не поставили відмітку в декларації про відмову)	Платники, які мають дохід не більш ніж 20 млн грн і відмовилися від застосування різниць (поставили відмітку в декларації)
1. Різниці, які виникають під час нарахування амортизації необоротних активів (ст. 138 р. III ПКУ)	-
2. Різниці, які виникають під час формування резервів (забезпечень) (ст.ст. 139, 141 р. III ПКУ)	-

Продовження таблмці 10.4

Платники, які зобов'язані використовувати різниці, оскільки: 1) мають дохід понад 20 млн грн; 2) мають дохід не більш ніж 20 млн грн, але не відмовилися від різниць (не поставили відмітку в декларації про відмову)	Платники, які мають дохід не більш ніж 20 млн грн і відмовилися від застосування різниць (поставили відмітку в декларації)
3. Різниці, які виникають під час здійснення фінансових операцій (ст. 140 ПКУ)	Застосовують лише одну різницю з групи т.зв. «фінансових різниць» зі ст. 140 ПКУ: бухфінрезультат до оподаткування зменшують на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років (пп. 140.4.2 п. 140.4 ст. 140 р. III ПКУ)
Платники, які зобов'язані використовувати різниці, оскільки: 1) мають дохід понад 20 млн грн; 2) мають дохід не більш ніж 20 млн грн, але не відмовилися від різниць (не поставили відмітку в декларації про відмову)	Платники, які мають дохід не більш ніж 20 млн грн і відмовилися від застосування різниць (поставили відмітку в декларації)
4. Інші різниці: Страхові резерви страховиків (ст. 141 р. III ПКУ)	4. Інші різниці: -
Різниці щодо операцій із продажу чи іншого відчуження цінних паперів (ст. 141 р. III ПКУ)	-
Інші різниці, передбачені р. III ПКУ	-
Різниці, передбачені р. I ПКУ	<i>Зауважимо:</i> різниця з р. I ПКУ стосується трансфертних цін. А якщо платник має дохід до 20 млн грн, то трансфертні ціни для нього не спрацьовують
Різниці, передбачені р. II ПКУ	Застосовують різницю з р. II. Вона тут одна й передбачає, що бухфінрезультат до оподаткування збільшується на суму сплачених платежів, внесків, премій за договором довгострокового страхування життя чи договором страхування в межах недержавного пенсійного забезпечення за певних умов (ст. 123 ¹ р. II ПКУ)
Різниці, передбачені «Перехідними положеннями» ПКУ (підрозділ 4 р. XX ПКУ)	Застосовують усі різниці з підрозділу 4 р. XX ПКУ

Джерело: [24; 47]

Рядок 04

Об'єкт оподаткування (рядок 02 + рядок 03) (+, -)	04
---	----

Заповнюють розрахунково як суму рядків 02 та 03 (з відповідним знаком), та, відповідно, якщо отримали прибуток - записуємо додатне значення, якщо вийшов збиток - проставляємо суму зі знаком «-».

Рядок 05

Прибуток, звільнений від оподаткування, або збиток від діяльності, прибуток від якої звільнений від оподаткування (+, -)	05 ПЗ
--	-------

Фактично звільнення від оподаткування у 2019 році передбачено лише для підприємств й організацій, заснованих громадськими організаціями інвалідів, та щодо Чорнобильської АЕС і перетворення об'єкта «Укриття», а також для літакобудування (п. 142.1, п. 41 підрозділу 4 р. XX ПКУ).

Рядок 06

Податок на прибуток ((позитивне значення) (рядок 04 - рядок 05) \times _____ ² / 100)	06
--	----

Розраховують податок на прибуток (уточнено, що від додатного значення, тобто від прибутку), а саме - різницю між прибутком із рядка 04 та звільненим прибутком із рядка 05 перемножують на ставку податку.

Нагадаємо, що ставка податку - 18% (п. 136.1 ПКУ).

Оскільки прибуток звільнено лише для організацій, заснованих громадськими організаціями інвалідів і суб'єктів літакобудування, то для решти підприємств у рядку 06 буде добуток прибутку (з рядка 04) і ставки податку 18%, поділеної на 100%.

Рядки 07–15 призначені для особливих платників - страховиків, суб'єктів, що проводять азартні ігри, лотереї, букмекерів.

Отже, звичайні підприємства їх не заповнюватимуть, а проставлятимуть прочерки.

Рядок 16 ЗП

Зменшення нарахованої суми податку	ЗП
------------------------------------	----

Зменшення нарахованої суми податку проводять у додатку ЗП, значення якого й переносять до рядка 16 ЗП. Нагадаємо, податок на прибуток можна зменшити:

- на суму податку на прибуток, отриманий з іноземних джерел, що сплачений суб'єктами господарювання за кордоном;

- на суму нарахованого та сплаченого авансового внеску у зв'язку з виплатою дивідендів;

- на акцизний податок, сплачений за важкі дистилати (газойль) (товарні позиції 2710 19 43 00, 2710 19 46 00, 2710 19 47 10 згідно з УКТ ЗЕД), використані на дизельних локомотивах і самоскидах вантажопідйомністю понад 75 т.

Рядок 17

Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 06 + рядок 08 + рядок 10 + рядок 12 + рядок 15 - рядок 16 ЗП)	17
---	----

Заповнюють розрахунково. Для звичайних підприємств (не страховиків, не банків, не букмекерських й особливих категорій) у рядку 17 буде різниця між нарахованим податком на прибуток (із рядка 06) і сумами, що його зменшують (із рядка 16 ЗП).

Рядок 18

Податок на прибуток за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (рядок 17 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року) ⁷	18
--	----

Заповнюють лише ті платники, які звітували поквартально (на це вказує виноска 7). Вони в декларації за 2019 рік у рядку 18 зазначають податкові зобов'язання за результатами 3 кварталів 2019 року.

Рядок 19

Податок на прибуток, нарахований за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 17 – рядок 18) (+, -) ⁸	19
--	----

Заповнюють рядок як ті, хто звітує лише за рік, так і поквартальники.

У платників, що звітують лише за підсумками року, рядок 19 = рядку 17.

У платників-поквартальників визначають різницю між рядками 17 та 18.

Рядок 20 АВ

Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді	20 АВ
--	-------

Розрахунок суми дивідендного авансового внеску наводять у додатку АВ.

Рядок 21

Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, що має бути сплачена за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року, з урахуванням уточнень (рядок 20 АВ Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року) ⁷	21
--	----

Заповнюють лише кварталники. Про це свідчить виноска 7.

Рядок 22

Сума авансового внеску при виплаті дивідендів, нарахована за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 20 АВ – рядок 21) ⁸	22
---	----

Для платників, що звітують лише за рік: рядок 22 = рядку 20.

Для кварталників обчислюють розрахунково: рядок 20 АВ - рядок 21.

Рядок 23 ПН

Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахованих за звітний (податковий) період	23 ПН
---	-------

Заповнюють ті платники, які у звітному періоді виплачували нерезидентам доходи із джерел походження з України.

Водночас розрахунок податку (чи звільнення від сплати, якщо застосовували міжнародний договір) проводять у додатку ПН. Його заповнюють на кожного нерезидента окремо. А до рядка 23 ПН переносять сумарне значення з усіх додатків ПН за звітний рік.

Рядок 24

Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року, з урахуванням уточнень (рядок 21 Податкової декларації з податку на прибуток підприємств за попередній звітний (податковий) період поточного року) ⁷	24
---	----

Заповнюють лише кварталники (див. виноску 7).

Рядок 25

Сума податків, які утримуються при виплаті доходів (прибутків) нерезидентам, нарахованих за результатами останнього (звітного) податкового періоду (рядок 23 ПН – рядок 24) ⁸	25
--	----

Для тих, хто звітує лише за підсумками року: рядок 25 = рядку 23.

А кварталники розраховують різницю між рядками 23 і 24, записуючи її в рядок 25.

Виправлення помилок

Передбачено окремі блоки для виправлення помилок:

- у податку на прибуток й авансовому внеску під час виплати дивідендів (рядки 26-30);
- за податком на репатріацію під час виплати доходів нерезидентам (рядки 31-34).

У разі виправлення помилок за допомогою поточної декларації заповнюють додаток ВП. Результат виправлення (заниження чи завищення) переносять у відповідний блок декларації зі знаком «+» - заниження, а зі знаком «-» - завищення. Водночас **у разі заниження податкових зобов'язань** розраховують суму самоштрафу (5%) і пеню, а їх суми зазначають у відповідних рядках. Якщо завищили податкові зобов'язання - ані штрафу, ані пені.

Нові рядки 35–37

Ці рядки додано Наказом № 481 (у старій формі їх немає).

Податкові зобов'язання, інші штрафні санкції та пені, визначені відповідно до Податкового кодексу України, не пов'язані з виправленням помилок		
Сума збільшення податкового зобов'язання за порушення вимог цільового використання вивільнених від оподаткування коштів відповідно до пунктів 142.1-142.3 статті 142 розділу III, пункту 41 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України	35	
Штрафні санкції за порушення положень пункту 41 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України	36	
Пеня, нарахована на виконання вимог статті 123 ¹ глави 11 розділу II, пунктів 142.1-142.3 статті 142 розділу III, пункту 41 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України	37	

Згідно з п.п. 142.1-142.3 ПКУ та п. 41 підрозділу 4 р. XX ПКУ від оподаткування звільнені:

- підприємства, засновані громадськими організаціями осіб з інвалідністю і є їхньою повною власністю, які займаються посередництвом (п. 142.1);
- прибуток Чорнобильської АС (п. 142.2);
- прибуток підприємств, отриманий за рахунок міжнародної технічної допомоги на виконання проекту «Укриття» для Чорнобильської АС (п. 142.3);

- прибуток підприємств - суб'єктів літакобудування (п. 41 підрозділу 4 р. ХХ ПКУ).

У разі порушення вимог цільового використання коштів, вивільнених від оподаткування відповідно до п.п. 142.1-142.3 ПКУ та п. 41 підрозділу 4 р. ХХ ПКУ, платник податку зобов'язаний збільшити податкові зобов'язання з податку на прибуток за результатами податкового періоду, на який припадає таке порушення, а також сплатити **пеню**, нараховану відповідно до ПКУ.

Для суб'єктів літакобудування передбачено ще й нарахування **штрафу** (п. 41 підрозділу 4 р. ХХ ПКУ).

До **рядка 37** потрібно вносити також пеню, яку нараховує страхувальник згідно зі ст. 123¹ ПКУ в разі дострокового розірвання договорів довгострокового страхування життя чи договорів страхування в межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема страхування додаткової пенсії, або порушення інших вимог, установлених ПКУ для таких договорів.

Додатки до декларації:

АВ - Розрахунок авансового внеску з податку на прибуток підприємств на суму виплачених дивідендів (прирівняних до них платежів);

ЗП - Зменшення нарахованої суми податку;

ПН - Розрахунок (звіт) податкових зобов'язань нерезидентів, якими отримано доходи із джерелом їх походження з України (таблиця 1). Розрахунок прибутку від операцій із безпроцентними (дисконтними) облігаціями чи казначейськими зобов'язаннями (рядок 16 таблиці 1) (таблиця 2);

ТЦ - Самостійне коригування податкових зобов'язань платника податку з метою трансфертного ціноутворення;

ВП - Розрахунок податкових зобов'язань за період, у якому виявлено помилку(и);

РІ - Різниця;

ПЗ - Розрахунок прибутку, що звільняється від оподаткування (таблиця 1). Підстави для застосування пільги (таблиця 2);

АМ - Інформація щодо нарахованої амортизації;

ЦП - Розрахунок фінансового результату від операцій із цінними паперами;

ФЗ - Фінансова звітність.

Три з перелічених вище додатків (а саме - додатки АМ, ЦП і ТЦ) є додатками до додатка РІ. Тому їх дані напряму не переносять до рядків декларації, а відображають у додатку РІ, та вже через нього - у рядку 03 РІ декларації.

Про наявність додатків треба зазначити в окремому полі.

Наявність додатків ¹⁰	АВ	ЗП	ПН	ТЦ ¹¹	ВП	РІ	ПЗ	АМ	ЦП	ФЗ ¹²

У відповідних клітинках таблиці проставляють позначка «+», окрім клітинки під літерами «ПН», у якій зазначають кількість поданих додатків «ПН» до декларації. Про це свідчить виноска 10.

Додаток ТЦ заповнюють платники податку на прибуток підприємств, які здійснювали самостійне коригування відповідно до ст. 39 р. І ПКУ (виноска 11).

У новій формі декларації (зі змінами, унесеними Наказом № 481) поле з додатками має ще графу для додатка ПП («Інформація про суми податкових пільг») й окремі комірки для вказування, за якими стандартами складають фінзвітність - міжнародними чи національними.

Наявність додатків ¹⁰	АВ	ЗП	ПН	ТЦ ¹¹	ВП	РІ	ПЗ	АМ	ЦП	ПП	ФЗ ¹²	
											П(С)БО	МСФЗ
							о					

Форми фінансової звітності, які подають із декларацією з податку на прибуток підприємств, наведені в табл. 10.5.

Навпроти відповідної клітинки проставляють знак «+» (зазначено у виносці 12).

У новій формі декларації (зі змінами, унесеними Наказом № 481), на жаль, назви форм фінансової звітності не оновили. Адже для малих і мікропідприємств їх назви змінилися (НП(С)БО 25) і звучать як Фінансова звітність малого підприємства (№ 1-м та № 2-м) та Фінансова звітність мікропідприємства (№ 1-мс та № 2-мс).

Таблиця 10.5

Фінансова звітність, яку подають із декларацією з податку на прибуток підприємств

Наявність поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств додатків - форм фінансової звітності ¹²	Баланс (Звіт про фінансовий стан) ¹³	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ¹³	Звіт про рух грошових коштів ¹³	Звіт про власний капітал ¹³	Примітки до річної фінансової звітності ¹³	Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва		Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва	
						Баланс	Звіт про фінансові результати	Баланс	Звіт про фінансові результати

Джерело: [47].

Та, безспірно, це не завадить проставити правильно відмітки щодо форм фінансової звітності, які подає підприємство.

Доповнення до декларації

Наявність доповнення ¹⁴	Доповнення до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (заповнюється і подається відповідно до пункту 46.4 статті 46 розділу II Податкового кодексу України)	
	№ з/п	Зміст доповнення
Додатки на ___ арк.		

Нагадаємо

Згідно з п. 46.4 ПКУ, якщо платник вважає, що форма податкової декларації збільшує чи зменшує його податкові зобов'язання, у супереччя нормам він має право зазначити цей факт у спеціально відведеному місці в податковій декларації.

За потреби платник податків може подати разом із такою податковою декларацією доповнення до цієї декларації, складене в довільній формі, що вважатиметься невід'ємною частиною податкової декларації.

Таке доповнення подають із поясненням мотивів його подання. Платник податків, який подає звітність в електронній формі, подає таке доповнення в електронній формі.

Отже, якщо підприємство подає доповнення, воно нумерує їх і вказує суть, зміст доповнення в наведеному вище полі.

Рішення про незастосування різниць

Наявність рішення ¹⁵	Прийнято рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці

Якщо підприємство має дохід за останній рік не більш ніж 20 млн грн і не бажає використовувати різниці під час визначення податку на прибуток, потрібно:

- оформити таке рішення окремим наказом або розпорядженням;
- зазначити про прийняте рішення в декларації в окремому полі. Водночас, у який спосіб проставлятимуть відмітку, ролі не відіграє, головне, аби однозначно було зрозуміло. Тому найвдалішим варіантом нам видається проставлення відмітки «+» і запис реквізитів документа, яким прийнято рішення про незастосування різниць, -).

Зауважимо, що рішення приймають не більш ніж раз протягом безперервної сукупності років, у кожному з яких виконують цей критерій щодо розміру доходу. Про прийняте рішення

платник податку вказує в податковій звітності із цього податку, що подається за перший рік у такій безперервній сукупності років. Протягом наступних років такої сукупності коригування фінансового результату на різниці з р. III ПКУ також не застосовують (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років) (пп. 134.1.1 ПКУ).

Також варто сказати про підхід контролерів стосовно прийняття рішення про відмову від різниць. Вони вважають, що прийняти рішення про відмову можна в будь-якому році безперервної сукупності років, коли дохід не перевищує 20 млн грн, а не обов'язково саме в першому в такій безперервній сукупності.

Наприклад, якщо ви раніше прийняли рішення про відмову від різниць (скажімо, у минулорічній декларації за 2018 рік), і в 2019 році у вас дохід не перевищив 20 млн грн, контролери воліють, аби у такій декларації було продубльовано прийняте рішення про відмову від різниць.

І ще один приклад: якщо у вашого підприємства вперше у 2019 році дохід вийшов не більш ніж 20 млн грн і декларацію ви подавали до цього щокварталу та із застосуванням різниць - ви маєте право уже за 2019 рік прийняти рішення про відмову від різниць із р. III ПКУ, і річну декларацію скласти без них. При цьому уточнювати періоди 2019 року не доведеться.

Також визначимо останні зміни, які були введені для декларацій з податку на прибуток у 2021 році [19].

Загалом появу нової форми декларації з податку на прибуток зумовили зміни до ПКУ, унесені Законами № 466 та № 786. Тому Наказ № 649 покликаний «підігнати» форму декларації під новації-2020. Для цього у формі декларації з податку на прибуток з'явилися нові рядки та додатки, унесено зміни до старих додатків.

Згідно з п. 46.6 ПКУ оновлені форми податкової звітності потрібно застосовувати для звітування за період, наступний за періодом їхнього офіційного опублікування.

Оскільки Наказ № 649 опубліковано в «Офіційному віснику України» № 94 (01.12.2020), то вперше за оновленою формою декларації з податку на прибуток слід звітувати:

- платникам із квартальним звітним періодом - за I квартал 2021 року;
- платникам із річним звітним періодом - за 2021 рік.

Однак, цілком можливо, що податківці рекомендуватимуть або наполягатимуть використовувати нову форму для звітування за 2020 рік і IV квартал 2020 року.

Розглянемо ці останні зміни. В основній частині декларації з податку на прибуток, форма якої затверджена наказом Мінфіну України від 20.10.2015 р. № 897 у редакції Наказу № 649, їх не так і багато, більше цих змін стосується додатків.

Шапка декларації

У полі 10 (раніше це було поле 9), у якому платники податку на прибуток проставляли відмітки про свій особливий статус, побільшало позицій. Як і раніше, звичайні підприємства це поле не заповнюють. Але збільшилася кількість тих платників, які ним користуються.

Зокрема, тепер свою особливу позначку в декларації з податку на прибуток проставляють:

- суб'єкти господарювання - юридичні особи, які обрали спрощену систему оподаткування;
- фізичні особи - підприємці, у т.ч. такі, що обрали спрощену систему оподаткування, або фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність;

- іноземні компанії;
- інститути спільного інвестування у вигляді утворення без статусу юридичної особи.

Власне, спрощенці з двох перших категорій і раніше, у разі виплати нерезидентам доходів із джерел походження з України, ставили таку позначку, але тут було названо платників єдиного податку. А ось дві інші категорії особливих платників - нові.

Під іноземними компаніями в полі 10 імовірно мають на увазі контрольовані іноземні компанії (далі - КІК).

КІК - будь-яка юридична особа, зареєстрована в іноземній державі або на території та визнана такою, що перебуває під контролем фізичної особи - резидента України або юридичної особи - резидента (пп. 39².1.1 ПКУ).

Щодо заповнення цього поля для інститутів спільного інвестування (далі - ІСІ), то пояснення наведено у виносці 2. Зокрема, в останній зазначено, що декларацію з податку на прибуток подає платник податку - юрособа за результатами діяльності ІСІ. При цьому заповнювати треба **нове поле 9**, у якому варто вписати повне найменування та реєстраційний код ІСІ. Якщо платник податку здійснює управління активами декількох ІСІ, то декларацію з податку на прибуток він складає та подає окремо за кожним ІСІ без статусу юрособи, активами яких він управляє відповідно до Закону № 5080. Однак подання декларацій із податку на прибуток окремо за кожним ІСІ наразі ПКУ не передбачає. Такі законодавчі ініціативи є, але вони ще на стадії Законопроєкту № 4101.

Оскільки Наказом № 649 скасовано форму розрахунку податку на прибуток нерезидентів, які провадять діяльність на території України через постійне представництво (Наказ № 544), то тепер усі декларанти податку на прибуток мають подавати загальну декларацію.

Зауважимо, що податківці рекомендували постійним представництвам нерезидента, звітуючи за півріччя 2020 року, уже не застосовувати форми розрахунку податку на прибуток нерезидентів, затверджені Наказом № 544, а подавати загальну декларацію з податку на прибуток (див. лист ДПС України від 04.06.2020 р. № 8939/7/99-00-07-02-01-07 та коментар до нього).

Основна частина

Декларацію доповнили одним рядком:

Податок на прибуток контрольованої іноземної компанії	06.1 КІК	
---	----------	--

Поява нового рядка пов'язана із запровадженням Законом № 466 оподаткування прибутку КІК (ст. 39² ПКУ).

Контролююча особа - фізична або юридична особа - резиденти України, що є прямими чи опосередкованими власниками (контролерами) КІК (пп. 39².1.2 ПКУ).

Стаття 39² ПКУ набуває чинності з 1 січня 2021 року з урахуванням перехідних правил із п. 54 підрозділу 10 р. ХХ ПКУ. Звісно, якщо її дію не відтермінують іще на рік, оскільки таку норму містить Законопроєкт № 4065.

Код нового рядка, відповідно, тепер фігурує у формулі підсумкового **рядка 17** «Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 06 + рядок 06.1 КІК + рядок 08 + рядок 10 + рядок 12 + рядок 15 - рядок 16 ЗП)».

Для розрахунку показника в новому рядку 06.1 КІК розроблено окремий Додаток КІК. Тому в полі «**Наявність додатків¹¹**» платнику податку потрібно вказати не позначку, а саме кількість поданих разом із декларацією додатків КІК.

Проте автори змін проґавили можливість у полі «Наявність поданих до Податкової декларації з податку на прибуток підприємств додатків - форм фінансової звітності¹²» актуалізувати назви форм спрощеної фінансової звітності. Адже за П(С)БО 25 - це фінансова звітність малого підприємства та фінансова звітність мікропідприємства.

Суттєво змінили також Додатки РІ, АМ та ПН, які викладено в новій редакції. Також відкоригували Додатки ВП та ЗП.

Також декларація з податку на прибуток розширилася на один новий додаток - Додаток КІК. Цей додаток має три свої додатки:

- додаток КІК-К;
- додаток КІК-ТЦ;
- додаток КІК-ЦП.

10.4. Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, надбавки, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Порядок і строки подання ЄСВ-звітності затверджені Мінфіном у Порядку № 435. Якщо говорити про роботодавців - платників єдиного соціального внеску (ЄСВ), то вони подають Звіт з ЄСВ за формою № Д4, яка наведена в додатку 4 до цього Порядку [54].

Звіт за формою № Д4 зобов'язаний подавати страхувальник, який використовує працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, а також за цивільно-правовими договорами (далі - ЦПД) про виконання робіт (надання послуг) [40].

Якщо у звітному періоді праця фізосіб не використовувалася (немає нарахувань, які входять до бази справляння ЄСВ, і немає фізосіб, які перебувають з роботодавцем у трудових (цивільно-правових) відносинах), то Звіт за формою № Д4 подавати не потрібно (п. 11 розд. II Порядку № 435).

Форма № Д4 подається за **основним** місцем узяття на облік страхувальника як платника ЄСВ в органах ДПСУ одним з таких способів (**на вибір**):

- засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови про реєстрацію електронних підписів відповідальних осіб у порядку, визначеному законодавством;
- на паперових носіях, засвідчених підписом керівника страхувальника і скріплених печаткою (за наявності), разом з електронною формою на електронних носіях інформації [54].

Як виняток - тим страхувальникам, у яких кількість застрахованих осіб не перевищує п'яти, надано можливість подати Звіт «на папері». Це можна зробити двома способами: або занести до податкової його особисто (чи через уповноважену особу), або відправити поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення [54].

А якщо Звіт, направлений поштою, з вини оператора поштового зв'язку буде загублений/зіпсований або вручений органу ДПСУ із затримкою, то роботодавцеві-страхувальникові тут хвилюватися нічого. Відповідати буде оператор поштового зв'язку [54].

При цьому роботодавець, який опинився в описаній ситуації, звільняється від будь-якої відповідальності за неподання або несвоєчасне подання такої звітності (див. п. 1 розд. II Порядку № 435). Єдине, що від нього буде потрібно, - протягом 5 робочих днів з дня отримання повідомлення про втрату або зіпсуття поштового відправлення направити поштою або подати особисто (за вибором роботодавця) податківцям другий примірник Звіту разом з копією повідомлення про втрату або зіпсуття поштового відправлення.

Звіт за формою № Д4 подається за кожен календарний місяць. Строк подання - **протягом 20 календарних днів**, що настають за останнім днем звітного періоду.

Якщо останній день строку подання Звіту припадає на вихідний, святковий/неробочий день, останнім днем подання Звіту вважається перший після нього робочий день (п. 14 розд. II Порядку № 435).

Зверніть увагу: якщо Звіт подається поштою, то потрібно встигнути його подати не пізніше ніж за 10 днів до закінчення граничного строку подання Звіту

У цьому випадку Звіт за формою № Д4 вважатиметься поданим у день отримання відділенням поштового зв'язку поштового відправлення звітності.

Звіт з незаповненими **обов'язковими реквізитами** та/або без необхідних таблиць не визнається Звітом і вважається неподаним (п. 8 розд. II Порядку № 435). **Обов'язкові реквізити** - це реквізити, перелічені в п. 6 розд. II Порядку № 435:

- 1) **тип форми** («додаткова», «початкова», «скасовуюча»);
- 2) **звітний період**, за який подається Звіт;
- 3) **найменування** / прізвище, ім'я, по батькові - зазначаємо повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) страхувальника згідно з ЄДР;
- 4) **код за ЄДРПОУ** або реєстраційний номер облікової картки платника податків / серія (за наявності) та/або номер паспорта страхувальника (якщо фізособа страхувальник має в

паспорті відмітку про право здійснювати будь-які платежі за серією (за наявності) та/або номером паспорта). Увага: якщо працюємо з паспортом, то цей реквізит заповнюємо так:

- якщо паспорт у вигляді **книжечки**, то серію та номер паспорта зазначаємо у форматі БК№№XXXXXX, де БК - константа, яка вказує на реєстрацію за паспортними даними; №№ - дві українські літери серії паспорта (верхній реєстр); XXXXXX - шість цифр номера паспорта (з провідними нулями);

- якщо паспорт у формі **пластикової картки**, то наводимо номер паспорта ПXXXXXXXX, де П - константа, яка вказує на реєстрацію за паспортними даними; XXXXXXXX - дев'ять цифр номера паспорта;

5) код **основного** виду економічної діяльності;

6) клас професійного ризику виробництва (якщо подаємо Звіт за період до 1 січня 2016 року);

7) **місцезнаходження** (місце проживання) страхувальника, за яким він узятий на облік як платник ЄСВ;

8) код органу доходів та зборів, до якого подається Звіт;

9) **дата** подання Звіту;

10) керівник, головний бухгалтер - зазначаємо прізвище та ініціали, а також реєстраційні номери облікових карток платника податків керівника і головбуха страхувальника або серію (за наявності) та номер паспорта, якщо вони відмовилися від реєстраційного номера, про що є відповідна відмітка в паспорті. Ці паспорти зазначаємо так само, як і для реквізиту «код за ЄДРПОУ...» (див. вище). У цьому полі посадові особи страхувальника засвідчують звітність з ЄСВ своїми підписами.

Якщо у страхувальника штатним розписом не передбачена посада головного бухгалтера, а ведення бухгалтерського обліку та подання звітності здійснюється безпосередньо керівником, то в реквізиті «головний бухгалтер» проставляємо прочерк. Підприємці-роботодавці наводять свої дані і ставлять підпис у реквізиті «керівник». Підписи посадових осіб (ФОП-страхувальника) засвідчуємо печаткою (за наявності);

11) середньооблікова кількість штатних працівників за звітний період (за наявності). Розрахунок показника здійснюємо згідно з Інструкцією № 286;

12) облікова кількість штатних працівників (за наявності);

13) кількість застрахованих осіб у звітному періоді, яким нарахована зарплата... (за наявності);

14) кількість створених нових робочих місць у звітному періоді (за наявності).

Перелічені реквізити **обов'язково заповнюються на всіх сторінках Звіту, де вони передбачені.**

Грошові суми в таблицях Звіту зазначаються в гривнях з копійками

Детальніше про відображення у Звіті за формою № Д4 виплат, нарахованих застрахованим особам, розглянемо далі [60].

Звичайні роботодавці (підприємства та ФОП), які виплачують заробітну плату і винагороди за цивільно-правовими договорами (ЦПД) на виконання робіт (надання послуг), заповнюють таблиці **1, 5, 6 і 7** Звіту за формою № Д4.

При цьому більшість страхувальників-роботодавців працюють з **таблицями 1, 5 і 6.**

Таблиця 1 Звіту за формою № Д4

З відображенням виплат в таблиці 1 Звіту за формою № Д4, як правило, труднощів не виникає. Адже підставою для формування її показників є дані таблиці 6 цього Звіту. Тож спочатку формуємо таблицю 6, а потім узагальнені дані відображаємо у таблиці 1. Єдиний момент, на якому хочемо зупинитися, стосується **осіб з інвалідністю**. Якщо у вас такі є, то не забуваємо в рядку 3.2.1 таблиці 1 указувати (**довідково**) суми ЄСВ, які нарахував би страхувальник на базу нарахування ЄСВ працівника з інвалідністю, **якби не застосовував пільгову ставку.**

Річ у тім, що звичайні роботодавці до зарплати, лікарняних, декретних працівників з інвалідністю застосовують ставку 8,41%. А ось із цих виплат, нарахованих іншим працівникам, а також з винагороди за ЦПД ЄСВ сплачують за загальною ставкою 22%.

Тож наш законодавець хоче знати, скільки Пенсійний фонд недоотримує ЄСВ через застосування пільгової ставки 8,41%. Порахувати це їм допоможуть відомості, зазначені у рядку 3.2.1 таблиці 1. Показники рядка визначаємо таким чином: рядок 3.2.1 = рядок 2.2 x 22% : 100%.

Будьте уважні: оскільки цей рядок довідковий, то до рядка 3 «Нараховано єдиного внеску, усього...» його значення потрапити не повинно [60].

Таблиця 5 Звіту з ЄСВ

Таблицю 5 у Звіті з ЄСВ звичайні роботодавці формують лише за наявності певних подій у звітному місяці. Так, таблиці 5 бути, якщо у звітному місяці:

- із застрахованою особою був **укладений або розірваний** трудовий договір або ЦПД на виконання робіт (надання послуг);
- застрахованій особі **надана або в неї закінчилася** відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами, відпустка для догляду за дитиною до 3 років або відпустка для догляду за дитиною від 3 до 6 років;
- застрахована особа була **переведена** на іншу **постійну** посаду (роботу) в того ж роботодавця.

Якщо нічого з переліченого вище у звітному місяці не відбувалося, **формувати таблицю 5 Звіту за формою № Д4 не потрібно.**

Зверніть увагу: звичайні роботодавці початок/закінчення військової служби працівників в таблиці 5 не відображають. Також не заповнюють графу 19 «Військове звання» таблиці 5. Цю інформацію указують лише силові структури (відомства) [60].

Таблиця 6 Звіту з ЄСВ

Таблиця 6 потрібна для формування щодо кожної застрахованої особи відомостей про суми **нарахованих їй у звітному місяці видів доходів, які включаються до бази нарахування ЄСВ.**

Зауважимо, що на одного працівника в таблиці 6 можуть бути заповнені декілька рядків. Наприклад, якщо у звітному місяці:

- **нараховано** доходи, які відображають з різними кодами категорії застрахованої особи (графа 9) або які мають свій код типу нарахувань (графа 10). Зокрема, суми зарплати, відпускних, лікарняних і декретних, нарахованих особі у звітному місяці, відображаємо в різних рядках;
- нараховано доходи за минулі та майбутні періоди (місяці), а саме: відпускні, лікарняні, допомога по вагітності та пологах, винагорода за виконані роботи (надані послуги), строк виконання яких перевищує календарний місяць, а також середню зарплату за вимушений прогул. Перелічені доходи відображаємо **в прив'язці до місяця, за який вони нараховані;**
- **донараховували ЄСВ до розміру мінімального страхового внеску (визначали додаткову базу нарахування ЄСВ) [60].**

Розберемо, як це працює, на прикладах.

Прийняття/звільнення

Таблиця 5. У ній інформацію про дату початку та/або закінчення трудових відносин відображаємо окремим рядком (див. приклад 1). Причому якщо працівника приймаємо на основне місце роботи, то в графі 8 зазначаємо категорію особи «1», якщо за сумісництвом (у тому числі внутрішнім) - «2».

Якщо працівник протягом одного звітного місяця був:

- прийнятий, а потім звільнений, то на нього формуємо один рядок, зазначаючи в ньому і дату прийняття (графа «дата початку»), і дату звільнення (графа «дата закінчення») в графі 11;
- звільнений, а потім знову прийнятий на роботу до цього ж роботодавця, то на нього в таблиці 5 заповнюємо два рядки: перший - з датою припинення трудових відносин (графа «дата закінчення»), другий - з датою початку трудових відносин (графа «дата початку»).

Окремо зупинимось на кадрових графах 12 - 15 таблиці 5. У графі 12 проставляємо професійну назву роботи з додатка А або Б до Класифікатора професій. До графи 13 повинен потрапити код загальносоюзного класифікатора професій, посад і тарифних розрядів

(код ЗКППТР), якщо його встановлено для відповідної професії, а до графи 14 - код КП із Класифікатора професій, що відповідають професійній назві роботи з графи 12. У графі 15 зазначаємо найменування посади працівника, інформацію про якого відображаємо.

Приклад 1. *Вовка Сергія Петровича прийнято на роботу бджолярем (код ЗКППТР – 17521, код КП – 6123, основне місце роботи) з 11.11.2020 р. Наказ від 10.11.2020 р. № 121-ос. Зайця Олега Івановича, кролівника (код ЗКППТР – 13205, код КП – 6121, сумісник), звільнено з роботи 16.11.2020 р. на підставі ст. 38 КЗпП. Наказ від 05.11.2020 р. № 120-ос. Дивимося на рис. 10.1 порядок заповнення таблиці 5 Звіту з ЄСВ за листопад 2020 року.*

Таблиця 5. Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби

3. Звітний місяць рік 4. Тип: початкова скасовуюча додаткова

5. № з/п	6...	7...	8. Категорія особи**	9. Реєстраційний номер...										10. Прізвище, ім'я, по батькові ЗО...			11. Період трудових або цивільно-правових відносин...		12. Професійна назва роботи...	14. Код КП	16. Документ-підстава про початок...	18...	
																	дата початку	дата закінчення					13. Код ЗКППТР
1	1		1	3 0 2 3 5 4 1 2 5 4										Вовк Сергій Петрович			1	1	Бджоляр	6123	Наказ від 10.11.2020 № 121-ос		
																							17521
2	1		2	2 7 5 4 2 3 5 6 6 5										Зайць Олег Іванович				1	6	Кролівник	6121	Наказ від 05.11.2020 № 120-ос	

Рис 10.1. Фрагмент таблиці 5 Звіту з ЄСВ. Прийняття/звільнення.

Джерело: [60].

Таблиця 6. Заробітну плату працівника, нараховану у місяці прийняття/звільнення відображаємо в загальному порядку.

У графі 9 проставляємо код категорії застрахованої особи:

- «1» - якщо зарплата нарахована звичайному працівникові;
- «2» - якщо працівникові з інвалідністю (ставка - 8,41%);
- «47» - якщо нараховано середній заробіток «солдату підприємства», який проходить військову службу (ставка ЄСВ - 22%);
- «66» - якщо середній заробіток нараховано «солдату підприємства», який має інвалідність (ставка ЄСВ - 8,41%).

Якщо працівник у звітному місяці був звільнений, а потім прийнятий і при цьому показники граф 22 - 25 таблиці 6 не змінилися, на працівника формуємо один рядок із загальною сумою заробітної плати. При цьому в графі 15 проставляємо загальну кількість днів у трудових відносинах протягом місяця (дні до дати звільнення + дні після дати звільнення) (див. приклад 2).

Тепер розглянемо ситуацію, за якої показники граф 22 - 25 таблиці 6 змінюються, наприклад, коли працівник звільняється з місця роботи за сумісництвом і приймається на те ж підприємство за основним місцем роботи.

У цьому випадку заробітну плату, нараховану до звільнення (графа 22 - «0» - без трудової книжки) і після прийняття на роботу у звітному місяці (графа 22 - «1» - з трудовою книжкою), **зазначаємо окремими рядками.**

Приклад 2. *Козуб Ігор Іванович, лектор (код ЗКППТР – 23160, код КП – 2359.2, основне місце роботи, повна зайнятість) був звільнений 05.11.2020 р. на підставі ст. 38 КЗпП, а потім знову прийнятий на роботу на те ж підприємство з 23.11.2020 р. на попередніх умовах (накази від 02.11.2020 р. № 113-ос та від 19.11.2020 р. № 118-ос відповідно).*

Загальна сума зарплати за листопад (зарплата по дати звільнення + зарплата з дати прийняття) – 10000 грн (ЄСВ – 2200 грн).

Дивимось на рис. 10.2 порядок заповнення таблиць 5 та 6 Звіту з ЄСВ.

Таблиця 5. Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби

3. Звітний місяць рік 4. Тип: початкова скасовуюча додаткова

5. № з/п	6...	7...	8...	9. Реєстраційний номер...										10. Прізвище, ім'я, по батькові ЗО...			11...		12...	14...	16...	18...
				дата початку	дата закінчення	13...	15. Посада	17...	19...													
1	1		1	2	8	5	4	2	5	5	4	1	7	Козуб	Ігор	Іванович			5	Лектор	2359.2	Наказ від 02.11.2020 № 113-ос
																				23160	Лектор	Ст. 38 КЗпП
2	1		1	2	8	5	4	2	5	5	4	1	7	Козуб	Ігор	Іванович	2	3		Лектор	2359.2	Наказ від 19.11.2020 № 118-ос
																				23160	Лектор	

<...>

Таблиця 6. Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам

3. Звітний місяць рік 4. Тип: початкова скасовуюча

5. № з/п	6. Прізвище, ім'я, по батькові	7. Число запису...	8. Реєстраційний номер облікової картки платника податків...	9. Код категорії ЗО	10. Код типу нарахування	11. Місяць та рік, за який проведено нарахування	13. Кількість... нарахованої зарплати...	15. Кількість... у трудовій / цивільно-працевій...	17. Загальна сума нарахованої заробітної плати...		19. Сума річної або розової мінімальної заробітної плати та фактично нарахованої заробітної плати...	20. Сума утриманого одного внеску за звітний місяць...		22. Станка неможливості трудової...	24. Станка неможливості...
									грн	коп.		грн	коп.		
1	1	ч	2854255417	1		112020	1	3	1000000	00			1	0	
			Козуб Ігор Іванович						1000000	00			220000	00	

Рис. 10.2. Фрагмент таблиць 5 та 6 Звіту з ЄСВ. Звільнення/прийняття.

Джерело: [60].

Переведення

Таблиця 5. Однією з підстав для формування таблиці 5 Звіту за формою № Д4 є переведення працівника на **іншу постійну посаду** (роботу) у того ж страховальника.

Відомості **про тимчасове переведення** (наприклад, згідно зі ст. 33 або 34 КЗпП) та переміщення працівника до таблиці 5 вносити **не потрібно**.

Переведення на іншу постійну роботу відображаємо **двома рядками**. Перший рядок - з датою закінчення роботи на попередній посаді (граф 11 «дата закінчення»), другий - з датою початку роботи на новій посаді (граф 11 «дата початку»).

За обома рядками обов'язково мають бути заповнені кадрові графи 12 - 15.

За першим рядком (з датою закінчення роботи на попередній посаді) графу 17 **не заповнюємо**.

Після відправлення Звіту може прийти попередження з пропозицією перевірити правильність заповнення.

Попередження надається у разі, якщо система контролів не може однозначно визначити ситуацію як помилкову.

Тож якщо Звіт за формою № Д4 сформовано правильно, **хвилюватися через наявність попередження не варто**.

Приклад 3. Кушнір Олексій Павлович, кур'єр (код ЗКППТР – 13247, код КП – 9151, основне місце роботи) переведений манекенником (код КП – 5210, основне місце роботи) з 18.11.2020 р. Наказ від 16.11.2020 р. № 105-ос.

Дивимось на рис. 10.3 порядок заповнення таблиці 5 Звіту з ЄСВ.

Таблиця 5. Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби

3. Звітний місяць рік 4. Тип: початкова скасовуюча додаткова

5. № з/п	6...	7...	8...	9. Реєстраційний номер...										10. Прізвище, ім'я, по батьковій ЗО...			11...		12...	14...	16...	18...
				дата початку	дата закінчення	13...	15. Посада	17...	19...													
1	1		1	2	5	2	5	4	1	7	8	4	4	Кушнір	Олексій	Павлович	1	7	Кур'єр	9151	Наказ від 16.11.2020 № 105-ос	
																			13247	Кур'єр		
2	1		1	2	5	2	5	4	1	7	8	4	4	Кушнір	Олексій	Павлович	1	8	Манекенник	5210	Наказ від 16.11.2020 № 105-ос	
																				Манекенник		

Рис. 10.3. Фрагмент таблиці 5 Звіту з ЄСВ. Переведення.

Джерело: [60].

Зверніть увагу: якщо переведення відбувається з 1-го числа календарного місяця, то «перевідні» рядки у вас будуть «розірвані» і відображені в таблицях 5 форм № Д4 за різні звітні періоди. Так, наприклад, якщо працівника переводять на іншу постійну роботу з 1 грудня 2020 року, то дата закінчення роботи за попередньою посадою (30 листопада) буде відображена в таблиці 5 Звіту за формою № Д4 за листопад 2020 року, а дата початку роботи за новою посадою (1 грудня) - у таблиці 5 Звіту за формою № Д4 за грудень.

У разі коли працівник в одному місяці був прийнятий на роботу і переведений на іншу посаду, на нього в таблиці 5 формують три рядки. Перший рядок - із датою прийняття на роботу. Другий - із датою закінчення роботи за посадою, на яку був прийнятий працівник. Третій - із датою початку роботи за новою посадою.

Приклад 4. Костик Ольгу Іванівну прийнято на роботу масажистом (код ЗКППТР – 23184, код КП – 3226, основне місце роботи) з 02.11.2020 р. Наказ від 27.10.2020 р. № 45-ос. З 16.11.2020 р. її переведено косметиком (код ЗКППТР – 13138, код КП – 5141, основне місце роботи). Наказ від 16.11.2020 р. № 46-ос.

Дивимося на рис. 10.4 порядок заповнення таблиці 5 Звіту з ЄСВ.

Таблиця 5. Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби

3. Звітний місяць рік 4. Тип: початкова скасовуюча додаткова

5. № з/п	6...	7...	8...	9. Реєстраційний номер...										10. Прізвище, ім'я, по батьковій ЗО...			11...		12...	14...	16...	18...
				дата початку	дата закінчення	13...	15. Посада	17...	19...													
1	1		1	2	4	5	8	7	4	5	2	1	2	Костик	Ольга	Іванівна	2		Масажист	3226	Наказ від 27.10.2020 № 45-ос	
																			23184	Масажист		
2	1		1	2	4	5	8	7	4	5	2	1	2	Костик	Ольга	Іванівна	1	5	Масажист	3226	Наказ від 16.11.2020 № 46-ос	
																			23184	Масажист		
3	1		1	2	4	5	8	7	4	5	2	1	2	Костик	Ольга	Іванівна	1	6	Косметик	5141	Наказ від 16.11.2020 № 46-ос	
																			13138	Косметик		

Рис. 10.4. Фрагмент таблиці 5 Звіту з ЄСВ. Прийняття та переведення.

Джерело: [60].

Якщо ж працівник в одному місяці був переведений на нову посаду і звільнений, то на нього формуємо два рядки в таблиці 5 Звіту за формою № Д4 (див. приклад 5).

Таблиця 6. У загальному випадку на працівника формуємо в таблиці 6 один рядок із загальною сумою зарплати (зарплата за старою посадою + зарплата за новою посадою).

Але, якщо ж дані, які відображаються у таблиці 6, змінилися, наприклад на старій посаді повна зайнятість, на новій - неповний робочий день, то зарплату, нараховану за такими посадами, відображаємо окремо.

Приклад 5. Бондаря Євгена Петровича, котельника (код ЗКППТР – 13144, код КП – 7214, основне місце роботи, повна зайнятість) переведено маляром (код КП – 7141, основне місце роботи, повна зайнятість) з 10.11.2020 р. Наказ від 10.11.2020 р. № 102-ос. А 30.11.2020 р. його було звільнено на підставі ст. 38 КЗпП. Наказ від 27.11.2020 р. № 105-ос. Загальна зарплата за листопад – 6000 грн (ЄСВ – 1320 грн).

Порядок заповнення таблиць 5 та 6 Звіту з ЄСВ показаний на рис. 10.5.

Донараховуємо/сторнуємо

Якщо працівнику у звітному місяці **донараховуємо** зарплатні виплати, які помилково не були йому нараховані в попередніх звітних періодах, то суми донараховувань включаємо до **фонду оплати праці поточного місяця**. Тобто просто збільшуємо суму зарплати поточного місяця на донараховані суми, проставляючи в графі 11 таблиці 6 звітний місяць і рік. Це узгоджується з положеннями п.п. 3 п. 3 розд. IV Інструкції № 449 і п. 9 розд. IV Порядку № 435.

Як і у випадку з донараховуванням, **сторнована** сума зарплати за минулі місяці включається в зарплату того місяця, в якому було здійснено таке сторнування.

Тобто коригування проводиться за рахунок фонду оплати праці місяця сторнування. Тому в таблиці 6 Звіту за формою № Д4 такі коригування не зачіпають минулих звітних періодів і, відповідно, не виправляються як помилки.

Таблиця 5. Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби

3. Звітний місяць рік 4. Тип: початкова скасовуюча додаткова

5. № з/п	6...	7...	8...	9. Реєстраційний номер...	10. Прізвище, ім'я, по батькові ЗО...	11...		12...	14...	16...	18...
						дата початку	дата закінчення				
1	1		1	2 1 4 7 5 2 4 5 8 8	Бондар Євген Петрович		9	Котельник	7214	Наказ від 10.11.2020 № 102-ос	
								13144	Котельник		
2	1		1	2 1 4 7 5 2 4 5 8 8	Бондар Євген Петрович	1 0	3 0	Маляр	7141	Накази від 10.11.2020 № 102-ос, від 27.11.2020 № 105-ос	
									Маляр	Ст. 38 КЗпП	

<...>

Таблиця 6. Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам

3. Звітний місяць рік 4. Тип: початкова скасовуюча

5. № з/п	6...	7...	8...	9...	10...	11...	13...	17...		19...	20...		22...	24...
								грн	коп.		грн	коп.		
1	1		ч	2 1 4 7 5 2 4 5 8 8	1	1 1 2 0 2 0	3 0	6 0 0 0 0 0	0 0		1 3 2 0 0 0	0	0	
								6 0 0 0 0 0	0 0					

Рис. 10.5. Фрагменти таблиць 5 та 6 Звіту з ЄСВ. Переведення та звільнення.

Джерело: [60].

Приклад 6. Працівникові підприємства Чумаку Олегу Петровичу (основне місце роботи, повна зайнятість) у жовтні 2020 року через збій в бухпрограмі помилково нараховували премію 3000 грн. Помилка виявлена і виправлена у листопаді. У цьому місяці працівникові нараховано основну зарплату за листопад (10000 грн) та відсторновано зайво нараховану у жовтні премію (3000 грн). Загальна сума зарплати за листопад з урахуванням відсторнованої суми – 7000 грн. (ЄСВ – 1540 грн).

Дивимося на рис. 10.6 порядок заповнення таблиці 6 Звіту з ЄСВ.

Таблиця 6. Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам

3. Звітний місяць		1 1		рік		2 0 2 0		4. Тип: початкова		X		скасовуюча																							
5. № з/п	6...	7...	8...	9...	10...	11...	13...	15...	17...		19...		20...		22...	24...																			
		12. Прізвище, ім'я, по батькові ЗО						14...	16...	18...		21...		23...	25...																				
1	1	ч	2	5	4	4	4	5	1	2	1	4	1	1	1	2	0	2	0	3	0	7	0	0	0	0	0	0	0	1	0				
		Чумак Олег Петрович																7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Рис. 10.6. Фрагмент таблиці 6 Звіту з ЄСВ. Сторнування.

Джерело: [60].

Виняток з наведеного вище правила - ситуація, коли **сторнування зарплати пов'язане з уточненням кількості відпрацьованого часу** у зв'язку з відпусткою або тимчасовою непрацездатністю. Наприклад, працівникові у попередньому звітному періоді була нарахована і відображена у звітності з ЄСВ зарплата за повністю відпрацьований місяць. Але згодом виявилось, що він у цьому місяці був непрацездатний (або перебував у відпустці).

Суми заробітку, що нарахований у попередньому звітному періоді та перерахунок якого проводиться у поточному звітному періоді з причини уточнення кількості відпрацьованого часу у зв'язку з лікарняними (відпусткою), відображаються у таблиці 6 за звітній період із знаком «мінус».

Отже, звичайні роботодавці, які виплачують заробітну плату і винагороди за ЦПД, формують таблиці 1, 5, 6 і 7 Звіту за формою № Д4. У таблиці 6 нараховані застрахованій особі зарплату, лікарняні, допомогу по вагітності та пологах, винагороду за ЦПД відображаємо окремими рядками. Якщо працівнику у звітному місяці донараховуємо зарплатні виплати, які помилково не були йому нараховані в попередніх звітних періодах, то суми донарахувань включаємо до фонду оплати праці поточного місяця.

Також варто зазначити, що грудень 2020 року буде останнім звітним періодом для роботодавців, за який подаватиметься Звіт з ЄСВ за формою № Д4 [59]. Далі, починаючи зі звітних періодів 2021 року, підприємства будуть звітувати з податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), військового збору (ВЗ) та ЄСВ, подаючи єдину звітність. Відповідні зміни внесені до Закону № 2464 та ПКУ. При цьому Мінфін на своєму сайті оприлюднив проєкт об'єднаної звітності, який містить елементи форм Звіту з ЄСВ та 1ДФ.

Згідно проєкту, нова звітність складатиметься з титульного аркуша та 4 додатків до нього. Проте звичайні роботодавці формуватимуть лише титульний аркуш, який є аналогом таблиці 1 Звіту з ЄСВ, додаток 1 до нього - це аналог таблиці 6 Звіту з ЄСВ та додаток 4 - це аналог форми № 1ДФ [59].

Оскільки запропонований Мінфіном звіт складений із двох існуючих сьогодні звітів, то частина інформації в ньому дублюється. Так, наприклад, інформацію про нараховану зарплату пропонується відображати у звіті тричі. Двічі - для ЄСВ-цілей загальною сумою та персоналізовано. Плюс ще раз персоналізовано для цілей ПДФО та ВЗ.

Також у новому звіті ПДФО та військовий збір пропонується відображати персоналізовано. Тобто за кожною особою зазначати з відповідною ознакою нарахований та виплачений їй дохід, утриманий/сплачений ПДФО з цього доходу та утриманий /сплачений військовий збір [59].

При цьому проєктом пропонується відображати суми доходів та ПДФО, ВЗ і ЄСВ з розбиттям за місяцями кварталу.

Подавати об'єднаний звіт необхідно за основним місцем обліку щокварталу (протягом 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу). **Уперше – за підсумками I кварталу 2021 року [59].**

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Дайте визначення податкової декларації згідно з Податковим кодексом.
2. Хто несе відповідальність за неподання, порушення порядку заповнення документів податкової звітності, порушення строків їх подання контролюючим органам, недостовірність інформації, наведеної у зазначених документах?
3. Якими є обов'язкові реквізити податкової декларації?
4. Ким повинна бути підписана податкова декларація?
5. Які є способи подання податкової декларації?
6. Якими є базові звітні (податкові) періоди?
7. В які строки необхідно сплатити податкове зобов'язання?
8. Яким є порядок подання уточнюючого розрахунку до податкової декларації?
9. Якими законодавчими документами встановлено порядок нарахування та сплати податку на додану вартість?
10. Охарактеризуйте зміст і структуру податкової декларації з ПДВ.
11. Які існують форми звітності з ПДВ та хто їх складає?
12. Які існують звітні періоди і строки подання звітності з ПДВ?
13. Опишіть методичку складання звітності з податку на додану вартість.
14. Розкрийте порядок оформлення податкової декларації з ПДВ.
15. Які додатки подають до декларації за повною формою?
16. Який порядок подання податкової декларації з ПДВ?
17. В які строки сплачується ПДВ?
18. Які законодавчі документи встановлюють порядок нарахування та сплати податку на прибуток?
19. Опишіть алгоритм розрахунку оподаткованого прибутку за звітний період.
20. Які додатки заповнюються до податкової декларації з податку на прибуток?
21. Як розраховується сума податку на прибуток, що підлягає сплаті до бюджету?
22. В які терміни подається податкова декларація з податку на прибуток?
23. Охарактеризуйте зміст і структуру звіту про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, надбавки, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (форма № Д4).
24. Якими є обов'язкові реквізити форми № Д4?

ТЕМА 11.

СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ

11.1. Склад і строки подання статистичної звітності

Статистична звітність охоплює всі галузі економіки та є основою для приведення статистичних спостережень в країні.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про державну статистику» респонденти мають право знати, які первинні дані про них збираються у процесі статистичних спостережень, з якою метою, як, ким і з якою метою будуть використовуватися.

Респонденти зобов'язані безкоштовно (за винятком проведення окремих вибіркового обстежень фізичних осіб або сукупностей таких осіб, за участь у яких респонденти отримують грошову компенсацію за витрату часу) в повному обсязі за формою, передбаченою звітно-статистичною документацією, у визначені строки подавати органам державної статистики достовірну інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, і дані бухгалтерського обліку.

Склад, обсяги та методологія розрахунків показників, адреси і строки подання статистичної інформації, зазначені у звітно-статистичній документації, є обов'язковими для всіх респондентів і не можуть бути змінені без відповідного дозволу органів державної статистики.

Відповідно до статей 21-22 Закону України «Про державну статистику» первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення статистичних спостережень, а також адміністративні дані щодо респондентів, отримані органами державної статистики від органів, що займаються діяльністю, пов'язаною із збиранням та використанням адміністративних даних, є конфіденційною інформацією, яка охороняється Законом і використовується виключно для статистичних цілей у зведеному знеособленому вигляді.

Поширення статистичної інформації, на підставі якої можна визначити конфіденційну статистичну інформацію щодо конкретного респондента, забороняється.

Статистична інформація, отримана органами державної статистики у процесі статистичних спостережень, не може вимагатися державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими юридичними особами, об'єднаннями громадян, посадовими та іншими особами з метою використання для прийняття рішень до конкретного респондента.

Статистична інформація, яка дозволяє прямо чи опосередковано встановити конкретного респондента або визначити первинні дані щодо нього, може бути поширена за згодою цього респондента і відповідно до погоджених з ним умов, або якщо вона отримана із загальнодоступних джерел.

Заборона стосовно поширення статистичної інформації **не розповсюджується** на:

- знеособлену статистичну інформацію у незведеному вигляді, яка не дозволяє визначити конфіденційну статистичну інформацію щодо конкретного респондента;
- інформацію щодо назв, адрес, номерів телефонів, видів діяльності, загальних сум заборгованості із виплати (нарахування) заробітної плати підприємств, установ і організацій, якщо інше не передбачено законодавством;
- первинні дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення державних статистичних спостережень щодо стану навколишнього природного середовища, зокрема землі, води, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу, чинників, які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, за винятком обмежень, встановлених законодавством.

Джерелами статистичних даних про господарську діяльність є статистична звітність і спеціально організовані спостереження.

Статистичний звіт, статистична звітність - це форма звітності (бланк) державного статистичного спостереження, за якою респонденти подають інформацію органам державної статистики під час збирання державної статистичної звітності у вигляді звіту затвердженого зразка та за підписом посадових осіб, які відповідають за достовірність наданої інформації [46].

Респондент - це особа або сукупність осіб, які підлягають статистичному спостереженню у встановленому законодавством порядку.

Респондентами є:

- юридичні особи;
- відокремлені підрозділи юридичних осіб, що знаходяться на території України;
- відокремлені підрозділи юридичних осіб України, що знаходяться за межами України;
- фізичні особи, незалежно від їх громадянства, які перебувають на території України, або сукупності таких осіб;
- фізичні особи, які є громадянами України і перебувають за її межами, або сукупності таких осіб.

Організація статистичної звітності й управління нею покладено на Державну службу статистики України.

Статистичну звітність підприємств можна класифікувати за різними ознаками.

За змістом звітних даних виділяють типову і спеціалізовану звітність [13, с. 393].

У типовій звітності відображаються однакового змісту показники, що характерні для усіх підприємств незалежно від виду діяльності та форми власності.

До спеціалізованої звітності відносять звітність, що характеризує діяльність підприємств і організацій окремої галузі економіки або її підгалузей.

За обсягом показників звітність поділяється на коротку і повну [13, с. 393].

Коротка звітність подається із скороченим числом показників за звітний місяць або квартал.

Повна звітність подається за всіма показниками, затвердженими в установленому порядку, включаючи й ті, за якими спочатку були відправлені короткі звіти.

За терміном подання звітність поділяється на поточну і річну [13, с. 393].

Поточна звітність - це квартальна, місячна, двотижнева, тижнева звітність.

Річна звітність містить показники діяльності підприємств за звітний (календарний) рік.

За ступенем узагальнення даних звітність поділяється на первинну і зведену [13, с. 393].

Під *первинною звітністю* розуміють звітність окремих підприємств. *Зведену звітність* одержують шляхом зведення первинної звітності.

Система статистичної звітності в Україні визначається **Загальним табелем (переліком) форм державних статистичних спостережень**, в якому зазначається перелік форм державних статистичних спостережень: форм звітності, анкет, інших статистичних формулярів, необхідних для проведення державних статистичних спостережень.

Форми звітності державних органів (крім органів державної статистики) та органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб, що займаються діяльністю, пов'язаною із збиранням та використанням адміністративних даних, до табеля не включені.

Перелік форм структурований відповідно до плану. По кожній формі, згідно з наказом про її затвердження, наводиться її найменування, індекс і періодичність, зазначається, хто подає, та встановлюються строки подання.

Наказом Державної служби статистики України «Про затвердження загального табеля (переліку) форм державних статистичних спостережень на 2021 рік» від 8 грудня 2020 року № 344 встановлено розділи статистичних спостережень, кожному з яких відповідає визначений перелік форм статистичної звітності:

1. Демографічна та соціальна статистика.

1.02 Ринок праці.

1.02.01 Зайнятість та безробіття.

1.02.02 Оплата праці та соціально-трудова відносина.

-
- 1.03 Освіта.**
 - 1.05 Доходи та умови життя.**
 - 1.07 Населені пункти та житло.**
 - 2. Економічна статистика.**
 - 2.01 Макроекономічна статистика.**
 - 2.01.01 Тенденції ділової активності.
 - 2.03 Економічна діяльність.**
 - 2.03.01 Діяльність підприємств.
 - 2.03.02 Послуги.
 - 2.03.03 Внутрішня торгівля.
 - 2.03.04 Капітальні інвестиції.
 - 2.03.05 Основні засоби.
 - 2.03.07 Сільське, лісове та рибне господарство.
 - 2.03.08 Енергетика.
 - 2.03.09 Промисловість.
 - 2.03.10 Будівництво.
 - 2.03.11 Транспорт.
 - 2.03.12 Туризм.
 - 2.04 Державні фінанси, податки та публічний сектор.**
 - 2.05 Зовнішньоекономічна діяльність та статистика зовнішнього сектору.**
 - 2.05.01 Зовнішня торгівля товарами.
 - 2.05.02 Зовнішня торгівля послугами.
 - 2.05.03 Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності.
 - 2.06 Ціни.**
 - 2.06.01 Споживчі ціни.
 - 2.06.02 Ціни виробників.
 - 2.07 Наука та інновації.**
 - 2.07.01 Наука.
 - 2.07.02 Інновації.
- 3. Навколишнє природне середовище та статистика багатьох галузей**
 - 3.01 Навколишнє природне середовище.**
 - 3.03 Інформаційне суспільство.**

Граничні терміни подання форм державних статистичних спостережень щорічно визначаються Державною службою статистики України у *Календарі подання форм державних статистичних спостережень та фінансової звітності* у відповідному році.

Нижче зупинимося на розгляді типових форм статистичної звітності.

11.2. Методика складання статистичної звітності з оплати праці та соціально-трудова відносин

Звіт із праці (форма № 1-ПВ (місячна, квартальна) подають юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб не пізніше 7-го числа місяця, наступного за звітним періодом.

При заповненні статистичної звітності за формами №1-ПВ (місячна) та № 1-ПВ (квартальна) слід керуватися:

1. Інструкцією зі статистики кількості працівників, затвердженої наказом Державного комітету статистики України від 28.09.2005 № 286;
2. Інструкцією зі статистики заробітної плати, затвердженої наказом Державного комітету статистики України від 13.01.2004 № 5.
3. Інструкцією щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-ПВ (місячна) «Звіт з праці», затвердженої наказом Держкомстату України від 26.10.2009 № 403;
4. Роз'ясненням Державної служби статистики України щодо форми державного статис-

тичного спостереження № 1-ПВ (місячна) «Звіт із праці» від від 13.07.2016 р. N 17.4-12/4.

5. Роз'ясненням Державної служби статистики України щодо форми державного статистичного спостереження № 1-ПВ (місячна) «Звіт із праці» від 14.07.2020 р. № 19.1.2-12/12-20 (набере чинності з 01 лютого 2021 р.).

6. Інструкцією щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-ПВ (квартальна) «Звіт з праці», затвердженої наказом Держкомстату України від 26.10.2009 № 404;

7. Роз'ясненням Державної служби статистики України щодо форми державного статистичного спостереження № 1-ПВ (квартальна) «Звіт із праці» від 31.07.2019 р. № 19.1.2-12/31-19

8. Наказом Державної служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 1-ПВ (квартальна) «Звіт із праці» від 17.06.2020 № 178.

9. Наказом Державної служби статистики України «Про затвердження форм державного статистичного спостереження № 1-ПВ (місячна) та № 1-ПВ (квартальна) «Звіт із праці» від 10.06.2016 № 90.

10. Наказом Державного комітету статистики України «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 № 489.

Форма державного статистичного спостереження Звіт із праці (форма № 1-ПВ (місячна) складається з двох розділів:

Розділ I. Кількість працівників, робочий час і фонд оплати праці.

Розділ II. Заборгованість перед працівниками із заробітної плати та виплат із соціального страхування.

Джерелами інформації для показників форми № 1-ПВ (місячна) є первинні облікові документи, документи бухгалтерського обліку та фінансової звітності та інші документи, передбачені нормами чинного законодавства.

Методика складання Звіту із праці (форма №1-ПВ (місячна) наведена у таблиці 11.1.

Таблиця 11.1

Методика складання Звіту із праці (форма №1-ПВ (місячна)

Код рядка	Зміст інформації
Розділ I. Кількість працівників, робочий час і фонд оплати праці	
Рядок 1020	Містить дані про суму нарахованого фонду оплати праці усіх працівників відповідно до Інструкції зі статистики заробітної плати, зокрема штатних працівників (рядок 1070); тих, що працюють за сумісництвом; осіб, які виконують роботи за цивільно-правовими договорами; учнів та студентів, які проходять виробниче навчання та виробничу практику на підприємстві; інших категорій працівників, яким здійснювалися нарахування з фонду оплати праці у звітному періоді, зокрема тих, які перебувають у відпустках у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (крім допомоги, що надається за рахунок фондів державного соціального страхування), працівників, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, а також звільнених. Цей рядок містить дані про суми нарахувань за дні відпусток, що припадають на звітний місяць.
Рядок 1030	Містить дані про суму податку з доходів фізичних осіб із фонду оплати праці усіх працівників (рядок 1020), без перерахунків за попередній рік.
Рядок 1040	Містить дані про середньооблікову кількість штатних працівників, крім тих, які перебувають у відпустках у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до пункту 3.2 глави 3 Інструкції зі статистики кількості працівників, а також призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період.

Код рядка	Зміст інформації
Рядок 1060	Містить дані про кількість фактично відпрацьованих штатними працівниками людино-годин, зокрема у вихідні (за графіком), святкові та неробочі дні, період службових відряджень, на надурочних роботах, а також час роботи надомників та тих, які працюють за сумісництвом на тому самому підприємстві, де й основне місце роботи (в повному обсязі).
Рядок 1070	Містить дані про фонд оплати праці штатних працівників (рядок 1040). Дані рядка 1070 можуть бути меншими за фонд оплати праці усіх працівників (рядок 1020) на суму нарахувань особам, які не враховуються в середньообліковій кількості штатних працівників.
Розділ II. Заборгованість перед працівниками із заробітної плати та виплат із соціального страхування	
Рядок 2010	Містить дані про загальну суму не виплаченої працівникам заробітної плати, строк виплати якої минув до кінця звітного періоду. Наприклад, у звіті за січень - грудень містяться дані на 1 січня наступного року про суму повністю або частково не виплаченої працівникам заробітної плати, що нарахована за січень - листопад звітного року та попередні роки. Рядок не містить інформації про поточну заборгованість. Рядок 2010 містить дані про невиплачену заробітну плату усім категоріям працівників, а саме: штатним працівникам, особам, які працюють за сумісництвом, за цивільно-правовими договорами та звільненим працівникам. Рядок 2010 містить дані про частину нарахувань з фонду заробітної плати, що належить до виплати, без урахування обов'язкових для усіх працівників відрахувань із заробітної плати. Цей рядок не містить даних про депоновану заробітну плату, яка своєчасно не отримана з вини працівника та кореспондується із сумою простроченої кредиторської заборгованості з оплати праці на відповідну дату.
Рядок 2020	Містить дані про заборгованість із виплати заробітної плати за попередні роки. Наприклад, у звіті за січень містяться дані на 1 лютого, які дорівнюють сумі у рядку 2010, оскільки строк виплати заробітної плати за січень ще не настав. У наступних періодах рядок містить суму, зменшену на виплати у відповідному місяці звітного періоду в рахунок погашення заборгованості за попередні роки.
Рядок 2030	Містить дані щодо кількості усіх працівників (штатних працівників, тих, які працюють за сумісництвом, за цивільно-правовими договорами, звільнених працівників), яким не виплачено заробітну плату, строк виплати якої минув до кінця звітного періоду.
Рядок 2040	Містить дані про суму заборгованості з виплат працівникам у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності як за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, так і за рахунок коштів підприємства з оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, з урахуванням непрацездатності, пов'язаної з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням.
Рядок 2050	Містить дані про заборгованість із виплати заробітної плати за рахунок коштів державного бюджету у вигляді компенсаційних виплат працівникам, передбачених Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (код статті бюджетної класифікації «2170 - виплата пенсій і допомоги»).
Рядок 2060	Містить дані про заборгованість із виплати заробітної плати, яка фінансується за рахунок коштів місцевих бюджетів (код статті бюджетної класифікації «2111 - заробітна плата»).
Рядок 2070	Містить дані про заборгованість із виплати компенсацій працівникам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що здійснюються за рахунок державного бюджету і належать до фонду оплати праці, зокрема нарахування, здійснені відповідно до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», а саме: доплату до заробітку особам, які працюють на територіях радіоактивного забруднення, оплату додаткової відпустки (14 робочих днів) та різниці між попереднім заробітком і заробітком на новій роботі при переведенні у зв'язку зі станом здоров'я на нижчеоплачувану роботу.

Джерело: [53].

Правильність даних, наведених у формі № 1-ПВ (місячна), можна перевірити шляхом проведення арифметичного контролю, наприклад:

- рядок 1020 > або = рядок 1070;
- рядок 1030 < рядок 1020;
- рядок 2010 > або = рядок 2020;
- рядок 2010 (у звіті за січень) = рядок 2020;
- рядок 2010 > або = рядок 2050;
- рядок 2010 - рядок 2010 попереднього звіту < або = (рядок 1020 - рядок 1030) попереднього звіту;
- рядок 2050 > або = рядок 2060 + рядок 2070.

Форма державного статистичного спостереження Звіт із праці (форма № 1-ПВ (квартальна)) складається з семи розділів:

Розділ I. Кількість штатних працівників.

Розділ II. Втрати робочого часу штатних працівників.

Розділ III. Склад фонду оплати праці штатних працівників.

Розділ IV. Розподіл штатних працівників за розмірами заробітної плати (*за останній місяць кварталу*).

Розділ V. Кількість і фонд оплати праці окремих категорій працівників.

Розділ VI. Інформація про укладання колективних договорів станом на 31 грудня 2020 р. (*у звіті за IV квартал*).

Розділ VII. Витрати на утримання робочої сили, що не входять до складу фонду оплати праці за 2019 р. (*у звіті за I квартал*).

Джерелами інформації показників форми № 1-ПВ (квартальна) є дані первинної облікової документації підприємств, установ, організацій.

Методика складання Звіту із праці (форма №1-ПВ (квартальна)) наведена у таблиці 11.2.
Таблиця 11.2

Методика складання Звіту із праці (форма №1-ПВ (квартальна))

Код рядка	Зміст інформації
Розділ I. Кількість штатних працівників	
Розділ I форми № 1-ПВ (квартальна) містить дані щодо прийому на роботу та звільнення штатних працівників у звітному кварталі, їх облікової кількості на кінець звітного кварталу, а також окремих категорій штатних працівників станом на 31 грудня. Цей розділ не включає дані стосовно тих працівників, які прийняті на роботу за сумісництвом з інших підприємств (зовнішні сумісників); зайняті за цивільно-правовими договорами; переведені з інших підприємств за договорами між суб'єктами господарювання. Цей розділ також містить дані щодо руху кадрів, який відбувається у разі реорганізації підприємства і документально підтверджений.	
Рядок 3020	Містить дані про кількість працівників, які у звітному періоді прийняті на роботу наказом чи розпорядженням власника підприємства або уповноваженого ним органу.
Рядок 3040	Містить дані про кількість працівників, які у звітному періоді звільнені з роботи на цьому підприємстві в результаті припинення або розірвання трудового договору, незалежно від причин звільнення.
Рядок 3050	Містить дані про кількість працівників, які звільнені з підприємства у зв'язку з розірванням трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у випадках змін в організації виробництва й праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, скорочення чисельності або штату працівників.

Код рядка	Зміст інформації
Рядок 3060	<p>Містить дані про кількість працівників, які звільнені з підприємства у зв'язку з такими причинами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розірвання трудового договору з ініціативи працівника, за винятком випадків, коли заява про звільнення з роботи за власним бажанням зумовлена неможливістю продовжувати роботу; - припинення трудового договору за згодою сторін; - прогул без поважних причин, інші порушення трудової дисципліни; - розірвання трудового договору у випадках виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі, систематичного невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку. <p>Сума показників у рядках 3050 та 3060 може бути меншою порівняно з даними у рядку 3040. Різницю може становити кількість працівників, які звільнилися з підстав: закінчення визначеного строку трудового договору (контракту), встановленого за погодженням сторін, закінчення тимчасових та сезонних робіт;</p> <ul style="list-style-type: none"> - призову або вступу працівника на військову службу, направлення працівника на альтернативну (невійськову) службу; - розірвання трудового договору з ініціативи працівника, коли заява про звільнення з роботи за власним бажанням зумовлена неможливістю продовжувати роботу: переїзд на нове місце проживання; переведення чоловіка або дружини на роботу в іншу місцевість; вступ до навчального закладу; неможливість проживання у цій місцевості, підтверджена медичним висновком; вагітність та пологи; догляд за дитиною до досягнення нею чотирнадцятирічного віку або дитиною з інвалідністю; догляд за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку або особою з інвалідністю I групи; вихід на пенсію; прийняття на роботу за конкурсом, а також з інших поважних причин; переведення працівника за його згодою на інше підприємство або переходу на виборну посаду. <p>Відповідно до пункту 5.5 глави 5 Інструкції зі статистики кількості працівників днем звільнення працівника вважається перший день його виключення з обліку на підприємстві (перший робочий день після дати, зазначеної у заяві, наказі про звільнення). Для підприємств із безперервним циклом виробництва днем звільнення вважається наступний робочий день.</p>
Рядок 3070	Містить дані про облікову кількість штатних працівників на останню дату звітного періоду відповідно до глави 2 Інструкції зі статистики кількості працівників, включно з працівниками, призваними на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період.
Рядок 3080	Містить дані про облікову кількість штатних працівників станом на 31 грудня, які згідно з трудовим договором прийняті на роботу на умовах неповного робочого дня (тижня) або яким надалі було встановлено неповний робочий день (тиждень) за згодою працівника.
Рядок 3090	Містить дані про облікову кількість жінок станом на 31 грудня, які відповідно до статті 17 Закону України «Про відпустки» на кінець звітного періоду перебувають в оплачених відпустках у зв'язку з вагітністю та пологами.
Рядок 3100	Містить дані про облікову кількість штатних працівників станом на 31 грудня, які перебувають у відпустках для догляду за дитиною (до досягнення нею трирічного віку або більшої тривалості) відповідно до статті 18 Закону України «Про відпустки».
Розділ II. Втрати робочого часу штатних працівників	
Усі показники розділу II форми № 1-ПВ (квартальна) стосуються категорій працівників, які враховуються в середньообліковій кількості штатних працівників згідно з пунктом 3.2 глави 3 Інструкції зі статистики кількості працівників.	
Рядок 4080	Містить дані про кількість невідпрацьованого робочого часу через відпустки без збереження заробітної плати, які надаються власником чи уповноваженим ним органом самостійно, у межах своїх повноважень з незалежних від працівника причин, наприклад на період припинення виконання робіт.

Продовження таблиці 11.2

Код рядка	Зміст інформації
Рядок 4090	Містить дані про кількість невідпрацьованого робочого часу (порівняно з установленою його тривалістю) через переведення працівників на роботу з неповним робочим днем (тижнем) з причин простою підприємства або скорочення обсягів робіт.
Рядок 4100	Містить дані про кількість невідпрацьованого робочого часу працівників, які згідно із Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» брали участь у колективних невиходах на роботу (страйках).
У графі 2 розділу II форми № 1-ПВ (квартальна) містяться дані про кількість працівників як працюючих, так і звільнених у звітному році, які були відсутні на роботі з причин, зазначених у рядках 4080 - 4100 (один раз за причиною).	
Рядок 5010	Містить дані про суму нарахованого фонду оплати праці штатних працівників, який складається з основної, додаткової заробітної плати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат, визначену згідно з Інструкцією зі статистики заробітної плати.
Рядки 5020, 5030	Містять дані про фонд основної та додаткової заробітної плати, складові яких визначено у пунктах 2.1, 2.2 глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати.
Рядок 5040	Містить дані про суми нарахованих надбавок та доплат до тарифних ставок і посадових окладів, передбачених чинним законодавством або колективним договором, визначених підпунктом 2.2.1 пункту 2.2 глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати.
Рядок 5050	Містить дані про суми нарахованих премій та винагород, що мають систематичний характер (щомісячні, щоквартальні), визначених підпунктом 2.2.2 пункту 2.2 глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати.
Розділ III. Склад фонду оплати праці штатних працівників	
Рядок 5051	Містить дані про суми виплат, пов'язаних з індексацією заробітної плати, нараховані відповідно до Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 р. № 1078 (зі змінами).
Рядок 5052	Містить дані про суми компенсації втрати частини заробітку у зв'язку з порушенням термінів її виплати, нараховані відповідно до Порядку проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 р. № 159 (зі змінами).
Рядок 5060	Містить дані про суми заохочувальних та компенсаційних виплат, визначених пунктом 2.3 глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати.
Рядок 5070	Містить дані про суми нарахованої матеріальної допомоги, передбаченої підпунктом 2.3.3 пункту 2.3 глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати, зокрема, допомоги у розмірах, передбачених чинним законодавством або визначених колективним договором, що надається працівникам як за умови подання заяви, так і без неї. Показник не включає матеріальну допомогу разового характеру, необхідність отримання якої виникла раптово (лікування, сімейні обставини тощо), за умови подання заяви та визначення розміру виплат адміністрацією підприємства.
Рядок 5080	Містить дані про суми, пов'язані з наданням працівникам пільг соціального характеру (підпункт 2.3.4 пункту 2.3 глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати).
Рядок 5090	Містить дані про суми оплати за невідпрацьований робочий час, що входять до складу фонду додаткової заробітної плати (рядок 5030) та заохочувальних і компенсаційних виплат (рядок 5060), визначених у підпункті 2.2.12 пункту 2.2 та підпункті 2.3.1 пункту 2.3 глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати.
Розділ IV. Розподіл штатних працівників за розмірами заробітної плати (за останній місяць кварталу)	
У розділі IV форми № 1-ПВ (квартальна) містяться дані відповідно до відомостей про нарахування заробітної плати штатним працівникам за останній місяць кожного кварталу.	

Код рядка	Зміст інформації
Рядок 6010	Містить дані про кількість штатних працівників, яким оплачено 50% і більше фонду робочого часу, встановленого на звітний місяць колективним договором підприємства та чинним законодавством. Рядок містить інформацію про працівників, які перебували в оплачуваних відпустках, відрядженнях та були відсутні з інших причин зі збереженням середньої заробітної плати, та не включає випадків тимчасової непрацездатності. Рядок також містить дані про працівників, прийнятих на половину ставки заробітної плати або тимчасово переведених на такий режим роботи, які відпрацювали не менше 50% фонду робочого часу, встановленого для працівника, зайнятого повний робочий день.
Рядки 6020-6120	Містять дані про розподіл кількості працівників, зазначеної у рядку 6010, залежно від розмірів нарахованої їм за звітний місяць заробітної плати (відповідно до глави 2 Інструкції зі статистики заробітної плати), без урахування перерахунків за попередні періоди та виплат, що не належать до фонду оплати праці (глава 3 Інструкції зі статистики заробітної плати), зокрема, допомоги по тимчасовій непрацездатності, інших видів допомоги, що здійснюються за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, а також сум, нарахованих за період відпустки, що не припадають на звітний місяць.
Рядки 6130-6150	Містять дані про працівників, які були прийняті на умовах повного робочого дня (тижня) та перебували в обліковому складі працівників на кінець звітного періоду.
Рядок 6130	Містить дані про кількість штатних працівників, які відпрацювали 100% фонду робочого часу, встановленого законодавством на відповідний місяць, разом з тими, які були у відрядженні, а також тими, для кого запроваджено підсумований облік робочого часу та які повністю відпрацювали норму робочого часу, встановлену згідно з графіком на звітний місяць. Рядок не містить даних про прийнятих на неповну ставку.
Рядок 6140	Містить дані із рядка 6130 про кількість штатних працівників, у яких нарахована заробітна плата за повний місяць була у межах (менше або дорівнювала) мінімального розміру, встановленого законодавством у цьому періоді.
Рядок 6150	Містить дані про облікову кількість працівників на кінець звітного місяця, яким тарифну ставку (оклад згідно з тарифним розрядом, посадовий оклад) встановлено нижче від прожиткового мінімуму для працездатної особи, що діяв у цьому періоді, крім жінок, які перебувають у відпустках у зв'язку з вагітністю та пологами, а також для догляду за дитиною до досягнення нею віку, передбаченого чинним законодавством, уключаючи тих, що тимчасово прийняті на їхнє робоче місце (посаду).
Розділ V. Кількість і фонд оплати праці окремих категорій працівників	
Рядок 7010	У графі 1 рядка 7010 форми № 1-ПВ (квартальна) містяться дані про середньооблікову кількість жінок - штатних працівників, що визначається згідно з Інструкцією зі статистики кількості працівників, крім тих, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, а також для догляду за дитиною до досягнення нею віку, передбаченого чинним законодавством. У графі 2 цього рядка містяться дані про фонд оплати праці жінок, уключених до середньооблікової кількості штатних працівників, а в графі 3 - кількість відпрацьованих ними людино-годин.
Рядок 7020	Містить дані установ та організацій розпорядників бюджетних коштів, які утримуються за рахунок державного чи місцевого бюджету і є неприбутковими. Графа 1 містить дані про середньооблікову кількість штатних працівників, оплата праці яких фінансується за рахунок коштів державного чи місцевого бюджету. Графа 2 містить дані про суму фонду оплати праці, нарахованого таким працівникам за рахунок видатків зазначених бюджетів.
Рядок 7030	Містить дані про середню кількість і фонд оплати праці зовнішніх сумісників (пункт 3.3 глави 3 Інструкції зі статистики кількості працівників).
Рядок 7040	Містить дані про середню кількість і фонд оплати праці працівників, які виконували роботи за цивільно-правовими договорами, та сплатили єдиний соціальний внесок із суми оплати за виконані роботи (пункт 3.3 глави 3 Інструкції зі статистики кількості працівників). Рядок не містить даних про штатних працівників підприємства, які одночасно уклали цивільно-правовий договір з цим підприємством, та фізичних осіб - підприємців.

Код рядка	Зміст інформації
<p>Розділ VI. Інформація про укладання колективних договорів станом на 31 грудня 2020 р. (у звіті за IV квартал)</p> <p>Розділ VI форми № 1-ПВ (квартальна) містить дані в цілому по підприємству (юридичній особі, відокремленому підрозділу), включаючи найманих працівників його структурних підрозділів незалежно від їх місцезнаходження.</p>	
Рядок 8010	<p>Містить дані про фактичну кількість укладених на звітну дату колективних договорів, які були зареєстровані місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування відповідно до частини одинадцятої статті 9 Закону України «Про колективні договори і угоди».</p> <p>У формі щодо відокремленого підрозділу (філії, представництва) містяться дані про кількість колективних договорів, дія яких поширюється на такий підрозділ.</p>
Рядок 8020	<p>Містить дані про кількість штатних працівників, на яких поширюється дія укладених колективних договорів (угод), тобто усіх працівників, які включаються до облікової кількості штатних працівників підприємства відповідно до пунктів 2.4, 2.5 глави 2 Інструкції зі статистики кількості працівників.</p>
Рядок 8030	<p>Містить дані про розмір мінімальної місячної тарифної ставки (посадового окладу) відповідно до змісту укладених на підприємстві колективних договорів (угод).</p>
Рядок 8040	<p>Містить дані про розмір мінімальної місячної тарифної ставки (посадового окладу), визначений у галузевій угоді, у сфері дії якої перебуває підприємство.</p>
<p>Розділ VII. Витрати на утримання робочої сили, що не входять до складу фонду оплати праці за 2019 р. (у звіті за I квартал).</p> <p>Розділ VII форми № 1-ПВ (квартальна) містить дані стосовно фактичних витрат підприємств, що направлені на забезпечення соціальних, культурно-побутових потреб працівників, а також інших витрат, пов'язаних з утриманням робочої сили, незалежно від наявності укладеного колективного договору.</p> <p>Розділ VII форми № 1-ПВ (квартальна) містить дані в цілому по підприємству (юридичній особі, відокремленому підрозділу) за період з 1 січня до 31 грудня попереднього року.</p> <p>Розділ VII форми № 1-ПВ (квартальна) не містить даних стосовно виплат, які входять до складу фонду оплати праці, який визначається згідно з Інструкцією зі статистики заробітної плати, а також сум внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, інших нарахувань, податків та зборів на фонд оплати праці.</p> <p>Суми витрат, пов'язаних із придбанням у інших організацій товарів та послуг для працівників, містять дані щодо суми податку на додану вартість.</p> <p>Розділ VII форми № 1-ПВ (квартальна) не містить даних стосовно інформаційно-консультаційних послуг працівникам інших організацій згідно з відповідними договорами між підприємствами.</p>	
Рядок 9020	<p>Містить дані про витрати на соціальне забезпечення працівників, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - страхові внески підприємств за договорами добровільного пенсійного страхування, укладеними з недержавними пенсійними фондами, на користь працівників; - витрати на медичне страхування; - соціальні допомоги та виплати, які здійснені за рахунок коштів підприємства по аналогії до передбачених законодавством, працівникам, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною, при народженні дитини, сім'ям з неповнолітніми дітьми; - суми допомоги колишнім працівникам підприємства; - одноразова допомога працівникам, які виходять на пенсію, згідно з чинним законодавством та колективними договорами (угодами); суми вихідної допомоги при припиненні трудового договору у випадках, визначених законодавством; - суми, нараховані працівникам за час затримки розрахунку при звільненні згідно з чинним законодавством; - видатки підприємств на покриття витрат Пенсійного фонду України на виплату та доставку пільгових пенсій; - компенсація моральної шкоди працівникам за рахунок коштів підприємства, що виплачується за рішенням суду; - витрати підприємств на оплату послуг з лікування працівників, проходження ними медичного обстеження, які були надані закладами охорони здоров'я; - матеріальна допомога разового характеру, що надається підприємством працівникам у зв'язку із сімейними обставинами, на оплату лікування, поховання, а також матеріальна допомога на оздоровлення дітей;

Код рядка	Зміст інформації
	інші витрати на соціальний захист працівників. Рядок 9020 не містить даних про суми, нараховані працівникам за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та оплату перших 5 днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві.
Рядок 9030	Містить дані про витрати на культурно-побутове обслуговування працівників, які здійснені безпосередньо підприємством або перераховані виборчому органу первинної профспілкової організації (профспілковому представнику), або іншим громадським організаціям на зазначені потреби, зокрема: – утримання їдалень, профілакторіїв, санаторіїв, будинків і таборів відпочинку, медпунктів, бібліотек, клубів, спортивних споруд, дошкільних закладів тощо, що перебувають на балансі підприємств або фінансуються на умовах часткової участі; – придбання медикаментів для лікувально-профілактичних установ, що перебувають на балансі підприємств або фінансуються на умовах часткової участі, та для медаптечек; – проведення культурно-масових, спортивних та інших громадських заходів, зокрема на організацію гуртків, студій, придбання спортивної форми та інвентарю або оплату їхнього прокату, оренду приміщень для проведення зазначених заходів, оплату вартості подарунків до свят і квитків на видовищні заходи для дітей працівників тощо; – благоустрій садівничих товариств (будівництво шляхів, енерго- та водопостачання, осушення та інші витрати загального характеру), будівництво гаражів для працівників; – інші витрати на культурно-побутове обслуговування працівників.
Рядок 9040	Містить дані про витрати на забезпечення працівників житлом, зокрема: – утримання житлового фонду, що перебуває на балансі підприємства або фінансується за рахунок коштів підприємства, без урахування заробітної плати працівників, що здійснюють його обслуговування; – будівництво житла для працівників, погашення позик, виданих на індивідуальне будівництво, які не підлягають поверненню, або відсотків за користування ними, видачу субсидій; вартість житла, переданого у власність працівника, тощо.
Рядок 9050	Містить дані про витрати на професійне навчання, пов'язане з виробничою потребою, які включають: – оплату за навчання працівників у закладах вищої освіти, підвищення кваліфікації, професійну підготовку та перепідготовку кадрів на підставі договорів між навчальними закладами та підприємством; – стипендії слухачам підготовчих відділень, студентам, аспірантам, направленим підприємствами на навчання з відривом від виробництва у вищі навчальні заклади; – оплату проїзду до місцезнаходження навчального закладу та назад; – витрати, пов'язані з організацією навчального процесу (придбання навчального матеріалу, утримання будівель і приміщень, призначених для навчання, оренда приміщень для проведення навчання); – оплату праці викладачів, що не перебувають у штаті підприємства; – витрати на оплату участі та організацію семінарів, тренінгів, курсів підвищення кваліфікації власних працівників підприємства; – інші витрати з підготовки та підвищення кваліфікації.
Рядок 9060	Містить дані про інші витрати на утримання робочої сили, зокрема: витрати на відрядження (включаючи добові в повному обсязі, вартість проїзду та проживання); – компенсаційні виплати та добові, які виплачуються при переїзді на роботу в іншу місцевість; – надбавки (польове забезпечення) до тарифних ставок і посадових окладів працівників, направлених для виконання монтажних, налагоджувальних, ремонтних і будівельних робіт, і працівників, робота яких виконується вахтовим методом, постійно проводиться в дорозі або має роз'їзний (пересувний) характер; – витрати на колективне харчування плавскладу річкового, морського та рибпромислового флотів, а також харчування льотного складу цивільної авіації при виконанні

Код рядка	Зміст інформації
	завдань польоту, які можуть бути прирівняні до добових витрат, що виплачуються в період відрядження; <ul style="list-style-type: none"> - вартість виданого згідно з чинними нормами спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, мийних та знешкоджувальних засобів, молока та лікувально-профілактичного харчування або відшкодування витрат працівникам за їх придбання в разі незабезпечення адміністрацією підприємства; - вартість придбаних підприємством проїзних квитків, які персонально не розподіляються між працівниками, а видаються їм у разі потреби для виконання виробничих завдань (у зв'язку зі специфікою роботи); - витрати на перевезення працівників до місця роботи як власним, так і орендованим транспортом (крім оплати праці водіїв); - витрати на оформлення закордонних паспортів та віз; - витрати на послуги з пошуку та підбору кадрів; інші витрати (за винятком нарахувань податків та зборів на фонд оплати праці та інших видів податків та зборів).
Рядок 9070	Містить дані про середньооблікову кількість штатних працівників за січень - грудень попереднього року, яка розрахована відповідно до пункту 3.2 глави 3 Інструкції зі статистики кількості працівників.

Джерело: [51].

Правильність даних, наведених у формі № 1-ПВ (квартальна), можна перевірити шляхом проведення арифметичного контролю, наприклад:

- номер структурного підрозділу = номер структурного підрозділу форми № 1-ПВ (місячна);
- рядок 3040 > або = рядок 3050 + рядок 3060;
- рядок 3070 = рядок 3070 попереднього звіту + рядок 3020 - рядок 3040 (виконується для даних граф 1 та 2);
- рядок 3080 графа 1 > або = рядок 3080 графа 2;
- рядок 3100 графа 1 > або = рядок 3100 графа 2;
- рядок 3070 графа 1 > або = рядок 3080 графа 1 (для звіту за IV квартал);
- рядок 3070 графа 1 > або = рядок 3100 графа 1 (для звіту за IV квартал);
- рядок 3070 графа 2 > або = рядок 3080 графа 2 (для звіту за IV квартал);
- рядок 3090 графа 1 = 0;
- рядок 3070 графа 2 > або = рядок 3090 графа 2 + рядок 3100 графа 2 (для звіту за IV квартал);
- рядок 3070 гр. 2 > або = рядок 3100 графа 2 (для звіту за IV квартал);
- рядок 3070 (графа 1 - графа 2) > або = рядок 3080 (графа 1 - графа 2) (для звіту за IV квартал);
- рядок 3070 (графа 1 - графа 2) > або = рядок 3100 (графа 1 - графа 2) (для звіту за IV квартал);
- якщо рядок 4080 графа 1 > 0, то рядок 4080 графа 2 > 0;
- якщо рядок 4080 графа 2 > 0, то рядок 4080 графа 1 > 0;
- якщо рядок 4090 графа 1 > 0, то рядок 4090 графа 2 > 0;
- якщо рядок 4090 графа 2 > 0, то рядок 4090 графа 1 > 0;
- якщо рядок 4100 графа 1 > 0, то рядок 4100 графа 2 > 0
- якщо рядок 4100 графа 2 > 0, то рядок 4100 графа 1 > 0
- рядок 5010 = рядок 5020 + рядок 5030 + рядок 5060;
- рядок 5030 > або = рядок 5040 + рядок 5050 + рядок 5051 + рядок 5052 + рядок 5090 (у разі відсутності нарахувань за невідпрацьований час у зв'язку з відпустками з ініціативи адміністрації та простоями);
- рядок 5060 > або = рядок 5070 + рядок 5080;
- рядок 6010 = сума рядків 6020 - 6120;

- рядок 6130 < або = рядок 6010;
- рядок 6130 < або = рядок 3070 графа 1;
- рядок 6130 < або = рядок 1040 форми № 1-ПВ (місячна);
- рядок 6140 < або = рядок 6020 (інтервал до мінімальної заробітної плати);
- рядок 6140 < або = рядок 6130;
- рядок 6150 < або = рядок 3070 графа 1;
- рядок 6150 < або = рядок 1040 форми № 1-ПВ (місячна);
- рядок 7010 графа 2 < або = рядок 5010;
- рядок 7020 графа 2 < або = рядок 5010;
- якщо рядок 8010 > 0, то рядок 8020 > 0;
- якщо рядок 8010 > 0, то рядок 8030 > 0.

11.3. Методика складання статистичної звітності з основних засобів

Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції (форма № 2-ОЗ ІНВ (річна)) подають юридичні особи не пізніше 28 лютого.

Звіт підприємства про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції відображає показники, сформовані з використанням:

- 1) реєстрів бухгалтерського обліку;
- 2) Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 (зі змінами);
- 3) спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 року № 186 (зі змінами);
- 4) національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених відповідними нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України, міжнародних стандартів фінансової звітності та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Порядок складання звіту про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції (форма № 2-ОЗ ІНВ (річна)) регулюють:

1. Роз'яснення Державної служби статистики України щодо форми державного статистичного спостереження № 2-ОЗ ІНВ (річна) «Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції» від 24.09.2020 р. № 19.1.2-12/28-20.

2. Наказ Державної служби статистики України «Про затвердження форм державних статистичних спостережень № 2-інвестиції (квартальна) «Звіт про капітальні інвестиції», № 2-ОЗ ІНВ (річна) «Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції» від 26.08.2020 № 256.

Значення показників форми (одиниця вимірювання - тисяча гривень) мають формат представлення у цілих числах.

За відсутності даних відповідні рядки (графи) форми вміщують прочерки.

Форма державного статистичного спостереження звіту про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції (форма № 2-ОЗ ІНВ (річна)) складається з трьох розділів:

Розділ 1. Наявність і рух необоротних активів, амортизація.

Розділ 2. Розподіл капітальних інвестицій за видами активів.

Розділ 3. Податок на додану вартість за окремими видами активів.

Методика складання звіту про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції (форма № 2-ОЗ ІНВ (річна)) наведена у таблиці 11.3.

Таблиця 11.3

**Методика складання звіту про наявність і рух необоротних активів,
амортизацію та капітальні інвестиції (форма № 2-ОЗ ІНВ (річна))**

Код графи/ рядка	Зміст інформації
Розділ 1. Наявність і рух необоротних активів, амортизація Розділ 1 уміщує інформацію щодо вартості необоротних активів: первісної (переоціненої) і залишкової вартості власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів та довгострокових біологічних активів, незавершених капітальних інвестицій.	
Графа 1	Містить дані щодо первісної (переоціненої) вартості необоротних активів на початок звітного року. Якщо графа 1 дорівнює 0 за всіма рядками, крім рядка 1400, то графа 2 може дорівнювати 0, а графа 11 дорівнює 0 за всіма рядками, крім рядка 1400.
Графа 2	Містить дані щодо суми здійсненої переоцінки (дооцінки, уцінки) первісної (переоціненої) вартості необоротних активів у звітному році й має формат представлення «+» у випадку дооцінки та «-» у випадку уцінки. Якщо графа 2 не дорівнює 0 за всіма рядками, крім рядка 1400, то графа 1 більше 0 за всіма рядками, крім рядка 1400.
Графа 3	Містить дані щодо вартості у звітному році необоротних активів (придбаних, створених, отриманих безоплатно та на умовах фінансового лізингу); оборотних активів, переведених до основних засобів, а також витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єктів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо).
Графа 4	Із графи 3 містить дані щодо вартості введених у дію нових необоротних активів.
Графа 5	Містить дані щодо загальної вартості необоротних активів, що вибули у звітному році внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта та переведення до групи вибуття (необоротні активи, утримувані для продажу). Графа 5 за всіма рядками, крім рядка 1160, більше або дорівнює сумі граф 6 та 7 за всіма рядками, крім рядка 1160. Графа 5 за рядком 1160 більше або дорівнює графі 6 за рядком 1160.
Графа 6	Із графи 5 містить дані щодо вартості необоротних активів, що вибули у звітному році внаслідок продажу, у тому числі переданих у фінансовий лізинг.
Графа 7	Із графи 5 містить дані щодо вартості необоротних активів, що вибули у звітному році внаслідок ліквідації: морально застарілих, зношених, пошкоджених унаслідок надзвичайних подій (за умови, що відновлення та реалізація основних засобів неможливі або економічно недоцільні), а також ліквідованих у зв'язку з новим будівництвом та реконструкцією.
Графа 8	Із графи 7 містить дані щодо вартості активів, що вибули за рік унаслідок надзвичайних подій (аварія, стихійне лихо тощо).
Графа 9	Містить дані щодо інших змін, які відбулись із необоротними активами за рік, наприклад, зміни, пов'язані з виправленням помилки попереднього року або зі зміною облікової політики, і має формат представлення «+» або «-».
Графа 10	Містить дані щодо первісної (переоціненої) вартості необоротних активів на кінець року.
Графи 11, 12	Містять дані щодо залишкової вартості необоротних активів на початок та кінець звітного року (різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу) відповідно на початок та кінець звітного року). Графа 11 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, менше або дорівнює графі 1 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400. Якщо дані граф 11 і 12 більше 0 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, 1500, то графа 13 може бути більше 0 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, 1500. Якщо дані граф 1 - 10 за всіма рядками, крім 1400, дорівнюють 0, то графи 11 та 12 дорівнюють 0 за всіма рядками, крім рядка 1400. Графа 12 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, менше або дорівнює різниці граф 10 та 13 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400.

Код графи/рядка	Зміст інформації
Графа 13	<p>Містить дані щодо суми нарахованої амортизації за звітний рік (крім земельних ділянок, незавершених капітальних інвестицій та необоротних активів, утримуваних для продажу, які не підлягають амортизації).</p> <p>Якщо графи 1 - 12 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, 1500, дорівнюють 0, то графа 13 також дорівнює 0 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, 1500.</p> <p>Якщо графи 2, 3, 5, 9 за рядками 1000, 1100, 1110, 1120, 1130, 1140, 1150, 1161, 1170, 1180, 1190, 1200, 1300 дорівнюють 0, то графа 13 дорівнює різниці граф 11 та 12 по зазначених рядках.</p>
Графа 14	<p>Містить дані щодо первісної вартості необоротних активів, на які повністю нараховано амортизацію (знос) (крім земельних ділянок, незавершених капітальних інвестицій та необоротних активів, утримуваних для продажу, які не підлягають амортизації).</p> <p>Якщо графа 14 не дорівнює графі 10 за рядками 1000, 1100, 1110, 1120, 1130, 1140, 1150, 1170, 1180, 1190, 1200, 1300, то графа 14 за вказаними рядками більше 0.</p> <p>Якщо графи 1 - 12 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, 1500, дорівнюють 0, то графа 14 дорівнює 0 за всіма рядками, крім рядків 1160, 1400, 1500.</p> <p>Якщо графи 10 та 12 більше 0, то графа 14 за рядками 1000, 1100, 1110, 1120, 1130, 1140, 1150, 1161, 1170, 1180, 1190, 1200, 1300 менше або дорівнює різниці граф 10 та 12.</p> <p>Якщо графи 10 та 12 дорівнюють 0 за рядками 1000, 1100, 1110, 1120, 1130, 1140, 1150, 1161, 1170, 1180, 1190, 1200, 1300, то графа 14 дорівнює графі 10.</p>
Рядок 1000	Включає дані щодо вартості необоротних активів, які сумарно дорівнюють вартості необоротних матеріальних та нематеріальних активів, відображених відповідно у рядках 1100, 1300. Сума ряд.1100, 1300 гр.1-14.
Рядок 1100	Сума ряд.1110, 1120, 1130, 1140, 1150, 1160, 1161, 1170, 1180, 1190, 1200 гр.1-14.
Рядок 1110	Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості будівель житлових: будинків одно- та багатоквартирних масової забудови або підвищеної комфортності, житлових будинків готельного типу, котеджів, індивідуальних будинків, будинків садибного типу, дачних та садових будинків і житлових будинків для колективного проживання, включаючи будинки для людей похилого віку та інвалідів, студентів, дітей та інших соціальних груп (будинки для біженців, гуртожитки для робітників та службовців, гуртожитки для студентів та учнів навчальних закладів, сирітські будинки, притулки для бездомних тощо) відповідно до Державного класифікатора будівель та споруд ДК 018-2000, затвердженого наказом Держстандарту України від 17 серпня 2000 року № 507 (далі - ДК БС), який розміщено на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі «Методологія та класифікатори»/ «Класифікатори»/«Державний класифікатор будівель та споруд (ДК БС)».
Рядок 1120	Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості будівель нежитлових: готелів, ресторанів та подібних будівель, офісних та торговельних будівель, будівель транспорту та засобів зв'язку, промислових будівель та складів, будівель для публічних виступів, закладів освітнього, медичного та оздоровчого призначення, інших нежитлових будівель відповідно до ДК БС.
Рядок 1130	Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості інженерних споруд та передавальних пристроїв: автострад, вулиць та доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг, мостів, естакад, тунелів та метро, портів, каналів, гребель та інших водних споруд, магістральних трубопроводів, комунікацій та ліній електропередачі, місцевих трубопроводів та комунікацій, комплексних промислових споруд, споруд спортивного та розважального призначення, інших інженерних споруд відповідно до ДК БС.
Рядок 1140	Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості технологічного, енергетичного, підйомно-транспортного та іншого обладнання, машин, інструменту, інвентарю, які не пов'язані безпосередньо із функціонуванням будівель (споруд): - силових машин та обладнання, машин-генераторів, що виробляють теплову та електричну енергію, і машин-двигунів, що перетворюють різного роду енергію (енергію води, вітру, теплову, електричну енергію тощо) в механічну;

Код графи/ рядка	Зміст інформації
	<p>- робочих машин та обладнання, машин, апаратів та їх обладнання, що призначені для механічного, термічного та хімічного впливу на предмет праці в процесі створення продукту чи послуг виробничого характеру та переміщення предметів праці у виробничому процесі за допомогою механічних двигунів, сили людини та тварин; машин сільськогосподарських та лісогосподарських;</p> <p>- вимірювальних приладів (дозаторів, барометрів, водомірів, геодезичних приладів, гігроскопів, індикаторів, спеціальних ваг, мірників, касових апаратів тощо);</p> <p>- регулюючих приладів та пристроїв (киснево-дихальних приладів, регулюючих, електричних, пневматичних та гідравлічних пристроїв, пультів автоматичного управління, апаратури централізації та блокування, лінійних пристроїв диспетчерського контролю тощо);</p> <p>- лабораторного обладнання (пірометрів, регуляторів, калориметрів, приладів для визначення вологості, перегінних кубів, лабораторних копрів, приладів для випробування на газонепроникність, приладів для випробування міцності зразків на розрив, мікроскопів, термостатів, стабілізаторів, витяжних шаф тощо);</p> <p>- комп'ютерної техніки та її комплектуючих (комп'ютерів, моніторів, периферійного й мережевого обладнання комп'ютера, що за вартістю одиниці чи комплекту відноситься до основних засобів) та електронних засобів обробки інформації (електронно-обчислювальних, керуючих та аналогових машин, цифрових обчислювальних машин та пристроїв тощо);</p> <p>- медичного обладнання (зуболікувальних крісел, операційних столів, ліжок зі спеціальним обладнанням тощо), а також спеціального дезінфекційного та дезінсекційного обладнання, обладнання молочних кухонь та молочних станцій, станцій переливання крові тощо;</p> <p>- інших машин та обладнання (обладнання стадіонів, спортмайданчиків та спортивних приміщень (у тому числі спортивних снарядів), обладнання кабінетів та майстерень у навчальних закладах, кіноапаратури, освітлювальної апаратури, обладнання сцен, музичних інструментів, телевізорів, радіоапаратури, спеціального обладнання науково-дослідних та інших установ, які займаються науковою працею, обладнання АТС, телефонів, факсів, копіювальної техніки, пожежних машин, пожежних автоцистерн, механічних пожежних драбин, пральних та швейних машин, холодильників тощо).</p> <p>Цей рядок не включає вартість малоцінних необоротних матеріальних активів. Рядок 1140 графи 4 більше або дорівнює рядку 2140 графи 2.</p>
Рядок 1150	<p>Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості транспортних засобів: рухомого складу залізничного, водного, автомобільного транспорту (електровозів, тепловозів, паровозів, мотовозів, мотодрезин, вагонів, платформ, цистерн, теплоходів, пароплавів, дизель-електроходів, буксирів, барж, поромів, барок, човнів та суден службово-допоміжних, рятувальних, пристаней, парусних суден, автомобілів вантажних та легкових, причепів, автосамоскидів, автоцистерн, автобусів, тракторів-тягачів та ін.), рухомого складу повітряного транспорту (літаків, вертольотів), гужового транспорту (возів, сани та ін.), виробничого транспорту (електрокарів, мотоциклів, моторолерів, велосипедів, візків та ін.), усіх видів спортивного транспорту. Рядок 1150 графи 4 більше або дорівнює рядку 2150 графи 2.</p>
Рядок 1160	Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості земельних ділянок.
Рядок 1161	Із рядка 1100 уключає витрати на поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи).
Рядок 1170	<p>Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості довгострокових біологічних активів рослинництва, які належать до сільськогосподарської діяльності, багаторічних насаджень, що не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, тощо. Рядок 1170 графи 4 більше або дорівнює рядку 2170 графи 2.</p>
Рядок 1180	<p>Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості довгострокових біологічних активів тваринництва. Рядок 1180 графи 4 більше або дорівнює рядку 2180 графи 2.</p>

Код графи/рядка	Зміст інформації
Рядок 1190	Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості інших матеріальних активів: бібліотечних фондів; малоцінних необоротних матеріальних активів; тимчасових (нетитульних) споруд; інвентарної тари; предметів прокату; тварин, які не пов'язані із сільсько-господарською діяльністю; витрат орендаря на поліпшення об'єкта операційної оренди тощо. Рядок 1190 графи 4 більше або дорівнює рядку 2190 графи 2.
Рядок 1200	Із рядка 1100 уключає дані щодо вартості інвестиційної нерухомості.
Рядок 1300	Із рядка 1000 уключає дані щодо вартості нематеріальних активів: права користування природними ресурсами (надрами, іншими природними ресурсами, геологічною та іншою інформацією про природні ресурси), включаючи витрати на розробку корисних копалин; права користування майном (земельною ділянкою, будівлею); права на комерційні позначення (права на торговельні марки, комерційні (фірмові) назви); права на об'єкти промислової власності (права на винаходи, патенти, ліцензії, концесії, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, ноу-хау тощо); авторське право та суміжні з ним права (розважальні програми та оригінали літературних і художніх творів); засоби програмного забезпечення та бази даних за умови використання їх понад один рік тощо.
Рядок 1400	Включає дані щодо вартості незавершених капітальних інвестицій.
Рядок 1500	Включає дані щодо вартості необоротних активів, що утримуються з метою подальшого продажу (передачі).
Розділ 2. Розподіл капітальних інвестицій за видами активів	
Розділ 2 уміщує інформацію щодо витрат у звітному році на придбання або створення матеріальних та нематеріальних активів за рахунок передбачених чинним законодавством джерел фінансування, а також витрат на будівництво житла для подальшого продажу (передачі), які за обліком витрат не належать до капітальних інвестицій підприємства.	
Показники розділу 2 не включають інформацію щодо податку на додану вартість. Сума ПДВ, сплачена в ціні придбання товарів (робіт, послуг), відображається у розділі 3.	
Графа 1	Містить дані щодо капітальних інвестицій у необоротні активи, до яких належать інвестиції у нові та існуючі матеріальні та нематеріальні активи, придбані, у тому числі за договором фінансового лізингу, або створені для власного використання зі строком служби більше одного року, включаючи витрати, які пов'язані з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводять до збільшення його строку служби або виробничої потужності, а також містить дані щодо витрат на будівництво житла, що будується з метою подальшого продажу (передачі). Інформація щодо придбаних активів містить дані щодо їх вартості з урахуванням витрат на транспортування та монтаж, плати за митне оформлення товарів і транспортних засобів, податків (крім ПДВ), оплати послуг юристів, оцінювачів, агентів з нерухомості. Витрати на придбання активів за договором фінансового лізингу містяться у звіті лізингоодержувача та можуть уважатися складовою обсягів капітальних інвестицій, при цьому до них входить повна ринкова вартість активу, що зазначена в договорі, без урахування частини внесків, що відповідає платежам за відсотками. Графа 1 не включає дані щодо: - витрат на придбання матеріальних та нематеріальних активів з метою їх подальшого перепродажу, крім витрат на будівництво житла для подальшого продажу (передачі); - вартості отриманих на безоплатній основі матеріальних та нематеріальних активів; - авансових платежів для фінансування будівництва та придбання обладнання; - витрат на технічне обслуговування та поточні ремонти.
Графа 2	Із графи 1 містить дані щодо обсягів інвестицій на придбання та створення нових активів, у тому числі на нове будівництво, придбання та виготовлення власними силами (господарським способом) нових машин, обладнання, транспортних засобів, придбання об'єктів незавершеного будівництва, довгострокових біологічних активів, нематеріальних активів. Ця графа вміщує дані щодо витрат на придбання активів, що були у використанні в інших країнах та вперше використовуються на території України.

Код графи/рядка	Зміст інформації
Графа 3	Із графи 1 містить дані щодо обсягів інвестицій на придбання активів, що були у використанні в інших суб'єктів господарювання, за винятком активів, що були у використанні в інших країнах і вперше використовуються в Україні.
Графа 4	Із графи 1 містить дані щодо витрат на розширення, реконструкцію, модернізацію, вдосконалення активів та поліпшення земель.
Графа 5	Із графи 1 містить дані щодо обсягів інвестицій у капітальний ремонт, тобто витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первинно очікуваних від використання об'єкта, на суму яких збільшується первісна вартість основних засобів (будівель, споруд, машин і обладнання, транспортних засобів тощо). Цей показник не включає витрати на технічне обслуговування та поточні ремонти активів.
Графа 6	Із графи 1 містить дані щодо вартості активів, що використовуються на умовах договору фінансового лізингу, за повною ринковою вартістю активу, що зазначена в договорі (без частини внесків, що відповідає платежам за відсотками), та які залучені до виробничого процесу у звітному році.
Рядок 2000	Включає дані щодо обсягів капітальних інвестицій у звітному році, які сумарно дорівнюють обсягам капітальних інвестицій у матеріальні та нематеріальні активи, відображеним відповідно у рядках 2100 (графи 1-6) та 2300 (графи 1-4) цього розділу. Якщо графа 1 за рядком 2000 дорівнює графі 3 за рядком 1000, то графа 2 за рядком 2000 дорівнює графі 4 за рядком 1000. Якщо графа 1 за рядком 2100 дорівнює графі 3 за рядком 1100, то графа 2 за рядком 2100 дорівнює графі 4 за рядком 1100.
Рядок 2110	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів капітальних інвестицій у будівлі житлові. Цей рядок також містить витрати на будівництво житла, що будується для подальшого продажу (передачі), та які за обліком витрат не належать до капітальних інвестицій підприємства. Якщо графа 1 за рядком 2110 дорівнює графі 3 за рядком 1110, то графа 2 за рядком 2110 дорівнює графі 4 за рядком 1110.
Рядок 2111	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів капітальних інвестицій у будівлі житлові. Цей рядок також містить витрати на будівництво житла, що будується для подальшого продажу (передачі), та які за обліком витрат не належать до капітальних інвестицій підприємства. Якщо графа 1 за рядком 2110 дорівнює графі 3 за рядком 1110, то графа 2 за рядком 2110 дорівнює графі 4 за рядком 1110.
Рядок 2120	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів капітальних інвестицій у будівлі нежитлові. Якщо графа 1 за рядком 2120 дорівнює графі 3 за рядком 1120, то графа 2 за рядком 2120 дорівнює графі 4 за рядком 1120.
Рядок 2130	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів капітальних інвестицій в інженерні споруди та передавальні пристрої. Якщо графа 1 за рядком 2130 дорівнює графі 3 за рядком 1130, то графа 2 за рядком 2130 дорівнює графі 4 за рядком 1130.
Рядок 2140	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів капітальних інвестицій у технологічне, енергетичне, підйомно-транспортне та інше обладнання, машини (у тому числі сільськогосподарські та лісгосподарські, інструмент, інвентар, які не пов'язані безпосередньо з функціонуванням будівель (споруд), уключаючи витрати на їх монтаж. Рядок 2140 не включає витрати на придбання (створення) малоцінних необоротних матеріальних активів. Якщо графа 1 за рядком 2140 дорівнює графі 3 за рядком 1140, то графа 2 за рядком 2140 дорівнює графі 4 за рядком 1140.
Рядок 2141	Із рядка 2140 містить дані щодо витрат на машини для автоматизованого оброблення даних, ноутбуки, комп'ютери, пристрої для введення та виведення інформації, запам'ятовувальні пристрої, апаратуру для запису чи відтворення зображення, апаратуру для передачі та приймання звуку, зображення та іншої інформації, апаратуру для проводової чи безпроводової мережі зв'язку (такої, як локальна чи глобальна мережа).

Код графі/рядка	Зміст інформації
Рядок 2142	Із рядка 2140 містить дані щодо витрат на інше електричне й електронне устаткування, крім комп'ютерної та телекомунікаційної техніки: електронно-обчислювальні та електричні машини й апаратуру, інше устаткування для радіо, телебачення, медичні прилади (електродіагностичну апаратуру тощо), точні вимірні та оптичні прилади тощо.
Рядок 2143	Із рядка 2140 містить дані щодо витрат на меблі та приладдя.
Рядок 2150	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів інвестицій у транспортні засоби. Якщо графа 1 за рядком 2150 дорівнює графі 3 за рядком 1150, то графа 2 за рядком 2150 дорівнює графі 4 за рядком 1150.
Рядок 2151	Із рядка 2150 містить дані щодо витрат на засоби автотранспортні, причепа та напівпричепа. Для формування цього показника може бути використана Основна номенклатура продукції, затверджена наказом Держстату від 08 січня 2020 року № 31, яка розміщена на вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі «Методологія та класифікатори»/«Класифікатори» (у частині коду 29).
Рядок 2160	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів інвестицій на придбання у власність згідно з чинним законодавством земельних ділянок і придбання природних ресурсів для подальшого видобутку нафти, газу тощо. У тому числі цей показник уключає витрати на придбання землі під будівництво житла, що будується з метою подальшого продажу (передачі), та які за обліком витрат не належать до капітальних інвестицій.
Рядок 2161	Із рядка 2100 уключає дані щодо витрат на меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи, пов'язані з поліпшенням земель. Якщо графа 1 за рядком 2161 дорівнює графі 3 за рядком 1161, то графа 2 за рядком 2161 дорівнює графі 4 за рядком 1161.
Рядок 2170	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів інвестицій на придбання або вирощування довгострокових біологічних активів рослинництва, що належать до сільськогосподарської діяльності, багаторічні насадження, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, тощо. Якщо графа 1 за рядком 2170 дорівнює графі 3 за рядком 1170, то графа 2 за рядком 2170 дорівнює графі 4 за рядком 1170.
Рядок 2180	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів інвестицій на придбання або вирощування (створення) довгострокових біологічних активів тваринництва, у тому числі незрілих. Цей рядок не включає витрати на дорослих тварин і молодняк на відгодівлі та в нагулі, птицю, кроликів, дорослих тварин, що вибракувані з основного стада для реалізації, бджолині сім'ї, рибу (риборозведення). Якщо графа 1 за рядком 2180 дорівнює графі 3 за рядком 1180, то графа 2 за рядком 2180 дорівнює графі 4 за рядком 1180.
Рядок 2190	Із рядка 2100 містить дані щодо обсягів інвестицій на придбання або створення (будівництво) власними силами інших необоротних матеріальних активів: бібліотечних фондів; малоцінних необоротних матеріальних активів; тимчасових (нетитульних) споруд (крім витрат на зведення таких споруд, які замовник уключає в обсяги інвестицій у капітальне будівництво та оплачує); інвентарної тари; предметів прокату; тварин, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю; витрат орендаря на поліпшення об'єкта операційної оренди тощо. Якщо графа 1 за рядком 2190 дорівнює графі 3 за рядком 1190, то графа 2 за рядком 2190 дорівнює графі 4 за рядком 1190.
Рядок 2201	Із рядків 2110, 2120, 2130 графа 2 (у частині витрат на придбання та створення нових активів) містить дані щодо вартості обладнання, що забезпечує функціонування будівель та інженерних споруд, уключаючи витрати на його монтаж: каналізації, опалення, газопостачання, освітлення, вентиляції та кондиціювання повітря, опалювальних котлів, радіаторів, калориферів, бойлерів та іншого санітарно-технічного обладнання, підйомників, ліфтів тощо.

Код графі/рядка	Зміст інформації
Рядок 2300	<p>Із рядка 2000 уключає дані щодо обсягів капітальних інвестицій на придбання та створення власними силами необоротних нематеріальних активів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - права користування природними ресурсами (надрами, іншими природними ресурсами, геологічною та іншою інформацією про природні ресурси), включаючи витрати на розробку корисних копалин; - права користування майном (право користування земельною ділянкою, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо); - права на комерційні позначення (права на торговельні марки, комерційні (фірмові) назви); - права на об'єкти промислової власності (права на винаходи, патенти, ліцензії, концесії, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, захист від недобросовісної конкуренції, ноу-хау тощо); - засоби програмного забезпечення та бази даних за умови використання їх понад один рік, у тому числі інвестиції в їх модернізацію або поліпшення; - активи з розвідки запасів корисних копалин; - авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, виконання, фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо); - інші нематеріальні активи (права на здійснення діяльності або використання економічних та інших привілеїв тощо). <p>Якщо графа 1 за рядком 2300 дорівнює графі 3 за рядком 1300, то графа 2 за рядком 2300 дорівнює графі 4 за рядком 1300.</p>
Рядок 2310	Із рядка 2300 містить дані щодо витрат на придбання прав користування природними ресурсами (права користування надрами, іншими природними ресурсами, геологічною та іншою інформацією про природні ресурси) та прав користування майном.
Рядок 2311	Із рядка 2310 містить дані щодо витрат на придбання права користування земельною ділянкою.
Рядок 2315	Із рядка 2300 містить дані щодо витрат на придбання та створення власними силами прав на комерційні позначення, об'єкти промислової власності (патенти, ліцензії, концесії тощо).
Рядок 2321	Із рядка 2300 містить дані щодо витрат на придбання або створення власними силами засобів програмного забезпечення та баз даних за умови використання їх понад один рік, у тому числі інвестиції в їх модернізацію або поліпшення.
Рядок 2322	Із рядка 2300 містить дані щодо витрат на розвідку корисних копалин, що визнаються нематеріальним активом за умови визнання технічної можливості та/або економічної доцільності подальшого промислового видобутку розвіданих запасів: витрат, пов'язаних з отриманням (придбанням) права на розвідку запасів корисних копалин, витрат на виконання топографічних, проєктних, геологорозвідувальних робіт, геохімічних та геодезичних досліджень, витрат на спорудження розвідувальних, випереджальних експлуатаційних і нагнітальних свердловин та шурфову розвідку (крім матеріальних активів), витрат, пов'язаних з державною експертизою та визначенням обсягів запасів корисних копалин, витрат, пов'язаних з визначенням технічної можливості та економічної доцільності видобутку корисних копалин, та інше.
Рядок 2323	<p>Із рядка 2300 містить дані щодо витрат на придбання або створення власними силами авторського та суміжних з ним прав (розважальних програм і оригіналів літературних та художніх творів).</p> <p>Рядок 2323 не включає дані щодо витрат на придбання або створення власними силами програмного забезпечення та баз даних.</p>
Рядок 2501	Із рядків 2161 та 2300 графа 1 містить дані щодо витрат на оплату послуг юристів, оцінювачів, агентів з нерухомості, інших витрат, пов'язаних з переходом прав власності на землю та нематеріальні активи (авторське право, ліцензії, патенти тощо).
Розділ 3. Податок на додану вартість за окремими видами активів	

Код графи/рядка	Зміст інформації
Графа 1	Включає інформацію щодо суми ПДВ, сплаченої (у ціні придбання товарів, робіт, послуг) у зв'язку з витратами на капітальні інвестиції. Цей показник не залежить від того, чи є підприємство відповідно до чинного законодавства платником ПДВ чи ні.
Графа 2	Із графи 1 містить дані щодо суми податкового кредиту з ПДВ.
Рядок 5000	Містить дані щодо загальної суми ПДВ, сплаченої у зв'язку з витратами на капітальні інвестиції. Рядки 5110-5150, 5321 із рядка 5000 містять дані щодо розподілу ПДВ за окремими видами активів.

Джерело: [52].

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. Дайте визначення статистичної звітності.
2. Хто зобов'язаний подавати статистичну звітність?
3. Охарактеризуйте види статистичної звітності за обсягом показників.
4. Охарактеризуйте види статистичної звітності за змістом звітних даних.
5. Охарактеризуйте види статистичної звітності за терміном подання.
6. Охарактеризуйте види статистичної звітності за ступенем узагальнення даних.
7. Опишіть значення та структуру загального табелю (переліку) форм державних статистичних спостережень.
8. Якими документами слід керуватися при заповненні статистичної звітності за формою № 1-ПВ (місячна)?
9. З яких розділів складається форма № 1-ПВ (місячна)?
10. Хто складає і подає форму № 1-ПВ (місячна) та в які терміни?
11. Яким чином слід перевірити правильність даних у формі № 1-ПВ (місячна)?
12. Якими документами слід керуватися при заповненні статистичної звітності за формою № 1-ПВ (квартальна)?
13. З яких розділів складається форма № 1-ПВ (квартальна)?
14. Хто складає і подає форму № 1-ПВ (квартальна) та в які терміни?
15. Яким чином слід перевірити правильність даних у формі № 1-ПВ (квартальна)?
16. Якими документами слід керуватися при заповненні статистичної звітності за формою № 2-ОЗ ІНВ (річна)?
17. З яких розділів складається форма № 2-ОЗ ІНВ (річна)?
18. Хто складає і подає форму № 2-ОЗ ІНВ (річна) та в які терміни?

ТЕСТИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. За яким принципом бухгалтерського обліку підприємство складає фінансову звітність?

- а) періодичності;
- б) автономності;
- в) послідовності;
- г) усі наведені вище.

2. Зобов'язання – це:

- а) звіт про доходи та витрати;
- б) заборгованість даного підприємства перед третьою особою;
- в) сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату;
- г) правовідносини, в якому одна сторона зобов'язана чинити на користь другої сторони певну дію або утримуватись від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

3. Активи підприємства представляють собою:

- а) ресурси;
- б) чисту вартість капіталу;
- в) економічну вигоду;
- г) грошові кошти.

4. До якісних характеристик фінансової звітності належать:

- а) дохідливість;
- б) доречність;
- в) достовірність;
- г) всі наведені вище.

5. Суттєвість інформації визначається Законами України:

- а) «Про аудиторську діяльність»;
- б) «Про господарські товариства»;
- в) «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- г) відповідними НП(С)БО і наказом про облікову політику підприємства.

6. До складу фінансової звітності входить:

- а) звіт про власний капітал;
- б) розрахунок податку на доходи фізичних осіб;
- в) звіт про дебіторів та кредиторів;
- г) звіт про товарну продукцію.

7. Розкриття інформації про події, що сталися після дати балансу, відповідає принципу бухгалтерського обліку:

- а) нарахування та відповідності доходів та витрат;
- б) послідовності;
- в) повного висвітлення;
- г) обачності.

8. Елементами фінансової звітності є:

- а) звіт про рух грошових коштів;
- б) розділ;
- в) стаття;
- г) податкова декларація з податку на додану вартість.

9. Звітним періодом для складання фінансової звітності є:

- а) місяць;
- б) квартал;
- в) півріччя;
- г) календарний рік.

10. Відображення в балансі дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів є дотримання принципу бухгалтерського обліку:

- а) періодичності;
- б) обачності;
- в) історичної (фактичної) собівартості;
- г) автономності.

11. Резерв сумнівних боргів на покриття простроченої дебіторської заборгованості нараховується:

- а) на початок звітного періоду;
- б) на кінець звітного періоду;
- в) у міру необхідності (при появі сумнівної дебіторської заборгованості);
- г) за вимогами кредиторів.

12. Відображення в балансі запасів за нижчою з оцінок відповідає принципу бухгалтерського обліку:

- а) зрозумілості;
- б) обачності;
- в) єдиного грошового вимірника;
- г) превалювання сутності над формою.

13. Елементом балансу (звіту про фінансовий стан) є:

- а) капітал власників;
- б) операційні доходи;
- в) інвестиційна діяльність;
- г) виручка від реалізації.

14. У балансі (звіті про фінансовий стан) відображується інформація про:

- а) стан господарських засобів;
- б) зміни у статтях балансу;
- в) рух господарських засобів;
- г) доходи та витрати підприємства.

15. За яким принципом підготовки фінансової звітності оцінка в балансі (звіті про фінансовий стан) переважно відображується виходячи їх витрат на їх придбання (виготовлення):

- а) обачності;
- б) превалювання сутності над формою;
- в) історичної (фактичної) собівартості;
- г) нарахування та відповідності доходів і витрат.

16. Правило нижчої оцінки на дату балансу (звіту про фінансовий стан) може застосуватись до:

- а) окремих найменувань запасів;
- б) загальних запасів;
- в) окремих найменувань запасів та/або однорідної групи запасів;
- г) всі перелічені вище.

17. У балансі (звіті про фінансовий стан) підприємства на 31.12. минулого року за статтю «Інший додатковий капітал» відображено дооцінку нематеріальних активів у сумі 10000 грн. На 31.12. поточного року відбулась їх уцінка на 11000 грн, відтак розмір власного капіталу на 31.12. поточного року:

- а) зменшиться на 11000 грн;
- б) зменшиться на 10000 грн;
- в) зменшиться на 1000 грн;
- г) ніяк не зміниться.

18. За якою оцінкою відображуються в балансі (звіті про фінансовий стан) активи і пасиви за якими нараховуються відсотки (проценти)?

- а) історичною собівартістю;
- б) залишковою вартістю;
- в) майбутньою вартістю;
- г) теперішньою вартістю.

19. Чи може бути визначений активом депозитний сертифікат, придбаний у банку чотири роки тому, якщо на дату балансу, 31 грудня поточного року, банк збанкрутував? Сертифікат придбано за 250000 грн. За період володіння підприємство отримало 149000 грн відсотків.

- а) так;
- б) ні.

20. Сума податку на прибуток визначається на підставі даних:

- а) податкової декларації про податок прибуток підприємств;
- б) балансу (звіту про фінансовий стан);
- в) звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід);
- г) Головної книзі.

21. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається на основі бухгалтерських записів:

- а) Дебет рах. 36 (37) Кредит рах. 70;
- б) Дебет рах. 70 Кредит рах. 79;
- в) Дебет рах. 30, 31 Кредит рах. 36.
- г) Дебет рах. 40 Кредит рах. 79.

22. На підставі нижче приведених даних необхідно визначити суму валового прибутку (збитку). Дохід від реалізації готової продукції склав 900000 грн, у т.ч. ПДВ – 150000 грн. Собівартість її реалізації – 550000 грн:

- а) прибуток - 250тис. грн;
- б) прибуток - 200тис. грн;
- в) збиток - 250 тис. грн;
- г) ваш варіант.

23. На підставі нижче приведених даних необхідно: по-перше, класифікувати доходи підприємства за видами діяльності; по-друге, визначити величину іншого операційного доходу:

- а) дохід від реалізації робіт - 150 тис. грн;
- б) дохід від реалізації необоротних матеріальних активів - 5 тис. грн;
- в) дохід від реалізації малоцінних та швидкозношуваних предметів - 3 тис. грн;
- г) дохід від неопераційної курсової різниці - 0,5 тис. грн; д) дохід від реалізації фінансових інвестицій - 20 тис. грн;
- ж) дохід у вигляді отриманих економічних санкцій від порушення договірних умов - 3 тис. грн.

24. Для складання звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) необхідно визначити результат від реалізації товарів, виходячи з того, що за звітний період було реалізовано їх на суму 240000 грн, у т.ч. ПДВ – 40000 грн. Під час їх придбання було сплачено 150000 грн, у т.ч. ПДВ – 25000 грн. Також було сплачено вартість їх перевезення (без ПДВ) – 1000 грн:

- а) прибуток - 75 тис. грн;
- б) прибуток - 74 тис. грн;
- в) прибуток - 84 тис. грн;
- г) збиток - 85 тис. грн.

25. Першого липня поточного року підприємством сплачено вартість періодичних видань у сумі 18000 грн, на 4-й квартал поточного року та за перше півріччя наступного року. Витрати за 3-й квартал поточного періоду будуть відображені у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) в сумі:

- а) 18000 грн;
- б) 13500 грн;
- в) 4500 грн;
- г) не будуть відображатися у цьому звіті.

26. За якою статтею звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) буде відображена нарахована протягом року сума витрат на основну заробітну плату управлінського персоналу:

- а) адміністративні витрати;
- б) інші операційні витрати;
- в) витрати на оплату праці;
- г) фінансові витрати.

27. Під час інвентаризації були виявлені надлишки основних засобів, джерела походження яких невідомо. До якої статті звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) буде віднесена сума надлишку після їх оприбуткування:

- а) інші доходи від інвестиційної діяльності;
- б) інші операційні доходи;
- в) дохід від участі в капіталі;
- г) інші фінансові доходи.

28. За якою статтею звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) будуть відображені нараховані, протягом звітного періоду, проценти за користування короткостроковою банківською позикою, якщо термін їх сплати не перевищує 12 місяців з дати балансу:

- а) інші операційні витрати;
- б) фінансові витрати;
- в) інші фінансові витрати;
- г) інші витрати від звичайної діяльності.

29. Підприємство отримало дивіденди по акціям, які воно обліковує як звичайні довгострокові фінансові інвестиції (за фактичною собівартістю). По якій статті звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) будуть відображені ці дивіденди:

- а) дохід від участі в капіталі;
- б) інші доходи;
- в) інші фінансові доходи;
- г) інші операційні доходи.

30. Прибуток підприємства від звичайної діяльності до оподаткування дорівнює 3 млн грн, знос необоротних активів – 0,6 млн грн, зменшення забезпечень – 0,07 млн грн, збиток від нереалізованих курсових різниць – 0,001 млн грн, прибуток від інвестиційної діяльності – 0,13 млн грн. Визначити прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах:

- а) 3410 тис. грн;
- б) 3810 тис. грн;
- в) 1198 тис. грн;
- г) 2345 тис. грн.

31. До грошових потоків від інвестиційної діяльності включаються:

- а) грошові надходження від реалізації готової продукції;
- б) отримання банківської позики;
- в) сплата коштів за придбанні цінні папери;
- г) немає правильної відповіді.

32. Надходження коштів від покупців за реалізовану продукцію (товари, роботи і послуги) відображується в складі:

- а) інвестиційної діяльності;
- б) операційної діяльності;
- в) фінансової діяльності;
- г) Ваш варіант.

33. Виручка (дохід) від реалізації програмного забезпечення відображається у складі:

- а) фінансової діяльності;
- б) операційної діяльності;
- в) інвестиційної діяльності;
- г) не відображується в звіті про рух грошових коштів.

34. Придбання підприємством акцій, у пов'язаних осіб, з оплатою грошима буде відображена у звіті про рух грошових коштів у складі:

- а) іншої операційної діяльності;
- б) фінансової діяльності;
- в) операційної діяльності;
- г) інвестиційної діяльності.

35. Згідно з непрямим методом, чистий рух грошових коштів від операційної діяльності визначається шляхом коригування:

- а) залишків на статтях звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід);
- б) залишків на статтях балансу (звіту про фінансовий стан);
- в) фінансового результату від звичайної діяльності після оподаткування;
- г) фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування.

36. Підприємство придбало необоротні матеріальні активи в обмін на виробничі запаси, справедлива вартість яких на дату балансу (звіту про фінансовий стан) дорівнювала 5000 грн. Додатково сплачено 15000 грн. У звіті про рух грошових коштів буде відображена сума за статтями:

- а) надходження грошових коштів від інвестиційної діяльності - 5000 грн;
- б) витрати грошових коштів від операційної діяльності - 15000 грн;
- в) витрати грошових коштів від фінансової діяльності - 20000 грн;
- г) витрати грошових коштів на інвестиційну діяльність - 15000 грн.

37. Нархована сума амортизаційних відрахувань відображається у звіті про рух грошових коштів у складі:

- а) операційної діяльності;
- б) інвестиційної діяльності;
- в) фінансової діяльності;
- г) не показується у ньому.

38. Отримані підприємством відсотки від фінансового лізингу будуть відображені у складі:

- а) іншої операційної діяльності;
- б) фінансової діяльності;
- в) інвестиційної діяльності;
- г) операційної діяльності.

39. Зменшення залишку виробничих запасів відображується в складі:

- а) фінансової діяльності;
- б) операційної діяльності;
- в) інвестиційної діяльності;
- г) не показується у звіті про рух грошових коштів.

40. У звіті про власний капітал за статтями розділу «Внески учасників» наводяться інформація про:

- а) дооцінку активів;
- б) зміни неоплаченого капіталу;
- в) залишок власного капіталу на початок року;
- г) анулювання вилучених із обігу акцій.

41. За статтею «Інший додатковий капітал» на початок року відображено залишок дооцінки нематеріальних активів на суму 12000 грн. Протягом року їх балансова вартість знизилась на 8000 грн, крім того було зараховано на баланс підприємство безкоштовно отримані основні засоби за справедливою вартістю – 3000 грн. Визначити, якою буде сума показана по цій статті на кінець року:

- а) зменшення на 8000 грн;
- б) зменшення на 5000 грн;
- в) збільшення на 3000 грн;
- г) ніяк не вплине на цю статтю.

42. Підприємство «Фантом» має на своєму балансі довгострокові фінансові інвестиції у підприємство «Унікум», які обліковуються методом участі в капіталі. За підсумками поточного звітного року підприємство «Унікум» отримало чистий прибуток – 40000 грн. Яким чином ці дані будуть відображені підприємством «Фантом» у звіті про власний капітал, якщо його частка в капіталі підприємства «Унікум» складає 40% ?

- а) за статтею «Резервний капітал» - 16000 грн;

- б) за статтею «Додатково вкладений капітал» - 16000 грн;
- в) за статтею «Інший додатковий капітал» - 16000 грн;
- г) за статтею «Нерозподілений прибуток» - 16000 грн.

43. Розмір власного капіталу, відображеного у балансі (звіті про фінансовий стан) та звіті про власний капітал, показує:

- а) облікову вартість прав власників (учасників) підприємства;
- б) облікову вартість активів підприємства, які належать йому за правом власності;
- в) ринкову вартість прав власників (учасників) підприємства;
- г) ринкову вартість активів підприємства, які належать йому за правом власності.

44. Показник статті «Вилучений капітал» звіту про власний капітал:

- а) збільшує загальну суму власного капіталу;
- б) зменшує загальну суму власного капіталу;
- в) ніяк не впливає на величину власного капіталу;
- г) пов'язана із змінами нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)

45. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації, у звіті про власний капітал необхідно додавати дані за:

- а) поточні чотири квартали;
- б) за попередній календарний рік;
- в) за два попередніх роки;
- г) ваш варіант.

46. Сума статті «Зареєстрований капітал» повинна дорівнювати:

- а) сумарній вартості коштів, сплачених власниками (учасниками) товариства;
- б) сумарній вартості активів підприємства;
- в) сумарній вартості коштів, які належать до сплати власниками (учасниками) за придбані ними акції товариства;
- г) сумарній номінальній вартості випущених акцій товариства.

47. Показник статті «Неоплачений капітал»:

- а) зменшує загальну суму власного капіталу;
- б) збільшує загальну суму власного капіталу;
- в) не впливає на величину власного капіталу;
- г) пов'язана із сумою додаткового капіталу.

48. За наслідком проведеної річної інвентаризації активів було виявлено надлишок двох верстатів за залишковою вартістю 5000 грн. У звіті про власний капітал результат ця операція буде відображено як:

- а) збільшення іншого додаткового капіталу - 5000 грн;
- б) нерозподілений прибуток - 5000 грн;
- в) збільшення додатково вкладеного капіталу - 5000 грн;
- г) збільшення пайового капіталу - 5000 грн.

49. Вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження прав власності відображується в розділі форми № 5:

- а) 10;
- б) 2;
- в) 1;
- г) 7.

50. Переоцінена вартість повністю амортизованих основних засобів відображується в:

- а) формі № 1;
- б) формі № 2;
- в) формі № 5;
- г) формі № 6.

51. Інформація про отримані в оперативну оренду основні засоби, для складання форми № 5, береться:

- а) з даних аналітичного бухгалтерського обліку;
- б) з даних поточного синтетичного бухгалтерського обліку;
- в) з даних позабалансового обліку;
- г) із записів у Головній книзі.

52. Деталізована інформація про рух інвестиційної нерухомості та її оцінки наводиться:

- а) у балансі (звіті про фінансовий стан);
- б) у звіті про власний капітал;
- в) у примітках до фінансової звітності;
- г) у звіті про власний капітал

53. Вирощування підприємством довгострокових біологічних активів передбачає здійснення:

- а) капітальних інвестицій;
- б) поточних інвестицій;
- в) фінансових інвестицій;
- г) ваш варіант.

54. Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в асоційовані підприємства знаходять відображення в розділі:

- а) «Фінансові інвестиції»;
- б) «Доходи і витрати»;
- в) «Нематеріальні активи»;
- г) «Капітальні інвестиції».

55. Облікова інформація про грошові кошти в дорозі береться з даних рахунків:

- а) 30 «Готівка»;
- б) 31 «Рахунки в банках»;
- в) 33 «Інші кошти»;
- г) 35 «Поточні фінансові інвестиції».

56. Інформація про вартість товарообмінних (бартерних) операцій наводиться в розділі:

- а) «Грошові кошти»;
- б) «Доходи і витрати»;
- в) «Дебіторська заборгованість»;
- г) «Забезпечення».

57. Інформація про облікову політику підприємства відображається у:

- а) розділі IX «Дебіторська заборгованість»;
- б) розділі X «Нестачі і втрати від псування цінностей»;
- в) у текстовій частині форми № 5;
- г) Ваш варіант.

58. Форма № 6 «Інформація за сегментами» є:

- а) самостійною формою звітності;
- б) додатком до форми № 5 «Примітки до фінансової звітності».
- в) додатком до форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».
- г) додатком до форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

59. Звітний сегмент – це:

- а) виокремлена частина виробничої або/чи збутової діяльності підприємства конкретного виду продукції;
- б) господарський сегмент, визначений підприємством за відповідними критеріями, відносно якого повинно розкриватися інформація в річній фінансової звітності;
- в) відокремлена частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу окремого виду (або групи) продукції яка має відмінності від інших
- г) немає правильної відповіді.

60. Пріоритетним вважається сегмент, фінансовий результат якого не менше:

- а) 15% загального прибутку/збитку;
- б) 25% загального прибутку/збитку;
- в) 10% загального прибутку/збитку;
- г) 30% загального прибутку/збитку.

61. Формування звітних сегментів здійснюється на підставі:

- а) виділених господарських сегментів;
- б) виділених географічних сегментів;
- в) шляхом об'єднання декількох подібних сегментів;
- г) усіх наведених варіантів.

62. Обліковою політикою підприємства визначаються:

- а) види сегментів;
- б) пріоритетний вид сегменту;
- в) принципи ціноутворення при здійсненні внутрішньогосподарських розрахунків;
- г) всі наведені варіанти.

63. Форма № 6 «Інформація за сегментами», за своєю структурою складається з:

- а) двох розділів;
- б) трьох розділів;
- в) чотирьох розділів;
- г) п'яти розділ

64. Материнське (холдингове) підприємство – підприємство, яке:

- а) здійснює контроль підприємств, що входять до об'єднання;
- б) здійснює контроль дочірніх підприємств;
- в) здійснює контроль асоційованих підприємств;
- г) усі наведені варіанти.

65. Гудвіл – це:

- а) перевищення справедливої вартості придбаного підприємства над його ринкової вартості;
- б) перевищення вартості придбаного підприємства над його справедливою вартістю;
- в) ділова репутація підприємства;
- г) різниця між сумою чистих активів та власним капіталом підприємства

66. Неконтрольована частка участі, це частина чистого прибутку (збитку), сукупного доходу та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить:

- а) дочірньому підприємству;
- б) материнському (холдинговому) підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства);
- в) спільному підприємству;
- г) материнському підприємству прямо.

67. Ідентифіковані активи та зобов'язання, це придбані активи та зобов'язання, яка на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу, встановлених національними стандартами обліку:

- а) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- б) 19 «Об'єднання підприємств»;
- в) 2 «Консолідована фінансова звітність»;
- г) 29 «Фінансова звітність за сегментами».

68. Не відноситься до об'єктів визначення справедливої вартості:

- а) готова продукція і товари;
- б) довгострокові зобов'язання;
- в) грошові кошти і їх еквіваленти;
- г) податкові активи та зобов'язання.

69. Інші основні засоби придбаного підприємства оцінюються за:

- а) справедливою вартістю;
- б) ринковою вартістю;
- в) відновлюваною вартістю;
- г) експертною вартістю.

70. Документація контролюючих органів, як різновид податкової звітності включає в себе:

- а) накази;
- б) податкові повідомлення-рішення;
- в) акти;
- г) розпорядження.

71. При річному звітному (податковому) періоді податкова декларація (окрім декларації про майновий стан і доходи фізичних осіб) до контролюючого органу подається протягом:

- а) 40 календарних днів, що настають за останнім днем календарного року;
- б) 20 календарних днів, що настають за останнім днем календарного року;
- в) 30 календарних днів, що настають за останнім днем календарного року;
- г) 60 календарних днів, що настають за останнім днем календарного року.

72. Контролюючий орган зобов'язаний поінформувати платника податку про невизнання ним податкової звітності, у разі, якщо платник податків звітувався через засоби електронного зв'язку протягом:

- а) 5 робочих днів з дня отримання податкової декларації;
- б) 3 робочих днів з дня отримання податкової декларації;
- в) 10 робочих днів з дня отримання податкової декларації;
- г) 15 робочих днів з дня отримання податкової декларації.

73. Відправити звітність поштою платники податків мають право:

- а) не пізніше ніж за двадцять днів до закінчення граничного строку подання податкової декларації;
- б) не пізніше ніж за п'ятнадцять днів до закінчення граничного строку подання податкової декларації;
- в) не пізніше ніж за сім днів до закінчення граничного строку подання податкової декларації;
- г) не пізніше ніж за десять днів до закінчення граничного строку подання податкової декларації.

74. Податкова декларація з типом «звітна нова» подається платником податків у разі:

- а) подачі податкової декларації після закінчення періоду для звітування;
- б) виправлення помилок, до закінчення періоду для звітування;
- в) виправлення помилок після закінчення періоду для звітування;
- г) подачі податкової декларації в останній день для звітування.

75. 3%-й штраф від недоплати податкового зобов'язання платник податків сплачує у разі:

- а) виправлення помилки через податкову декларацію наступних податкових періодів;
- б) подачі «нової звітної» податкової декларації;
- в) виправлення помилки через уточнюючий розрахунок;
- г) знаходження помилок контролюючими органами під час податкових перевірок.

76. За несвоєчасну подачу платником податків податкової декларації до контролюючого органу, у разі, якщо такий випадок стався вдруге протягом звітного року, розмір штрафної санкції складе:

- а) 170 грн;
- б) 340 грн;
- в) 510 грн;
- г) 1020 грн.

77. Платником ПДВ є:

- а) будь-яка особа, що провадить господарську діяльність;
- б) особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність з утворенням юридичної особи;
- в) будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України;
- г) є управителем майна за договорами управління майном.

78. Які ставки ПДВ діють в Україні?

- а) 0%;
- б) 7%;
- в) 20%;
- г) всі відповіді правильні.

79. Об'єктом оподаткування ПДВ є :

- а) операції з реалізації товарів, робіт, послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;
- б) дохід від операцій з реалізації товарів, робіт, послуг;
- в) звичайна вартість придбаних товарів, робіт, послуг;
- г) операції з реалізації товарів, робіт, послуг, проведені як на території України так і за її межами.

80. Датою виникнення податкових зобов'язань по ПДВ з постачання товарів є:

- а) дата зарахування коштів на рахунок платника;
- б) дата оприбуткування готівки в касу платника;
- в) дата відвантаження продукції;
- г) будь-яка з подій, що сталася раніше: дата зарахування коштів на рахунок платника або дата відвантаження продукції.

81. Датою виникнення права на податковий кредит з ПДВ є:

- а) дата списання коштів з рахунку платника;
- б) дата підписання акту про виконання робіт, надання послуг;
- в) дата оприбуткування товарно-матеріальних цінностей;
- г) дата митного оформлення перетину товару через митний контроль.

82. ПДВ рахунок призначення для:

- а) для контролю суми ПДВ, на яку платник податків може зареєструвати податкову накладну або розрахунок коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- б) для контролю суми ПДВ, на яку платник може отримати податкову накладну від контрагента;
- в) сплати задекларованих податкових зобов'язань до бюджету;
- г) сплати задекларованих податкових та грошових зобов'язань до бюджету

83. Хто є платниками податку на прибуток підприємства?

- а) неприбуткові організації;
- б) бюджетні установи;
- в) дачні кооперативи;
- г) підприємства.

84. Термін подання для річної податкової декларації з податку на прибуток підприємства:

- а) протягом 10 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);
- б) протягом 20 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);
- в) протягом 40 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);
- г) протягом 60 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року.

85. Термін подання для квартальної податкової декларації з податку на прибуток підприємства:

- а) протягом 10 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);
- б) протягом 20 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);
- в) протягом 40 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);
- г) протягом 60 днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року.

86. Платник податків зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації з податку на прибуток підприємства:

- а) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПКУ для подання податкової декларації;

- б) протягом 20 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПКУ для подання податкової декларації;
- в) протягом 40 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПКУ для подання податкової декларації;
- г) протягом 60 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПКУ для подання податкової декларації.

87. На основі якої звітності формується показник «Дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку» податкової декларації з податку на прибуток підприємства?

- а) звіту про рух грошових коштів за непрямим методом;
- б) звіту про власний капітал;
- в) балансу (звіту про фінансовий стан);
- г) звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід).

88. Які є типи податкових декларацій з податку на прибуток підприємства?

- а) звітна, звітна нова, уточнююча;
- б) основна і додаткова;
- в) повна і спрощена;
- г) зведена і індивідуальна.

89. Чи подають фінансову звітність платники податку на прибуток разом з податковою декларацією з податку на прибуток підприємства до органів ДПС України?

- а) так;
- б) ні;
- в) подають за власним бажанням;
- г) подають тільки примітки до річної фінансової звітності.

90. Що є звітним періодом для подання податкової декларації з податку на прибуток підприємства?

- а) тиждень;
- б) декада;
- в) місяць;
- г) календарний квартал.

91. Основна ставка податку на прибуток підприємства становить:

- а) 21%;
- б) 16%;
- в) 0%;
- г) 18%.

92. Які з наведених форм звітності відносяться до статистичної?

- а) звіт про путівки на санаторно-курортне лікування;
- б) звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції;
- в) звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію;
- г) правильні відповіді б) і в).

93. Інформація про розподіл працівників за розмірами заробітної плати за останній місяць звітного періоду необхідна для складання:

- а) звіту про виробництво та реалізацію промислової продукції;
- б) звіту з праці;
- в) звіту про капітальні інвестиції;
- г) правильна відповідь відсутня.

94. Які підприємства складають статистичну звітність?

- а) державні;
- б) приватні;
- в) колективні;
- г) усі, незалежно від форми власності.

95. В які строки складається статистична звітність:

- а) до 20 числа місяця наступного за звітним;
- б) в залежності від порядку складання головним бухгалтером;
- в) кожна форма звітності має свій термін складання;
- г) правильна відповідь відсутня.

96. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» амортизація – це:

- а) систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації);
- б) об'єктивний процес поступового зносу основних фондів та перенесення їх вартості на новостворену продукцію або послуги;
- в) процес поступового перенесення вартості засобів праці в міру їх зношування на виготовлену продукцію і використання цієї вартості для відтворення зношених засобів праці;
- г) правильної відповіді немає.

97. Метою складання звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) є надання користувачам, повної, правдивої та неупередженої інформації про:

- а) фінансовий стан підприємства на звітну дату,
- б) зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період;
- в) доходи, витрати прибутки і збитки, а також сукупний дохід від діяльності підприємства за звітний період;
- г) правильної відповіді немає.

98. До адміністративних витрат відносять:

- а) юридичні та аудиторські послуги;
- б) витрати на дослідження і розробки;
- в) витрати на управління цехами;
- г) правильної відповіді немає.

99. Стаття «Інші фінансові доходи» звіту про фінансові результати не включає:

- а) дивіденди одержані;
- б) відшкодування раніше списаних активів;
- в) відсотки одержані;
- г) всі відповіді вірні.

100. Який з наведених документів є компонентом фінансової звітності?

- а) аудиторський висновок;
- б) пояснювальна записка до звітності;
- в) примітки до фінансових звітів;
- г) всі наведені документи є компонентами фінансової звітності.